

THE ADYAR LIBRARY SERIES

VOLUME NINETY-NINE

स्तोत्रसमुच्चयः

अप्रकाशितपूर्वाणामपूर्वस्तोत्राणां संग्रहः

STOTRASAMUCCAYA

A COLLECTION OF RARE AND
UNPUBLISHED STOTRAS

[II]

EDITED BY
PANDIT K. PARAMESWARA AITHAL
Curator, Adyar Library

THE ADYAR LIBRARY AND RESEARCH CENTRE

© 1969 The Adyar Library and Research Centre
Adyar, Madras 20, India

PRINTED IN INDIA

At the Vasanta Press The Theosophical Society
Adyar Madras 20

CONTENTS

INTRODUCTION	PAGE
विष्णुस्तोत्राणि	ix
५१. अष्टप्रासपुष्पाञ्जलिः—सुन्दरदासविरचितः	१
५२. कृष्णचारिभ्रमञ्जरी—राघवेन्द्रतीर्थयतिकृता	८
५३. कृष्णस्तोत्रम्	१४
५४. कौण्डिण्डपाणिस्तोत्रम्	२२
५५. गोपालशतकम्—(अशोक)रघुनाथाचार्यकृतम्	२४
५६. गोविन्दराजप्रपत्तिः	४८
५७. घटिकादिनाथशतकम्	५१
५८. चक्रपाण्यष्टकम्	६१
५९. तत्त्वार्थसारावलिः—सुब्रह्मण्ययोगिविरचिता	६३
६०. तुरगशतकम्(धाटीशतकम्)—कुट्टिकविविरचितम्	१०९
६१. दशावतारप्रार्थना—(कौशिक)रङ्गनाथसूरिविरचिता	११८
६२. नवनीतकृष्णाष्टकम्	१२०
६३. निर्वेदतारावली—कौशिकरङ्गनाथसूरिविरचिता	१२२
६४. पञ्चश्लोकी (श्रीवैकुण्ठनाथस्तुतिरूपा)	१२८
६५. परमपुरुषप्रार्थना—रङ्गनाथसूरिविरचिता	१२९
६६. मगवद्विचारललितार्याः—गोविन्दाचार्यविरचिताः	१३४
६७. मुकुन्दप्रसादस्तवराजः	१४०
६८. यदुगिरिनारायणस्तवः—तिरुमळार्यकृतः	१४८
६९. यदुनाथमुप्रभातम्	१६१

	PAGE
७०. रघुवीरसुप्रभातम्—कृष्णकविविरचितम्	.. १७६
७१. रामचारिप्रमञ्जरी—राववेन्द्रतीर्थयतिकृता	.. १७८
७२. राममत्तेभस्तोत्रम्—महादेवविरचितम्	.. १८०
७३. लक्ष्मीनृसिंहसुप्रभातविगति.—पराङ्मुखशमुनिविरचिता	.. १८२
७४. विरक्तिमुक्तावलिः—गोविन्दाचार्यकृता	.. १८६
७५. वीरराघवस्तोत्रम्—वीरराघववेदान्तदेशिककृतम्	.. २०६
७६. सारनाथस्तोत्रम्	.. २१६
७७. हयप्रोवदण्डकम्	.. २१९
७८. हरिस्तुतिः—श्रीनिवासविरचिता	.. २२२
७९. हर्यष्टप्रासपञ्चकम्	.. २२४
८०. हस्तिगिरीशस्तवः—वीरराघववेदान्तदेशिककृतः	.. २२५

लक्ष्मीस्तोत्राणि

८१. अष्टमहिषीप्रार्थनाशतकम्—रामानुजार्यकृतम्	.. २३६
८२. इन्दिराशतकम्(निरोद्धयम्)—कृष्णकविप्रणीतम्	.. २४७
८३. कमलात्रिशती—गङ्गाधरमखिविरचिता	.. २५८
८४. कमलाष्टकम्	.. २८९
८५. महालक्ष्मीदण्डकः—केशवसूरिकृतः	.. २९१
८६. लक्ष्मीस्तवः	.. २९४
८७. लक्ष्मीस्तोत्रम्—(वाघूल)राघवकविकृतम्	.. ३१३
८८. श्रीपादस्तव	.. ३१६

विशकलितस्तोत्राणि

८९. अष्टदिक्पालस्तुतिः—(कौशिक)रङ्गनाथसूरिविरचिता	.. ३१८
९०. उपासनाष्टदशकम्	.. ३२१

	PAGE
९१. गाथत्रयष्टकम्—शंकराचार्यविरचितम्	३२४
९२. गुरुराजसप्ततिः—(पैङ्गनाहु)गणपतिशास्त्रिविरचिता	३२६
९३. दशश्लोकीस्तवराजः	३३३
९४. दुग्धापगादशकम्	३३६
९५. महामायाष्टकम्—(पैङ्गनाहु)गणपतिशास्त्रिकृतम्	३३८
९६. शारदात्रिशती—गङ्गाधरमखिविरचिता	३४०
९७. सरस्वत्यष्टकम्—रामचन्द्रकविकृतम्	३७१
९८. सूर्यायांद्वादशकम् (आर्याद्वादशकम्)	३७३
९९. हनुमत्प्रसादस्तोत्रम्—(भैरोजी)रङ्गनाथकृतम्	३७५
१००. हरिहरस्तुतिः—श्रीनिवासविरचिता	३७८
१०१. मङ्गलाष्टकम्—चादिराजविरचितम्	३७९
INDEX OF STOTRA-S	३८३
INDEX OF AUTHORS	३८५

INTRODUCTION

THIS second volume of the *Stotrasamuccaya* comprises fifty-one Stotra-s bringing the total number of Stotra-s in this two-volume publication to one hundred and one. Thirty Viṣṇustotra-s, eight Lakṣmīstotra-s and thirteen Stotra-s of miscellaneous character are included in the present volume. As in the case of the Stotra-s of the first volume those in this volume also are of varied nature as regards content, style and form. Of the fifty-one Stotra-s, the authors are known in the case of thirty-two, the remaining nineteen being anonymous. Most of these authors¹ are otherwise unknown to the history of Sanskrit literature. There are several Stotra-s addressed to the Gods worshipped in the various famous shrines in sacred centres, particularly of South India. Below are given some noteworthy points regarding the more important Stotra-s and their authors:

The *Kṛṣṇacāritramañjarī* (52) and the *Rāmacāritramañjarī* (71) by the well-known Vaiṣṇava saint,

¹ It may be seen from the Index at the end that the number of authors is twenty-four. Of the fifty Stotra-s published in the first volume, twenty-seven are of unknown authorship, the remaining twenty-three are by sixteen authors. There being four names identical in the two volumes, the total number of authors of the fifty-five Stotra-s comes to thirty-six.

Rāghavendrātīrtha (A D 1623-71) epitomize the *Bhāgavata* and the *Ramāyana*, highlighting the important episodes in the lives of Śrī Kṛṣṇa and Śrī Rāma respectively. The author is better known as an authoritative commentator on several works of the Dvaita school.¹

The *Kodandopānistotra* (54), the *Gopālasataka* (55) of (Aśoka) Raghunāthācārya and the *Ramamattebhastotra* (72) of Mahadeva are also of similar character and give a resume of the feats of the respective Gods.

The *Ghatikādmāthasataka* (57) is a eulogy in Āryā metre on God Nṛsiṃha at Ghatikācala or Sholinghur (on the upper hill) in North Arcot District. The author must have been a Śrīvaiṣṇava, he pays obeisance to one Venkatācārya in the opening verse and calls himself a devotee of Saumyavara (Manavālamāmuni) in the concluding verse of the Stotra.

The *Tattoarthasaravali* (59), in 347 verses of different metres, by Subrahmanyayogin is on Lord Venkatesvara on the hills at Tirupati. It refers to certain incidents in the story of the *Venkatācalamahatmya* (cf vv 232 ff), to various *tīrtha*-s and places of importance in Tirupati (cf vv 169 ff) and to the tradition that the God in the shrine of Venkatesvara was originally Subrahmanya (cf vv 251 ff).

The *Turagasataka* (60) also called *Dhātisataka* is by Vāñchesvara (I) or Vāñchanātha, popularly known as Kuttikavi. It is actually a eulogy on Lord

¹ See B. N. K. Sharma *A History of the Dvaita School of Vedānta and Its Literature*, vol II, Bombay, 1961, pp 274 ff

Raṅganātha at Srirangam in perfect Kāvya style with fine imagery.¹ The poet describes the Lord mounting on a horse, perhaps during a festival procession. The author was a great-grandson, on the daughter's side, of Govinda Dīkṣita, minister of Acyuta and Raṅganātha, the first Nayaka kings of Tanjavur.² Two other well-known works of the author are the *Āśirvādaśataka*, a Stotra,³ and a satirical poem, *Mahiṣaśataka*, which refers by *double entendre* to a buffalo and also to the erring king of his time, as we are informed by the commentary, *Saralārthacandrikā*.⁴ The commentator, the author's great-grandson was also known as Vāñcheśvara (II) and Kuṭṭikavi or Kuṭṭiśāstrin.⁵ There is another Kuṭṭikavi whose real name was Kṛṣṇakavi. His unique

¹ The manuscript in the Adyar Library, a recent transcript, extends up to the fiftieth verse. A palm-leaf manuscript in private possession, also consulted, contains the same portion and the same corrupt readings at places as our transcript. It is difficult to ascertain whether the further portion (making it a Śataka) was composed at all.

² See V. Raghavan, *Introd. to Śivagītmālā*, Kamakoti Math, Kanchi, 1969, p. 9.

³ Printed in the Vani Vilas Press, Srirangam, no date.

⁴ Both the text and the commentary are printed in the Sarasvati Nilayam Press, Madras(?), 1875, in Telugu script; also in the *Śamkaragurukulapatrikā*, vol. IV, No. 13 ff.; issued separately as Sankaragurukulam Series No. 14, Srirangam, 1946.

⁵ See V. Raghavan, *New Catalogus Catalogorum*, vol. IV, p. 176. For further details, see D. C. of Skt. MSS. in the Adyar Library, vol. IX, *Mīmāṃsā and Advaita Vedānta*, pp. 80-1; *Introd. to Bhāṣyacintāmaṇi* of Vāñcheśvarayajvan, Madras Law Journal Press, Madras, 1934; P. K. Gode, *ABORI*, vol. 20, pp. 9-20.

Stotra work, *Indirāsataka* is included in this volume (82). It is composed without using the labial letters (*u, o, au, p, ph, b, bh, m* and *v*) and is therefore called *Niroṣṭhya*. The poem is very lucid and exhibits the great poetic skill of the author; nothing more is known of him.

The *Nirvedatārāvalī* (63) is a fine specimen of devotional lyric expressing the yearning of the devotee to be constantly engaged in the service of the Lord repeating his Names.

Govindācārya, author of the *Bhagavadvicāralalitāryāḥ* (66) and the *Viraktimuktāvalī* (74) was the son of Raṅgācārya and Sarasvatī and belonged to the 'Uṭake' family. He mentions his Guru's name as (Kaulagī) Vāsudevācārya in both the Stotra-s. He also pays homage to one (Kaulagī) Raghunāthācārya. Obviously the author was a follower of Madhvācārya whose name he mentions in the former work (v. 5). It was written in the Kali year 4945 (A.D. 1844) when the author was residing in the Cera-Kerala region. The *Viraktimuktāvalī* which gives an elaborate description of the difficulties and worries of old age was composed in the Kali year 4963 (A.D. 1862) when he was a resident of Tanjavur (Tañjāpurī). According to a verse found after the colophon (see p. 206 n. 1), the author died in the year Rudhīrodgārī, seventh day of Caitra month, i.e. about a year after the completion of the Stotra. The author might be identical with the compiler of the *Nāṭyaśāstrasamgraha* published in the Tanjore Sarasvatī Mahal Series (No. 52, 1933).

The *Rāmamattebhastotra* (72) is of particular interest because of its special form of composition. The poet employs the *dvādaśaprāsa*, repetition of a syllable twelve times in each verse (the second syllable of each *yati*), in a different way, using the repeated syllables in the alphabetical order.¹ The author, Mahādeva, is probably the same as the author of the *Naṭeśāṣṭaka* found in the same codex and published in the first volume of this collection.

The *Vīrarāghavastotra*² (75) on the God at Tiruvallur (Viksāraṇya) by Vīrarāghavavedāntadeśika, twenty-seventh pontiff of Ahobila Maṭha, discusses incidentally certain tenets of Śrīvaiṣṇavism (like *nyāsa-vidyā*, *prapatti*; vv. 35 ff.) and refers to the works of Rāmānuja (v. 55). He also refers (v. 60) to another Stotra by him, namely the *Hastigiriśastava* (80) on God Varadarāja at Kanchipuram. He pays homage, in the opening verse of the latter Stotra, to Śrīnivāsayogin and Raṅganāthayati. References to the *Śrībhāṣya* (vv. 16, 23, 43 etc.), the commentaries thereon by Sudarśanasūri (v. 18) and Vedāntadeśika (*Tattvatikā*, vv. 24, 44) and also to the *Saccaritraśakṣā* (v. 19) are found in this Stotra. Allusions

¹ Considering this arrangement the *pāda* containing the syllable *sā* is missing though the MS. does not indicate this and gives the sixth verse with three *pāda*-s (see p. 181).

² The first two verses and the portion of the third verse of this Stotra which are missing in the MS. (see p. 206) seem to be the same as found at the end of the *Hastigiriśastava* (see p. 235). The former MS. beginning abruptly is perhaps the continuation of the latter. Both the MSS. are of the same size and written by the same hand.

to several conclusions and discussions in the above works may be found in both the Stotra-s

The God Sāranātha at Tirucheraī (near Kumbakonam) is eulogized in a Stotra (76) describing the various sacred objects in that place

Two Stotra s, namely *Haristuti* (78) and *Harihara-stuti* (100) of Śrinivāsa, whose *Harastuti* was published in the first volume (pp 291-2), are included herein. He was the son of Lakṣmī and Venkata and belonged to the Vājasaneyisākha and Kausikagotra. Apart from these Stotra-s he is known to have written several other works¹

Of the Lakṣmīstotra s, the *Astamahisiprarthanasataka* (81) by Rāmānujārya, in one hundred Āryā verses extols the consort of Lord Viṣṇu worshipped in different forms in different sacred shrines such as Tirupati, Kanchipuram, Srimushnam, Sholinghur, Namakkal, Tiruvellickeni (Triplicane in Madras), Srivilliputtur and Kumbakonam²

The *Kamalatrisati* (83) and the *Śaradātrisati* (96) each in 300 Ārya verses, are by Gangādharamakhin whose *Ambikātrisati* on Devī has been published in the first volume of this collection

The *Mahalakṣmīdandaka* (85) of Kesavasūri, who seems to be identical with Kesavadeśika mentioned in the *Sādanānadandaka*³ by Rāmānujadeśika, is on the

¹ For further details see D C of Skt MSS in the Adyar Library vol IV Grammar, etc No 748

² See footnote on page 236

³ See *Stotrasamuccaya* vol I p 16

model of the well-known *Śyāmalādaṇḍaka*. It is composed of 163 *ra-gaṇa-s* (two long syllables with a short one in between) and is divided into four sections.

The *Lakṣmīstava* (86) in ninety-eight verses in the Śikharinī metre is probably a work of Bukkapattanam Veṅkaṭācārya, the author of the other work in the codex. He mentions the name of Surapuram Aṅṅayācārya in this Stotra (v. 94).¹

Vādhūla Rāghavakavi, author of the *Lakṣmīstotra* (87), may be the same as Vīrarāghava, commentator on the *Uttararāmacarita* and author of the *Malayajā-paraṇaya*. He belonged to the Vādhūlagotra and was a resident of Bhūsārapuram (Tirumalisai near Poona-malli, Madras). He is said to have lived in the eighteenth century.²

The *Upāsanāṣṭādaśaka* (90) stresses the importance of the Upāsanā (worship or meditation) as a means of Mokṣa and points out with illustrations that there is no contradiction between Upāsanā and Jñāna (knowledge of Reality), since the one does not sublimate the other. The author must have belonged to the Kerala region as he refers to the God at Guruvayur (*Marutpuranātha*; v. 4); the manuscript is in Malayalam script and most of the other works therein refer to places of the Kerala

¹ See V. Raghavan, 'Surapuram Chiefs and Some Sanskrit Writers Patronized by Them', *Journal of the Andhra Historical Research Society*, vol. 13, p. 17; see also V. Krishnamacharya's Introd. to *Vedāntakārikāvalī*, ALS 75, 1950.

² See D. C. of Skt. MSS. of Viśiṣṭādvaita and Other Vedānta-s in the Adyar Library, p. 280.

region, such as Mukkola, etc. The author also points out the futility of considering Śiva or Viṣṇu as superior or inferior to the other and confirms their identity with suitable illustrations.

The *Gāyatrīyaṣṭaka* (91) is ascribed to Śaṅkarācārya but, from the language and style, it does not appear to be by the famous Advaita philosopher. It is perhaps by one of the several other Śaṅkarācārya-s of later date.

There are two Stotra-s of Painīnanāḍu Gṇapati-śāstrin in this volume. He is a recent author (A.D. 1871-1913) and a reputed scholar, being a disciple of Mm. Mannargudi Rājuśāstrin (*alias* Tyāgarājamakhin) belonging to Appayadikṣita's family. Several short works of this author contained in two manuscripts, (PM. 255 and 977) in notebook form are preserved in the Adyar Library. The *Gururājasaptati* (92) in Āryā metre is on his Guru (Tyāgarājamakhin) and the *Mahāmāyāṣṭaka* (93)¹ is probably on some local deity who is described as the protector against the *spōḥu* ('boils'; perhaps some kind of epidemic like smallpox is meant).

The *Dugdḥāpagadaśaka* (94) is a vivid description of and eulogy on the River Palar flowing through North Arcot and Chingleput Districts. From the opening verse it may be surmised that the author was

¹This was once printed in the *Samkaraśaṅkaraśāstrīya*, vol. IV, No. 13, but copies are no longer available

Virarāghavavedāntayati, author of the *Virarāghavastotra* and the *Hastigiriśastava* noted above.¹

The *Sūryāryādvādaśaka* (98) in twelve Āryā verses is associated in the last verse with the name of Sāmba, the famous votary of the Sun God. It is of interest to note that some special sacredness is attached to this Stotra: the manuscript adds to each of the twelve verses one *pāda* of the Ṛgvedic triplet (RV. I. 50. 11-13), Bijamantra-s and one of the twelve significant names of Sūrya (*dvādaśa-nāman-s*).² In the manuscript available in the Govt. Oriental MSS. Library, Madras (MD. 11312), this Stotra is prefaced by the names of the Ṛsi,³ Chandas, Devatā and Dhyāna, as is usual with a sacred Mantra. The colophon of that manuscript calls it a Mantra. Sāyaṇācārya in his commentary on the *Taittirīya-brāhmaṇa* (II. 8. 7. 3) quotes a Purāṇic verse⁴ which is almost identical with the second

¹ There is a similarity in the way of atgung in favour of, and referring to certain Śrīvaisnava tenets in all these three Stotra-s (cf. *Dugdḥāpagādaśaka*, v. 7; *Virarāghavastotra*, v. 56, *Hastigiriśastava*, v. 36, etc.)

² These three items are parts of the *Trcākalpavidhi*, a popular procedure for Sun worship. See *Ṛgvedīyabrahmakarmasamuccaya*, NSP, Bombay, 1936, p. 13.

³ Sāmba is mentioned as the Secr and the 'purpose' of repeating it is given as 'preventing all diseases', which is in keeping with the theme of the poem.

⁴ योजनाना सहस्रे द्वे द्वे शते द्वे च योजने ।

एकेन निमिषार्धेन क्रममाण नमोऽस्तु ते ॥

verse of this Stotra The first verse is an adaptation of *RV I 50 11* ¹

The *Mangalastaka* (101), the concluding Stotra of this collection, is by Vādirāja (c. A. D. 1480-1600), one of the most popular writers of the Dvaita system ² The Stotra involving all divinities, Rsi-s, kings of yore, mountains, rivers, stars and other heavenly bodies and also several other objects, is a popular one, it is recited daily and also on auspicious occasions in the South Kanara region ³

Stotra-s form one of the most popular branches of Sanskrit literature, a large number of them has been published in the well known collections like the *Brhatstotraratnakara*, the *Brhatstotraratnavali*, the *Brahatstotrasaritsagara*, the *Brhatstotraratnahara*, the *Brhatstotramuktahara*, the *Stotramahodadhi*, the *Stotramañjarī* and the

This Anuṣṭubh verse is turned into an Ārya with some verbal changes in our Stotra

निमिषार्धेनैकेन द्व च शते द्वे तथा महस्ते द्व ।
क्रममाण योजनाना ममोऽस्तु ते नलिननाथय ॥

¹ उद्यन्नद्य भिन्नमह आरोह-नुत्तरा दिवम् ।
द्वद्वेग मम सूर्य हरिमाण च नाथय ॥

This Rc in Anuṣṭubh metre is made an Ārya in our Stotra

उद्यन्नद्य त्रिभुवनारोह-नुत्तरं दिव देव ।
द्वद्वेग मम सूर्यो हरिमाण चागु नाथयतु ॥

² For the details of his numerous works, see B. N. K. Sharma, op cit, pp 190-214

³ In the *Stotramañjarī* (Pavanje Gururao and Sons Udipi 1966) the Stotra is ascribed to Rajarajēśvara both in the last verse and colophon (cf B. N. K. Sharma, op cit, p 214)

*Stotrārṇava*¹ and quite a number of other Stotra-s still remain unpublished. There are several such Stotra-s in the Adyar Library itself particularly those on different Ācārya-s (Ācāryastotra-s).

We are happy to bring out this two-volume collection of rare and unpublished Stotra-s and hope that it will be of great interest to scholars and devotees alike.

We acknowledge with grateful thanks the financial assistance given by the Central Sanskrit Board and the Ministry of Education, Government of India, which has made possible this publication.

¹ For bibliographical details, see D. C. of Skt. MSS. in the Adyar Library, vol. IV, Stotra-s, pp. vii ff.

स्तोत्रसमुच्चयः

द्वितीयो भागः

५१. अष्टप्रासपुष्पाञ्जलिः^१

सुन्दरदासविरचितः

भ्राता यो जगतां सकृत्प्रपदनप्रीतान्तरात्मा मुहु-
र्दाताभूदभयस्य चेति जगति ख्यातापदानावलिः ।
नैतादृक् करुणाकरोऽन्य इति निर्धूतान्यदेवः सदा
सीतानायकमेव तं मम मनो जातादरं सेवते ॥ १ ॥

जेना नूतननीलनीरदरुचां भ्राता च नीलोत्पल-
घ्राताभाविततेः सखा हरिमणीजाताञ्जनौषत्विषाम् ।
सीतापाङ्गमरीचिवीचिनिचयस्फीतात्मरूपः श्रिता-
नेतान् नः परिपात्वसौ खुपतेः पूनाकृतेर्नीलिमा ॥ २ ॥

ये तावद् बहुदुःखसागरगता भीता जनाः संसृतौ
यातायातनितान्तज्ञान्तद्दया नीताश्च नीचां दशाम् ।
एतादृक्ष्वपि दुर्दशासु मनसा सीतापतिं यान्ति चेद्
यातायातपरिश्रमं जहति ते का तावता स्यात् क्षतिः ॥ ३ ॥

^१ Based on a recent transcript, No. TR 930 (D. C. No. 3053). श्रीरामायणक्यासारात्मकः is written in the MS. below the title.

मातारो न हि यन्महिम्न इह विख्याता महान्तोऽप्यसा-
 वेतावानिति योगिनोऽपि सततं ध्यातात्मरूपा अपि ।
 सीतानाथमहिम्नि तत्र किमनाप्रातात्मदृष्टिक्रमो
 ज्ञाताभूवमिहेदृशोऽहमधुना स्तोता भवेयं कथम् ॥ ४ ॥

नेतादित्यकुलस्य सन्नपि जनान् कृतान् स्वकीयैर्गुणैः
 गीतालोकमृदृक्तिभिश्च सुखयन् मातापितृभ्योऽधिकम् ।
 धौतान् कार्तियुगांश्च धर्मनिवहांस्त्रेतायुगेऽप्यार्चन्
 व्यातानीदतिसाधु राज्यमिह यः सीतापतिः पातु सः ॥ ५ ॥

लोका यूयमुपाश्रयध्वमधुना लोकाभिरामं कृपा-
 लोकासारकृतावनं रघुपतिं लोकातिशायिप्रभुम् ।
 लोकालोकधरावधीह गमने लोकान्तरोद्भावेन-
 ऽप्येकापीतरदेवता न शरणं काकासुरस्याप्यभूत् ॥ ६ ॥

मुक्तामाप्यहमाश्रये रघुपतिं नाकाधिपाचैर्नुतं
 राकाचन्द्रनिभाननं स्तुतिकृते श्लोकान् विधातुं मुदा ।
 काका रावसमास्तदन्यविषयश्लोका इति ज्ञानवा-
 ऽश्लोकानामपनोदनाय जगतामेकाधिपं संततम् ॥ ७ ॥

शैलानामपि यस्य पादरजसा चैलादिमूपामणी-
 जालानि स्फुटमम्बुजादिसुमनोग्मलाश्च संपादिताः ।
 सा लघुप्यमयी तनुस्तनुमतां हेलदियोभ्या च तं
 फालाक्षादिनुतं श्रये रघुवरं शीलान्वितं सर्वदा ॥ ८ ॥

आद्रायाशु करेण शैलनिवहान् व्यादाय वक्त्रं च या
 खादाय द्रुतमापन्नन्त्यभिमुखं खेदावहा प्राणिनाम् ।

सीदामीति हतापतद् यदिपुणा सा दारुणा ताटका
मोदाढ्या मुनयोऽस्तुवन् तमनघं वेदान्तवेद्यं भजे ॥ ९ ॥

मारीचो हि यदीयबाणविभवे वैरीभवन्नादिमो
दूरीकृत्य निपातने निपुणतामूरीचकाराद्भुताम् ।
दारीयस्तनदारणः सुदुरहंकारी विल्लमोघतां
वारीणां निधिरर्चिषां च विभवं भूरीडितं तं भजे ॥ १० ॥

सिद्धा यत्र जना भवन्ति तपसा सिद्धाश्रमं तं भज-
द्भुद्धात्मा रवुनन्दनो गुस्वचस्तद्धारयंश्चेतसा ।
रुद्धाकाशमपास्य राक्षसकुलं युद्धाय पातास्त्रतः
श्रद्धातो गुरुयज्ञरक्षणपरो हृद्धान्नि भूयाच्चिरम् ॥ ११ ॥

शराग्रेसरमानिनोऽत्र भुवि ये धीरास्तथा भूमिषा
भाराद् यच्चलनाधिरोपणकथादूरा निराशा गताः ।
पौराणां पुरतस्तदीश्वरधनुर्यो रागतो लीलया
साराढ्योऽथ विभेद तं र्वुपतिं वीराग्रगण्यं भजे ॥ १२ ॥

तारानाथनिभाननं जनकजा माराभिरामाकृतिं
स्फाराक्षयुत्पलमालिकाभिरभितो नीराजयन्ती मुहुः ।
सारासारविवेकलम्पटमतिर्धाराथ वने पतिं
श्रीरामं सुकुमारमूर्तिरनिशं स्मेराननं तं भजे ॥ १३ ॥

कारागारमवापिताः क्रतुभुजो ये रावणेनार्दिता
नैराश्यान्निजजीवनेऽप्यशरणाः क्षीराम्बुराशेस्तटे ।
दूरादच्युतमस्तुवन् जनकजाश्रीरामचन्द्रावुभा-
वारात् ते कलयन्त एव मनसा क्रूराशरेशं हतम् ॥ १४ ॥

क्षीराब्धेरवतीर्य चैत्य विमलाकारा प्रसन्ना सदा-
 चाराब्धा तनुमुज्ज्वल कुक्कलय दूरादसौ हर्षयन् ।
 आराध्य द्विजराजभावममृतासाराभिवर्षी नृणा
 घोराणीह तमास्यपोद्ब जयति श्रीरामचन्द्रो भुवि ॥ १५ ॥

ये धावन्त्यपि तानहो भुवि महीनाथान् समस्तानपि
 क्रोधाद्भौ हि जुहाव यो निजपितुर्बाधापवृद्धार्चिषि ।
 आधात् त जमदग्निज मुनिमसौ साधारण चेति यद्
 गाधा साधु पठन्ति त रजुपतिं मेधाविन सश्रये ॥ १६ ॥

त्यक्त्वा राज्यमकण्ठक पितृकृते कृत्वा निवास वने
 इत्या क्रूरतर विराघमसुर धृत्वा जटावल्कले ।
 नत्वागस्त्यमुखानृपीञ्शुचितम न् सत्यालयान् राघव
 स्थित्या पञ्चवटीतटे सदयित सत्त्वाश्रयो न प्रभु ॥ १७ ॥

भीमा शूर्पणखाभिधा निशिचरी कामाभिरामाकूनौ
 रामारये पुरयोत्तमे यतिमतिं कामस्तुरा व्यातनोत ।
 मा मा त्यग्मतिरीदृशी मदनुज प्रेमास्पदीकुर्विति
 क्षामा येन निपेषिता त्रिजगतीक्षेमावह त भजे ॥ १८ ॥

धामागत्य निज्ञाचरी तदनु सा रामानुज प्राप्य तद्-
 भीयासिप्रतिकृतकर्णमुनसा गामाश्रितावन्दती ।
 या मायास्तरदूपणत्रिशिरसोऽऽरीमानि समीर्त्य सा
 गामाकाशमपि स्वनान्मुन्वरयामासाथ धोरस्वरै ॥ १९ ॥

नाणानस्यत एषद्वेष बहुलान् नाणासनादद्भुत
 प्राणानप्यथ रक्षसा खरदिर स्थूणासदृशान् भुजान् ।

पाणवामलकं व यस्य ददृशुर्वीणामुनीन्द्रादयः

शोणार्भं परिपस्वजे जनकजा प्राणाधिपं तं नुमः ॥ २० ॥

पायान्मामिह कोसलेश्वरसुतादायाद एष ज्वलन्

मायारूपभृगस्य तूर्णमिषुणा कायादसून् मोचयन् ।

जायाहर्तृदशाननस्य पदधीमायासतो जल्पतः

मेयानाशु ददौ जटायुष उरुश्रेयांसि यः सानुजः ॥ २१ ॥

स्व पाहीति वदत्कवन्धमवटे तं पातयित्वा ततः

शम्पातुह्यतनु गतेन दनुजासंपादितोपायतः ।

पम्पामेत्य रघूद्ग्रहो हनुमता संपाद्य सस्यं हरे-

स्तं पापं हतमैक्षत त्रिजगतीकम्पावहं रावणम् ॥ २२ ॥

सालान् सप्त गिरीन् रसातलमसौ कालानलाकारिणा

हेलाकृष्टशरेण केनचिदहो नालानिवाम्भोरुहाम् ।

योऽलावीद् द्रढयन् मनश्च सुहृदो डोलायितं हर्षयन्

नीलाधीनभुजं भजे रजुपतिं नीलाम्बुदभ्यामलम् ॥ २३ ॥

को योद्धा भुवने मयेति च धिया भूयोमदं वालिनं

न्यायोपेतनिजानुजत्यजनतज्जायोपमोगाद्यधैः ।

हेयोऽसाविति योऽवधीत् तमिषुणा मायोद्धतं धार्मिकं

भूयो भूय उपासहे तमनघं श्रेयोनिधिं राघवम् ॥ २४ ॥

राजा सर्ववनुष्मतां हनुमता श्रीजानकीवृत्तम-

प्याजानन्नखिलैर्वृतो वसुमतीभाजां कपीनां गणैः ।

व्याजाद् दारहृदुत्थरोपशिखिनो भाजालदुष्प्रेक्षणो

यो जातो विजयप्रयाणसमये श्रीजानिमेनं भजे ॥ २५ ॥

इन्धानोऽथ वनौकसां बहुबैर्मन्थानभूमृत्ममं-

पन्थानं द्युसदां नृणां च खुराटिन्धानरूपः श्रिया ।

संभायाथ विभीषणेन जलधौ वन्धाय सेतोर्द्वंदं

सधामेष विधाय च त्रिदिवस सिन्धावशेन स्थले ॥ २६ ॥

बुद्धा वारिनिधिं प्रमत्तमधिकं क्रुद्धा जितैः सायकै-

र्द्धन्वा तं खुराड् विगोथ्य जलजं वध्वा सहाक्रन्दयन् ।

बद्धा सेतुमसौ बलीमुखबलैरघ्वानमावृत्य त-

न्निघ्नानैरपि रोदसी रिपुपुरं रुद्धा सुवेले व्यमात् ॥ २७ ॥

कोटीमिथश्च वनौकसां सह जवादाटीङ्गमान. प्रभुः

कोटीरं च सुवेलनामकगिरेः पाटीरगन्गान्वितम् ।

घोटीन्द्रिघटाच्छटारयभटंश्वेटीजनैः संनृतां

वाटीमिथश्च महारहामरिपुरीं पेटिमवेत् सपदाम् ॥ २८ ॥

वेगाद्गतमीक्ष्य राक्षसबलं रागाद् रथे राघवो

नागाश्वादिममानुल हरिवलेऽगासि कुर्वन् मृदम् ।

यो गाढं निजपानं सायकवैरैश्छागान् यथा केमरो

रोगाणां प्रशमाय न हरिमणीभागाहमान भजे ॥ २९ ॥

योगासक्तहृदो मुनीन् समवर्षद् यागानुपङ्गानपि

प्रागाक्रम्य हटादसावसुपरित्यागावर्धीति प्रभुः ।

भोगाशा न भवेद् यथास्य मुञ्जगीमोगाम्बचापच्युतै-

र्द्रागागत्य तथा शरैरगमयद् वेगात् पुरीं रावणम् ॥ ३० ॥

भीत्या यस्य न तेषिरे रविकरा बाल्यास्तथा चन्द्रमाः

शैत्यायास्य च सौम्यस्य पुस्तो भीत्यास्तृणीते करान् ।

प्रीत्याकृत्य शिरो ममार्ज दयया कात्यायनीवल्लभो
नीत्यावर्जित एष राघवभयाद् दैत्याधिप प्राद्रवत् ॥ ३१ ॥

नीचानां प्रथमं नितान्तपरुषं स्त्रीचापलेन क्षणात्
प्राचामप्ययशोऽभिवध्यमलिनं वाचाममेयांहसा ।
आचारै रहितं दशाननमसौ वाचालयन् स्वेचरान्
आचार्यात्तशरैर्जघान रजुराइ ये चानुगास्तैः सह ॥ ३२ ॥

लङ्काराज्यपदे विभीषणमसु शङ्कालवेनोत्थितं
स्वं कारुण्यममोघयन् रवुपतिः पङ्कातिगः स्थापयन् ।
टङ्कप्रैरिव पर्वतं बहुमदाहंकारपूर्णं रिपुं
तं कालात्तिथिमाकलय्य च शरैर्हुंकारघृतामरम् ॥ ३३ ॥

दुष्टानां प्रथमेन येन रिपुणा कष्टां दशां प्रापिता
भ्रष्टास्ते पदतो निजात् सुरगणा अष्टासु दिक्षु द्रुताः ।
धृष्टाश्रेण रघूद्वहेन निहतं हृष्टाशया वीक्ष्य तं
हृष्टा राममवाकिरन् सुमगर्णेनष्टापदः स्वःपुरात् ॥ ३४ ॥

वृद्धानां समुपासिता रवुवरो वृद्धादरः सद्भते
क्रुद्धात्मेव शुचौ प्रवेश्य दयितां शुद्धां गृहीत्वा ततः ।
यद्धात्रा कृतमेव पुष्पकमदो निर्धार्य यातुं पुरं
युद्धादागस्तवानरैः सह जवादद्धा प्रतस्थे मुदा ॥ ३५ ॥

प्रासादैर्बहुभिर्वृतां हतरिपुर्योऽसावयोध्यापुरीं
प्रामाद्यास्त्रिलवानरैः सह नृपैर्न्यासादितुल्यैर्द्विजैः ।
श्रीसाम्राज्यपदेऽभ्यपिच्यत भृशं भासार्वकोट्युज्ज्वलो
दासान् पातु रघूद्वहं सदयितो हंसावलोकान्वितः ॥ ३६ ॥

नानादेशसमागतान् नरपतीन् मानातिगप्राभव-

ञ्जानाब्धीनृपिसत्तमान् कपिवरान् यानासनालिङ्गनैः ।

दीनानाथज्जनांस्तथा धनमणीदानादिभिर्मानय-

त्तेनान् नः परिपात्वसौ ररुपतिः स्थानाश्रितः सानुगः ॥ ३७ ॥

श्रीमानेष रघूद्वहस्त्रिजगतां शेषाय पुषान्वये

भूमावत्र सतां कृत्वावनरणः सीमातिगप्राभवः ।

वामाक्षीमण्डिजानकीनिरवधिमेमार्द्रवीक्षावगः

सोमादित्यमुस्तामरैरभिनुतो मामादरात् त्रायताम् ॥ ३८ ॥

इति श्रीमुन्दरदासविरचितः अष्टप्रसप्तपुष्पाञ्जलिः समाप्तः

५२. कृष्णचारित्रमञ्जरी^१

राघवेन्द्रतीर्थवतिकृता

विष्णुर्ब्रह्मादिदेवैः क्षितिभरहरणे शार्थिनः प्रादुरासीद्

देवक्यां नन्दनन्दी शिशुवधविहितां पूननां यो जघान ।

उत्पानौत्पुत्र्यकाले रघवरणगतं चासुरं पादपात्त-

श्चक्रावर्त्तं च मात्रा गुरुरिति निहितो भूत्ले सोऽवनाशम् ॥ १ ॥

यो मातुर्गुणमभाषो जगदिदमश्लिष्टं दर्शयन्नह्नन्द्दो

गोष्ठाचीर्णनामा कृतहचिरमहाबाललाल्ये वयस्यैः ।

^१ Based on the MS. No TR 809 (D. C. No. 1451) and collated with the edition by Gururajacharya (Mantralaya, 1955) and *Stotramanjari* (Udipi, 1966, pp 197-204) both in Kannada character.

गोपीगोहेषु भाण्डस्थितमुखदयया क्षीरदध्यादि मुष्णन्

मृन्नाभक्षीति मातुः स्ववदनगजगद् भासयन् भासतां मे ॥ २ ॥

दध्नोऽमत्रस्य भङ्गादुपगमितरूपा नन्दफलथाय वद्धः

कृच्छ्रेणोत्सृज्यते यो धनपतितन्यौ मोचयामास शापान् ।

नन्दाद्यः प्राप्य वृन्दावनमिह रमयन् वेणुनादादिभिर्षो

वत्सान् पान् वत्सरूपं क्रतुभुगरिमथो पोथयन्^१ सोऽवतान्नाम् ॥ ३ ॥

रक्षन् वत्सान् वयस्यैर्वेकमभिन्दथो तिम्लतुण्डे गृहीत्वा

प्रीतिं कर्तुं सखीनां स्वरमपि बलतो घातयन् कालियाहिम् ।

उन्मथ्योद्गम्य कृष्णामतिविमलजलां यो व्यधाद् दाववहिं

सुसानावृत्य गोष्ठे स्थितमपि वदसौ दुष्टवृक्षच्छिदय्यात् ॥ ४ ॥

दुर्गारण्यमवेशाच्छयुतनिजसरणीन् गोगणानाहयद् यो

दावामिं तत्र पीत्वा समपुपदनुगान् गोपकानाविपण्णान् ।

शोभिर्गोपैः परीतः सरिदुदकतटस्थोपले भोज्यमन्नं

भुक्त्वा वेणोर्निनादाद् व्रजगतवनिताचित्तहारी स माव्यात् ॥ ५ ॥

कृष्णोऽस्माकं पतिः स्यादिति कृततपसां मज्जने गोपिकानां

नम्रानां वस्त्रदाता द्विजनरवनितानीतमन्नं समश्नन् ।

शान्तैर्गोपैः समं यो बलमयनबलावाहते चाश्मवृष्टौ^२

शोद्धृत्याहार्यवर्यं निजजनमखिलं पालयन् पात्वसौ माम् ॥ ६ ॥

गोविन्दाख्यः स्वतातं जलपतिहृतमानीय लोके स्वकीयं

नन्दादीनां प्रदुर्भ्यं व्रजगतवनिता गानकृष्टार्तचिन्ताः ।

य कालिन्या निशायाभरमयदमलज्ये त्स्या दीपिताया
 चार्धेर्नीर्मर्माव्यै स्तनभरनमिता प्रीणयन् प्रीयता न ॥ ७ ॥

अन्तर्बन्धे स तासा मद्हरणकृते त्वेक्या क्रोडमान
 स्वरूपागरोपणाद्यं पुनरपि त्रिहितो गर्गेशान्त्यै मुगाक्ष्या ।
 खिलाना गोपिकाना बहुविधनुतिभिर्यो बहन् प्रीतिमापि
 प्राप्नो रासोत्सवेन न्यरमयदबला प्रीयता मे हरि स ॥ ८ ॥

हत्वा य शङ्खचूड मणिमय समदादप्रचायार्तगोपी
 गीतानेकरलीलो हनवृषभमरापूर्देवोऽमरेण्य ।
 केशिप्रणापहारी सुरमुनिन्दनमार्थिताशोपकृत्यो
 हररापत्य मयस्य स्तननमपि हित योनयन् मोक्षद स्यात् ॥ ९ ॥

अक्रूराकारितो यो नच्युरतिचनान् सान्त्वयित्वाभितप्तान्
 स्व रूप मज्जनऽस्मै विलसितमहिग दर्शयस्तेन वन्द्य ।
 यो गत्वा कसधानीं हनरनकशिराधारवेप मुदास्र
 प्रीतिं कुत्रैत्रिवका यतनुत 'रचिरा यौगमस्य' इवनात् स ॥ १० ॥

शार्बं भद्वत्वा धनुषो बलमपि धनुषो रक्षक जुञ्जर स
 महाश्वापूरपूर्वानपि सहसह चो मर्दयस्तुङ्गमञ्चत् ।
 भोजेश पातयित्वा व्यमुमकृत निनान् नन्दयन् प्राप्य गर्गाद्
 द्वैत्र सस्कारमाप्ता गुरुमथ विदिताशोषविद्योऽन्तात् ॥ ११ ॥

दत्त्वा पुत्र प्रवक्त्रे प्रतिगतमधुर सान्त्वयन्नुद्धवास्याद्
 गोष्ठस्थान् नन्दपूर्वानिरमयदबला प्रीतिकृद् य शुनस्य ।

अक्रूरस्याथ तेन प्रतिविदितपृथापुत्रकृत्यो जरायाः

सूनुं निर्भिन्नसेनं व्यतनुत बहुशो विद्विषन् नः स पायात् ॥ १२ ॥

पुर्या निर्गत्य रामादथ सहमुसलीं प्राप कृष्णोऽभ्यनुज्ञं

गोमन्तं चापि मौलिं खगपतिपिहितं^१ वासुदेवं सुगालम् ।

हत्त्वा शत्रुं^२ च पुर्यामधिजलधि पुरीं निर्मितां कन्धुवर्गान्

निन्द्ये यः सोऽवतान्नः प्रमथितयवनो मौचुकुन्दाक्षिवहेः ॥ १३ ॥

राज्ञा संस्तुयमानो हृतयवनवलो भीतवन्मागधेशाद्

गोमन्तं प्राप्य भूयो जितमगधपतिर्जातशान्तामिशैलः ।

आगत्य द्वारकां यो हृषिकमुतगिरा ज्ञातकौन्तेयकृत्यः

पश्यत्स्वादाय भैष्मीं नृपु युधि जिज्वान् भूभृतः प्रीयतां नः ॥ १४ ॥

वैरूप्यं रुविमणो योऽकृत मणिसहितां जाम्बवद्देहजातां

सत्यां तेनैव युक्तामपि परिजगृहे हस्तिनं कुल्यहेतोः^३ ।

यातो व्यस्यात्र सत्याशुचमथ समगाद् द्वारकां सत्ययेतो

द्रष्टुं पार्थान् सकृष्णान् द्रुपदपुरमगाद् विह्वलस्थानं^४ स पायात् ॥ १५ ॥

कृष्णः प्राप्याथ सत्राजिद्रहितवधकृद् य श्वफल्कस्य सूनौ

रत्नं संदर्श्य राम व्यधि न गतरुपं द्रष्टुकामः प्र स्थे ।

शक्रप्रस्थस्थपार्थानथ सहविजयो यामुने तीरमायन्

कालिन्दीं तत्र लब्ध्वा यमसुतपुरकृत् पातु मां द्वारकास्थः ॥ १६ ॥

यो जहे मित्रविन्दामथ दृढवृषमान् सप्त लब्ध्वापि नीलां

भद्रां मद्रेशं न्यामपि परिजगृहे शक्रविज्ञापितार्थः ।

^१ विद्विता—U.

^२ दत्त्वा पुत्रं—MS.

^३ हन्त संकल्परेतोः—U

^४ विह्वलस्थानं—U.

तद्वर्षाख्यः सप्तमो हिमगिरिद्विखरे भौमदुर्गं समेत्य

च्छित्त्वा दुर्गाणि कृत्वा मुरगउमरिणा देवतेष्वः स मायात् ॥ १७ ॥

त्रिंशत् पञ्चाशदीद् यः सचिस्वरसुतान् भूमिजेनातिघोरं

सुद्धं कृत्वा गजाक्षरिहृत्तशिरस त व्यधाद् भूस्तनोऽथ ।

कृत्वा राज्येऽस्य सूनुं वरयुवतिजनान् भूरिशश्वारवेपान्

प्रपय द्वारकां सेऽहृत् मुदमदितेः कुण्डलाभ्यामवेन्माम् ॥ १८ ॥

इन्द्राराधयो महेन्द्रमियममगमाहृत्य देव न् विजित्य

प्राच्यथ द्वारका यः सुतमभिलचिरं रन्मिणीत, प्रपेदे ।

भ्रातृ यं पौण्डकाख्य पुंस्त्रधमननेत् कृत्तर्षी तशीया-

पत्ये तन्ना^१ च कृत्वा रथचरणह्वा कलयन् कामधुक् स्थात् ॥ १९ ॥

कृष्ण सूर्योभरागे निजपुवतिगौर्गैर्गैवं क्षेत्रमाह-

स्वत्रयातान् स्वश्वन्वृन् मुनिगणमपि सरोप्य यज्ञ ररपित्रा ।

योऽनुष्ठाप्याप्य नैज पुरमथ विदितानेकतत्त्वाय द्वित्रे

मातुः पुत्रान् प्रदश्याकृत हितमहित मेऽपनुद्यात् स ईश ॥ २० ॥

रविमप्या नर्मवासधैररमन बहुभिः स्त्रीजनैषोऽथ पुत्रा-

नेकैकस्थां प्रपेदे दश दश रचिरन् पौत्रकानप्यनेकान् ।

पौत्रस्योद्वाहकाले भृशमुपितयलाद् रविमणं धानस्थित्वा

मन्दन् योषिद्वरणेन प्रतिगृहमवत्यधीतिकारी गतिर्मे ॥ २१ ॥

नानारत्नप्रदीप्तासमनिश्वयुनद्वयप्रमाहसकान्ना-

गेदेष्वशञ्जयानः क च जपमृगयादीनि जुवेन् वचिच्च ।

दीव्यन्नक्षैर्ब्रुवाणः प्रवचनमपरैर्मन्त्रयन्नेवमादि-

व्यापारान् नारदस्य प्रतिसदनमहो दर्शयन् नः स पायात् ॥ २२ ॥

प्रातर्ध्यायन् प्रसन्नः कृतनिजविहितः सत्सभां प्राप्य कृष्णो

दृतं राज्ञां प्रनोप्यामरमुनिविदिताशेषकृत्यः प्रयासीत् ।

शक्रप्रस्थं चमूभिर्बहुविभवयुत बन्धुभिर्मानितोऽयं

भीमेनापात्य बार्हद्वथमथ नृपतीन् मोचयन्नः प्रसीदेत् ॥ २३ ॥

पुत्रं राज्येऽस्य कृत्वा हृतशिरसमथो चेद्विराजं विधाय

मोघन्तं राजसूर्यं यमसुतविहितं संस्थितं यो विधाय ।

शक्रप्रस्थात् प्रयातो निजनगरमसौ साल्वभग्नं समीक्ष्य

क्रुद्धो भ्रन्नब्धिगं तं शिववरवलिनं यान् पुरं^१ पातु नित्यम् ॥ २४ ॥

विप्रादाकर्ण्य धर्मं वनगतमनुजैः सान्त्वयित्वैत्य सर्वा-

नभ्येत्य द्वारकां यो नृगमथ कुजनिं दिव्यरूपं चकार ।

गत्वा वैदेहगेहं कतिपयदिवसांस्तत्र नीत्वातिभक्त्या

संतोष्य द्वारकां यान् बहुबलसमितोऽयन्नुपप्लाव्यमव्यात्^२ ॥ २५ ॥

दौत्य कुर्वन्ननन्ता निजरुचिरतनुर्दर्शयन् दिव्यदृष्टे-

र्गीतातत्त्वोपदेशाद् रणमुखविजयस्याचरन् सारथित्वम् ।

नीत्वा कैलासमेनं पशुपतिमुखतो दापयित्वास्त्रमस्मै

भीमेनापात्य दुष्टं क्षितिपतिमकरोद् धर्मराजं तमीडे ॥ २६ ॥

प्राप्तस्थानं यदूनां प्रियसखमकृतावाप्तकामं कुचेलं

कुर्वन् कर्माश्वमेधं निजभवनमथो दर्शयित्वाऽर्जुनाय ।

^१ मां परं—U.

^२ यानुपप्लाव्यमव्यात्—MS.

पुत्रन् विषाय दत्त्वा सहसहजमसौ दन्तवक्त्रं निपात्य

श्राप्याथ द्वारकां स्यां समवतु विहरत्तुद्धवाथोक्तवत्त्वः ॥ २७ ॥

रक्षन् लोकान् समस्तान् निजजननयनानन्दकारी निरस्ता-

वद्यः सौख्यैकमूर्तिः सुरतरुद्रुमुमैः कार्यमाणोऽमरेन्द्रैः ।

सिद्धैर्गन्धर्वपूर्वैर्जयजयवनैः स्तूयमानोऽत्र कृष्णः

स्त्रीभिः पुत्रैश्च पौत्रैः स जयति भगवान् सर्वसंपत्समृद्धः ॥ २८ ॥

इति श्रीकृष्णचारित्रमञ्जरी लेशतः कृता ।

राघवेन्द्रेण यतिना भ्याद् प्यप्रसददा ॥ २९ ॥

इति श्रीकृष्णचारित्रमञ्जरी समाप्ता

५३. कृष्णस्तोत्रम्^१

कृष्ण त्वद्गणधृन्दवर्णनपरा दृष्टाः श्रुतीनां गणा

यैर्निर्लज्जमभाणि वाञ्छानसयोर्नो गोचरस्त्वं ततः ।

ध्यानं संस्तवमर्चनं प्रविनर्ति कर्तुं न शक्तोऽस्म्यहं

तस्मादेव कृपां कुरुस्व भगवन्नापञ्चवचो मयि ॥ १ ॥

ता लीला यदुनन्दनस्य जगतीरक्षापरा गोपिका-

नन्दिन्यः धृतिवाञ्छाघृत्करक्षरीरिहृत्तरहायिताः ।

^१ Based on the MS. No. 72293 (D. G. No. 1476). There is neither title nor colophon in the MS

निध्याता मुनिमिः शिवाय महते ख्याता जगन्मण्डले
भूयासुर्मम चित्तवृत्तिकुपक्षान्त्यै श्रियै कीर्तये ॥ २ ॥

श्रीकृष्ण त्वदपाङ्गदुग्धजलधेरल्पाः कणा याञ्जनान्
प्राप्तास्तान् हि समुद्धरन्ति महदापज्जन्मवार्धैः क्षणात् ।
भूयस्त्वत्पदपद्मचिन्तनभवानन्दाब्धिमध्ये भृशं
ममांस्तान् समुद्धरन्ति सकृदेवैषां बलं किं वद ॥ ३ ॥

कृष्ण त्वं बहुशभिकल्पिततनुस्त्वद्भक्तजन्मापह-
स्त्वं गोपीरमणोऽसि भक्तहृदये वैराग्यमायच्छसि ।
दिव्यं रूपमवाप्तवानसि परं भक्तस्त्वरूपः कृतः
सत्यं किं नु निरञ्जनश्रुतिवचःसंदिग्धमस्मन्मनः ॥ ४ ॥

आदित्यासुरयातुधानमनुजा नागैणिकाः पत्रिणः
संप्राप्ताः परमां गतिं यदुपते त्वत्कीर्तनात् संततम् ।
अद्यापि त्वयि साधुभक्तिसहिता धर्मेण कीर्त्या श्रिया
दीव्यन्ते विदितं मया तदपि मे सक्तं न चित्तं त्वयि ॥ ५ ॥

लोकानन्दनवेणुनादमुधया कन्दर्पधिकारिणा
रूपेणाप्रतिभेन सर्वजगतीक्षेमंकरैश्चेष्टितैः ।
त्वमे वा मम संनिधेहि सकृदप्येतावतालं हरे
काण्वायापि हि दर्शितं तत्र वपुर्दिव्यं द्विपे स्मर्यताम् ॥ ६ ॥

छत्रीकृत्य महीवरेन्द्रमतनुं गोवर्धनं लीलया
गा गोपांश्च तथा हरेऽवितततः कीर्तिश्चिरा ज्यायसी ।
धृत्वा पृष्ठतलेन मन्दरगिरिं हत्वामुरान् रक्षितो
यो भ्राता स निरस्त एव कृष्णा न स्थेयसी ते विभो ॥ ७ ॥

मत्स्यैरुत्सवकम्पैर्नहुनिर्मुस्ताभरै, शोणितै-

भैक्षै क्षत्रियजीविनैर्नफलेर्माधीरसै श्रीहरे !

कारुण्यप्रतिपादकोक्तिमवुमिर्लेच्छासुभिर्नागन-

स्तृषिं स्वादसि यन्मखाञ्चन्निर्गर्गतोऽनिघत्स कथम् ॥ ८ ॥

एकतल्पमथापरो नटनभूरन्य स्वजावासन

मिन्ना स्वाश्रयर-यरश्मिनिवहा एव मुजगै सदा ।

सक्तोऽपि ब्रजसुन्दरीनिटतया स्यातोऽपि दुग्धादिक-

स्तेनोऽपि त्वममिद्युतोऽसि महिमाहो श्रीमत किं ब्रुवे ॥ ९ ॥

लीला निर्मितगुप्तसहृदजगत्सोमाय मायाजुषे

बालयाखिल्लोक्यागनपदुस्वारयामृतायासताम् ।

कालयादिमपूरुषाय महते क्षोणीमृदुद्धारिणे

बोराकारविदीर्णभूतलमुषे कृष्णाय तुभ्य नम ॥ १० ॥

यद्दण्डोऽपि विमुक्तये भवति यद्द्वेषोऽपि पापापहो

यद्दासाङ्घ्रिरज कणोऽपि मुनिभिर्देवेश्व सपूज्यते ।

यन्नामोच्चरत स्थले निरसनो जन्नेर्बिभेत्यन्नरु

स्वान्न तन्मह आविरस्त्वति नवाच्छ्रीकृष्णनामाद्य न ॥ ११ ॥

पुनागद्गुमवाटिकास्वसि रताजुञ्जेषु भूभृद्गुहा-

स्वालीन कपटेन नेन ददृशुर्गोषाङ्गनास्त्वामिति ।

नेनद् वाच्यममायमास्थितमहो ओंकार एषाक्षरे

प्रत्यक्षेऽपि चिरतना मुनिररा नाद्यापि जानन्त्यहो ॥ १२ ॥

सूतस्य पशुपालनामनुजता दौत्य वधूत्वं समा-

श्रिन्याप्यच्युन रक्षिता हि भनाननेके जगन्नायक ।

याचे त्वामधुना ममान्त्यसमये स्वान्ताख्यसिंहासने

राजत्वं भज तावता जनिभवं दुःखं भवेन्नैव मे ॥ १३ ॥

कृष्णानन्त मुकुन्द माधव हरे गोविन्द दामोदरे-

त्याख्याभिर्मुहुराहयामि यदि मे क्षेमं भवेत् त्वां ध्रुवम् ।

मिथ्यासज्जनदूषणाधमनुतिस्वाद्भ्रारामाधरे-

प्यासक्तां रसनां करोति भवतो माया न ते नाग्न्यहो ॥ १४ ॥

ब्रह्मद्वेषिणि राज्ञि कुक्षिभरणश्रान्ता द्विजाघास्तवो-

पास्ति कर्तुमलं न कर्मभिरय ज्ञानस्य का वा कथा ।

नाम्नां कीर्तनमेकमेव शरणं त्वन्मायया विभ्रितं

तच्चैन्नारककोटिकल्पनभवः खेदो महांस्ते कलौ ॥ १५ ॥

दारिद्र्येण रुजा भरेण कुधिया दुश्चेष्टया दुर्जनै-

र्गाढं योजय मामितोऽपि कुरु वा क्रौर्यं महद् भीर्न मे ।

यन्नारायणनामपूतसुजनाह्वानेन लब्धं फलं

रोद्धुं नैव कृती भवान् खलु मया नाजामिल्ये विस्मृतः ॥ १६ ॥

कामस्त्वज्जनितो नृसिंहवपुषि क्रोधो महान् दर्शितो

लब्धोऽतीव नवोद्धृतादिषु भृशं गोपीषु मोहाकुलः ।

मत्तः शत्रुनिर्वहणे यदुपते मात्सर्यवान् दुर्जने

ज्ञानाचार्यतया त्वमेव महितो नास्मान्महान् विस्मयः ॥ १७ ॥

मायावी भववार्धिमध्यवसतिर्व्यालवृतोऽनुत्तमो

देवानांप्रिय उत्सुकः पुरभिद्रोद्योगे कुकान्ताश्रितः ।

त्वत्तुल्योऽहमनन्त तावक्त्रयाश्वाघापरो मा भवान्

नेराङ्गीकुरुते मयाद्य विदित ते निर्गुणप्राभयम् ॥ १८ ॥

द्याल प्रोद्धवधनिनान्तनिरतश्चोर सतामग्रणी-

गोपालो जगता पनिर्वितर ख्यातो महापूरुष ।

नीरूपोऽप्यनिसुन्दरो बलिहृते भिक्षु स लक्ष्मीपति-

भूयान्मे महते शिवाय पुरप कश्चित् पुराणोऽधुना ॥ १९ ॥

दध्नाक्त क्वचिदिन्दिराकुचतटीमस्तूरिकाकुङ्कुमै-

रालिप्त त्रजसुन्दरीमुललितापाङ्गच्छटाशैवलै ।

जुष्ट देवगणार्चिते सुरभिले पुष्पै परीत शिशु

चित्र कचन फालिमादिमगुरु चित्ते चिर भावये ॥ २० ॥

नक्षत्रेशदिवाकरामन्दरो रक्ष प्रमुश्रीमुपे

भैक्षावाप्यपदाय बलप्रकुलाध्यक्षत्वलीलाजुषे ।

रुक्षव्यालमदापहारपटवेऽत्यक्षस्वरूपाय ते

वक्ष सश्रितगल्लमाय नमसा लक्ष प्रजुर्मो वयम् ॥ २१ ॥

लीलोत्कत्रजसुन्दरीधनकुचक्षमाभृच्छिरोलम्बित

लोकाना मृदुवेणुनि स्वनसुधावर्षे परानन्दकृत् ।

नील दूरितधार्तराष्ट्रतुक्त मूपालसद्रत्नभा-

निधुद्रजितमग्रवस्तु परम सतापशान्त्ये मम ॥ २२ ॥

भूपमौक्तिकतारराशिरुचिर मद्गाप्रवाहास्पद

गोपस्त्रीकुचकुम्भकुङ्कुमरजोरगाधित च क्वचित् ।

नेत्रीभूतसरोन्मधुशशभृज्जुष्ट तत सर्वत

कृष्णास्य गमनं घनामि शरण दु खौषविच्छिद्ये ॥ २३ ॥

आभीरप्रमदासुवर्णलतिकासंघीतमूर्तिर्निज-

च्छायासंगतखेदनोदनपटुः प्राज्ञद्विजैकाश्रयः ।

शृङ्गारप्रथमानमानसवधूकेलिप्रियाभावुकः

कृष्णारुयः स तिरस्करोतु तिलकद्रुस्तापस्यै मम ॥ २४ ॥

शृङ्गारप्रथमावतारसरणिः करुणयाकेलीगृहं

शुभ्रान्यद्युतिसंप्रदायगुरुराद् फारुण्यकादम्बिनी ।

कालुष्यौघतरङ्गिणी ब्रजवधूप्रेमाश्रममञ्जूषिका

बालः कश्चन संचक्रस्तु हृदि नो बालात्मजश्रेयसे ॥ २५ ॥

वेणुध्वानसुधारसैः स्मितमयज्योत्स्नाप्रवाहैः पयः-

पारावारतरङ्गबन्धुललितापाङ्गच्छटामेदुरैः ।

कायेनापि जगद्धशीकृतिमहासिद्धाङ्गनेनाङ्गसा

गोपस्त्रीर्भृशमोहिता विरचयञ्जाराग्रणीः पातु नः ॥ २६ ॥

कान्तारे कलभो यथा रविमुतातीरे तमालो यथा

गोपालग्रमदालतापरिसरे लौलम्बकूटो यथा ।

कस्तूरीतिलकाश्रितः मुजनतानेत्रे प्रमोदावहो

गायन् मञ्जुलवेणुना च जगतीरक्षापरोऽय्याद्धरिः ॥ २७ ॥

बन्दारुत्रिदिवेशमूर्धमकुटीरनाल्याग्रस्फुरद्

गोपस्त्रीकचभारलग्नसुमनोमालारजोवासितम् ।

मोक्षश्रीसदनं मुनातनवचोमाध्वीरसास्कन्दितं

त्वत्पादाभ्युजमातनोतु भगवन् मन्मस्तकालं कृतिम् ॥ २८ ॥

कालिन्दीहृदरूढकुण्डलिफणारङ्गस्यलीनर्तकी

निःशेषश्रुतिसागरोद्धृतमहागीतामृतसाविणी

शृङ्गारं करुणां रसाद्रमिनयन्त्याभीरयोपाजने

श्यामा मे सुखमातनोतु रचिरा काचिद् वृषप्राचुरी ॥ २९ ॥^१

खोल्लकुण्डलशोभिगण्डयुगल विम्बावरघोष्ठमद्-

वेणुध्वानमुसुधार्धमीश्रितदृश गोधूलिन्दालकम् ।

गोपस्त्रीकुचनुम्मरुड्कुमरज.पाटीरपङ्काङ्कित

वालं गोरसनावलीढचरण ध्यायामि चित्ते सदा ॥ ३० ॥

मन्दस्मेस्मुराम्बुज मधुरवागानन्दगीतामृत

कन्दर्पायुतसुन्दरं कमलमूमुस्यामरासेवितम् ।

कुन्दश्रेणितदृप्रदं कुनृपतिमध्वमरीक्षारत

नन्दद्वोपकुलाश्रित नगधनश्याम शिशु भावये ॥ ३१ ॥

प्रेम्णा भक्तिभरेण पञ्चधनुषा स्पृष्टान्तरङ्गा हृदि

ध्यायन्त्यो यदुनन्दन प्रविगलद्वाप्याम्बुपूर्णाननम् ।

त्यस्त्वा सर्वमवापुरेव क्षरण धन्या हि गोपाङ्गना-

स्तासां पादरजासि मामकमलकुर्वुर्वराङ्ग कदा ॥ ३२ ॥

ध्वस्तानेस्सुरारयः सुमुरलीनादप्रकृष्टव्रज-

स्त्रीमृन्दाः समुदक्तगोत्रनिधुतस्वाराडहताः क्षणात् ।

सम्यग्भक्तिक्वामशास्त्रविमवाः कारुण्यवारानिधे-

र्लीला गोपकिशोरकस्य रचिराः कुर्वन्तु भद्राणि नः ॥ ३३ ॥

उद्गीर्णैः षड्गुणैः सुविस्मयभरस्तधैर्ब्रजस्त्रीगणैः

सोत्कण्ठैः स्वरभक्तिराधुगमकप्रहैकनन्दस्पृहैः ।

^१ In the MS this verse is numbered 30 and from here onwards verses are counted in excess of one

गन्धर्वैः कन्दुपापनोदनपरैर्ब्रह्मर्षिभिर्विणवी

गीतिर्गोपसस्त्रस्य सानुरसिता निःश्रेयसायास्तु नः ॥ ३४ ॥

गोविन्द त्वदुदारनादमुरली गोपीजनस्याञ्जसा

मानं दूर उदस्य हन्त कुरुते तापं मनोभूद्भवम् ।

हेतुस्तत्र किलैतयोर्भगवतो विम्बावरापेक्षता-

नन्दाब्धौ ननु मज्जयत्यपि नरानेपा ह्यसारान्तरा ॥ ३५ ॥

सिद्धान्तः श्रुतिमस्तकस्य यतिनां भाग्यं ब्रजौकस्ततेः

पुण्यौघस्य महत् फलं प्रविततं मोक्षस्य चैकाननम् ।

सौन्दर्यस्य परावधिः प्रणमतामानन्दभूमोदयो

वालो बद्ध उल्लखले भवतु नो बन्धस्य विच्छिद्ये ॥ ३६ ॥

कालिन्दीव तमालभूरूह इवाभ्योदावलीवालानां

श्रेणीव द्विपराडिवाहिहमणीदामेव यो राजते ।

कान्तारेषु नदीतटेषु शिखरिश्रान्तेषु वलीगृहे-

प्वब्जोद्भासिसरःसु गोपरमणीवक्षःसु चित्तेऽस्तु नः ॥ ३७ ॥

कालिन्दीपुलिनस्थली भगवतः पादारविन्दोल्लसद्-

रेखामण्डलमण्डिता ब्रजवधूर्खेलाच्युतैः कुङ्कुमैः ।

पुष्पौघैश्च विराजिता नतजनाहंतापिशाचीसमु-

त्सारे यन्त्रमित्राच्युतेन लिखितं पुष्पातु भाग्यं मम ॥ ३८ ॥

मैरेयं पिबतो गुरोरपि सर्तीं श्राट्वात् समागच्छतो

भ्रूणान् संहरतः सुवर्णमधिकं लोभान्मुहुर्मुष्णतः ।

देहासद्भवशात् पुनाति सहसा भागीरथी यद्भवा

तत् ते पादसरोरुहं कृतवतामन्तर्न मुक्तिः कथम् ॥ ३९ ॥

ससारोदधिनाविक्रेण कष्टपत्राताटवीवह्निना

गाढाज्ञानतमिसचण्डमहसा श्रुत्यन्तसीयाजुषा ।

मोक्षश्रीप्रियनायकेन निमृतानन्दप्रदाना हरे

पादाब्जेन हृदयुजे निवसता दूरीकृतो छन्तक ॥ ४० ॥

मृदान् दुर्धनगर्वितान् प्रतिदिनं धिक्कुर्वत सजनान्

स्तुत्वाभीक्षणमहो वृथैव रसने श्रान्तासि मर्त्याधमान् ।

लक्ष्मीनायकमञ्जुभृहरिमुखै ससेविताङ्घ्रिद्वय

कृष्ण सस्तुहि धन्यता गम्य मा किं वस्त्वसाध्य तव ॥ ४१ ॥

[इति श्रीकृष्णस्तोत्र समाप्तम्]

५४. कौदण्डपाणिस्तोत्रम्^१

साकेतपुर्या निवह जनानामानन्दयन् कौशिकयज्ञपाल ।

पादेन पुण्या कलयन्नहल्या कौदण्डपाणि तुलदैवत न ॥ १ ॥

चाप च भङ्क्त्वा वमुधातनूजा जायामभाष्याथ भृगो उमारम् ।

निरोधयन् प्राप्तनिजाधिवास कौदण्डपाणि तुलदैवत न ॥ २ ॥

लोकप्रिय केचयराजपुत्या प्रीतिं चिकीर्षन् मह लदमणेन ।

सीता पुरस्कृत्य वन प्रविष्ट कौदण्डपाणि तुलदैवत न ॥ ३ ॥

^१Based on the MS No 77644 (D G No 1496) Some of these verses are found in the *Ramakarnamrita*

यो दण्डकारण्यनिशाचरेन्द्रान् कोदण्डलीलाविपयीचकार ।
वेतण्डशुण्डायतबाहुदण्डः कोदण्डपाणिः कुलदैवतं नः ॥ ४ ॥

वियुक्तरातो विगतस्पृहोऽपि लालप्य संस्कृत्य विहङ्गवीरम् ।
मित्रं च विज्ञाय सुहृत्कबन्धात् कोदण्डपाणिः कुलदैवतं नः ॥ ५ ॥

अपार्यदुःखं विनिवार्य यत्नात् स्ववीर्यनिर्यापितवालिवैरी ।
वितीर्य राज्यं कपयेऽगवासः कोदण्डपाणिः कुलदैवतं नः ॥ ६ ॥

संस्थापिताशेषकधीन्द्रमुख्यस्तीर्णाम्बुधेर्वायुसुतात् समस्तम् ।
विज्ञाय वेलासु निविष्टसेनः कोदण्डपाणिः कुलदैवतं नः ॥ ७ ॥

विभीषणायार्पितरावणश्रीर्नलेन सेतुं विरचय्य चाब्धौ ।
बलेन लङ्कां ज्वलयन् चिरौघैः कोदण्डपाणिः कुलदैवतं नः ॥ ८ ॥

सेनामिराहत्य च यातुधानानिन्द्रारिमुख्यान् सह लक्ष्मणेन ।
स्वगणनिर्भिन्नदशाननाद्रिः कोदण्डपाणिः कुलदैवतं नः ॥ ९ ॥

संशोधयन् भूमिसुतां हुताशात् संजीवयन् सर्वहरीनयोध्याम् ।
प्रविश्य चासादितपट्टबन्धः कोदण्डपाणिः कुलदैवतं नः ॥ १० ॥

इति श्रीकोदण्डपाणिस्तोत्रं संपूर्णम्

५५. गोपालशतकम्^१

(अशोक)रघुनाथाचार्यवृतम्

श्रीशश्रीपृतनाधिपाननुकलं सेवे शठारिं भजे

नाथाब्जान्करामयामुनमहापूर्णनजस्र भजे ।

सम्यग् देशिकपङ्क्तिहारतरलं रामानुजं सश्रये

यत्कास्त्र्यसुरासप्तसर्वेधिपणैरर्थैरह वीक्षित ॥ १ ॥

खिद्यद्रोवेपभूमिन्यसनपरिहृतिप्राप्तलोकेशशशु-

स्वर्गस्वाभ्यादिदेवप्रणतिनुतिततिप्राप्तवाग्गुचिरीशः ।

देव क्षीराब्धिशायी जगदवनपर. स्वोयमश्चन साक

देवकया पुत्रना य समभजदवनेर्भारहान्यै भजे तम् ॥ २ ॥

अष्टग्या कृष्णपक्षे नमसि बुधदिने प्रोद्यमाने शशश्रे

प्राजापत्ये शुभक्ष वृषभमुपगते देवकीजातमीशम् ।

कृष्णं वन्दे स्वभूपोपलनरणिहतध्वान्तभास्वद्गहान्न-

देदीप्यच्छङ्खचक्रोज्ज्वलितशुभतनु स्तुयमान पितृभ्याम् ॥ ३ ॥

मायामूर्च्छितकंसभृत्यनिवहे तस्मिन् निवेत्ते हरिं

निर्मुक्ते निगले पितुर्विगलिते^२ स्थूले क्वाटे^३ भजे ।

पित्रा शेषपणावृतस्वशिरसा सनीयमानं भजे

मेघे वर्षति जानुदम्भयमुनापूर्णप्रवाहे पथि ॥ ४ ॥

मूर्च्छाक्रान्तपदोदया विगलितेऽज्ञाते शिशौ स्वोदराद्

देवकया कमनेन चात्मजहरिं निक्षिप्य नीते शिशुम् ।

^१ Edited from the single MS No 69122 (D C No 1549)^२ निघटिते—variant in the MS^३ क्वाट—variant in the MS

कंसेनापि शिलातले सुवनितारूपे हते स्वर्गते
मेने सापि यमात्मजं चिदचितोरीशं तमद्यःश्रये ॥ ५ ॥

जातो नन्दस्य पुत्रः सुकमलनयनश्चारुनासः सुवक्त्रो
देवोऽयं नैव मर्त्यो न हि भवति तनुस्तीवृशी मानुषाणाम् ।
सौन्दर्यं सौकुमार्यं किमिदमवयवास्त्वद्भुताः सर्वे एवे-
त्येवं तोषेण सर्वा ब्रजगतवनिता अस्तुदन् य तमीडे ॥ ६ ॥

स्रेहाज्यैर्नवनीतपिण्डसहितैर्दध्ना हरिद्रोदकै-
स्ते सर्वे समवाकिरन् ब्रजजनास्तोषेण यज्जन्मनि ।
देवा अप्यतितोषमापुरपतत् स्वर्गात् सुमानां तति-
नेर्दुर्दुन्दुभयो जगर्जुरुदधेर्वारीणि तं धीमहि^१ ॥ ७ ॥

ज्ञात्वा देवजनिं सुरर्षिवचनादेकान्तवासं हरेः
कंसेन प्रहिते समस्तपृथुकर्ध्वसाय दैत्यव्रजे ।
बालघ्नी ब्रजमागता विषमयं दत्त्वा स्तनं पूतना
स्तन्यस्वीकरणात् सहामुभिरगाद् धां येन तं चिन्तये ॥ ८ ॥

गोप्यः पश्यत कोऽयमत्र शकटः क्षिप्तः प्रभग्गोऽपतत्
पद्भ्यामस्य शिशोर्ध्रुवं विनिहतः पद्गोपमाभ्यां धत ।
हन्तुं दानव आगतो गिरिसमो येनाद्य शेते मृतः
सोऽयं विष्णुरिति ध्रुवं ब्रजजना यं मेनिरे तं भजे ॥ ९ ॥

वात्यावेपधरो भ्रमन् बहु तृणान्यावर्तयन् दानवः
पांसूद्धर्षविमूर्च्छितान् ब्रजजनान् कृत्वा गृहीत्वा च यम् ।

^१ धीमहे—variant in the MS.

हन्तुं व्योम्नि समुत्पतन् निजगल्यस्त्रिष्टं हरिं शार्ङ्गं
भाराद् भुज्यपतद् व्यमुस्तदुरसि कीडारतं तं भजे ॥ १० ॥

कृष्णास्यं दर्शयाशु ध्रुवमपरिमिता मृत्तिका भक्षिताद्ये-
त्युक्त्वास्त्ये यस्य माता सकलजनपदद्वीपसिन्धून् ब्रजं च ।
आत्मानं सप्तलोकानमरनरपशुखावराद्रघादियुक्तान्
दृष्ट्वा मत्वा च विष्णुं निजतनयमद्वे यं ननामाश्रये तम् ॥ ११ ॥

आत्मारामोऽपि देवः श्रुतिभङ्गुरमात्सरित्सेव्योऽपि मातु-
र्यैः स्तन्यालामरुष्टे निखिलद्विषयोभाण्डभङ्गं चकार ।
मुष्णन् हैयंगवीनं प्रतिगृहमखिलान् मोहयन् रूपवेष्टा-
वाक्यैर्माज्जरकीदौः सममचरदहो यस्तदीशः श्रये तम् ॥ १२ ॥

वारुह्योलखलाग्रं बहुघटनिविडं शिष्यमाकृष्य तत्स्थे
कुम्भे हस्तं स्वकीर्णं बहुचलनयनो यावदन्तर्निवेश्य ।
भुक्त्वा हैयंगवीनं करमुगलततं तन्मृजन् स्वीयदेहे
बद्धो मात्रा मुणैर्यैः स्वयमतिक्रियोलखले तं भजेऽहम् ॥ १३ ॥

मात्रा यस्मिन् निबद्धस्तदपि गुरतरं जानुहस्तेन गच्छ-
त्राकर्षन् मत्ततोत्थाभरमुनिशपनोद्वेगलब्धार्जुनतथै ।
भृत्यौ यशाधिपस्य स्वयमतिशृणया मोचयन् वृक्षभावाद्
यस्तेनोलखलेन श्रुस्तिगणचिनुतं तं श्रये वालकृष्णम् ॥ १४ ॥

गोव्रसान् वत्सपालान् वनशुचि विधिना बध्निजान् वीक्ष्य देवो
क्तान् चालांश्च सृष्ट्वा सुसदृशमनाक्ररवर्षस्वराजान् ।
संयोज्य स्वस्वमार्गं निशि निशि विपिनाद् कत्सरान्ते स्वशक्त्या
यः सर्वान् ब्रह्मरूपान् पुनरपि विधयेऽदर्शयत् तं भजेऽहम् ॥ १५ ॥

कृष्णौहि स्तनमद्य बाल पिव ते तातः सुमृष्टोदनं
 भोक्तुं त्वां प्रतिवीक्षते दश दिशो दास्यामि तुभ्यं फलम् ।
 जन्मर्क्षं तव गाः प्रदेहि सुभगाः स्नातः शुभालंकृतो
 भुङ्क्ष्वेत्येव यशोदया सुतधिया यः प्रार्थितस्तं भजे ॥ १६ ॥

उग्राभापणदृष्टितर्जनकशाघातादिकृत्याक्षमा
 तत्तच्चेष्टितदुःखितत्रजवधूदुर्वक्यसर्वसहा ।
 क्रीडातत्परसाहसप्रियसुतव्यापारसंक्षोभिता
 माता व्यस्मरदात्मकार्यमखिलं यच्चिन्तया तं भजे ॥ १७ ॥

गोहालेपनमार्जनावहननखानेषु गोदोहन-
 क्षीराधिश्रयणादिकर्मसु सदा गोप्योऽपि नित्या इव ।
 यस्यासेचनकं वपुर्बहुविधा दिव्याश्च चेष्टा गिरः
 संस्मृत्यैव जगुः कलं परवशास्तस्मै नमो ब्रह्मणे ॥ १८ ॥

गोपालैः सहितो विहृत्य विपिने सायं निवृत्तो हरि-
 र्मध्येमार्गमघासुरं ह्यजगरं वक्त्रं त्रिवृत्य स्थितम् ।
 श्रुत्वा तस्य मुखे निविश्य सजनो गोभिर्मुखे संवृते
 स्वीयं वर्ष्म विवर्षयन्नजगरं चिच्छेद यस्तं भजे ॥ १९ ॥

अत्यन्ताद्भुतसुन्दरोज्ज्वलशुभं यद्वर्ष्म लक्ष्मीप्रियं
 धूलीधूसरितेन तेन वपुषा नीलोत्पलश्रीमुषा ।
 योऽक्रीडत् स्वसमैरनेकपशुपैर्गायञ्छतैः प्राणिनां
 तत्तज्जात्यनुरूपशब्दरचनाः कुर्वन् तमेवाश्रये ॥ २० ॥

वत्सानां चरतां तृणानि विपिने मध्ये सुवत्साकृतिं
 प्राप्तं दानवमीश्वरो नरवपुर्ज्ञात्वा स्वनाशोत्सुकम् ।

तेनैव स्वगृहीतपश्चिमपदोल्लिखेन नष्टासुना

दैतयं योऽप्यहनत् (?) कर्पित्यवपुषं तस्मै नमोऽस्त्वन्वहम् ॥ २१ ॥

ज्ञात्वा श्रीद्रामवानयात् खरतनुदितिजारक्षितं तालजातं

गोपालैस्तत्र गत्वा भुजचलिततरूपपन्नस्रग्द्वगतेन ।

रामोल्लिखेन तेनोद्धतचरमपद्मा धेनुकेनाहतानां

यस्तास्त्रनां फलैः स्वान् हततदनुचर्योऽमोदयत् सोऽवतान्नः ॥ २२ ॥

देवो मायामनुष्यो वनभुवि विहरन् गोपालैर्विकेन

प्रस्तोऽन्तर्दाहदुःखाद् गिरिसमतनुना छर्दितो दानवेन ।

भूयो यास्यवृत्तं तमहनदध(?) यस्तं प्रपद्ये शरण्यं

तद्वृत्तं सात्पन्तनुष्टामरकृतसुमनोवृष्टिवाद्याभिरामम् ॥ २३ ॥

कालिन्दीतीर्थपानत्रयसुपशुगनुजान् बीष्णुणाज्जीवयित्वा

नीपात् तस्यां निपत्य प्रकुपितभुजगेनावृतः कालियेन ।

उत्पतायातमातापितृमुखमनुजोद्वेगशान्त्यै भजे तं

मूर्ध्नो भजन्नहिस्त्रीस्तयनभजनतः कालियं यो मुमोष ॥ २४ ॥

नीत्वा कालियमीश्वरो रमणकं द्वीपं सुहृद्गन्धुमिः

सौपर्णं^१ वलिभज्जबोत्थमधिकं द्वेषं निरस्य स्वपम् ।

नद्या रोधस्ति यः ह्यपन् व्रजजनैः सर्वैर्निरीये तत्

दावायिं क्षपिवद् रुदस्त्वजनतातोषाय तं चिन्तये ॥ २५ ॥

देवे तिष्ठति मुक्तिदे त्वयि सदा भक्तप्रिये श्रीसखे

नान्यं चिन्तयते^२ मनः शृणु वचो येन व्रजेऽत्यादरात् ।

सर्वाभीष्टफलप्रदेन शिशुना दत्ते फले माजनात्
कस्याश्चित् फलभाजनं सुरुचिरै रत्नैरपूरि स्वयम् ॥ २६ ॥

कृष्णो जेतृन् वहद्भिः परिवृढबलसंघट्टिगोपान् स्वकीयैः
साकं श्रीदामवाहस्ववहनचवित्तं गोपवेपं प्रलम्बम् ।
स्कन्धे रामं वहन्तं वियति निजवपुर्दर्शयन्तं सुभीम
दैत्यं योऽनाशयत् तं सुरमुनिविनुतं देवमीडेऽग्रजेन ॥ २७ ॥

मुञ्जारण्यं प्रविष्टे तृणचरणधिया गोसम्भूहे प्रणष्टे
तत्तन्नामप्रघोषैर्गगनतलततैराह्वयन् गाः समस्ताः ।
गोपानामीलिताक्षान् वन्ददहनतलान् वीक्ष्य पीत्वा दवाग्निं
भाण्डीरं योऽनयद् गा अपि सकलफलप्रापकं संश्रये तम् ॥ २८ ॥

यस्मिन् गायति वेणुनातिमधुरं वृन्दावने योगिनो
गोगोप्यो विहगा मृगाश्च शिखिनो नद्योऽद्रयो भूल्हाः ।
प्राप्ता देवगणा अमर्त्यवनिता विस्रस्तमाल्याम्बरा
अत्रामुत्र च ये परे परवशाः संमूर्च्छितास्तं भजे ॥ २९ ॥

कालिन्दीमवगाह्य गोपवनिताः प्रातर्धनुष्यन्वहं
पत्न्यो भूम हरेर्वयं भगवतो नन्दस्नुषा अम्बिके ।
कात्यायन्ययि देवि नो व्रतमिदं निर्वर्तयेत्यम्बिका-
मानर्चुः सिकतामयीं सुमफलैर्यत्काह्वया तं भजे ॥ ३० ॥

गोप्यः क्रीडापरा या उदकमुपगता यामुनं फुल्लपद्मं
तासामादाय वासांस्यतिज्वसहितः कुन्दमारुह्य वृक्षम् ।
ताभिः संगूह्य शीघ्रं कुचयुगजघनं हस्तसवज्ञातिकामी
वासो यो याच्यमानः करयुगविनर्ति याचते तं भजेऽहम् ॥ ३१ ॥

कृत्वा मोदण्डयष्टिं जगदवनपरस्वीयकश्चेऽपरस्मिन्
 कसे सधाय वेणु शुभमृदुलननौ दोहद्रामापि वद्धा ।
 भर्तृस्त्यक्त्वातिभक्त्यागतमुनिवनिनादत्तमन्योऽज्जलौ यो
 हात्मारामोऽपि वाले सममचरदहो त भवे वासुदेवम् ॥ ३२ ॥

यजच्छेदप्रजुप्यत्सुरपतिवचनायातसवतंमेघ-
 न्यासिमासोभ्रजाताज्ञानिसहितजिलावर्षभीतासु गोषु ।
 योऽङ्गुल्यानिभ्रद्विं व्रजमनुजपशुप्रीतये सप्तरात्र
 त वन्दे वासुदेव विधिशिवविनुत देवराजार्चिताद्भिम ॥ ३३ ॥

गोपीवैण्ण्ण्यगानश्रुतिविवशतनूरागता प्रेक्ष्य तामि
 श्रीडित्वान्तर्हितो यो विरहगदयशात् तामिस्वीक्ष्यमाण ।
 एकैक्या अरण्ये वहनरतिसुग्यादानचिहेन तत्तत्-
 पाद्व्यासेन दूना असुखयदथ ता दर्शनात् त भजेऽहम् ॥ ३४ ॥

कृष्णो विष्णुर्हि साक्षान् यदि कथमसाबुद्धरेत् पर्यतेन्द्र
 द्यास्ये स्युस्तस्य लोक कथमनुसृगणान् नाशयेद्वा कथ स ।
 एव सचिन्मयद्रघोऽक्रमयदथ पिता य स्मरन् गर्भाशय
 साक्षान्नारायणाश जगदवनपर त श्रयेऽहं जनेभ्य ॥ ३५ ॥

गोविन्देत्युचरन् ॥ सख्यसुरगणं साकृमागत्य नत्वा
 सर्वाण्डानामधीश त्रिजगद्गधिपति ह्यम्पिष्वत् सुरेन्द्र ।
 नृत्यद्दियाप्सरोभि सुरहनमुयन्नोऽष्टिगानाननीभि-
 र्भेरीषा म्भट्टनैरप्यस्त्रिभुनिकूनै स्तोत्रचालै श्रये तम् ॥ ३६ ॥

आनिश्याम्यो निर्धीये पुनरपि सन्निज्जोधिन् केन वन्द
 सचिन्त्यैव प्रसिद्धद्वन्मनुजमुदे पाशिलोक प्रविश्य ।

सम्यक् संपूज्य दत्तं पितरमखिलदृक् पाशिना स्तोत्रपूर्वं
ह्यादायागत्य तेन स्वजनमुदमदाद् यस्तमीशं प्रपद्ये ॥ ३७ ॥

गोपानां परमाद्भुतोऽज्वलमहानन्दैकरूपं पदं
मग्नानां वितमः परं करुणया ब्रह्महृदे तत्र च ।
तस्यामेव तनावहीन्द्रशयने स्वात्मानमप्यास्थितं
देवीभूयणहेतिसूरिसहितं योऽद्दर्शयत् तं भजे ॥ ३८ ॥

गायन् वाचा प्रनृत्यंश्चरणयुगलतश्चालयन् वर्ष्म दोर्भ्यां
हस्तौ गोप्योः प्रगृह्णन् हरिमुखसुमनोवृष्टिवाचादियुक्तः ।
रेमे गोपीं च गोपीं शुभमृदुलतनुर्योऽन्तरा गोपिकैवं
यं यं कृष्णं च सर्वा हरिरिवतु स मां मण्डले गोपिक्रानाम् ॥ ३९ ॥

नन्दं गोपजनैरनोभिरनडुद्युक्तैरनेकैर्वनं
गत्वा तत्र महेश्वरं सगिरिजं संपूज्य रात्र्यां स्थितम् ।
ग्रस्तं^१ कुण्डलिना क्षमोचयदहेः स्पृष्ट्वा पदाहिं मुनेः
शापात् प्राप्तमहेरहित्वमपि यः पायादपायात् स नः ॥ ४० ॥

फल्हारैः कुमुदैः सितैर्जलरुहेर्नीलोत्पलैः पङ्कजैः
किर्मारामुपविश्य सूर्यतनयां क्रीडापराभिः स्वयम् ।
योऽक्रीडद् रमणीभिरम्भसि जलोत्क्षेपोच्चलत्तत्कुच-
स्पर्शक्षेपविलोकनापहसनश्लाघादिभिस्तं भजे ॥ ४१ ॥

गोष्ठं प्राप्य घृषामुरोऽतिमहता नादेन रुन्धन् नमः
पुच्छाधननजातवायुपतितैर्घृक्षैः क्षितिं छादयन् ।

^१ दत्तं—variant in the MS.

क्षमानृद्विभ्रमसगनाम्बुदककुत्सदर्शनेद्वेजितै-

गोपैर्न्यस्तभरेण येन हरिणा सपिण्डितस्त भजे ॥ ४२ ॥

दैत्या येन निपातिता व्रजभुवि त्वद्भागिनियो ह्यसौ^१

या पापाणतले त्वयैव निहता सा नन्दगोपारमजा ।

व्यत्यासो वसुदेवकल्पित^२ इति श्रुत्वा मुनेर्नारदाद्

यद्भवसाय शशास केशिदितिज कसक्तमेवाश्रये ॥ ४३ ॥

पादाघातविनिर्गन्धितिरजोमेघायमानाम्बर

हेपाध्वानविसञ्चितत्रजजन दैत्य तुरङ्गाकृतिम् ।

य स्वान्वेपणतपर गिरिसम दृष्ट्वा हरिं केशिन

दष्टरतेन मुहुत्तदीयवदन विच्छेद त चिन्तये ॥ ४४ ॥

क्रीडाङ्घ्रिभेगोपै कतिभिरपि परैर्भेपेचोरे समेत

तत्पालैश्चोरगोप दितिभवमखिलान् भेपगोपान् क्रमेण ।

नीत्वा निक्षिप्य दद्यां मुखमपि दृपदाच्छाद्य तस्या प्रगुर्व्या

हत्वा य सजिहीर्षु निहतमुराङ्घ्रिलोऽमोचयत् तान् स नोऽयात् ॥४५॥

कसेन प्रहित श्वपृक्तनयो गच्छन् रघेन स्वय

भेमाद्रस्वदशा हरि विमधुना मामीक्षयेत् सस्पृशेत् ।

हस्ताब्जेन हरे कदा पदयुग पथ्यन् बहन् पूजयन्

स्तोप्यामीति विचिन्तयन् पथि हरिं प्राप्नोऽयमयात् स न ॥ ४६ ॥

दोग्धा दोहनद्रामसवृततनु सम्यक् प्रसन्नो हरि

कसेन प्रहिताय भक्तिनिधयेऽङ्कुराय वृन्दावने ।

दत्त्वातिथ्यमशोपयादवकथाः श्रुत्वा सरामो रथं
योऽक्रूरेण सहाधिरुद्ध मथुरां क्षिप्रं ययौ तं भजे ॥ ४७ ॥

कंसप्रेषितगान्दिनीसुतवचोजातप्रयाणोन्मुखं
श्रुत्वा शौरिमशोपगोपवनिता नन्दादिभिः साम्रजम् ।
यत्सौन्दर्यमनोज्ञवाक्प्रियतमञ्ज्यापारवीक्षास्मित-
क्रोडादैत्यत्रधादिभिर्हृतहृदो मोहं गतास्तं भजे ॥ ४८ ॥

अक्रूरः सखलं मुकुन्दमनघः संस्थाप्य तस्मिन् रथे
मध्येमार्गमथावरुद्ध स रथात् क्वातुं प्रवृत्तो जले ।
दृष्ट्वा शोपगतं तमेव सलिलादुत्तीर्य दृष्ट्वा रथे
भूयोऽप्याशु जले निमज्ज्य भुजगे यं दृष्ट्वास्तं भजे ॥ ४९ ॥

श्रुत्वा चित्रं चरित्रं सुरनरपशुभिर्मोहितैश्चिन्तितं त-
च्छौरैः सौलभ्यपूर्णं व्रजभुवि परमं भाति यस्मिन् परस्वम् ।
तं द्रक्ष्यामः कदा नः प्रभुमिति मथुरापत्तनस्थाश्च सर्वे
यत्सेवोत्का अशृण्वन् सरथमुपगतं साम्रजं संश्रये तम् ॥ ५० ॥

यं प्राप्तं गोपुरस्था ददृशुरथ परे हर्म्यवातायनस्थाः
श्रुत्वा केचित् स्वगेहाद् बहुजननिविडां प्राप्य रथ्यामपश्यन् ।
सेवाशालुन्दिलाङ्गा बहुजनपिहितं द्रष्टुमन्ये न शेकु-
स्त्यक्तश्रीपक्षिराजं विधिशिवविनुतं संश्रये तं पद्मतिम् ॥ ५१ ॥

लक्ष्मीः पद्मसमुद्भवा मृदुशया यत्पादपुष्पार्चन-
ऽप्युद्विग्ना मृदुपादपद्मयुगलम्लानिप्रभीत्यामवत् ।
ताभ्यामस्य गतिः कथं क्षितितले पद्म्यां वतेति ध्रुवं
साक्षा यद्गमनं न शेकुरमरा द्रष्टुं तमद्याश्रये ॥ ५२ ॥

त्यागाहं न हि मे परत्वमिति तत् प्रच्छाद्य पीताम्बरः

सौख्यभ्याद् रजकं कुमर्त्य इव यो वासो ययाचे स्वयम् ।

वेदान्तैरधुनाप्यमेयमहिमाक्वप्सरविप्रुत्कणः

सोऽव्याजः स्वनिष्ठतशीर्परजकछाग्याम्बरालंकृतः ॥ ५३ ॥

श्रीवैकुण्ठगतो विसृज्य भगवान्छ्रीभूमिनीलादिकान्

मद्देहान्तरमागतः समुजगो मर्त्याकृतिः स्वकृते ।

धन्यः कोऽस्ति मदन्य एहि भगवन् सम्यक् करिष्येऽर्चना-

मित्युयत्वार्यकदाशु मास्यकृदपि प्रेम्णा यमव्यात् स नः ॥ ५४ ॥

कुडजामप्यतिघोरवक्त्रविकृतामात्मार्हगन्धप्रदा-

माक्रम्य प्रपदे पदा तुनुकमप्युत्कृष्य हस्ताग्रतः ।

सम्यक् शीघ्रसृजुक्तां शुभतनुं स्वापेक्षिणीं योऽवदत्

पश्चात् त्वां मुदितां करिष्ये इति तं स्वात्मैकतृप्तं श्रये ॥ ५५ ॥

नानोपायनवीटिकासुमफलैः संपूजितः साग्रजः

पृच्छन् पौरजनान् धनुर्वरगृहं तत्र प्रविश्य स्वयम् ।

गङ्गत्वा कंसपनुस्तदीयशकलेनाहत्य तद्रक्षणः

सायं यः पुटभेदनात् स्वशकटं प्रायात् तमघाश्रये ॥ ५६ ॥

ज्योतिर्विह्वलयुवर्णवृक्षविशिष्टायादिसंदर्शनात्

तैलाभ्यङ्गविवस्त्रदक्षिणगतिस्वप्नाच्च कंसो भयात् ।

मह्ययोपनसंभ्रमेक्षणमिषेणारूढमधो जनै-

र्मन्वस्यैः सह यं निदन्तुमकरोद् यत्नं श्रये तं हरिम् ॥ ५७ ॥

बन्धुप्रेरितमार्गरोधिकरिणा सम्यग् गृहीतश्च्युतः

तत्पादान्तरगणे बहिर्गततनुः पुच्छे गृहीत्वा द्विपम् ।

आकर्षन् भ्रमयन् भ्रमजिपतितं चोत्कृष्टतद्दन्ततो

हत्वा साम्रज आगतः प्रियजनैर्यो नन्दितस्तं श्रये ॥ ५८ ॥

^१कंसप्रेषितकृततो गलमुखैर्मल्लैः समेतो हरिं

वक्षोजानुमुखे प्रहृत्य हरिणा तत्रैव तेनाहतः ।

चाणूरः प्रहरन् पतन् विनिहतो येनोत्पन्नं मुष्टिना

रामेणातिबलेन मुष्टिक इव प्राणान् जहौ तं भजे ॥ ५९ ॥

मल्लध्वंसजिघांसितेन हरिणा व्याप्लुत्य मञ्चे ततः

कंसं भूमितले निषात्य तरसा तस्मिन् निपत्य स्वयम् ।

मूलं दैत्यतरोः स येन निहतस्तं चिन्तयेऽहर्निशं

हृष्टैर्नन्दमुखैस्तु तं मुनिगणैर्ब्रह्मादिभिः पूजितम् ॥ ६० ॥

कंसध्वंसेन दत्त्वा मुद्रमपरिमितां वामुदेवः स्वपित्रो-

र्धाल्यानन्दाप्रदानाञ्जनितमपमपि क्षामयित्वा सरामः ।

राजानं चोपसेनं विहृतिविरहितं स्वापयित्वा प्रजानां

स्वस्मिन्नीशत्वचिन्तामनुभवजनितां योऽहरत् तं भजामि ॥ ६१ ॥

नानादेशनिवासकर्मगतमुद्धत्स्यजातिबन्धुप्रियान्

कसोपद्रवदुःखितान् पुरवरे संस्वाप्य तुष्टान् धनेः ।

नन्दं गोपजनैः सह प्रियवचोमूपाम्बराद्याहृतं

प्रस्वाप्य व्रजमग्रजेन सह यस्तुष्टोऽभवन् तं भजे ॥ ६२ ॥

संप्राप्य द्विजसंस्कृतिं शुभगुणाद् गर्गात् सरामो हरि-

र्वेदार्थतिष्ठते गुरुं शुभगुणं कृत्वा च सांदीपनिम्^२ ।

^१ 'कोरन्' for 'तोश्च' in MS.

^२ 'मन्दीपनिम्'—MS.

लज्जया पष्टिक्रमा गुरोरथ चतुर्मिश्राश्च तावद्दिने-
दातुं तत्सुतमैच्छदम्बुधिमृत यो दक्षिणा त भवे ॥ ६३ ॥

पाराशारे निमग्नो हृतगुरुतनय दैत्यमन्तर्विचिन्मन्
हत्पाददृष्टा सुत तत्तनुगणममल पाञ्चनन्य गृहीत्वा ।
यात्वा लोक यमस्य स्वयमतिमहितस्तेन सपूज्य दत्त
सगृह्यादात् सुत त मुरव उरुदयो यस्तमीश नमामि ॥ ६४ ॥

यत्संश्लेषदुखपदा मुरुचिरा रात्री स्मरन्त्योऽनिश
यत्पादाम्बुजसङ्घिगोतस्लताद्यालोऽनाद् दु खिता ।
यत्प्राद्यस्विलाद्भुताङ्घ्रिपणान्यत्यम्तकार्या वने
यत्सदेशहर विलोक्य सुदृशस्तोष गनास्त २० ॥ ६५ ॥

नन्दादीन् कृष्णकिनाहननिरिलनिष्यापृतीन् प्राप्तुं खन्
नानावावर्षैर्यदीयैर्गुणचरितमुरे सान्चयन् त्यक्तुं खान् ।
सम्यक् कृत्वा च नीत्वा भ्रजभुवि सुमुख पञ्चपास्तत्र भासान्
प्राप्तो य कृष्णदास कृतहरिवचनो बुद्धवस्त प्रथमे ॥ ६६ ॥

सपूज्य स्वगृहागत हरिमदो कुञ्जा यमध्यासन-
सक्तान्मूलमहार्हचन्दनमुखैराश्लिष्य शय्यागतम् ।
रेमे येन सुलषवाहनिशा सत्यकल्मीकरा-
नीलाम्भोगचयेन त मुनिगणै संदृश्यमान भजे ॥ ६७ ॥

लीलामर्त्यतनुर्निक्थि सदनैऽरुरस्य तेन स्तुतो
मद्गम्यातिशयाज्जगज्जनित्यस्थित्यादिलीले हरि ।
प्राप्तोऽनेति सुपूजित प्रियतम त प्राहिणोद् योऽजसा
कैन्तेयादिस्मिर्शनार्थमचुना गच्छेति तस्मै नम ॥ ६८ ॥

गत्वा हस्तिनपत्तनं सतनयां कुन्तीं मुहुः सान्त्वयन्
 पृच्छन्तीं बहुशः सहोदरमुखान् आत्रेयमुख्यान् प्रियान् ।
 पुत्राणामतिदुःसहान् परिभवानुक्त्वा रुदन्तीं मुहु-
 र्नात्वानेकदिनानि यं शुभगुणोऽकूरो यथौ सोऽवतात् ॥ ६९ ॥

कंसध्वंसविरूपयोः स्वसुतयोर्वाक्याच्छ्रुसन् मागधः
 संरुन्धन् मधुरामनीकनिवहैर्नानाविधै राजभिः ।
 वैकुण्ठागतहेतिना बलयुजा सम्यग् गृहीत्वा मृधे^१
 मुक्तो येन यथौ हृताखिलधनः संलज्जितस्तं भजे ॥ ७० ॥

यात्वा कृष्णपुरीं पुनर्विनिहतो वाणं गतो मागधो
 वाणप्रेषितकुञ्जराश्वरथयुक् सेनागणैः संवृतः ।
 रुद्धा पूर्ववदाशु यादवपुरीं यस्माद् गृहीत्वा शिखां
 रामेणाशु जिघांसितो हतबलो मुक्तो यथौ तं भजे ॥ ७१ ॥

गोमन्तं द्रष्टुकामः पथि मुनिममलं जामदग्निं सरामो
 दृष्ट्वा पृष्ट्वा च हत्वा गिरितटनगरे वासुदेवं सृगालम् ।
 आरुह्याद्रिं च दृष्ट्वा फलसलिलसुमैर्वासयोभ्यं निवृत्तः
 प्राप्तं प्राप्तं जघानाखिलबलसहितं मागधं यः स नोऽप्यात् ॥ ७२ ॥

संप्राप्ते यवने सुरर्षिवचनाद् रोद्धुं पुरीं यादवीं
 हर्म्यैर्हेममयैः सुरत्नभवनैः स्वर्गाधिकां द्वारकाम् ।
 त्वष्टा वज्रमहोनिवारितनिशाबुद्धिं कृतामम्बुधौ
 दृष्ट्वावासयदात्मयोगविद्वाद् यो यादवांस्तं भजे ॥ ७३ ॥

तस्यां यत्प्रतिपत्तिभक्तिमयतो देवाश्च सर्वेऽवसन्

दिवपाला निधयो विधिः सुरतरु रुद्राः सुधर्मादयः ।

संदृष्टो यवनेन निर्जनपुराद् भूषावृतो निर्गतो

हन्तुं यत्नवता पलायनपरो योऽनुद्रुतस्तं भजे ॥ ७४ ॥

रक्षोचिद्रुतदेवरक्षणभवच्छ्रान्तिप्रशान्त्यै वरं

लब्ध्वा योधकनाशमात्मनयनात् संजातनिद्रं चिरात् ।

प्रेक्ष्वाकं मुचुकुन्दमेत्य मगवान् दर्यां च तेनागतं

पादाघातविवोधितेन यवनं योऽनाशयत् तं भजे ॥ ७५ ॥

कस्त्वं कुत्र च जन्म ते वद मम प्रेम्णेति पृष्टो हरुन्

भूमारोद्धरणाय मे यदुकुले त्राणाय साधोर्जनिः ।

त्वं मां यास्यसि भाविजन्मनि वरो भूत्वा द्विजः सम्यगि-

त्येवं यो मुचुकुन्दमादिपुरुषोऽवादीत् स्तुतस्तं भजे ॥ ७६ ॥

हत्वा तस्य धनं हते तु यवने गच्छन् पुरीं साप्रज-

स्तकालागतमागधेन बलिना युध्यन् द्रवन् निर्जितः ।

तेनानुद्रुत आश्रितोऽद्दिशिलरं तस्मिंश्च दग्धे ततो

भूमिं प्राप्य सुशीघ्रगः समगमद् यो द्वारकां तं भजे ॥ ७७ ॥

गत्वा कम्बक्या विधिं वरकृते श्रुत्वा सुगीतिं तनो-

ऽनीतान् पद्मजवाक्यनोऽतिमहतः कालांश्च रामं वरम् ।

धानार्ताधिपरेवतेन तनयां दत्तां प्रियां रेवतीं

भद्रार्थोक्तं शुभाशुद्वहद् यस्याग्रजस्तं भजे ॥ ७८ ॥

येति सुपूजिनः सुमतनुभिः कोटिसंख्यैरतुल्यं

लक्ष्मीशो भते तेषां तेषां न यदि मम तनुत्याग एव त्वयाहम् ।

हर्तव्या संप्रमथ्याखिलनृपतिगणानम्बिकार्थं व्रजन्ती-

त्येवं रुक्मिण्युदन्तं रहसि सुलिखितं योऽशृणोत् तं प्रपद्ये ॥ ७९ ॥

रुक्मिणीतिवृत्ते विदर्भनृपतौ चैद्याय दातुं शुभां

कन्यामिच्छति सत्कृते नृपगणे चैधे वरेऽलंकृते ।

नानामङ्गलवाद्यपूर्णनगरे गेहे तथालंकृते

यं प्राप्तं ह्यवगम्य मोदमगमद् भैष्मी द्विजात् तं भजे ॥ ८० ॥

संप्राप्तो बहुसेनया सह हरी रामादिभिः कुण्डिनं

भीष्मेणापि सुसत्कृतो नृपतिनोधाने वसन् सानुगः ।

भैष्मीं पूजितपार्वतीन्द्रमहिषीं यान्तीं गृहं रक्षिता-

मत्युग्रैरपहत्य योऽनयदरीञ्जित्वा पुरीं सोऽवतात् ॥ ८१ ॥

भूपान् कृष्णहतां विलोष्य कुपितान् भैष्मीं निरुध्याहतान्

कृष्णाच्छिन्नपद्मैरुवाहुशिरसां ज्ञात्वापि रुक्मी व्रजन् ।

युध्यन् येन हताश्वसारथिधनुर्वद्वो रथे शार्ङ्गिणा

मुक्तो मुण्डितमस्तकः प्रतिययौ भैष्मीयुतं तं भजे ॥ ८२ ॥

नानारत्नमहश्छटाहतनिगाचिह्नं पुरीं द्वारकां

रम्भापूगसुतोरणध्वजवतीं रम्यां प्रविष्टो हरिः ।

रुक्मिण्या सहितो मुमोद मुकृतोद्वाहोऽसवो मन्दिरे

नानोपायनपाणिमूपतिगणैर्यः पूजितस्तं भजे ॥ ८३ ॥

सूर्यप्राप्तशमन्तक्राह्यमुमणेः सन्नाजितो आतरं

कण्टोद्भासिमणिं निहत्य विपिनेऽगृहान्मणिं केसरी ।

हत्वा जाम्बवता तमात्तमणिना येनाश्रिता स्वा गुहा

तं निर्जित्य मृधे मणिं च तनयां तस्याप यस्तं भजे ॥ ८४ ॥

आरोप्य भ्रातृहत्या मणिहरणकृत्ते वासुदेवेऽथ तस्मा-

च्छ्रुत्वा तत्पूर्ववृत्तं तमपि मणिवरं लज्जितं सप्रगृह्य ।

दत्ता सत्राजिता यः स्वकलुषहृतये सत्यमामा शुभाङ्गी

स्यात् प्रीत्योपयेमेऽमराणाम्निवृत्तं तं श्रये वासुदेवम् ॥ ८५ ॥

निद्रालुश्च श्वशुर इषा शतधनुर्हत्वा मणिं योऽहरत्

तं हत्या शतयोजनाश्वगामपि ह्यन्विष्य रत्नं हरि ।

अक्रूरस्यमणिं प्रकाश्य जगत स्वत्यापकीर्तिं ततः

मत्पारामशुचं क्रुधं च महतीं योऽवारयत् तं भजे ॥ ८६ ॥

कौन्तेयान् प्राप्य नीत्वा कूनसकलकथो वृष्टिमासान् कदाचिद्

गत्या पाथेन साकं वनमथ यमुना कन्यका तत्र दृष्ट्वा ।

विष्णोर्नान्यस्य भार्याहमिति रविसुता सप्रदन्ती रथे य

कालिन्दीं स्थाप्य नीत्वा स्वपुत्रमुदवहत् तं भजे वासुदेवम् ॥ ८७ ॥

कन्या राजाधिदेव्या स्वसुरपि च पितु कृष्णकामा निपिद्धा

भ्रातृभ्यां मित्रविन्दां श्रुत्वा सत्कलकथं प्राप्य विन्दानुविन्दौ ।

आवन्दयौ तौ प्रमथ्यानयदखिलतनुर्द्वारका सेनया य

कृष्ण काले शुभे तामुदवहदपि तं वासुदेव प्रपद्ये ॥ ८८ ॥

बद्धा सप्त वृषान् हताखिलनृपान् यः सप्तार्चमा हरि

सत्या कोसलभृता बहुधनैर्दैन्यश्वमुस्यै समम् ।

दत्ता नमजिता नयन् निजपुरी नीता रस्सेन्यैर्वृत

प्राप्ते पुष्यदिने प्रियामुदवहत् तं चिन्तये श्रीसखम् ॥ ८९ ॥

भद्रा यः श्रुतकीर्तिजामुदवहत् पेतृष्वसेयी ततः

श्वपारोपणशक्तिलेशविधुरैर्भूपैरनेकैः स्तुतः ।

शीघ्रारोपितचापताडितश्लेषो वीर्यार्जितां लक्ष्मणां

यो मद्राधिपजां प्रियामुदवहन्नीत्वा पुरीं तं भजे ॥ ९० ॥

कृष्णः पत्न्या समेतोऽमरपतिवचनाद् वैनतेयाधिरूढो

गत्वा प्राज्योतिषारूयं नगरमथ मुरं सानुगं तत्र हत्वा ।

युध्यन्तं युद्धशौण्डं कृत्यहुनिधनो भौममप्याशु हत्वा

भूमेः पौत्राय योऽद्वादभयमतिमुदा भूस्तुतस्तं प्रपद्ये ॥ ९१ ॥

रत्नाद्रिं प्राहिणोद् योऽमरगणपतये वासवं चारुणं च

च्छत्रं राज्ञे जलानामथ नरकहृतं पोडशस्त्रीसहस्रम् ।

स्वापेक्षं दिव्यरत्नै रथतुरगधनैः कुञ्जराद्यैः समेतं

श्वेतैर्दिव्यैर्गजेन्द्रैरनयदखिलदृक् स्वां पुरीं तं नमामि ॥ ९२ ॥

गत्वा ताक्ष्याधिरूढोऽमरपतिभवनं सत्यया भौमगेहाद्

वित्तै रत्नैर्मघोनामरपुरमहितो मातरं तत्र नत्वा ।

मात्रे दित्यै स्वपत्न्या क्षितितनयहृतं कुण्डलं दापयित्वा

पत्नीप्रीत्यै विवेशामरपतिदयितं नन्दनं यो भजे तम् ॥ ९३ ॥

हर्तव्यः पारिजातः सुरपतिमहिषीगर्वहेतुः सुरग्यो

देव्यैर्ब प्रेरितो योऽमरपतिदयितं पारिजातं च हत्वा ।

तत्कोपायातरुद्धान्तकमुखविबुधान् देवराजं च जित्वा

सत्याहूतेन तेन स्तुतनिजमहिमा स्वां पुरीं प्राप सोऽध्यात् ॥ ९४ ॥

यत्पुत्रः शूलिदत्तो ह्यगतदशदिनः शम्बरेण प्रगृह्य

क्षिसोऽम्भोधौ निगीर्णो शपजठरगतो धीवैरैः संगृहीतात् ।

मीनात् तस्माद्धताङ्गादवनिमधिगतः शम्बरस्यैव गेहे

हत्वा तं शम्बरारिं निजपुरमगमद् भार्यया तं प्रपद्ये ॥ ९५ ॥

हस्ता कृत्रिमशह्वचक्रगरुडं पौण्ड्रं हरिः स्वाम्रजं
 तत्साहाय्यकरं च काश्यपिपतिं मातामहं संयुगे ।
 कृत्यां तत्सुतकल्पितां निजपुरीदाहाय चक्रेण यो
 विद्राव्याश्वदहत् तथा तमपि तद्वाराणसीं तं भजे ॥ ९६ ॥

कृष्णः प्राप्तशमन्तपञ्चकमहाक्षेत्रो ग्रहे भास्वतो
 नानादेशसमागताखिलनृपैः संपूजितः सानुगः ।
 पार्थनेन्द्रमुखैः सक्नुवन्निताभृत्यैस्तथा योगिभिः
 पिशा क्षेत्रकृते मखे सुमहितो योऽगात् पुरीं सोऽवतात् ॥ ९७ ॥

पट् पुत्राः कंसभग्नः किल मम मगवंस्तान् प्रयच्छेति मातुः
 श्रुत्वा धाक्यं सरामो बलिसदनगतस्तेन संपूज्य दत्तान् ।
 उर्णाज्जातान्मरीचेः प्रहसनकुपिताद् देवव्यद् दानवांस्तान्
 हौरथ्यान् देवकीजाननयदथ हतान् मातरं यः स नोऽव्यात् ॥ ९८ ॥

पारादारप्रविष्टान् नृपगणचकितांस्यक्तराजासनान् न-
 स्त्यपत्त्वा भूपेषु योग्यं कमपि भज नृपं यः स्वचेतःप्रविष्टः ।
 इत्युक्त्वा भीष्मपुत्री रहसि भगवता प्रेमकोपानभिज्ञा
 स्वःयागारयन्तभीता पुनरपि बहुशो व्यलिता येन सोऽव्यात् ॥ ९९ ॥

मैत्री जाम्बवती प्रिया भगवनः सत्याथ कालिन्धितो
 मित्रा नञ्जितः सुता च सुमगा मद्रा तथा लक्ष्मणा ।
 एकैका समजीजनद् दश सुतान् यस्मात् तथा षोडश-
 स्त्रीसाहस्रभवेः सुतैः सुबहुभिः पूर्णा मही तं भजे ॥ १०० ॥

प्रशुभेनोद्धृतायाः स्वदुहितुरुदितायानिरुद्धाय पौत्रं
 दत्त्वा तस्मिन् विवाहे प्रियवल्सहितः सम्यगक्षौर्विदीव्यन् ।

जेतारं तं जितोऽसीत्यपनयवचनात् तेन स्वमी हतोऽभूद्
यस्य स्यालोऽप्रजेन श्रितनिजनगरः सानुगः सोऽवतान्नः ॥ १०१ ॥

सौवर्णायुतपट्सहस्रवनितागेहेषु रलोत्स-
न्नानासौधविराजितेषु कलये शौरिं लसन्तं पृथक् ।
ध्यानस्तोत्रजपार्चनप्रणमनस्वाध्यायहोमार्हण-
क्रीडानृतसुद्वन्विहारललितालपाङ्गचेष्टादिभिः ॥ १०२ ॥

श्रुत्वा मागधमन्दिरे नृपगणै रुद्धैर्हरिः प्रेषिता-
द्धत्वा मागधमीश्वराय कृपया प्राहीति नस्तद्वचः ।
आहूतोऽथ यियक्षुणा सुरमुनेर्वावयात् पृथासूनुना
शक्रप्रस्यमगात् सरामदयितासेनस्तमेवाश्रये ॥ १०३ ॥

गत्वा ब्राह्मणभीमफल्गुनयुजा जन्वं मया ब्रह्मणा
मिक्षां याचित एत्य मागधनृपो युध्यन् रणे घातितः ।
भीमेनैव विपाटितो मृतिमगात् फाष्ठा जिता भ्रातृभिः
पार्थातः कुरु राजसूयमिति योऽवादीत् तमव्यात् स नः ॥ १०४ ॥

अण्डानामधिपे वशे मयि सदा कौन्तेय के तेऽवशा-
स्तस्मात् साधय राजसूयमिति यद्वावयात् स धर्मात्मजः ।
नानादेशसमागतैर्नृपगणैः साकं मुनीन्द्रैः सुरै-
र्ब्रह्माद्यैरकरोत् प्रियं क्रतुवरं कृष्णाय तस्मै नमः ॥ १०५ ॥

सुत्येऽहन्पुदिते सदस्यनुपमे प्राप्तेऽयपृजाविधौ
कस्य स्यादखिलेश्वरं हरिमृते पृजेति धर्मात्मजः ।
यत्पादावनिज्य तेन पयसा संप्रोक्ष्य भूर्ध्रोंऽखिला-
नात्मानं च परान् हताखिलमलान् मेने स नोऽव्याद्धरिः ॥ १०६ ॥

गोपस्यक्तनृपासनोऽभ्युभिगतो दुर्घृणकर्मा कथ

पृज्य स्वान्महतो विहाय सद्यसि जात्रेति चैवो वदन् ।

चक्रच्छिन्नशिरा क्षितौ विनिपतन् देहोद्गतज्वालया

सरेणा म्रियता यमाप विगते शपे तमेराश्रये ॥ १०७ ॥

राजान धर्मपुत्र मुनिनृपतिगणै स्तूयमान समाया

द्रष्टु गच्छज्जलेऽपि स्वलमिति निपनन् दृष्ट उच्चैर्दसद्भि ।

सद्यो गच्छन् निवृत्त स्वपुरमपि जयाद् धार्तराष्ट्रोऽतिक्रोपाद्

येनैशोपेक्षिनोऽभूद्वचनिभरभृता सोऽवनाद् वासुदेव ॥ १०८ ॥

साल्व कृष्णहताभ्रजो निपनपस्तुश्राच्छिन्नात् कर्मणा

लब्ध्वा सौभपुरी तथा सह गतो भूद्वक्त्वा पुरी द्वारकाम् ।

प्रद्युम्नप्रमुखैर्विनो बहुदिन युध्यन् गन शौरिणा

येनानुद्रुत आगतेन निहत साक पुरा त श्रये ॥ १०९ ॥

कृष्ण प्राप्त सुधर्मो महानृपतिगणै सेविनो ब्राह्मणोक्त्या

पाञ्चालीगात्रवम्ब्रापहरणमुदिताद् धार्तराष्ट्रादरप्यम् ।

प्राप्त सम्राट्पार्यं जिनहृतसकल पार्थमक्षैर्विदित्वा

यो गत्याधाराय तेनोदितसकलकथोऽग्रात् पुरीं स्वा श्रये तन् ॥ ११० ॥

दत्त्वा ब्राह्मणदत्तगामपि पुनर्गोभिर्नृगो ब्रह्मणे

स्नामिभ्या कलहात् समेत्य गदितो दत्तापहर्तेत्यथ ।

तद्दोषात् कृन्तासतामुपगत धश्रे चिर सवगन्

स्पर्शाद् यम्य नृपो भयन् यमनघो नत्वा गतस्त गने ॥ १११ ॥

नन्दादीन् प्राप्य मासैस्त्रिभिरमितगुणा वर्णयन् कृष्णचर्वा

वुकेन् सत्यकदु सान् व्रजमुवि विहरन् वारुणीपानमत्त ।

क्रीडार्थं गोपिकाभिः सह रवितनयां राम आहूय कोपा-
दप्राप्तामाचक्रर्पाग्रज उरुहलतो यस्य तं संश्रयेऽहम् ॥ ११२ ॥

साम्बो यस्य^१ सुतः सुयोधनसुतामाहृत्य युध्यन् नृपै
रुद्धो हस्तिनपत्तने हत इति श्रुत्वाथ यस्याग्रजः ।
यात्वा कौरवपूजितः पुनरधिक्षिप्तो हलात् तत्पुरं
जाह्नव्यां विनिपातयन् स्वसुतयुक् तैरादृतस्तं भजे ॥ ११३ ॥

गोपीभिर्विहरन् विभावसुमवाकच्छे मनोज्ञानिले
छायायां फलपुष्पपूर्णसुतरो रामो व्रजे वृक्षगम् ।
श्रूक्षेपैर्गुददर्शनेन च शिलाक्षेपादिभिर्हुंकृतै-
र्युध्यन्तं द्विविदं क्षणेन हतवान् यस्याग्रजस्तं भजे ॥ ११४ ॥

दारिद्र्यात्यन्तखिद्यद्धितपरमहिलादुःखवाक्यप्रणुन्नं
प्राप्तं प्रेम्णा कुचेलं बहुमणिखचिते स्वासने संप्रपूज्य ।
तत्कन्धावेष्टितं यः पृथुकमतिमुदा मुष्टिमेयं प्रजग्धं
तद्ग्रेहं वित्तमुक्तामणिनिधिमकरोत् तं भजे वासुदेवम् ॥ ११५ ॥

गत्वा मैथिलपत्तनं बहुजनैः सार्धं मुनीन्द्रैर्हरी
रूपाभ्यां श्रुतदेववेभ्यश्च बहुलाश्वस्यापि वेभ्यैकदा ।
अन्योन्याविदितः प्रविश्य कृपया ताभ्यां स्तुतः पूजितो
भक्तौ तावनुगृह्य यः पुरमगात् स्वीयां तमेव श्रये ॥ ११६ ॥

यस्य स्वात्मशयं क्षिपामि शिरसि स्यात् तत्क्षणाद् मस्मसाद्^२
देहि त्वं वरमीश्वरेति वदते दत्त्वा वरं शंकरः ।

^१ कृष्णः सुतः—variant in the MS.

^२ सो—MS.

तत्सिद्धिप्रमितिप्रसारितकरं स्पष्टं शिरः स्वं वृकं
दृष्ट्वा प्रव्यथितः पत्रयनपरो येनावितस्तं भजे ॥ ११७ ॥

सत्रे 'ब्रह्मसुतो मृगुर्मुनिगणैः पारम्यनिर्धारणे
सदिष्टो विधिमेत्य तं प्रकुपित ज्ञात्वास्तवाच्छकरम् ।
प्रातस्तेन जियांसिनः प्रतिषयानाश्लेषणान्माधवं
वैकुण्ठे प्रहरन् पदातिमहितो येनावितस्तं भजे ॥ ११८ ॥

भूत्स्वापहतात्मजाप्रजशिशुपाणावनैकव्रती
कृत्वा वाणगृहं शिशोरसुभवन् नष्टे शिशौ फल्गुनः ।
गत्वा देवगृहांस्तदीयतनयालब्ध्याग्निवेशोधमी
वैकुण्ठस्थितस्तुतान् प्रददता येनावितस्तं भजे ॥ ११९ ॥

संतीर्णाज्ञातवामान् हरिरखिलनुतो गोग्रहप्राप्तयुद्धान्
प्राप्ताञ्छ्रुत्वाथ गत्वा कृतवहुयवनो हस्तिनं प्राप्य दूतः ।
भुक्त्वा भक्त्यान्नमिष्टं विदुरगृहगनो वीक्ष्य यो धार्तराष्ट्रान्
तेषां स्त्रोहचिन्तामहस्दथ निजाद् वैधरूप्याद् भजे तत् ॥ १२० ॥

भूत्वा फल्गुनसारथी रथगनः सेनाद्वयान्तर्गतो
गन्धुस्नेहनिवृत्तयुद्धविजयपोत्साहनन्वाजतः ।
देहात्मस्वगतिं त्रिमुक्तिपदवीं साक्षा स्वभक्तिं ततो
ऽशक्तानामपि मुक्तिदं स्वचरणं योऽगायद्व्यात् स नः ॥ १२१ ॥

दत्त्वा दिव्यदशनं हरिः कर्णया यो विध्वंस्यं मह-
नानामस्तकनेत्रवाहुचरणं वीभन्सवेऽदर्शयत् ।

कोट्यर्कोज्ज्वलमङ्गसंगतजगद् ब्रह्मादिभिः संनुतं

नानादंष्ट्रमुखाद्यमानजनतामीमं ॥ देवोऽवतात् ॥ १२२ ॥

शान्तं शान्तनयं हरिं नवदिनैः कृत्वा शिखण्डात्मको

धृष्टद्युम्नतनुर्मृधे विनिहतं द्रोणं दिनैः पञ्चभिः ।

कर्णं चार्जुनतो हतं त्रिदिवसैः शल्यं च धर्मात्मजात्

सायं भीमहतं सुयोधनमगाद् यस्तोपमव्यात् स नः ॥ १२३ ॥

शप्तः स्त्रीवेषसाङ्घोदरगतमुसलाकारलोहप्रचूर्ण-

प्रोत्पन्नैरेरकाग्रैः कुभरनिजकुलं नाशयित्वा मिथो यः ।

रामास्योद्धान्तशेषं जल्पतिविनुतं तत्प्रविष्टं प्रपश्य-

न्निन्द्रेण प्रार्थितोऽभून्निजपदगतये तं प्रपद्ये मुरारिम् ॥ १२४ ॥

प्राप्ते हेतिगणे^१ विमुक्तिपदवीं भित्त्वा रवेर्मण्डलं

पुर्या मज्जनमम्बुधौ स्वगमनं स्वानां परिज्ञाप्य यः ।

लुब्धोत्सृष्टशराहताद्भ्रिकमलः स्वः प्रापयन् तं [क्षणात्]

प्रायाद् धाम निजं हृत्वावनिभरं नारायणं तं भजे ॥ १२५ ॥

श्रीवासुदेवचरितानि मलयपट्टानि

पुण्यानि मुक्तिफलदान्यतिमानुपाणि ।

यो वेत्ति चिन्तयति यत्किं शृणोति नित्यं

प्राप्नोति मुक्तिमचिरात् स मुकुन्ददृष्टः ॥ १२६ ॥

इति श्री(अशोक)रघुनाथाचार्येण विरचितं गोपालशतकं संपूर्णम्^२

^१ मुखे—variant in the MS.

^२ The following is added in the MS: हरिः ओम् । श्रीनिवासरामानुज-
महादेशिकाय नमः । श्रीमद्वेदान्तरामानुजमहादेशिकाय नमः ।

५६. गोविन्दराजप्रपत्तिः^१

यश्चैकशैलनिकटे कमलापुरीञ्च-

गोविन्दराजपदयोरम्बरोत् प्रपत्तिम् ।

तं चादिभीकरगुरोश्चरणं प्रपद्ये

पात्रं गुरुं चरवरं परमं गुरुणां ॥ १ ॥

श्रीमन् निदानं जगतां निखिलाण्डजात-

निर्वाहशक्तिमुरादिव्यगुणैरुत्तमम् ।

अत्यन्तमोग्यनन्दोप^२ निरस्तदोष

गोविन्दराजं चरणौ शरणं प्रपद्ये ॥ २ ॥

रेखारथाङ्गसरसीरुहवज्रगङ्गा-

च्छत्राङ्कुशप्रभृतिमङ्गलचिह्नगर्भम् ।

संसारतापहरणे निपुणौ नतानां

गोविन्दराजं चरणौ शरणं प्रपद्ये ॥ ३ ॥

पञ्चसु सान्द्रभयकौतुकमर्मकेषु

श्रौतेषु सत्सु कृतकृत्यपरायणेषु ।

विध्वंसितोर्ध्वशकटावपि बालभावे

गोविन्दराजं चरणौ शरणं प्रपद्ये ॥ ४ ॥

^१ Based on the single MS No 73438 (D. G No 1552). The author was the grandson of Vadibhayaṅkarācārya as is stated in the last verse, nothing more is known of him. The Stotra is on the God at Tirupati and is on the model of the well-known *Vetkaṣeśvaraprapatti* on the God on the hill (Tirumalai)

^२ Cf. Pillai Lokācārya's *Tattvatraya*, *Īśvaraprakaraṇa*

आलम्ब्य ¹बाहुयुगलेन कुमारभावे
गाढं कराङ्गुलियुगं विल नन्दपत्न्याः ।
अभ्यस्यमानदशचङ्क्रमणाभिरामौ
गोविन्दराज चरणौ शरणं प्रपद्ये ॥ ५ ॥

घोषाङ्गनाकरसरोरुहतालनाद-
संगीतसंपदनुरूपमनोज्ञनृत्तौ ।
माणिक्यनृपुरमरीचिकृताङ्गलेषौ
गोविन्दराज चरणौ शरणं प्रपद्ये ॥ ६ ॥

कुट्टाकतामुष्गतौ सरसः प्रसह्य
मध्येसरित्सलिलमुद्धतकालियस्य ।
तत्सुन्दरीनयननन्दनसंनिवेशौ
गोविन्दराज चरणौ शरणं प्रपद्ये ॥ ७ ॥

यासांसि देहि तव कृष्ण वशंवदाना-
मस्माकमाकुलधियामिति गोपकन्याः ।
उद्दिश्य यौ विदधुरञ्जलिमा प्रसादाद्
गोविन्दराज चरणौ शरणं प्रपद्ये ॥ ८ ॥

गोरक्षणे विल बभूव यदीयरेणु-
रक्रूरमस्तकमणेः सरणिं समेतः ।
तावद्भुतावनुपमावतिपावनौ ते
गोविन्दराज चरणौ शरणं प्रपद्ये ॥ ९ ॥

मल्लावहे मधुरया मधुराङ्गनानां
फुल्लारविन्ददलतल्लजलोचनानाम् ।

¹ मावि^०—MS.

वाण्या प्रशंसितपराध्व्यगतिप्रकारौ
गोविन्दराज चरणौ शरणं प्रपद्ये ॥ १० ॥

कंसं निपत्य कनकासनतः पृथिव्या-
मुद्धृत्य सागसमनागसमुग्रसेनम् ।
राज्येऽभिषिच्य विनिवारितभूमिमारौ
गोविन्दराज चरणौ शरणं प्रपद्ये ॥ ११ ॥

दुर्योधने दुरभिमानीनि दुर्भगाणा-
मग्रेसरे भजति ते शिरसः प्रदेशम् ।
धन्येन यत्किटनः स्थितमर्जुनेन
गोविन्दराज चरणौ शरणं प्रपद्ये ॥ १२ ॥

सारथ्यवेपथमलङ्कृतपाण्डुरानो-
र्युद्धाङ्गणोऽरुरथाश्चलसंनिवेशी ।
सान्द्रेन्द्रनीलपरिभात्रुकभङ्गरूपौ
गोविन्दराज चरणौ शरणं प्रपद्ये ॥ १३ ॥

भवत्या घसन्नहृदयेन धनंजयेन
यत्रार्चिन्तानि कुमुमानि शिवोत्तमाङ्गे ।
साशारुन्तानि सहसाद्गुनवेभ्यो तौ
गोविन्दराज चरणौ शरणं प्रपद्ये ॥ १४ ॥

अस्तद्रूपमृत्तिभिः कम्प्यवमाने-
राश्रिर्शनौ करुणया मम देष्टिनेन्द्रैः ।
सत्पौर्तरेः सकञ्जिवदघापरैस्तै-
गोविन्दराज चरणौ शरणं प्रपद्ये ॥ १५ ॥

अस्मत्पितामहमशेषगुणाभिराम-

माचार्यरत्नमयि वादिभयंकरार्यम् ।

गोवर्धनाद्रिधृतिधारितगोप वीक्ष्य

गोविन्दराज मम दुर्लपितं क्षमस्व ॥ १६ ॥

[इति श्रीगोविन्दराजप्रपत्तिः संपूर्णा]

५७. घटिकाद्रिनाथशतकम्^१

श्रीवेङ्कटार्यचरणौ शिरसि करोमि स्मिताब्जसुहृदौ तौ ।

पृथुतरमपि भवजलधिं पिबतितरां यत्परागपरमाणुः ॥

व्यत्यस्तचरणकमलां विनिहितभुजयुगलमित्रजानुयुगाम् ।

विलसितरथाङ्गशङ्खां व्यक्तिमुपासे विरुद्धजातिमतीम् ॥ १ ॥

श्रितघटिकाचलशृङ्गं शीतलकरुणातरङ्गितापाङ्गम् ।

मनसि ममोलसदङ्गं वस्तु महः किमपि वाससा पिङ्गम् ॥ २ ॥

कलितदनुतनयमङ्गं करकमलाभरणवारिजरथाङ्गम् ।

कृतघटिकाचलसङ्गं किमपि महो जयति केतनविहङ्गम् ॥ ३ ॥

सर्वरसगन्धभरितं संगतमेकमपि सकलशास्त्रासु ।

अमृतफलमखिलपुंसामास्वाद्यं चित्रमस्ति घटिकाद्रौ ॥ ४ ॥

¹ Edited from the MS. No. 73979 (D. G. No. 1562). It is on the God Nṛsimha at Ghaṭikācala or Sholinghur in North Arcot District.

आरप्यक्त्रसवावयैरवगम्यो ग्राम्यजनदृशामपदम् ।

स्फुरति घटिकाचलाग्रे पुरुषमृगः कोऽपि पुण्यकृदुपेयः ॥ ५ ॥

महति घटिकाद्रिविषये महता स्नेहेन निर्मलद्रशायाम् ।

देदीप्यते स्थिरोऽयं दिन्यैर्मुनिभिः प्रवर्तेतो दीपः ॥ ६ ॥

मुण्यांस्तमो जनानां मूर्धनि घटिकाचलस्य संभूतः ।

आलोक्तोऽखिलार्थानधिगमयति निस्पृहच्युतो दीपः ॥ ७ ॥

रस्यं सकृदुपसेव्यं लभ्यमपच्यसहमसहितममोघम् ।

त्वस्तिं हरति भवार्तिं शुद्धं घटिकाद्रिमौलिजं मूलम् ॥ ८ ॥

स्थिरशोकशल्यहरणं जगतां विच्छिन्नकुशलसंधानम् ।

सजीवनमपि घटिकाशैलजमूलं करोति सारूप्यम् ॥ ९ ॥

अतिबलमवाहिदृष्टानभिलापविषाग्निमूर्च्छनानघान् ।

घटिकाशिखरिनरेन्द्रो घटयत्यमुभिः कटाक्षमात्रेण ॥ १० ॥

चोरं स्वतश्च्युत मां स्वामी घटिकाद्रिपो विचिन्वानः ।

दृष्ट्वा कुतोऽप्युपायाद् दत्तमक्त्राद् दयागुणेन हृदम् ॥ ११ ॥

विमलकविसेव्यमाना विलसति संनिहितशङ्खकवाटजा ।

कापि घटिकाद्रिशिखरे करणारसपूरनिर्भरा सरसी ॥ १२ ॥

निर्मुक्तभोगशुद्धान् नित्यमहीनान् बहन् नित्रासक्तान् ।

भाति घटिकाद्रिशिखरे भद्रश्रीः कोऽपि परमिळः शास्त्री ॥ १३ ॥

कदणामृतरसर्वैर्घटिकाचलघटितकालमेघ निभैः ।

संसरणतरणितप्तं सजीवय विनतसस्यजालमिदम् ॥ १४ ॥

विमलतरभक्तिपूरे व्यपगतपङ्के विकस्वराम्बुरुहे ।
मानससरसि मुनीनां रमते घटिकाद्रिराजहंस भवान् ॥ १५ ॥

स्तम्भो हि विघ्नकारी संदृष्टो जगति सर्वकार्येषु ।
दानवविदारणे ते तस्यैव हरे कथं नु साचिव्यम् ॥ १६ ॥

देवत्वमागमान्ते सिद्धं तिर्यक्यमपि नरत्वेन ।
सह दृष्टमद्य घटिकास्थस्वरसर्वात्मकरय किमयुक्तम् ॥ १७ ॥

पञ्चास्य एव हि त्वं प्रथितो भगवन् कथं सहस्रास्यः ।
घटिकाद्रिपक्षपातिन् स्यातोऽसि कथं नु विश्वसाक्षीति ॥ १८ ॥

बहुदेशमल्पदेशादपि सिंहत्वादधःस्थितं पुंस्त्वम् ।
मूर्त्तौ तवात्र नृहरे मुख्यः को वावमन्यतेऽन्येन ॥ १९ ॥

पुंसूक्तपूर्वकैस्तैः पुरुषत्वं मुख्यमेव ते विदितम् ।
कथमियममुख्यतास्मिन् घटते घटिकाद्रिमनुजमृगराज ॥ २० ॥

विदधति न भाग्यलक्ष्मीविरहविलासात्तविकृतयो मनुजाः ।
श्रवणामृतेषु घटिकाशैलवनमिय वचःसु ते श्रद्धाम् ॥ २१ ॥

कार्ये हिरण्यहरणं घटिकाचल्लुट्ठ कंसमुख्यहरण वा ।
अङ्गस्त्वमाश्रितानां हन्त किमखिलान्यनर्थजातानि ॥ २२ ॥

दोषा ममान्तरहिताः स्वामिन् घटिकेन्द्र तावकाश्च गुणाः ।
तदपि गुणैस्त्वदुपपन्नैः स्थाने हीनाश्रिता जिता दोषाः ॥ २३ ॥

पादाम्बुजेन लसता प्रसृमरमधुना परार्घ्यगन्धेन ।
श्रयतां शमयसि घटिकाशैल्य विपरीतवासनाः सकलाः ॥ २४ ॥

प्रगुणा परं प्रसादं प्राप्ता निपुणेन पदविदा ग्रथिता ।
सुतरां त्वयैव घटिकायायक शोभेत सूक्तिहारलता ॥ २५ ॥

सरससुमनोऽभिरामा साधु च सस्कारसभृनोऽल्लसा ।
समुपैति सूक्तिलतिका सङ्गादमृतफल तव हि साफल्यम् ॥ २६ ॥

सत्यक्षपातसुभगं सम्मानसरसिकमन्वुजासक्तम् ।
सुयनाश्रयं विशुद्धं बुध्ये घटिकावनौक्स हंसम् ॥ २७ ॥

सुमनोरसकृत्सङ्ग (स्व)स्मरणविशेषेण तोपितानङ्गम् ।
कमलालयान्तरङ्गं कलये घटिकाद्रिकल्पतरुभृङ्गम् ॥ २८ ॥

दुर्गतिदुःखिनचित्तान् दुष्करयोगान् विमुच्य सुखसेन्याम् ।
प्राजाः प्रयान्ति नित्यां निभृति घटिकाद्रिभूपमालम्ब्य ॥ २९ ॥

कलयन्ति नैव सन्तः कापुरुषद्वारि वारणाकदनम् ।
घटिकाशिखरिसुकुन्द कमपि निर्धिं सुलभमनवधिं लब्ध्वा ॥ ३० ॥

मन्त्रमयकूर्मरूप धरशङ्ख पद्ममपि महापद्मम् ।
कुन्दमसित मुकुन्दं की वा घटिकाद्रिनवनिधिं न भजेत् ॥ ३१ ॥

काद्यनमये स्फुरन्त कचन घटिकामहीभृतः कटकं ।
रूष्णमणिमर्धरहितं के वा न विदन्ति कृत्स्नतः श्लाघ्यम् ॥ ३२ ॥

ससरणसरणिबन्धान्मापत्रयतरणिविरणसतप्ता ।
आश्वसिना घटिकाद्री हरिचन्दनमेत्य शीतलच्छायम् ॥ ३३ ॥

मुक्तं निरञ्जनबद्धं मूले जगतां फल च घटिकाद्री ।
आकल्पनाद्भुत महदाकण्ठ मनुजमानने मिहम् ॥ ३४ ॥

पश्यन्ति नयनहरिणाः स्पष्टं घटिकाद्रिलुब्धकं यावत् ।
परिसरचरैस्तु तावत् पातकमतगैः पलायितं कापि ॥ ३५ ॥

विमलमणिहेमकटकं विकसितवनमालमुल्लसन्मौलिम् ।
घटिकाद्रिसुहृदमीडे काञ्चनपीतांशुकावृतं प्रांशुम् ॥ ३६ ॥

सद्भिः परिगतममलैः संश्रितसर्वसहं हिरण्यकृतम् ।
घटिकाद्रिपं सुमेरुं कलये सर्वोत्तरं सुरैः सेव्यम् ॥ ३७ ॥

सरसमधिप्लुतवैलं संभृतमणिराजसरसिजाशङ्खम् ।
गम्भीरममितममलं गाहे घटिकाचलेञ्चकलशाब्धिम् ॥ ३८ ॥

विगततमोग्रहमचलं वृद्धिक्षयरहितमनुदयास्तमयम् ।
विकसितमानसकमलं वीक्षे घटिकाद्रिविधुमहो विमलम् ॥ ३९ ॥

निरवधिक्रान्त्यमहसा निर्मलमुक्तानुबन्धसुभगेन ।
घटिकाद्रिमकुटभाजा मणिना मम मनसि वारितं तिमिरम् ॥ ४० ॥

अविरलविसृमरसृणिना हरिमणिना सततमाहितौज्ज्वलयः ।
घनकनककल्पितोऽयं कटको घटिकामहीभृतो भाति ॥ ४१ ॥

सुमनोभृतेन मधुना सुतरां मधुरेण शुद्धिगुणभाजा ।
मम घटिकाचलजनुषा मानसनामा समुत्सुक्त्रे भृङ्गः ॥ ४२ ॥

अणुतरमपि स्वमन्यानपेयतः सततमाप्तुकामेन ।
घटिकाचलप्रणयिना विपुलं विहितं हिरण्यद्रानमहो ॥ ४३ ॥

अननुगुणविषयवीक्षामनिदं प्रथमां सरस्वतीं मुक्त्वा ।
घटिकाचलप्रणयिना घटयति दृष्टिं घनानुरागमयीम् ॥ ४४ ॥

घनकरणाभृतपूरैर्घटिकाचलकृष्णमेघतो जन्तै ।

पायादर्थी प्रदग्धा भजते चित्र भवाम्बुधि शोषम् ॥ ६५ ॥

गोभि प्रकाशिनार्थाद् गोप्तुर्घटिकाभिधानवाद्द्रुदितात् ।

जागर्ति सततनिद्र सवितुर्जगता मन सरोन मे ॥ ६६ ॥

रष्टेन येन रौद्रो रम्णो धरणिं जगाम शरमोऽपि ।

स न दुरितदन्तिनोऽस्माद् घटिकाद्विहरे कथ न ग्रिभ्यति मे ॥ ६७ ॥

अन्याहतप्रचारादवमनमन्त्रौषधात् सहसास्यात् ।

पानकमूपकनिबहात् पायात् घटिकादिमोगिन को वा ॥ ६८ ॥

कलितपुरपार्थसार्वार्ध् घटिकाघटितात् सनातनाद् धर्मात् ।

किं वा प्रमाद्यता स्यात् क्षेम ह्यत्राप्यमुत्र वा पुसाग ॥ ६९ ॥

घनसमयनिर्यपेक्षाद् घटिकाचलमभिर्गुह्यतु रद्भृता ।

क्षालयति कञ्जुपमर्त्तिन काचन करणातरङ्गिणी भुवनम् ॥ ७० ॥

संनिहितशङ्खपद्मात् सर्वसत्तात् सफलपुष्पजनसेव्यात् ।

घटिकाद्विराचराजात् का ॥ न स्यात् सनाश्रिता संपत् ॥ ७१ ॥

मृत्तिनिवियानलमूर्च्छाविमुषितचित्तान् भवोरगप्रस्तान् ।

कुर्वान् लुपसत्तान् को वा घटिकाद्विगारडिकतोऽन्य ॥ ७२ ॥

नित्यान्निरस्तदोषान्नियतपदात् पुष्पनीतनश्रवणात् ।

विनोचिताभिधानाद् ब्रह्मण एवाधिगयते सकलम् ॥ ७३ ॥

शुद्धिसुपन्नयतोऽस्या स्वलोकेनैव चक्षुषो जगताम् ।

घटिकादिमित्रोऽन्य कलयेऽसिल्लोकरान्धव नाहम् ॥ ७४ ॥

अमृतप्रवाहसहजैरालोकैरमलशीतलैः स्नपिताः ।

विविधान् भवदंवादान् विजहति घटिकाद्रिविलसितस्य विधोः ॥ ७५ ॥

धर्मोत्तरं द्विपाद्रेः शङ्के घटिकाद्रिमत्र न विवादः ।

केनाङ्गकारि नास्मिन् कृष्णमृगस्यास्य नियतसंवासः ॥ ७६ ॥

अमृतार्पणं श्रितानामभिदुररसनत्वमार्जवं गमने ।

कथमिव च गरुडसस्यं घटिकाचलकृष्णभोगिनो घटते ॥ ७७ ॥

आगःसु संश्रितानामनभिज्ञस्यात्मसाम्यदस्याहम् ।

नियमेन सेवकः स्यां नित्यं घटिकाद्रिभूमिपालस्य ॥ ७८ ॥

सत्त्वोत्तरस्य दानं सद्भयो घटिकाद्रिभूमृतो युक्तम् ।

सुतरां पापरतानां युज्येत कथं सुरद्विपां दानम् ॥ ७९ ॥

घटिकाद्रिकामसुरभेः काङ्क्षापदसकलफलदुहो जगताम् ।

मातुर्गवां मयि स्याद् वत्से बहुलं कथं न वात्सल्यम् ॥ ८० ॥

हन्त न जहत्यमोघामाशिपमायुःश्रियं प्रयुञ्जानाः ।

घटिकाचलहरिचन्दनपार्श्वमहीनाः सुपावनाहाराः ॥ ८१ ॥

सदमृतफलस्य घटिकाशैलगसालस्य सन्निवगस्यापि ।

शब्दादिनिम्बसेवां संत्यजति न हन्त हृदयकामो मे ॥ ८२ ॥

अमलानुरागसलिलैरभिलाषमलान्यपोह्य सकलानि ।

कुसुमैरहिंसनाद्यैः कुर्यां घटिकाद्रिदैवतस्वार्चाम् ॥ ८३ ॥

धनदाद्यैरपि न परैः साध्यं सुमहद्विरण्यदानं तत् ।

सुकरेण कृतवतः स्यात् तुल्यो घटिकाद्रिभूमृतः को वा ॥ ८४ ॥

जनयत्यवति च सकलज्जापयति यो हिताहिते शास्त्रात् ।
साम्ये तु तस्य को वा ज्ञानी घटिकाद्रिसर्वजनकस्य ॥ ८५ ॥

दोषाकरे विरागं सूर्यालोके विकासमामेदम् ।
पद्माख्यामपि बहूतो युक्त घटिकाद्रिपस्य केसरिता ॥ ८६ ॥

तन्वी मयाद्य लब्धा तपसा विपुलेन भक्तिवन्येयम् ।
भजनामत्र्यभिचारं भाव घटिकाद्रिमर्तारि प्रौढा ॥ ८७ ॥

भाम्बति सुरासुरगुरौ भोगिनि बन्दारमौम्यमन्दारे ।
घटताममायघटिते घटिकाद्रिविधौ कथ ग्रहे. पीडा ॥ ८८ ॥

समर्पिनि भुवनेशे पुण्यजने पावके जगत्प्राणे ।
श्रीदे शिवेऽपि घटिकाशैलहरौ सति किमन्यदिवपालैः ॥ ८९ ॥

यस्योदयः परार्थो यस्याल्लेकेन यात्यथ विलयम् ।
काले च वोऽयति यो घटिकाभिन्नेऽत्र को विरागी स्यात् ॥ ९० ॥

सरमे जाग्रति घटिकाशैलगते सरमिजालये मेहात् ।
विरमेषु नित्तनामा विषयभरकेषु विभ्रमनि मृगः ॥ ९१ ॥

विभ्रति सदैव लङ्घ्या विभ्राम्बति मित्रमण्डले रिदुषाम् ।
घटिकाद्रिसाध्वमौमे घटते किं वा न सञ्चिनाभिमतम् ॥ ९२ ॥

श्रिनघटिकाचलशिवरे स्थिरनरणापूरनिर्भरे शिथिरे ।
दो-यन्ति विमलपद्मा दिव्ये कमलालये चिरं हसाः ॥ ९३ ॥

विह्रति बहुगुणजाले वीरे घटिकाद्रिरूपणपर्जन्ये ।
विजहति समस्तनापान् विजयन्ते मृत्युमपि मिमांसहो ॥ ९४ ॥

कनकमयकटकशोभां कलयति घटिकाग्रमहीभृतो रुचिरे ।
 दीप्तिमति कृष्णरत्ने दृष्टे त्रासलवमनुभवेत् को वा ॥ ९५ ॥
 सप्तर्षिसेव्यमाने संततसुमनस्कृते सहस्राक्षे ।
 रमतां मनो हरौ मे राजति घटिकाद्विरत्नसानुतटे ॥ ९६ ॥
 पादस्पर्शनविभवात् पावित्तभुवने प्रबोधितात्मगुणे ।
 भजति घटिकाद्विमित्रे भगवति भावं मनःसरोजं मे ॥ ९७ ॥
 तुष्टेऽल्पतः सुशीले सुगुणगृहीते सुलक्षणे सुदृढे ।
 आरोपितो मदीयो भद्रे घटिकाद्विधूर्वहे भारः ॥ ९८ ॥
 अननुगुणामपि वाणीमागःसंदोहमन्दमतिकलिताम् ।
 अङ्गीकरोतु भगवानाश्रितदोषावलोकनाकलयः ॥ ९९ ॥
 स्वामिन एव कृतिर्मे सूक्तिस्तोपाय तदपि तस्थैषा ।
 स्वोक्तमनुवदति बाले सुतरां तातो हि तोपमुपयाति ॥ १०० ॥
 भक्तोचितोपयुक्तां भक्त्या सौम्यवरकिं करोपहताम् ।
 अमृतफलावलिमनघां मृदुलाभास्वाद्य मृत्युमतियन्ति ॥ १०१ ॥

इति श्रीघटिकाद्विनाथशतकं समाप्तम्

५८. चक्रपाण्यष्टकम्^१

सतोयतोयदालिनीलदिव्यविग्रहोपरि
 स्फुरद्विरण्यकान्तिजालशोभिपीतवाससे ।

^१ Edited from the single MS. No. 67160 (D. C. No. 1563).

विरीटरत्नरोचिषा विनिर्जिनेष्णश्मये
नतिर्ममास्तु सततं हृदिस्थचक्रपाणये ॥ १ ॥

ललामशोभिततदङ्गसौभगात्ममूर्तये
लल्यटगोर्ध्वपुण्डकान्निघृतपातकालये ।
प्रकुञ्जरवारिरुत्छदायतात्मचक्षुषे
नतिर्ममास्तु सततं हृदिस्थचक्रपाणये ॥ २ ॥

धनर्धरजदीप्तिपुञ्जहैमकुण्डलरिषा
धगद्धगायमाननैजगण्डयुग्मशोभिने ।
अमन्दशीतमन्दहासनिर्जितामृतांशवे
नतिर्ममास्तु सततं हृदिस्थचक्रपाणये ॥ ३ ॥

प्रशस्तकम्बुकथरप्रलम्बिकौस्तुभोलसद्-
वृहद्विशालवक्षसि स्थितेन्दिराविनृतये ।
भुजङ्गराजभोगदीर्घभूपणाढ्यवाहवे
नतिर्ममास्तु सततं हृदिस्थचक्रपाणये ॥ ४ ॥

समस्तजीवसतताण्डकोटिपूर्णकुक्षये
सदन्तरङ्गरत्नपीठवासिनेऽमल्यत्मने ।
स्वगाधिराजवाहनस्थिताय शेषशायिने
नतिर्ममास्तु सततं हृदिस्थचक्रपाणये ॥ ५ ॥

अशेषभूतभौतिकादिनिश्चसृष्टिशक्तिमद्-
विधातृजन्मभूमिभूतनामिपङ्कजश्रिये ।
समस्तवेदसनुतप्रभावपुङ्निजाद्भ्ये
नतिर्ममास्तु सततं हृदिस्थचक्रपाणये ॥ ६ ॥

दशाननाघनेकदुष्टनिग्रहार्थमादराद्
 गृहीतरामकृष्णपूर्वेदिव्यमूर्तिकोष्ठये ।
 गजेन्द्रपूर्वेनजभक्तपालनैकदृष्टये
 नतिर्ममास्तु संततं हृदिस्थचक्रपाणये ॥ ७ ॥

अमायिकस्वरूपभूतपारमार्थिकाश्रया-
 दस्रग्दसचिदात्मकस्वरूपमात्रगोभिने ।
 अथापि तत्तदुत्सवाय तत्तदात्मकाय ते
 नतिर्ममास्तु संततं हृदिस्थचक्रपाणये ॥ ८ ॥

चक्रपाण्यष्टकस्तोत्रमिदं भक्त्यैव यः पठेत् ।
 विपद्यक्रान्त तस्यास्ति भयलेशोऽपि सर्वदा ॥ ९ ॥

इति श्रीचक्रपाण्यष्टकं समाप्तम्

५९. तत्त्वार्थसारावलिः^१

मुद्रप्रणययोगिविरचिता

I

श्रीमद्वेङ्कटनायकं श्रुतिशिरःसीमन्तिनीवल्लभं
 लक्ष्मीप्राणधवं भुवःपतिमजं सर्वेश्वरं सद्गुणम् ।

^१ Based on a single transcript, No. TR 811 (D. G. No. 3073). It is on the God Veṅkaṭeśvara, worshipped on the famous hill, Tirumalai (Tirupati). श्रीवेङ्कटेश्वरस्तुतिरूपा is written below the title in the MS.

विरीटरलोचिषा विनिर्जिनेष्णरभये
नतिर्ममास्तु संततं हृदिस्थचक्रपाणये ॥ १ ॥

ललामशोभितचदङ्गसौभगात्ममूर्तये
ललाटगोर्ध्वपुण्ड्रकान्तिघृतपातकालये ।
प्रकृत्त्रलवारिरुच्छदायतात्मचक्षुषे
नतिर्ममास्तु संततं हृदिस्थचक्रपाणये ॥ २ ॥

अनर्घरत्नदीप्तिपुञ्जहैमकुण्डलस्विषा
धगद्गयमाननैजगण्डयुग्मशोभिने ।
अमन्दशीतमन्दहासनिर्जितामृतांशवे
नतिर्ममास्तु संततं हृदिस्थचक्रपाणये ॥ ३ ॥

प्रशस्तकम्बुकंधरमलम्बिकैस्तुभोऽसद्-
वृहद्विशालवक्षसि स्थितेन्दिराविभूतये ।
भुजङ्गराजभोगदीर्घमूषणादग्राहवे
नतिर्ममास्तु संततं हृदिस्थचक्रपाणये ॥ ४ ॥

समस्तजीवसंतताण्डकोटिपूर्णकुक्षये
सदन्तरङ्गरजपीठवामिनेऽमलात्मने ।
खगाधिराजवाहनस्थिनाय शेषशायिने
नतिर्ममास्तु संततं हृदिस्थचक्रपाणये ॥ ५ ॥

अशेषमूलमौनिकादिरिध्वसृष्टिशक्तिमद्-
विधातृजन्मभूमिभूतनामिषङ्कजश्रिये ।
सगस्त्रवेदसंनुतमभावयुङ्निजाङ्घ्रये
नतिर्ममास्तु संततं हृदिस्थचक्रपाणये ॥ ६ ॥

दशाननाद्यनेकदुष्टनिग्रहार्थभादराद्
 गृहीतरामकृष्णपूर्वदिव्यमूर्तिकोष्ठये ।
 गजेन्द्रपूर्वनैजमक्तपालनैकदृष्टये
 नतिर्ममास्तु संततं हृदिस्यचक्रपाणये ॥ ७ ॥

अनायिकस्वरूपभूतपारमार्थिकाश्रया-
 दत्तण्डसच्चिदात्मकस्वरूपमात्रशोभिने ।
 अथापि तत्तदुरसवाय तत्तदात्मकाय ते
 नतिर्ममास्तु संततं हृदिस्यचक्रपाणये ॥ ८ ॥

चक्रपाण्यष्टकस्तोत्रमिदं भक्त्यैव यः पठेत् ।
 विपश्चक्रान्न तस्यास्ति भयलेशोऽपि सर्वदा ॥ ९ ॥

इति श्रीचक्रपाण्यष्टकं समाप्तम्

५९. तत्त्वार्थसारावलिः^१

सुब्रह्मण्ययोगिविरचिता

I

श्रीमद्वेङ्कटनायकं श्रुतिशिरःसीमन्तिनीवल्लभं
 लक्ष्मीप्राणघवं भुवःपतिमजं सर्वेश्वरं सद्गुणम् ।

^१ Based on a single transcript, No. TR 811 (D. C. No. 3073). It is on the God Venkatesvara, worshipped on the famous hill, Tirumalai (Tirupati). श्रीवेङ्कटेश्वरस्तुतिरूपा is written below the title in the MS.

शङ्खं चकमथाभयं वरमथ स्वैः पाणिभिः संततं
विभ्राणं मगवन्जमार्तिहरणं वन्दे मदिष्टार्धदम् ॥ १ ॥

श्रीशेषाद्रिनिवासिनं स्मितमुखं चन्द्राननं श्रीपतिं
वागीशादिसुरेन्द्रवन्दितपदं वन्दे हरिं सुन्दरम् ।
ज्ञानानन्दधनं श्रुतिस्तुतगुणं सर्वजमात्मेश्वरं
सर्वापद्विनिवारकं च सद्यं सत्यं परं शाश्वतम् ॥ २ ॥

श्रीमद्वेङ्कटनाथ तावक्पदं दीनार्तिविच्छेदनं
कामप्रापकमर्थिनां कलिमल्पध्वंसि सैव्यं सुरैः ।
कल्याणाकरमाश्रितोऽहमधुना किं चिन्तयानन्तया
स्विये मामव माधवाखिलजगत्सरक्षणैकजन ॥ ३ ॥

व्याधिव्यालविषं निरहं च विहंगाधीशयान प्रभो
मोहध्वान्तहरे हरे ग्रणमहामतेभविद्रावणे ।
श्रीमद्वेङ्कटनाथ मामकमहादारिद्र्यदावानलं
कारुण्यामृतयर्पिणा प्रदमयापाङ्गेन पश्यन् मुहुः ॥ ४ ॥

हृत्पानां निजपदमाश्रितवनां भीतात्मनां यत्फलै
शिप्रारोम्यविधायकं ज्वरहरं सौख्याभयेष्टप्रदम् ।
लक्ष्मीं च वरवेङ्कटाचलपतिं धन्वन्तरिं धार्मिक
पद्मीन्द्रध्वजमक्षयं सफरणं वैशेश्वरं प्रार्थये ॥ ५ ॥

प्रसन्न ब्रह्महरीशङ्खपमृतिं मायागुणवन्तुन-
स्त्वामाहुः श्रुतयोऽयं निगुणमिमाः श्रीवेङ्कटेश प्रभो ।
कार्यत्वाज्जगतोऽस्य हेतुरस्मिन्ः कर्तेति नैयायिकै-
स्त्वं होराह नूनोऽपि वेदकर्मिः शब्दैस्तथा चोपिनः ॥ ६ ॥

नाकेन्द्रादिनिकेतनाय नलिनद्वन्द्वप्रतिद्वन्द्वदृग् -

रम्याय प्रतिपन्थिदैत्यदमनायास्तु श्रियः प्राप्तये ।

नाथायासदभीप्सितस्य निगमान्तालंक्रियाशोभिने

निर्निद्राय समस्तजीवजगतीसंरक्षिणे मङ्गलम् ॥ ७ ॥

चन्द्रस्येव हि चन्द्रिका तव विभो संतोषिका या कृपा

जीवेषु स्वत एव सिध्यति ततः स्यादिष्टमस्मादृशाम् ।

किं संप्रार्थयते स्तनंधयशिशुस्तन्मातरं मे पयो

देहीतीश्वर नेच्छतामपि शिवं श्रीवेङ्कटेश्वर्य ॥ ८ ॥

वन्दे वेङ्कटनायकाङ्घ्रियुगलं वन्दारुमन्दारकं

वन्दे तत्करपद्मयुग्ममनिशं वृन्दारकेष्टप्रदम् ।

वन्दे तन्नयनारविन्दयुगलीमिन्द्रादिकेन्द्रिन्द्रिरा-

नन्दार्थामपि चोर्ध्वबाहुयुगलं यच्छङ्खचक्रान्वितम् ॥ ९ ॥

ध्यायामि श्रुतिशाखिपल्लवपदं द्रक्ष्यामि लक्ष्मीपतिं

सेवे सर्वसुखप्रदं सुरवरं श्रीवेङ्कटाद्रीश्वरम् ।

सच्चित्तौख्यमयं स्मरामि सततं सर्वज्ञमात्मेश्वरं

विष्णुं जिष्णुमनन्तसद्गुणगणं सर्वस्वतन्त्रं विभुम् ॥ १० ॥

जीवानामुपभोगसाधनवपुः कारुण्यतः कल्पय-

न्निष्टप्राप्तिमनिष्टवर्जनमपि प्रख्याप्य चाहृष्टतः ।

तत्संपादककर्ममार्गमखिलं तस्मान्निवृत्तिं विभो

वेदैस्त्वं विशदीकरोपि भगवन् श्रीवेङ्कटाद्रीश्वर ॥ ११ ॥

शेषाद्रीश्वर तावकान् गुणगणान् वक्तुं फणाभृद्वरो

नालं कोऽहमतीव मन्दधिपणश्चेतः परं फाङ्गति ।

तन्मे साहसमद्य पूर्णशशिनं चाहर्तुमिच्छावतो
डिम्भस्येव मुहुर्निरीक्ष्य सदयं मां पाहि लक्ष्मीपते ॥ १२ ॥

नाथ त्वं पुरुषोत्तमोऽसि कमला पत्नी वरा देवता
पुत्रः पद्मभवश्च वाहनमहो ताक्ष्यस्त्रयी विग्रहः ।
शस्त्रं चापि सुदर्शनं निजवपुः सच्चिन्मयं सद्गुणं
त्वं चानन्दघनोऽसि वेङ्कटपते मां पाहि विश्वेश्वर ॥ १३ ॥

उन्मील्यपुलकाङ्कुरं सुवज्रलम्बाव्यक्षिहर्षोन्मिप-
द्वयत्यस्ताक्षरगद्गदस्वरमुदूढप्रीतिसत्सात्त्विकम् ।
लोकन्यापृतिवर्जितं निजमुखैकावासलक्ष्यं कदा
श्रीमद्वेङ्कटनाथ ते पदयुगं द्रक्ष्याम्यहं निर्भयः ॥ १४ ॥

श्रीमद्वेङ्कटनायकाङ्घ्रिक्रमलं शद्धातटाकोदितं
भक्तिध्यानतपोजलस्थितमपि स्वास्तिक्यकन्दोद्भवम् ।
वेदान्तार्कलनिस्फुटं सकलचैतन्यस्फुरद्गम्भरं
प्राणोदारमरन्दशक्तिमुखसंवित्सत्यरूपं मजे ॥ १५ ॥

द्वैतध्यानतदिवाकरे मुरहरे मध्यादिविध्वंसके
सत्तामात्रशरीरिणि प्रियतमे सर्वस्य जन्तोः शिवे ।
आनन्दात्मनि चिन्मये निरुपमे मूलप्रकृत्याश्रये
सर्वज्ञे सकलेश्वरे निहरतु श्रीवेङ्कटेशे मतिः ॥ १६ ॥

श्रीमद्वेङ्कटशैलनाथ भगवन् मामद्य दीनं विभो
श्यामंश्याममपेक्षितासिकृतिषु आग्यन्तमप्राप्तितः ।
स्वामेवाश्रितलोकरक्षणनणं स्वामीति मत्वा दृढं
नामैवेश्वर ते स्मरन्तमपहजानन्दय श्रीपते ॥ १७ ॥

यस्याद्रिः स्पृशतामघान्यपनुदत्यहाय यत्संनिधि-

र्वैकुण्ठादतिरिच्यते यदुदरं ब्रह्माण्डकोट्याश्रयम् ।

यन्नाम स्मरतां मनोरथततिः सार्थैव यद्भक्तिमाञ्-

जीयाद् वेङ्कटनायकः स भगवानस्मान् भयात् त्रात्विह ॥ १८ ॥

श्रीशेषाद्रिविहारिणं कृतजगत्संरक्षणं चक्रिणं

श्रीवत्साङ्कितवक्षसं कनकभासंस्पर्धिसद्भाससम् ।

कस्तूरीधनसारकुङ्कुमिलत्कालेयकालेपनं

कल्याणैकनिकेतनं भज मनः कौमाररूपं हरिम् ॥ १९ ॥

श्रीमद्वेङ्कटनायकस्य सकलप्राणिप्रियस्य प्रमो-

र्लक्ष्मीनेतुरनन्तपुष्यफल्दस्योदारदानस्य च ।

दातुश्चाहमिहास्मि संप्रति पुमर्थार्थप्रतिग्राह्यतो

दारिद्र्यं न ममास्ति पुष्कलधनग्रामस्य चणं कुतः ॥ २० ॥

श्रीकान्तं शरदिन्दुकान्तिहसितं श्रेयस्करं प्राणिनां

पाकारिप्रमुखामरार्चितपदं पाथोजरम्येक्षणम् ।

लोकानां जननस्थितिप्रलयकृल्लीलाविलासं हरिं

नाकारातिरिपुं निस्तदुरितं श्रीवेङ्कटेशं नुमः ॥ २१ ॥

चक्षुर्दक्षिणमञ्जपोपणरतं सन्त्यं तदब्जात्मकं

पादावब्जनिगौ करे च त्रिलसत्यब्जं तु यस्याब्जजः ।

सूनुश्चाब्जनिकेतना भगवती पत्नी च नामौ स्वके

भाल्यब्जं भुवनत्रयं स भगवान्व्यात् स शेषाद्विराट् ॥ २२ ॥

दीनानाथदयालुना भगवतानूनप्रभावेन च

ज्ञानानन्दघनेन चेतनगणत्राणप्रवीणेन च ।

श्रीनाथेन गुणैकतानतनुना श्रीवेङ्कटस्वामिना

को नामार्तिहरेण ज्ज्जुरधुना न स्यात् सनाथः कलौ ॥ २३ ॥

सत्यानन्दचिदम्बुधौ गुणमणिस्थाने च मुक्ताश्रये

कारुण्योर्मिकलापिनि श्रितसमस्तप्राणिवर्मो तथा ।

ब्रह्माण्डाह्वयबुद्बुदे घनमहामायाबलम्ये त्रयी-

घोषे श्रीमति वेङ्कटेशजलधौ चेतो मदीयं प्लवः ॥ २४ ॥

यन्नामस्मरणप्रवीणजनतानन्दोपयोगैकम्-

र्यत्पादाङ्गुरुहृद्वयीप्रणतिरप्यापन्निशृचिप्रदा ।

यत्साक्षात्करणं नरस्य पुरुषार्थाप्तौ भवेत् कारणं

श्रेयोदानचणं करारपणकृते तं वेङ्कटेशं भजे ॥ २५ ॥

सुब्रह्मण्यमुखोदितस्तुतिमिमां श्रीवेङ्कटाद्रीशितुः

सौभाग्योपचयप्रदां श्रुतिमयीं तत्रार्थसारखलिम् ।

यः प्रातः प्रतिमन्दवारमनिशं भक्त्या पठेत् सादरं

तस्येष्टार्थसुखाप्तित्रोषविजयारोग्यायुराप्तिर्भवेत् ॥ २६ ॥

II

श्रीवेङ्कटाचलनिकेतनमाश्रयामः

श्रीभूसनाथमखिलात्मशरण्यपादम् ।

श्रीमन्ति यद्भजनशीलकुलानि लोके

धन्यानि धीवल्लतपःसुसकीर्तिभाञ्जि ॥ २७ ॥

यत्पाददर्शनपत्रित्रितलोचनानां

यत्सुष्यनामपरिकीर्तनपुष्पवाचाम् ।

श्रेयांसि नित्यसुलमानि नृणां भवन्ति
श्रीवेङ्कटाचलपतिः परिपातु सोऽस्मान् ॥ २८ ॥

सच्चित्सुखादिदमजायत वर्तते च
सच्चित्सुखे लयमुपैति जगत् समस्तम् ।
सच्चित्सुखं तदिति वेङ्कटशैलनाथ
शुद्धाद्वयं श्रुतिरिहाह तव स्वरूपम् ॥ २९ ॥

पूर्णांमृनद्युतिलसद्बदनस्य पद्म-
पत्राभन्दीर्घनयनस्य रमाधिनेतुः ।
श्रीवेङ्कटाद्रिवसतेः कमनीयरूपं
कल्याणदं भवतु लोचनगोचरं नः ॥ ३० ॥

आराधितोऽपि भगवन्नधुना कलौ त्वं
किं नाम यच्छसि सुखं सकलास्तिकेभ्यः ।
गोमांसखादिवशवर्तिनि भूतले च
गोविप्रसौख्यकरणे किमु बीजमस्ति ॥ ३१ ॥

आरोभ्यदायिनि तपःफलदातरि त्व-
यीशे समस्तजगतां श्रितकल्पवृक्षे ।
श्रीवेङ्कटाद्रिनिलये वरदे प्रसन्ने
नाहं विभेमि दुरितामयदुःखसंघात् ॥ ३२ ॥

चन्द्रश्चकोरमिव पूर्णतनुः करैः स्वै-
राप्याययत्यमृतगुः सदयैरपाङ्गैः ।
श्रीवेङ्कटेश भगवन् विषयाभिलाष-
संतप्तचित्तमधुना परिपाहि मां त्वम् ॥ ३३ ॥

जीवोपभोग्यजगदाकलनावनादि-

दक्षं दयार्द्रहृदयं दयितं रमायाः ।

दामोदरं दरविकस्वरपुण्डरीक-

पत्रेक्षणं भजत पद्मगमूधरेणम् ॥ ३४ ॥

दीनात्मरक्षणनिसर्गदयापयोधिं

मानाचनैकचिरुद्रं निजकैकराणाम् ।

श्रीनायकं श्रितमुजंगमराजमूर्धं

को नाम नाश्रयति चित्सुस्वरूपमर्था ॥ ३५ ॥

नेत्रोत्सवं निखिलसाधुजनस्य नित्यं

श्रोत्रोत्सवं श्रुतिनुतं श्रितवेङ्कटाद्रि ।

दिव्यं हरोर्निखिलजीवदारण्यमांशे

रूपं च नाम रमणीयमनन्ययोगम् ॥ ३६ ॥

श्रीशेषशैलशिखराभरणं रमायाः

माणमियं श्रुतिशिरःसरिदीगमन्द्रम् ।

वित्तार्थिवित्तदमपारकूपं प्रपद्ये

श्रीवेङ्कटेश्वरमखण्डसुखैकतानम् ॥ ३७ ॥

संसारसागरमपारमिहातितोषो-

र्मत्वस्य मृत्युमकरामयजन्तुजुष्टम् ।

श्रीवेङ्कटेश्वरपदस्मरणाद्वैतेऽस्ति

नान्यः प्लवः प्रवितताधिश्चताकुलस्य ॥ ३८ ॥

दुष्पारकुक्षिमरणोद्यमदुर्विदग्धं

दुर्वारदुःसशतदन्तुरितान्तरङ्गम् ।

दोषैकतानमतिदीनममुं दयालो

देवेश वेङ्कटमहीधरनाथ पाहि ॥ ३९ ॥

अज्ञानपातकमहामयशत्रुचिन्ता-

दुःखर्णदोषशमनाय तवैकमेव ।

श्रीवेङ्कटेशचरितामृतपानरूपं

दिव्यौषधं न हि ततोऽधिकमस्ति विष्णो ॥ ४० ॥

श्रीवेङ्कटेश भगवद्भगतः पितासि

माता च मामकगुरुः परिपालकश्च ।

गर्भस्थितस्य भरणे जनने सहाय-

स्त्वं गर्भिणीं च परिरक्षसि दीनबन्धो ॥ ४१ ॥

कंदर्पकोटिजनकानपि कांश्चिदीडे

कल्याणजालकलनैकपटीयसोऽन्यान् ।

कल्याधिदावशमनोद्यतवृष्टिधारा-

पूरांश्च वेङ्कटपतेः करुणाकटाक्षान् ॥ ४२ ॥

श्रीवेङ्कटेश भवदीयकृपाकटाक्ष-

संजीवितस्य सकलेप्सितभोगभाजः ।

विद्वज्जनस्य कलिदोषल्व्वातिशङ्का

नैवास्ति धर्मपरिरक्षकता यतस्ते ॥ ४३ ॥

कल्याणकरूपतरुभिः करुणाकटाक्षैः

कंजातदर्पशमनैः कल्याणशु धन्यान् ।

अस्माननन्तधरणीधरमौलिवास

लक्ष्मीपते सकललोकदरुण्य विष्णो ॥ ४४ ॥

पूर्णामृतद्युतिलसद्भद्रनाय फुल्ल-

पदोक्षणाय वरदामयपाणयेऽस्तु ।

शेषाद्रिमौलिनिलयाय रमासखाय

शङ्खारिमृत्करयुगाय नमःसहस्रम् ॥ ४५ ॥

वैश्वानरोऽस्युदरगः सकलस्य जन्तो-

भुंक्तान्नपाकरसभोजनदेहवृद्धीः ।

कुर्वन् क्षुषां प्रतिदिनं कुरुपे त्वमेव

भुङ्क्वाच्च वेङ्कटपते परिपाहि मां त्वम् ॥ ४६ ॥

मध्यादिमत्तगजकुम्भविदारणैक-

दक्षीमसिंहवपुषे परमेश्वराय ।

विद्यामवाय भजकाभयदाय सन्तु

श्रीवेङ्कटाद्रिनिलयाय नमांसि नित्यम् ॥ ४७ ॥

श्रीवेङ्कटेशमगत्रचरणं भवाब्धि-

संतारणं भजकभावुककारणं च ।

भक्तार्तिसंहरणमर्थिजनेप्पितार्थ-

विश्रान्तैकनिपुणं दारणं भजामः ॥ ४८ ॥

अर्थं हि सर्वजनकाम्यमदुःखलेश-

मानन्दमाहुरनुभूय च यं महान्तः ।

तत्साधनं च भवतीत्युभयात्मकस्तु

श्रीवेङ्कटाचलपतिः स हि मे पुमर्थः ॥ ४९ ॥

सष्टा रजोगुणयुनः परिपालकस्त्वं

सत्त्वान्वितश्च तमसा पिहितो निहन्ता ।

विश्वस्य कारणममुष्य गृणन्ति वेदा-
स्त्वामेव वेङ्कटपते भगवन् रमेश ॥ ५० ॥

आपन्निवारणमनाथजनावनैक-
दीक्षाधुरीणकरुणं जगतां शरण्यम् ।
श्रीशं श्रितामरतरुं शशिसूर्यनेत्रं
सेवेऽन्वहं सपदि वेङ्कटशैलनाथम् ॥ ५१ ॥

लक्ष्मीधवाय लसदुत्तमसद्गुणाय
लावण्यरत्ननिधये ललितस्मिताय ।
लीलाविनिर्मितजगत्तिरक्षणैक-
शीलाय सन्तु नतयः सततं भदीयाः ॥ ५२ ॥

फल्पाणमूर्तिमस्त्रिघनिघृतिमूल-
लीलाचरित्रमहिराजगिरीन्द्रवासम् ।
श्रीवेङ्कटेश्वरमनन्तमपारवीर्यं
सेवे श्रिये श्रितजने सदयं सदैव ॥ ५३ ॥

विश्वावनध्यसनिने निजकिंकरेषु
विश्वासिने विहितदुष्टनिवर्हणाय ।
विद्रावितात्मरिषवे विधिवन्दिताय
श्रीवेङ्कटाद्रिपतयेऽस्तु मम प्रणामः ॥ ५४ ॥

आज्ञापमुद्दनुजनिग्रहदुग्धसिन्धु-
निर्मगान्द्रसमुद्धरणादि कर्तुम् ।
पाठीनमूर्तिमपि कच्छपत्रिमहं त्वां
श्रीवेङ्कटेश भजनां न भयं कदाचिन् ॥ ५५ ॥

आनन्दमाशु सदयं ह्यभयं विधेहि
 रोगं निराकुरु निर्वह्य चित्तापम् ।
 श्रीवेङ्कटाचलपते शरणं त्वमेव
 देहलमीश परिपोष्ययुताय मह्यम् ॥ ५६ ॥

श्रीवेङ्कटाचलपते शरणागैक-
 संरक्षणवत् समस्तपुत्रैकधामन् ।
 सच्चिन्मयाह्वय सनातन सर्वसाक्षिन्
 सर्वेश्वरस्त्वममि मां परिपाहि विष्णो ॥ ५७ ॥

नाथोऽसि मामकजुलस्य रमासनाथ
 श्रीवेङ्कटेश भगवन् मम च प्रसुस्त्वम् ।
 क्षेमंकरेण वरदेन तथाभयेन
 मां पालयस्यनिशामीश करेण विष्णो ॥ ५८ ॥

उत्पाद्य मामुदितत्रोधलनं च कृत्वा
 सद्यर्घ्यं लौकिकमुत्तरपि कैश्चिदीश ।
 श्रीवेङ्कटाचलपते तव भक्तमेनं
 नित्यं धिनोपि निजसद्गुणचिन्नेन ॥ ५९ ॥

श्रीवेङ्कटेश्वर शिवंरु भूसुराणां
 श्रीशेषशैलनिलयाश्रितकल्पशारिन् ।
 श्रेयो विधेहि भगवन् भवदीयपाद-
 कैर्कर्यलक्षणमनन्तमुखानुमृति ॥ ६० ॥

नामाक्षराणि भगवन् भवनः प्रथम
 कामारिमुख्यसुरपुंगवसेवितानि ।

तन्वन्तु संततमनन्यगतेरमुष्य

भर्तव्यवर्गभरणार्थमनीषितानि ॥ ६१ ॥

श्रीवेङ्कटाचलपतौ जगतां शरण्ये

जीवेश्वरे जगति कः कलिदोषसङ्गः ।

पापप्रसक्तिरपि नास्त्यखिलाघहन्तृ-

तत्पादसेवकजनस्य न कष्टलेशः ॥ ६२ ॥

श्रीवेङ्कटेश्वरविभोश्चरणारविन्दं

चक्राङ्कुशध्वजसरोरुहमत्स्यचिह्नम् ।

नित्यं भजामि निरुपाधिकसौख्यदायि

निर्निद्रमस्य जगतः परिरक्षणादौ ॥ ६३ ॥

सर्वापदुद्धरणदीक्षितमस्मदीय-

सौभाग्यपुञ्जसफलीकरणप्रभावम् ।

श्रीवेङ्कटेशचरणं शिरसा भजामि

श्रीकण्ठपूर्वकसुरेश्वरसेव्यमानम् ॥ ६४ ॥

सानन्दमर्थिजनसार्थकतापहं नः

सौलभ्यमूलमरविन्दविजेतृकान्ति ।

श्रीवेङ्कटेश्वरपदं शरणं प्रपद्ये

श्रीमन्महाजनमनःसदनैकवासम् ॥ ६५ ॥

आनृष्यमावहति दुःखमपाकरोति

चिन्तां निरस्यति सुखं जनयत्यजस्रम् ।

दूरीकरोति दुरितं शमयेच्च रोग-

मिष्टं ददाति फणिशैलपतेः स्मृतिर्नः ॥ ६६ ॥

दृष्टोत्तमर्णस्त्रिस्विताक्षरपङ्क्तिमन्-

र्मान्च्युतिव्यसनकपितचेतसो मे ।

चित्त सुखीकुरु चिरतनसृक्तिगम्य

श्रीवेङ्कटेश भगवन्नम्य विधेहि ॥ ६७ ॥

भ्रामिन् मया तव गुणानविचिन्त्य लोक

सरक्षणैरुनिपुणाञ्जगत शरण्ये ।

आरोप्य दोषशतमस्म्यघभाजन मा-

मेन त्वदेरुमनस परिपादि विष्णो ॥ ६८ ॥

सर्वोत्तमस्त्वमसि तावकचित्रलीला

पुण्या न वेद्मि सरहस्यमतस्तुगीशे ।

श्रीवेङ्कटेश भगवन्नपकर्षमन्त्रे-

रक्त शिवादहमत्रोत्तमिद क्षमस्व ॥ ६९ ॥

रद्रस्त्वमेव खलु रुद्रमथाधिक मे

ततो न वक्तुरपराधलवोऽपि विष्णो ।

सर्वोत्तमकरव न विमस्त्यपकृष्टता ते

यद्यस्ति तत्रयत्रचसोऽस्तु न मेऽपराध ॥ ७० ॥

सञ्चासि वेदवचसा भगवस्तुवमेव

त्वच्छासि सर्वमसि केवलमेक आत्मा ।

द्वैत न चेन्मम कथं वदतोऽपकर्षं

मन्तुर्मृषा स यदि मद्रुदित तथैव ॥ ७१ ॥

विष्णु गिरात्रिकमयानधिक ततोऽपि

न्यून गुणैर्मिदृतिभागिनमद्रुय यत् ।

वागाद्यगोचरपदे कथमस्य योगः

सोऽयं न चेन्मम कथं दुरितोपभोगः ॥ ७२ ॥

यत्पारमार्थिकमथेदमखण्डबोधं

यद्ब्रह्मविष्णुशिवशक्त्यखिलोपगूढम् ।

चैतन्यमेव तदहं मयि सर्वमस्ति

भातीव मायिकमतोऽस्म्युभयं प्रपन्नः ॥ ७३ ॥

यद्ब्रह्मावहारिकधियापकलानुभूतं

द्वैतं सृष्ट्या न यदि विष्णुशिवादिभेदः ।

सिध्येत् तदा हि क्तमावधि तारतम्यं

दोषाय तद्वचवहतेः परतो न किञ्चित् ॥ ७४ ॥

त्वय्येव नाथ परिकल्प्य समस्तदोषं

नाहं विभेमि भवता परतन्त्रितात्मा ।

मन्तुस्तवैव यदि तत्फलभागिनो मे

स्यादस्तु तात्त्विकमर्थैक्यमिति ध्रुवं नौ ॥ ७५ ॥

आनन्दरूपमखिलात्मशरीरलोक-

बीजायितप्रकृतिगं परमात्मतत्त्वम् ।

श्रीवेङ्कटेश्वरमनन्तमचिन्त्यशक्तिं

ब्रह्माहमद्वयमजस्रमखण्डमीडे ॥ ७६ ॥

नारायणस्य दशमिः शिवनन्दनस्य

स्कन्दस्य षड्भिरखिलैरुदितोऽंशकैर्यः ।

विश्वाननाय कलिदोषनिवारणाय

श्रीवेङ्कटाचलपतिः स ज्यत्वजस्रम् ॥ ७७ ॥

श्रीवेङ्कटेश्वरपदाम्बुजमृद्गसुत्र-

ह्यण्याख्ययोगिमुखनिःसृतवैखरी वा ।

धृतैर्वेसन्ततिलकैरुपचीयमाना

दद्याच्चिराय पठतामखिलेप्सितार्थान् ॥ ७८ ॥

III

श्रियः कान्तं शान्तेर्निलयमखिलाज्ञायप्रचसां

फलीभूतस्तुल्यं परमपुरुषं वित्तुस्वमयम् ।

महोदारं दूरं दुरितनिचयस्योत्सुगुणं

शरण्यं सर्वेषां भजति सुकृती वेङ्कटपतिम् ॥ ७९ ॥

महिम्नस्ते मार्गं मदनजनकानन्दसुगुण

प्रभो निर्णेतुं कः प्रभवति यतन्तेऽपि निगमाः ।

कियन्तः काह चेदपि मुहुरुपासादितमतिः

स्तुतौ त्वत्कृष्ण्यं मुखरयति मां वेङ्कटपते ॥ ८० ॥

इयत्तामेतावानिति तव महिम्नः श्रुतिरहो

जगाद्राधो नेशा वदति हि यतो वाच इति च ।

कथं वा तदाहृदुरधिगमतत्त्वं भगवतो

भवेद् वक्तुं शक्तो नरपशुरयं वेङ्कटपते ॥ ८१ ॥

लसन्माहेन्द्राभच्छविपुल्लगुस्त्रुणां नवनभौ-

घनश्रीरम्याणां कुवलयदलश्यामल्लवाम् ।

फणीन्द्रादिस्वामिप्रतिरूतिजुषामस्तु महसां

प्रचारो मे दिव्याञ्जनमिव दृगानन्दजनकः ॥ ८२ ॥

महामोहध्वान्तप्रशमनवरिष्ठार्करुचये

महारोगव्यालीविदलनविहंगाधिपतये ।

महापापाम्भोधिग्रसनबडवायै स्पृहयते

मुहुर्भचेतः श्रीफणिगिरिनिवासाय महसे ॥ ८३ ॥

मृगेन्द्राणां लीलागमनकुशलत्वप्रदगुरुः

सरोजानां लज्जाजनकरुचिरत्वैकशरणम् ।

स्वभक्तैकश्रेयोवितरणसुरद्रुर्विजयते

सरस्यत्या स्तुत्यः स किल चरणो वेङ्कटपतेः ॥ ८४ ॥

मुनीन्द्राणां चेतोभवनमणिदीपच्छविरियं

दरिद्राणां तृप्तिव्यतिकरविधानाक्षयनिधिः ।

त्रयीसीमन्तिन्याश्चिकुरनिकुलम्बामरणम-

प्युदारस्ते पादो जयति भगवन् वेङ्कटपते ॥ ८५ ॥

ययोर्लावण्याब्धौ मुनिजनमनांसि प्रतिकलं

सरोजायन्ते श्रीनयनरुचयो वेङ्कटपतेः ।

ज्ञपायन्ते नित्यं सुकृतसुखसंवित्कुशलता-

श्चिरं रत्नायन्ते विचरतु च वाङ्मनश्चरणयोः ॥ ८६ ॥

दिशन्ती प्रोलासं मुनिजनमयूरप्रविततेः

सृजन्ती भक्ताभीप्सितसलिलधाराश्च जगति ।

रमाविद्युद्रम्या भुजगपतिभूभृन्निवसति-

र्धनश्यामा सा मे दुरितमवतापं शमयतु ॥ ८७ ॥

दिदृक्षासाफल्यं नयनयुगली यास्यति कदा

फणिक्षमाभृन्मौलिप्रथितवसतौ पद्मनयने ।

द्रुतं दूरीकर्तुं दुरितनिचयं बुद्धिरपि मे
बुमुत्सासार्थक्यं चिरतरसमाप्तैश्च सुकृतैः ॥ ८८ ॥

नमस्कृतो नित्यं निखिलसुरकोटीरपटली-
मणित्विष्ण्मालाभिर्मुहुरदितनीराजनविधिम् ।
फणिक्षमाभृन्मौलिप्रथितवसतेवेङ्कटपतेः
पद्माम्बोजद्वन्द्वं श्रुतिनुतशताद्वन्द्वविभवम् ॥ ८९ ॥

स्वयं न्यक्कुर्यन्तौ रुचिरकमलाभां निजस्त्रा
सदा सेव्यौ विष्णो तव हि चरणौ यौ कमलया ।
सरागौ ध्यातव्यौ मनसि हि विरागैर्नरवैरै-
र्मदक्ष्णोस्तौ स्यातां भजनविपर्यौ वेङ्कटपते ॥ ९० ॥

तव स्थानं सर्वं जगदखिलचेतन्यवपुषः
समस्तस्य स्थानं स्वमसि जगतो वेङ्कटपते ।
बहिष्धान्तर्याप्त सदमलमनन्तं सुररुपदं
चिदानन्दाद्वैतं शिवमहमहत्वेन कलये ॥ ९१ ॥

रमानीलामृमीकलिनवरिवर्ग्यौ श्रुतिशिरः-
सहस्तस्नोतव्यौ सकल्यमुरसेव्यौ सुरचिरी ।
तपम्बिज्यातयावस्थानसरमीरुत्प्रतिभट्टौ
मपद्ये प्रत्यक्षौ पणिपतिगिरीशस्य चरणौ ॥ ९२ ॥

निसर्गपेमाद्रं निरवधिक्रम्यौशील्यमुभयं
जगज्जन्मस्थेमप्रलयकृतितिनिसान्द्रमनिशम् ।
चिदानन्दाकारं तव हृदयमस्मानपि कदा
स्मरेद् यद्यद्भक्तान् वद यदि कृपा वेङ्कटपते ॥ ९३ ॥

त्वमेवास्मद्दैवं तव भजनमस्माकमुचितं
 वयं त्वत्तो जातास्त्वमपि भरणे नः पतिरपि ।
 त्वमस्माकं ज्ञास्ता गतिरपि च चैतन्यमखिलं
 त्वदन्यो नास्त्येव त्वमहमहहा वेङ्कटपते ॥ ९४ ॥

त्वदंशोऽहं यस्मात् त्वमहमखिलाधार भगवन्
 त्वमात्मा सर्वेषां जगदुदयरक्षादिनिपुणः ।
 चिदानन्दाकारस्त्वमहमुदिताभ्यासविकृति-
 स्ततस्त्वदासं मामव फणिमहीमृन्निवसते ॥ ९५ ॥

फणीन्द्रः छत्रं ते शयनमपि वाहः स्वगपति-
 र्ध्वजो वा चन्द्रार्कौ नयनशुभ्रमब्धिर्गृहमपि ।
 रमाभूमी पत्न्यौ तनुरपि चिदानन्दसुभगा
 स्वय धर्मोऽसि त्वं जय जय चिरं वेङ्कटपते ॥ ९६ ॥

कुमारस्ते वेधाः सकलभुवनोत्पादनपटुः
 तथानङ्गः कामप्रभुरखिलजेता सुमशरः ।
 कलानामीशित्री कलयति पतिं नः श्रुतिमयी
 स्नुषा श्लाघ्यं भाग्यं फणिगिरिपते तावकमिह ॥ ९७ ॥

तवाकारः संवित्सुखमयशरीरस्य सुभगो
 दृशां योगिध्येयः श्रुतिशिखरगानां हि विषयः ।
 कथं वा मद्दृष्ट्योः सुमशरसहस्राधिकरुचि-
 र्विना पुण्यं लक्ष्यः प्रभवति फणिक्षमाघरपते ॥ ९८ ॥

श्रुतिस्त्रीसीमन्तस्फुरदमलमुक्तागणिसरः
 स्वपादाविर्भूतद्युसरिदुरुपूरः किमथवा ।

फणिदमभृजेनुश्चरणनखराणां धवलिमा
वितर्कं महद्भ्रैस्पदिशति मोहं शमयति ॥ ९९ ॥

अन्तर्यामी त्वमसि भगवन्नस्य सर्वस्य जन्तोः
सर्वं व्याप्नोप्यखिलमहह त्वं पदेनककेन ।
त्रिभ्रं विष्णो वरद परमस्त्व ततस्त्वां प्रपद्ये
क्रारायाद्ये कलिकल्पितं पाहि मां वेङ्कटेश ॥ १०० ॥

सुब्रह्मण्यसुखोदिनस्तुतिमिमां भक्त्वा पठन्नोऽन्वहं
ब्रह्मण्यस्य जगद्गुरोर्भगवत. श्रीवेङ्कटेशप्रभोः ।
देवेशस्य रमापतेः करुणया विष्णोः सुस भाजुर्कं
पुण्य कीर्तिमनामघं चिरतराशु प्राप्नुवन्ति ध्रुम् ॥ १०१ ॥

IV

लीलामूल नाथ ते नैत्र विभ्रः
काले देशे कर्मयोगे विचित्रम् ।
दोषैर्जुष्ट दोषहीन गुणाढ्य
निश्चेतय तत् कथ वेङ्कटेश ॥ १०२ ॥

वेदैः शास्त्रैर्योगिभिः शिष्टवृन्दैः शस्त्रं लीलाजालमुक्त तवैव ।
दोषैर्हीनं सद्गुणाढ्य विचित्रं तत् प्रत्येमि श्रीपते वेङ्कटेश ॥ १०३ ॥

सन्निमात्रं शुद्धमद्वैततत्त्वं ब्रह्मज्योतिर्निर्गुणं त्वं हि विष्णो ।
मायाध्यासादीश्वरः सद्गुणैवैः पूर्णः साक्षाद् वेङ्कटाद्रीश्वरोऽसि ॥ १०४ ॥

धर्मात्मान सत्यसर्षं दयालुं सर्वाधारं सर्वगं सर्ववन्द्यम् ।
विधाकार विश्ववेद्य मुकुन्दं विष्णुं साक्षाद् वेङ्कटेशं भजामः ॥ १०५ ॥

वृत्तीरन्तश्चोदयस्यन्तरात्मन्

मातेव त्वं रक्षसि श्रीनिवास ।

श्रेयःप्राप्तौ तातवत् त्वं नियोक्ष्य-

स्यसान् विष्णो न त्वदन्योऽस्ति नाथः ॥ १०६ ॥

दत्त्वा वित्तं दीनलोकाय विष्णो कृत्वा चान्तः प्रेरणं कार्यजाते ।

ज्ञात्वा तत्तद्बहुद्वितस्त्वं फलानि श्रीमच्छेषाद्गीश यच्छस्युदार ॥ १०७ ॥

जीवंजीवं यद्वदिन्दुः करैः स्वैः

भास्वान् कोकीकोकयुग्मं ययोसैः ।

तद्वच्छ्रीमान् वेङ्कटेश त्वदक्ष्णो-

र्लीलापाङ्गैः पाहि मां सानुरागैः ॥ १०८ ॥

सद्रूपस्त्वं सत्त्वदातासि विष्णो चिद्रूपत्वाच्चेतनां मे प्रयच्छ ।

आनन्दस्त्वं शर्म देहीश्वरं त्वां सेवे श्रीशं शेषशैलाधिवासम् ॥ १०९ ॥

सर्वव्यापि स्वप्रकाशस्वरूपं सत्तामात्र संविदानन्दपूर्णम् ।

ब्रह्मैवेदं मायया मूर्तमेकं जीवोपास्यं वेङ्कटेशाभिधानम् ॥ ११० ॥

नाहं कर्ता कारयत्यन्तरात्मा विष्णुः शेषाद्रोश्वरो वेदवेद्यः ।

कर्मानादि प्राकृतं मे निमित्तं भोगप्राप्तौ तत्स्वभावो हि तादृक् ॥ १११ ॥

देहारामे चित्तवृत्त्याख्यभूमौ

सत्संगत्या साधुकृत्योचितायाम् ।

भक्तिश्रद्धाद्यालवाले गुरुक्तं

बीजं श्रीमद्वेङ्कटेशस्य मन्त्रः ॥ ११२ ॥

ध्यानं वृक्षस्याद्गुर नित्यपूजा-

काण्डो मन्त्रावर्तयो यस्य शाखा ।

शेषाद्रीशस्योत्सवादीनि पर्णा-

न्यानन्दाख्य चिद्रस सत्फल न ॥ ११३ ॥

सुब्रह्मण्यप्रस्तुत श्रीनिवास

सिद्धान्तार्थं सर्ववेदान्तवाचाम् ।

स्तोत्रं चैतद् ये पठन्ति प्रमाते

पायाद् भक्तान् तानजस दयालु ॥ ११४ ॥

V

श्रीनिवास भजे मौनिहन्मन्दिर

वेङ्कटाद्रीश्वर वेदवेद्य हरिम् ।

कामितार्थप्रद स्वामिन सर्वदा

भूमिदेवमिव स्तौमि नौमि स्वयम् ॥ ११५ ॥

शेषगिरिभूपणमशेषनगदीशं

दोषगणशोषणविशेषिनमनीषम् ।

भाषितविशेषकृतमुश्रुतिसमूह

शेषशयन भज सदा वेङ्कटेशम् ॥ ११६ ॥

शेषगिरीश्वर शशक्तकाम शिवाकारयान्तर्यमयम् ।

मामकमोश्वर माधन रिष्णो मोहमपाकुरु मे कुरु बोधम् ॥ ११७ ॥

दीननवावनदीक्षितमाडे मानदमस्तुल्यदेवम् ।

स्वामिनमहिषतिमिच्छिन्नमतिं कामितदानार श्रीशम् ॥ ११८ ॥

शरणागतजनभरणादरणप्रवरं सद्गुणगणशरणम् ।

फणिपतिधरणीधरवरभूषणचरणं भज भोऽन्तःकरण ॥ ११९ ॥

क्षरादतीतोऽक्षरतोऽप्यतीतो विष्णो यतोऽतः पुरुषोत्तमोऽसि ।

शरीरशायी पुरुषोऽहमस्मि तन्मामहीन्द्राद्रिपते पुनीहि ॥ १२० ॥

सत्सङ्गमूलां सुकृताख्यालां श्रद्धाङ्कुरां मक्तिरसप्रवृद्धाम् ।

दयाप्रसूनां श्रितवेङ्कटाद्रिं विज्ञानवल्लीं सुखसत्फलं भजे ॥ १२१ ॥

निजनामजपप्रवृत्तलोकावनशौण्डेन दयामयेन देव ।

वरवेङ्कटनाथमूर्तिनाजा भवतास्नयनानि सार्थकानि ॥ १२२ ॥

सरलीकृतदर्शनार्थिचक्षुस्तव सौन्दर्यमहीन्द्रशैलनाथ ।

श्रुतिसार्थकतावहं च नाम श्रुतिमौलीगतसंस्तुतं च जीयात् ॥ १२३ ॥

यावत् क्रियाः फर्तुमशक्नुवानः कुर्वन् यथाशक्ति नरो न दुष्यति ।

तथा प्रतिज्ञातमथोपवासं मयेति जानीह्युरगाद्रिनाथ ॥ १२४ ॥

परं परस्मात् पुरुष पुराणं पद्मेक्षणं चित्सुखसत्यलक्षणम् ।

श्रीवेङ्कटाद्रीश्वरमाश्रयामश्चिरंतनं योगिजनात्तचिन्तनम् ॥ १२५ ॥

वेङ्कटपतिपदपङ्कजभक्तः संकटमुक्तः सत्यनियुक्तः ।

सर्वजनोत्तमतां समुपैति स्वामी भूमेर्भविता धन्यः ॥ १२६ ॥

स्वामिन् वेङ्कटरमण श्रीमन् कामितदानधुरीण विभो ।

मामविदीनं पालय दयया स्तौमि तवाद्ब्रिह्ममेव ॥ १२७ ॥

सेवे शेषाद्रीं भक्त्या दोगतीत तोषं प्राप्तुम् ।

श्रीभूमीशं श्रीदं नृणां साभिपायाज्ञायैर्गम्यम् ॥ १२८ ॥

साक्षाद् विष्णुं लक्ष्मीकान्तं प्रेक्षारक्ष्यं मोक्षाधीशम् ।
पक्षीद्वहं रक्षावुर्यं द्रक्ष्याम्येकं बुद्धौ यन्मे ॥ १२९ ॥

क्षेत्रं श्रीवेङ्कटाद्रिः श्रिततरुद्वपद्रो घातत्रो देवरूपा-
सत्त्वानि प्राणिनः म्युस्तनुकरणगता देवता देवनाश्च ।
विपाचा भोजनाद्यं प्रतिदिननियतं पूजन वेङ्कटेशः
क्षेत्रजसत्र चैतन्धमखिलपरिपूर्णं परं ब्रह्म सत्यम् ॥ १३० ॥

त्वन्नाम स्मरतामघौषशमनं तद्भक्तिगात्रं सदा
योगक्षेमसमृद्धिरीप्सिनफलप्राप्तिर्निरायासन- ।
तस्तेवाधिगतात्मत्रेधकगुरुश्रीपादुकाचार्चिनां
ब्रह्मप्राप्तिरपि प्रसिद्धमखिलं श्रीवेङ्कटाद्रीश्वर ॥ १३१ ॥

सुरक्षितश्चास्मि तत्राश्रयादहं जगत्पशो दीनशरण्य विष्णो ।
पाल्यस्त्वयेतश्च सदैव सादरं ज्ञाता न चान्यो मम वेङ्कटेश ॥ १३२ ॥

दूरं दुरापं च दुरात्मनां हरिं पारे गिरा स्वानुभवैक्यभ्यम् ।
हिरण्यगर्भाद्यमराचिताङ्घ्रिं धरं श्रियः श्रेयगिरौ श्रयामः ॥ १३३ ॥

उरगपनिशिलरिशिराराकलिनवसति
चरणनजन्मुह्यितमरणवणकल्याम् ।
वरदमुरमुगुणगणपरिकलिनदिव्या-
भरणमनसीसुभसमानरचिर्मीडि ॥ १३४ ॥

चिदानन्दरूपं सदात्मस्वरूपं निरानारगाद्यं पराकारवेद्यम् ।
जगद्भक्षणीवं सम देवभाज भवाधिपणाशं भजे वेङ्कटेशम् ॥ १३५ ॥

त्रयीचोरहन्ता महीध्रस्य घर्ता महीगोलभर्ता महादैत्यमेता ।
वलेभूमिहर्ता नृपत्रातकर्ता दशग्रीवहन्ता हरिवेङ्कटेशः ॥ १३६ ॥

कलिन्दात्मजाखेलनः कंसहन्ता कलौ दैत्यसंघस्य संमोहकर्ता ।
कुराजब्रजध्वंसनः कोऽपि कल्की हरिवेङ्कटेशो हरत्वसदातिम् ॥१३७॥

अनाथस्य नाथस्त्वमेवासि विष्णो सनाथस्त्वयाहं न मेऽन्योऽस्ति नाथः ।
अथानृष्यमारोग्यमायुः सुखं मे त्वमेव प्रयच्छ प्रभो वेङ्कटेश ॥ १३८ ॥

मनो मे समाधत्स्व मां पाहि विष्णो महाक्रोधजुष्टं महामोहदुष्टम् ।
मुहुर्मानकेतुप्रभाषापकृष्टं निकृष्टस्वभावं भवद्वक्तमीज ॥ १३९ ॥

ममारोग्यमायुष्यमानृष्यमर्थं यशः पुष्यमानन्दमीश प्रयच्छ ।
प्रपन्नार्तिहारिन् प्रभो वेङ्कटेश प्रसीद त्वदेकावलम्बस्य विष्णो ॥ १४० ॥

विष्णो मामत्र विस्मृतिशीलं विश्वव्यापकं मां पाहि ।
वेङ्कटनायक वेत्सि समस्तं वेत्तुत्वं मे देहि विभो ॥ १४१ ॥

वराभयदरारिमृत्करसरोजमाराधये
पुरान्तकसुराधिपद्विरदवक्त्रपूर्वाचितम् ।
गिरामतितरामुरःसरवरात्मके सर्वदा
विराजदुरुविग्रहं वस्दमर्थिनां श्रीपतिम् ॥ १४२ ॥

शृपारसकरम्बितान् कमलमुन्दरानिन्दिरा-
करोलगरिचुम्बिनः कन्दुपहारिणः काङ्क्षये ।
कलौ युःशलदायिनः कश्चित्तोगिराङ्मूषरान्
कटाक्षमुभगोदयान् परमपूरुषस्यान्वहम् ॥ १४३ ॥

श्रीमद्वेङ्कटनायक भगवन् कामितदानधुरीण विभो ।
चामीकरनिमचेलविराजित भूमीवव मामव सद्यम् ॥ १४४ ॥

पन्नगराजमहीधरमस्तकसनिहिताविर्भावस्य ।
चिन्मयमूर्ते चेतसि कलयन् तन्मयतामाप्नोति नरः ॥ १४५ ॥

शैवगिरीन्द्रं श्रित्यति देवे दोषविहीने दुरितारौ ।
सर्वाथेदो साक्षिणि भगवति सर्वस्वं ते कुरु चेतः ॥ १४६ ॥

घटादेः धुलालः पटादेः कुम्भिन्दो
गृहादेश्च कारयथा लोकदृष्टः ।
प्रपञ्चस्य कर्ता तथा वेददृष्ट-
स्त्वमेवासि विष्णो मर्णान्द्राद्विवासिन् ॥ १४७ ॥

यथा स्वामिकस्य प्रपञ्चस्य कर्ता
शरीराभिमानी श्रुत्स्वैजसाला ।
तथा ज्ञानोऽपि त्वमेवासि विध-
स्त्वदन्याऽस्ति को वा हरे वेङ्कटेश ॥ १४८ ॥

न मे किञ्चिदस्ति त्वदीयं हरे स्वं स्तन्वस्त्वमेवाहमस्मि त्वदीयः ।
अनश्वासवतन्त्रवतः किं नु कुर्यां त्मदीयां सर्वा कथं वेङ्कटेश ॥ १४९ ॥

कलौ वेङ्कटेशात् परं नास्ति देवं
यतस्तस्य भक्ता जयन्ति प्रकामम् ।
न तेषां परामूर्तिरात्माभिरानां
तमीशं भजामो हरिं श्रीनिवासम् ॥ १५० ॥

भजे वेङ्कटेशं भवम्रान्तिनाशं सुराणामधीशं सुपुण्योपदेशम् ।
विहंगेशवाहं विनिर्मुक्तमोहं चिदेकंप्रवाहं मुदे यामि सोऽहम् ॥ १५१ ॥

कलौ युगे वेङ्कटनायकस्य कत्याणमूर्तेः कमलाश्रयस्य ।
नामस्मृतिः सर्वरुजापहन्त्री स एव देवो भिषजां भिषक्तमः ॥ १५२ ॥

श्रीवेङ्कटेशं स्मरतां न रोगः श्रीवेङ्कटेशं भजतां न दुःखम् ।
श्रीवेङ्कटेशं नमतां न भीतिः श्रीवेङ्कटेशं विदुषां च चिन्ता ॥ १५३ ॥

श्रीनिवास जगतां निवास ते मानवाकृतिमिवाश्रितं वपुः ।
दीनरक्षणविधानदीक्षितं ध्यानगोचरमिहास्तु मे सदा ॥ १५४ ॥

श्रियः कटाक्षैरमिषिक्तमूर्तिं पयःपयोधौ वटपत्रशायिनम् ।
विभावये वेङ्कटशैलमस्तके विभ्राजमानं हरिनीलभासा ॥ १५५ ॥

श्रियः सहायं श्रितकरूपभूजं शेषाद्रिगं दोषविर्वर्जितं हरिम् ।
समस्तलोकैकशरण्यमच्युतं सुखैकतान शरणं भजः ॥ १५६ ॥

श्रीशेषशैलं श्रितकरूपसालं श्रीवेङ्कटाख्यं श्रुतपुण्यमुख्यम् ।
वन्दे हरिर्यत्र वसत्यजसं वन्दारवो यस्य सुराः सहस्रम् ॥ १५७ ॥

त्रयीमयी यस्य हि पुण्यमूर्तिस्त्रयन्तकृतोऽवतु वेङ्कटो नः ।
यत्रैव नित्यं रमते रमेशो धाम्नादिभिर्देवगणैरुपास्यः ॥ १५८ ॥

सुरालयादेव सुवर्णशैलात् कैलासतो वापि हिमालयाद्वा ।
विन्ध्यात् पुनर्मन्दरतोऽपि रम्यः श्रीवेङ्कटाद्रिर्वरदश्च पुण्यः ॥ १५९ ॥

यत्रोदकं विष्णुपदानुषङ्गाद् गङ्गाभसोऽप्युत्तमतीर्थमाहुः ।
पुराणवाक्यानि स वेङ्कटाद्रिः पुनातु पुण्यः कलिकालिकाञ्च ॥ १६० ॥

यदाश्रिन्नानामनघत्वसिद्धिर्यत्रत्यतीर्याश्वुनियेवणेन ।

ऐरंमदीयामृतलभ्यलाम् स वेङ्कटाद्रिः सुलभो ममास्तु ॥ १६१ ॥

भानुप्रभामण्डलभासुराणि भास्वन्ति कार्तस्वरकान्वितोऽपि ।

ज्योतीषि शोपाचलशृङ्गभाञ्जि ज्वर हरन्त्वीक्षणमात्रतो नः ॥ १६२ ॥

घनाश्रयत्वाद् घनसारशीत प्रवाति वातः प्रचुरो हि यत्र ।

तत्रैव चासोऽस्तु निरन्तर मे श्रीवेङ्कटाद्रौ श्रिततापहारिणि ॥ १६३ ॥

यत्रोपला दैवतमूर्तिरूपा कल्पद्रुक्ल्पास्तरयोऽप्यनल्पा ।

सुपुष्कल पुष्करिणीजलं च न सार्थतीर्थोऽस्तु स वेङ्कटाद्रि ॥ १६४ ॥

अधित्यकायाममराधिवासप्रसाधिताया पुरपोत्तमस्य ।

भिराजते यत्र निहारभूमि स वेङ्कटोऽद्रि शरण ममास्तु ॥ १६५ ॥

गुहाशये यत्र हरिर्विराजते गजेन्द्रसतोपकर सुशान्त ।

नान्यत्र तस्मान्दविरोधयुक्त श्रीवेङ्कटाद्रिं शर्णं भनाम ॥ १६६ ॥

महर्षिसेव्य मनुजेरपास्य मुकुन्दमुस्यैरमरैरिष्टिनम् ।

मूल मर्षिभ्यो महसा निदान महापणीन्द्रादिमह भजामि ॥ १६७ ॥

निहारभूमिर्वनमालिनोऽयं विलासहेतु कमलाभिनेतु ।

विवेकिना वेङ्कटनामस्येऽद्विर्बेदात्मनत्व विवृणोति हि स्वम् ॥ १६८ ॥

श्रीश्यामिन पुष्करिणीतटस्थमश्वत्थरूपं प्रणमामि देवम् ।

यत्सनिधौ भक्तजनस्य नित्यं भवन्ति कर्माणि शुभप्रदानि ॥ १६९ ॥

मृतानि मेतालपिशाचयक्षप्रनानि श्लेषाद्रिन्नुसिंहतीर्थे ।

य स्नाति तद्देहमपास्य मुक्तिं प्रयान्ति रक्षामि च तत्क्षणेन ॥ १७० ॥

गोविप्रनारीशिशुसर्पहत्यानास्तिक्यतत्कार्यभवान्यधानि ।

श्रीवेङ्कटाद्रौ कपिलस्य तीर्थं निषेव्य नश्यन्ति नरस्य तत्क्षणात् ॥१७१॥

तच्चकतीर्थं स्मृतिमात्रतो यद् रुग्णस्य रोगार्तिमपाकरोति ।

तीर्थं च शङ्खस्य मुखाय यत्र स वेङ्कटाद्रिः सुखयत्विहास्मान् ॥ १७२ ॥

यत्पुष्करिण्यामवगाह्य मर्त्यः पापानि सर्वाणि विधूय सद्यः ।

योऽप्यो भवेद् वेङ्कटनाथमीक्षितुं स वेङ्कटाद्रिः शरणं ममास्तु ॥ १७३ ॥

यदीयसोपानमुपारुक्षोर्भवेन्मुमुक्षोरिव भूमिकासिः ।

विश्रामभूमिश्च मरुत्पथस्थं श्रीगोपुरं नः स पुनातु वेङ्कटः ॥ १७४ ॥

अधित्यकायामरविन्दनाभश्रीमूर्तिनित्योत्सवयोग्यरूपम् ।

वेदान्तवाक्यार्थमयं विमानं विराजते यस्य स वेङ्कटाद्रिः ॥ १७५ ॥

देनंदिना वारविशेषलक्ष्याः पक्षोदिता मासगताश्च वार्षिकाः ।

महोत्सवा यत्र हरेरनर्गलाः भवन्ति तं वेङ्कटशैलमाश्रये ॥ १७६ ॥

समस्तदेशागतभक्तसंघैः करार्पणद्रव्यसमर्पणाय ।

यः प्रत्यहं पूर्णतनुस्तमद्रिं श्रीवेङ्कटाख्यं शरणं भजामः ॥ १७७ ॥

उपासकार्थार्पणयोऽन्यरूपं कटाहयुग्मं पुरतः श्रियःपतेः ।

निरन्तरं नाणकनाददन्तुरं प्रकाशते यत्र स वेङ्कटाद्रिः ॥ १७८ ॥

सुराः परं भूसुररूपमेत्य ब्रह्मोत्सवे यत्र हरिं दिदृक्षवः ।

प्रत्यक्षमेप्यन्ति कलौ तमाश्रये श्रियःपतेरायतनं गिरिन्द्रम् ॥ १७९ ॥

कलौ युगे कामरतस्य जन्तोर्भक्तस्य संकल्पितसाधनाय ।

दया बभूवेशितुरज्ञनाद्रौ सा मूर्तिमत्यसदभीष्टदा स्यात् ॥ १८० ॥

भद्रात्मने भद्रकराय देहिना गस्तमदुयद्रथकेतनाय ।
वरप्रदायाज्जनगैलगाय तेजस्विने श्रीपनये नमोऽस्तु ॥ १८१ ॥

तवेङ्कित वेचुमिहारिलेश प्रकल्पते क० पणिशैलमौले ।
तटे निषण्णस्य रमाधिनेतु स्वशक्तिलेशेन जयन्ति आसत ॥ १८२ ॥

श्रिय पते जीगणस्य देह जान च तत्साधनसाध्यभोग्यान् ।
भावा पुरा एव वृषया ममापि त्वमेव नाय परिपाहि मा त्वम् ॥ १८३ ॥

अद्याशन देहि जगन्निवास त्पदेकनाथाय च वेङ्कटेश ।
दासाय महा मुहुरार्थिने एवा स्मृत्याप्नुवन्तीप्सितमेव सन्न ॥ १८४ ॥

इन्दिन्दिरेन्दीवरमेचनेन घृन्दारकेन्द्रार्चितपादुकेन ।
चन्द्रद्युतिद्योतिदरस्मितेन श्रीवेङ्कटेशेन वय सनाथा ॥ १८५ ॥

यच्चिन्तित दुष्कृतमेव चेतसा पाप मयोक्त वचसा च यत् कृतम् ।
फायेन तत सर्वमघ क्षमस्व श्रीवेङ्कटेशाश्रितरक्षक त्वम् ॥ १८६ ॥

अनन्कल्याणगुणावरस्य शेषाचलेशस्य पदाब्जमक्ति ।
अनन्कल्याणमुख तनोति जनोरशेषस्य जगन्त्रयेऽस्मिन् ॥ १८७ ॥

श्रिय पते वेङ्कटनायकश्च कलौ युगे त्व वरदोऽसि नृणम् ।
अस्मत्पुत्राधीश्वरमोप्सिताप्त्यै सर्वेश्वर त्वा इरण भजाम ॥ १८८ ॥

धन नमस्तसर्वसुखेऽङ्गमूल धनाय सर्वेऽपि सदा यतन्ते ।
धन प्रयच्छ प्रियमघ महा धनेश्वरस्त्व खलु वेङ्कटेश ॥ १८९ ॥

सच्चित्सुसारण्डरसैकरूप साक्षर परब्रह्म गिरा दुरापम् ।
श्रीवेङ्कटेश शिन्दु सनाश श्रिय पतिं मद्रतिमाश्रयाम ॥ १९० ॥

मङ्गाम्बिकाजानिरमन्दबोधमाहात्म्यसंपत्सुखशक्तिरूपः ।

महीन्दिराभ्यां परिसेव्यमानः श्रीवेङ्कटेशो मुदमातनोतु ॥ १९१ ॥

सत्योद्भवां संविदुदारकाण्डां सत्कर्मपुण्यां सुकृतप्रवालाम् ।

आनन्दपूर्णासृतसप्तलब्धां शेषाचले कल्पलतां भजामः ॥ १९२ ॥

जीवा न जीवन्ति विना भवन्तं लोकैकसंजीवनजीवसंज्ञम् ।

स्वाधीनमार्य परमेश्वरं च श्रीवेङ्कटाद्रीशं निरस्तभाय ॥ १९३ ॥

सच्चित्सुखाखण्डमयात्ममूर्ते सर्वज्ञ सर्वेश्वर दिव्यशक्ते ।

लक्ष्मीपते वेङ्कटशैलनाथ विलोक्यास्यान् सदयैरपाङ्गैः ॥ १९४ ॥

अनन्तकल्याणगुणैकधामा समाश्रिताचिन्त्यविचित्रभूमा ।

परम्यसीमाश्रितसत्यभामा शेषाचले काचन कोऽपि भाति ॥ १९५ ॥

समानशून्योऽप्यधिकेन हीनो रमासनाथो जगतां सहायः ।

पुमान् पुराणः श्रितवेङ्कटाद्रिर्ममास्तु नित्यं शरणं दयालुः ॥ १९६ ॥

सर्वात्मनां तुल्यदृग्भीश्वरस्त्वं स्वामी सहायं कुरुपे पितेव ।

तथाप्यहोऽप्याश्रितपक्षपाती कुतोऽसि भो वेङ्कटशैलनाथ ॥ १९७ ॥

फलाभिसंध्या त्वशनाद्यभावं तपो भवेन्नानशनं हि किं तु ।

त्यागः फलस्य त्वयि वेङ्कटेश तपस्तदेवानशनं हि मन्ये ॥ १९८ ॥

श्रीवेङ्कटेशं श्रितदुःखनाशं कृतावतारं फलितारणाय ।

मुकुन्दमार्घं मुनिवृन्दवन्द्यं मध्वादिविध्वंसकमाश्रयामः ॥ १९९ ॥

श्रियःपते वेङ्कटशैलनाथ सर्वज्ञ सर्वेश्वर सर्वशक्ते ।

सर्वान्तरात्मन्तरविन्दनेत्र स्वामिन् पदं ते शरणं प्रपद्ये ॥ २०० ॥

श्रीवेङ्कटेशाह्वयमाश्रयामश्चिन्तामणिं सत्सुखचित्स्वरूपम् ।
फणीन्द्रशैलस्य फणामणिर्यथा विराजतेऽनर्घ्यगुणः सदा यः ॥ २०१ ॥

जगत्प्रतिवेङ्कटशैलगम्यः श्रिया धरण्या श्रितसेव्यपादः ।
जयत्यजस्रं जितदैत्यवर्गो देवस्तुतश्चक्रवरो मुकुन्दः ॥ २०२ ॥

अकिंचनं मां परिपाहि विष्णो निसर्गनिर्घ्याजदयासमुद्र ।
यत्किंचिदस्तीह मदीयपुण्यं यदीश तद् वर्धय वेङ्कटेश ॥ २०३ ॥

त्वमुत्तमर्णोऽप्यधमर्णता मे ततोऽभवत् सर्वमपीह वस्तु ।
तवैव नो मे विमहं समर्थः कुर्या विभो वेङ्कटशैलनाथ ॥ २०४ ॥

दातुं समर्थोऽसि पुमर्धजालं पातुं प्रभुः स्वाश्रितजीविजालम् ।
मां पाह्यनो वेङ्कटशैलनाथ त्वां पालकं प्रार्थयते न क्वे नु ॥ २०५ ॥

शेषाद्रिवासी शरणं हरिर्नः केषामसौ यच्छति कामितार्थम् ।
येषां मनस्तस्य पदारविन्दे तेषां हि नान्येषु तनोति तोयम् ॥ २०६ ॥

श्रियःपतिर्नः श्रियमातनोतु दहत्वर्धं वेङ्कटनायको मे ।
स पातु यः पालयति प्रपद्यं मामाश्रयः प्रेरयतु प्रकाशे ॥ २०७ ॥

श्रीवेङ्कटेशस्मृतिचित्सुखाख्यफलोपभोगासमहानुभावः ।
आयुष्यमारोम्यमुदारभास्यं ज्ञानं च विष्णोः पदमेति धन्यः ॥ २०८ ॥

श्रीवेङ्कटेशसरणौषधं नः समस्तदुःस्वानि निराकरोति ।
श्रीवेङ्कटाद्रीधरमन्त्रराजस्त्वसद्भयं शामयति प्रकामम् ॥ २०९ ॥

ब्रह्मोत्सवं शेषगिरीन्द्रनेतुर्निरीक्षते भक्तियुतः पुमान् यः ।
अंहो निरस्यासमस्तकामः परं पदं वैष्णवमेति सत्यम् ॥ २१० ॥

श्रीरङ्गशायी परिविन्द्य सर्वं चिरं जगद्रक्षणतन्त्रतत्त्वम् ।

कलौ युगे वेङ्कटशैलनाथः करोति लोकत्रयं च तेन रक्षाम् ॥ २११ ॥

शेषाद्रिमौलौ शिवालङ्गमर्चयन् विष्णुत्वमेत्याखिलरक्षणाय ।

श्रीवेङ्कटेशात्मक आविरासीत् तं देवसेनापतिमाश्रयामः ॥ २१२ ॥

आगत्य शंभोरवतारमूर्तिः श्रीवेङ्कटेशस्य कलामिवृद्धयै ।

यन्त्रं धनाकर्षणमालिलेख यत्रैव तं शेषगिरीन्द्रमीडे ॥ २१३ ॥

मङ्गाम्बिकोद्वाहकृताधमर्णमात्मानमीशोऽपि समुद्दिधीर्षुः ।

गृह्णाति भक्तापेतमर्थमीप्सितं प्रत्यर्पयन् यत्र स वेङ्कटाचलः ॥ २१४ ॥

अभ्यर्थितैर्व्याधिनिषाडितैर्वा धनार्थिभिर्जोवनकाङ्क्षिभिश्च ।

भक्त्यर्पितं प्राप्य करं प्रदिष्टं प्रत्यर्पयेद् यत्र हरिः स वेङ्कटः ॥ २१५ ॥

यन्मौलिगं श्रीपतिदिव्यरूपं यत्रैव सिद्धा बहवस्तपस्विनः ।

देवांशजा यत्र घसन्ति जन्तवो जयत्यसौ शेषगिरिर्मदीशः ॥ २१६ ॥

उन्मूलयेद् बाह्यलमस्य कीर्तनं मूर्तिर्मल चाक्षुषमुन्मृजेन्नः ।

स्मृतिर्मलं मानसिकं निहन्याच्छ्रीवेङ्कटाद्रेः विप्रमितोऽधिक शिवम् ॥ २१७ ॥

श्रीवेङ्कटेशायतनोदितं हि तीर्थं पिबन्तः शिरसा बहन्ति ।

श्रीपादरेणुं सततं लभन्ते शनोर्दिने त्वेकमुजः सुस्नानि ॥ २१८ ॥

कलौ युगे पापिनि नास्तिकाद्ये श्रीवेङ्कटेशाह्वयमस्ति दैवम् ।

यदास्तिकानां वरदं वरिष्ठं प्रत्यक्षमेतद्धि मयानुभूतम् ॥ २१९ ॥

सत्यप्रतिज्ञं सफलं हि कुर्यात् तथानृताञ्छिष्यतीव भीतिम् ।

उत्पादयेद् भक्तियुतं मुहुस्तं संजीवयेदेव दयालुरीशः ॥ २२० ॥

पठन्ति पदान्यपि यत्र मूका ज्वानन्ति मूढाः कुणयो लिखन्ति ।
पश्यन्त्यथान्धा चविराश्च तद्वच्चृष्यन्त्यहो शेषगिरिप्रभावात् ॥ २२१ ॥

पङ्गुः सम.रोडति वेङ्कटाद्रिं वन्व्याश्च हस्ते शिशुमुद्रहन्ति ।
ददाति दीनोऽपि महाधनानि पापी मुक्तं याति हरेः प्रसादात् ॥२२२॥

अशेषदेवांशविशेषवेपं निःशेषितानन्तचिकर्मदोषम् ।
शेषाद्रिभूपायितदिव्यमूर्त्युन्मेषं मुहुश्चिन्तय शेषुर्पाशम् ॥ २२३ ॥

श्रीमद्वेङ्कटनायक मामङ्कुलदैवतं त्वमेवासि ।
कामितदानधुरीणः कलौ युगे न त्वदङ्गोऽस्ति ॥ २२४ ॥

पद्मालयासहायं मदीयचेतश्चकौरपूर्णेन्द्रम् ।
मङ्गलमूर्तं वेङ्कटशृङ्गालयमीशमाकलये ॥ २२५ ॥

राकाशशाङ्कवदनं राक्षसमथनं कृपासदनम् ।
सौन्दर्यविजिनमदनं सौगुण्यस्यैकतानमहमीडे ॥ २२६ ॥

श्रीशेषशैल्यवासी श्रियःपतिर्नः श्रियं दिशतु ।
स्याश्रितजनचिन्तामणिरखिलसमैवाश्रयोऽस्माकम् ॥ २२७ ॥

अथ मम किंचनमघकृतमशक्तमज्ञं त्वमेव मां वेत्सि ।
सर्वज्ञ सर्वशक्ते सर्वेश्वर वेङ्कटेश परिपाहि ॥ २२८ ॥

वेङ्कटनाथो भगवान् वेदस्तुतवैभवो घत्रोऽस्माकम् ।
वितरतु वित्तानि मुहुः प्रतिदिनमक्षीणभोग-भग्न्यानि ॥ २२९ ॥

आपन्निवारको नः कोऽपि पुमान् वेङ्कटाद्रिकृन्वत्सः ।
विजयति देवशित्तामणिरोजस्वी रक्षको जगत्ताम् ॥ २३० ॥

शेषाद्रिशिखरधामा दोषान् स्पृष्टप्रशस्तगुणभूमा ।
श्रीवेङ्कटेशनामा श्रियःपतिर्मद्गुरुश्च तन्नामा ॥ २३१ ॥

योगारूढो भगवान् भोगीन्द्रगिरौ च तित्रिणीभूले ।
बल्मीकाभिव्यक्तो विराजते वेङ्कटेशाख्यः ॥ २३२ ॥

अन्वहमभिपिञ्चन्तीं क्षीरं बल्मीकमूर्ध्नि गां विष्णुः ।
त्रातुं दधौ जिघांसोर्गोपस्य कुठारघातमन्तःस्थम् ॥ २३३ ॥

कुपितस्य गोजिघांसोः कुठारघातं वहन् मूर्ध्ना ।
तद्गणशामकमौपधमीशः शेषाचले निपन्नस्ति ॥ २३४ ॥

सुरवरवन्दितचरणं करदायिषु सज्जनेषु सादरणम् ।
वरवेङ्कटगिरिशरणं परमं ज्योतिः सदास्तु मे शरणम् ॥ २३५ ॥

पुरुषायास्तु परस्मै पुरातनाय प्रपञ्चलीलाय ।
पुरुहूतादिभिरमरैः पुरस्कृताय प्रणामोऽयम् ॥ २३६ ॥

वेङ्कटरमणाय नमः संकटहरणाय साधुशरणाय ।
राङ्गवत्साङ्गवघनसाराङ्कितवपुषे रमाविहारजुषे ॥ २३७ ॥

वरिवस्ये वेङ्कटगिरिशरणं करुणालुमिन्दिरारमणम् ।
हरिमखिल्लोकरक्षणधुरीणमाज्ञायमस्तकामरणम् ॥ २३८ ॥

चुन्दारक्रमणवन्दितमिन्दीवरसुन्दरं दरस्मेरम् ।
धन्दे वेङ्कटमूभृन्मन्दिरमानन्दवल्लरीकन्दम् ॥ २३९ ॥

अतस्मीमुमसंकाशं शतमखमुस्यामरवजाधीशम् ।
कृतदुष्टदनुजनाशं सततं श्रीवेङ्कटेशमहर्मांडे ॥ २४० ॥

पद्माक्षीविवाहे पद्मधनर्षं कुबेरतः कृत्वा ।
 पद्मद्वयधनकाङ्क्षी सद्गनि शोषादिगे हरिर्वसति ॥ २४१ ॥
 क्रीत्वा बराहदत्तं क्षेत्रं विचेन शोषगिरिमौलौ ।
 प्रणयकुम्पितेन्दिरायाः प्रसादनार्थं हरिः कलौ वसति ॥ २४२ ॥
 भृगुमुनिपदहतिधूसरभगवत्तनुसङ्गमाक्षिपन्तीव ।
 प्रणयकुम्पितेन्दिरासीन्महाम्बा शेषभूमृतो निकटे ॥ २४३ ॥
 व्याकाशराजतनयामाकाङ्क्षन् वेङ्कटाचले विष्णुः ।
 मृगयामटन्नवाप प्राक् पद्मां प्रणयकूपतद्रूपाम् ॥ २४४ ॥
 वेङ्कटभूधरशिलरमाङ्गणभुवि तिन्त्रिणीमूले ।
 भक्तावनाय भगवान् व्यक्ताकृतिरस्य वसति बल्मीके ॥ २४५ ॥
 शम्पासनाभिचैलं संपादितसर्वमक्तसाफल्यम् ।
 तं पालकं त्रिजगतां चम्पासमनासमाश्रये देवम् ॥ २४६ ॥
 अजनगिरिशृङ्गतवसतिं रजकमखिलस्य भक्तलोकेत्य ।
 कुञ्जरवरदं कलये कंजदशं वेङ्कटेशमिष्टाप्त्यै ॥ २४७ ॥
 का नाम देवतान्या मानावनदीक्षितास्माकम् ।
 दीनानाशयशरण्यं ज्ञानानन्दात्मकं हरिं त्यक्त्वा ॥ २४८ ॥
 फल्गुनातपत्रकेननकुलिशाट्कुशाचक्रपत्ररेखाभिः ।
 विलसत्कटाट्जर्माढे कुलद्रव्यं वेङ्कटाद्रिकुनवास्म् ॥ २४९ ॥
 पत्न्यस्त्यन्तमूढमसकवसतिप्रदर्शिताकारम् ।
 स्वस्त्ययनं साधूनामस्त्रमिताज्ञानमसदाराध्यम् ॥ २५० ॥

वेङ्कटमहीधमौलौ व्यक्तं शिवलिङ्गमर्चयन् स्कन्दः ।

विष्णुत्वमेत्य तत्फलविशेषयोगेन वैष्णवेशोऽभूत् ॥ २५१ ॥

कलिफालेऽपि कलाभिः कलितः षड्भिः कुमारस्य ।

कमलापतेश्च दशभिः कल्याणं वेङ्कटेश्वरः कुरुते ॥ २५२ ॥

वेमिति कलिमलमखिलं कटतीति दहत्यसौ स्कन्दः ।

वेङ्कटसुब्रह्मण्यं तं वन्दे यत्र वैष्णवं धाम ॥ २५३ ॥

शिवलिङ्गार्चनसुकृतं भवति हि विष्णुत्वसाधकं जन्तोः ।

वेङ्कटसुब्रह्मण्यो विष्णुर्भवितैष विष्णुकल्पान्ते ॥ २५४ ॥

नीलघनरुचिरगात्रं निरुपमविश्वातिशायिचारित्रम् ।

लक्ष्मीकटाक्षपात्रं लक्ष्यं भक्तर्महोऽस्ति सुपवित्रम् ॥ २५५ ॥

वस्त्वस्ति शेषशैले वरदाभयदाह्वचक्रशयशोभि ।

विश्रामरगणमुख्यं विख्यातं वेङ्कटेशाख्यम् ॥ २५६ ॥

रमते रमया साकं रमणः सर्वप्रपञ्चस्य ।

कमलाक्षः शेषाद्रौ शमयन्त्रंहांसि भक्तानाम् ॥ २५७ ॥

ओं तत् सदिति पदैर्यत् सततं निर्दिश्यते परं ब्रह्म ।

सत्यं तच्चैतन्यं नित्यं श्रीवेङ्कटेशरूपं हि ॥ २५८ ॥

प्राणिष्वव्याजकृतं वाणीपतिपितरमच्युतमनादिम् ।

पूर्णेशशिवक्त्रमनिशं पूर्णगुणं श्रीनिवासमहमीडे ॥ २५९ ॥

यद्विषयाज्ञानभवं यत्राध्यस्तं जगन्मिथ्या ।

यज्ञानेन तदेकं सत्यं वस्त्वस्ति वेङ्कटेशाख्यम् ॥ २६० ॥

ब्रह्मेश्वरसंज्ञं स्वमायया वेङ्कटेशाख्यम् ।

रक्षत्यात्मानिद्याप्रतिविम्बितजीवकोटिमपि कृपया ॥ २६१ ॥

अत्र खलु प्रत्यक्षं शेषाद्रौ श्रीनिवासाख्यम् ।

प्रार्थितदानवरिष्ठं सदयं भक्तेषु सर्वदा दैवम् ॥ २६२ ॥

मङ्गलदेवी महिषी यत्पुत्रस्ते पितामहो जगतः ।

आयुधमपि च सुदर्शनमत्यधिकं वेङ्कटेश साभ्राज्यम् ॥ २६३ ॥

विद्याधिदेवता ते स्नुषा त्वदीयान् गुणान् परं स्तौति ।

वागात्मना त्वमेव स्वात्मानं स्तौषि वेङ्कटाद्रीश ॥ २६४ ॥

विश्वासरूपिणस्ते वेदास्त्वय्येव नित्यमनुरक्ताः ।

सारस्वतसर्वस्वं त्वदेकफलकं हि शेषगिरिनाथ ॥ २६५ ॥

शेषगिरीशं स्तोतुं शेषो नालं सहस्रवदनोऽपि ।

आजन्मसिद्धजडिमा विमुक्ताहं शुकवदन्न किं यत्किम् ॥ २६६ ॥

नाहं षदामि षचनं वाचयिता वेङ्कटेश्वरो वसति ।

हृदये सदयः सततं मद्रागस्तो नावकाशलेशोऽपि ॥ २६७ ॥

जय जय निजचिच्छक्तिप्रतिविम्बितविधिलोकविश्वात्मन् ।

श्रीवेङ्कटेश भगवन्द्भूतजनसंरक्षक स्वामिन् ॥ २६८ ॥

शेषगिरीश्वर तावककल्याणमुणाः कथं नु गण्याः स्युः ।

यदि शेषिताखिलानां जीवानामप्यशेषाणाम् ॥ २६९ ॥

वेङ्कटरमणो भगवान् वेत्ति मदीयाधमर्णतास्लेदम् ।

धितरति विपं कृपया विष्णुर्विख्यातभक्तजीवातुः ॥ २७० ॥

भक्तेभ्यस्त्वमभीष्टं भगवन् यदि न दिशसि त्वमीशोऽपि ।
तावकनिर्व्याजकृपा कां कीर्तिं प्राप्नुयाद् दत्त्वा ॥ २७१ ॥

विष्णुः परम इति श्रुतिरूचे यत्परेषां ते ।
दत्त्वा च मां परेभ्यः यस्मोऽसि त्वं कथं नु तद् भगवन् ॥ २७२ ॥

कारयसि स्वमृणार्णं तस्य निवृत्तौ धनानि दापयसि ।
श्रीवेङ्कटेश भगवन्नानृष्यं त्वत्प्रसादिनो भविता ॥ २७३ ॥

निजतनुधनितात्मजगृहधनमुख्यं यन्ममेति सर्वस्वम् ।
श्रीवेङ्कटेश भगवंस्तवैव चाहं द्वितीयोऽसि ॥ २७४ ॥

त्वद्रक्तं मन्वानानामसाकं विवेकविधुराणाम् ।
स्वन्नामसरणवतां मानच्युतिमीक्षसे कथं विष्णो ॥ २७५ ॥

धनलाभस्यापायं किञ्चित् संदर्श्य कृच्छ्रमधहेतुम् ।
तत्रापि भयमलामं किं मे दर्शयसि वेङ्कटाद्रीन ॥ २७६ ॥

इत्थं करोपि चेदहमधमर्णत्वं कथं निराकुर्याम् ।
भीतोऽस्म्यभयं याचे त्वामेव श्रीनिवास तद् देहि ॥ २७७ ॥

धनितात्मजादिनिजजनसहवासं काङ्क्षतः प्रभो यन्मे ।
आकारयितुं तानिह धनदौर्लभ्यं करोपि किं शीघ्र ॥ २७८ ॥

हर मे मनांसि कर्तुं रयेन यायान्नरोऽद्य शेषाद्रिम् ।
येन श्रीहरिदर्शननमस्क्रियादौ यथेच्छलाभः स्यात् ॥ २७९ ॥

श्रीमन्नद्य हि जगतां निवास शेषाद्रिवास गोविन्द ।
मामतिदीनं कृपया पाहि प्रतिपन्थिशमनभाकलयन् ॥ २८० ॥

शशिरविलोचन माधव परमेश्वर ते जगत्पते यदहम् ।
वेङ्कटरमण श्रीमन् जय विष्णो श्रीनिवास भो भगवन् ॥ २८१ ॥

पद्मगण्डुगिरिमस्तकमन्दिरवासिप्रपन्नसौमाम्यम् ।
चिन्मयरूपं तेजश्चित्ते नित्यं चिरंतनं मेऽस्तु ॥ २८२ ॥

अन्नमयाद्यावरणैः पञ्चभिरत्यादरोपगृह्यधनम् ।
श्रीवैङ्कटेशरत्नं स्वात्माख्यं पूर्णमस्म्यतोऽस्मि धनी ॥ २८३ ॥

सुखतरमखिलसुखानां ज्ञानानामुत्तमं ज्ञानम् ।
सत्यानामपि सत्यं एवं मे वस्त्वस्ति वेङ्कटेशाख्यम् ॥ २८४ ॥

[उप्या चीर्जं वेङ्कटनाथः संवित्फलानि संतनुते ।
श्रीवैङ्कटाचलपते श्रीमन्तं त्वां भजामि गोविन्दम् ॥ २८५ ॥]

निजभक्तलोकमानससुक्षेत्रेऽत्यर्थमुपसादाख्यम् ।
उपवा चीर्जं वेङ्कटनाथः संवित्फलानि संतनुते ॥ २८६ ॥

श्रीवैङ्कटाचलपते श्रीमन्तं त्वां भजानि गोविन्दम् ।
स्वामिन् प्रयच्छ कृपया मह्यमुदारं मनोरथावाप्तिम् ॥ २८७ ॥

शेषगिरिनाथ तावकचरणयुगालन्विशेषुपीयोगात् ।
निःशेषितद्रोषोऽहं तोषं यास्वामि ते कृपया ॥ २८८ ॥

श्रीवैङ्कटाचलेश्वर तावकशक्तिः समस्तजीवेषु ।
आनन्दचिद्धनास्या स्वानुभवे गतिं तामहं कल्पे ॥ २८९ ॥

शेषगिरीशपद्माम्बुजशेखरितात्माश्रितः सौख्यम् ।
संविःसत्कारूपं सौवर्गं याति सर्वदा साक्षात् ॥ २९० ॥

करवाणि वेङ्कटेश्वरचरणं शरणं समस्तजीवानाम् ।
दुरितनिवारणनिपुणं दूरीकृतदुःखमस्मंदादरणम् ॥ २९१ ॥

श्रीवेङ्कटेश भगवन् श्रितजनचिन्तामणे जय श्रीमन् ।
मां पाहि सत्यभूमन् मुकुन्द विश्वात्मक स्वामिन् ॥ २९२ ॥

आवासं करुणाया अधिभूमिं सर्वमुगुणततेः ।
आनन्दबोधमन्दिरमालम्बे वेङ्कटाद्रीशम् ॥ २९३ ॥

गौरिव वत्सं भगवन् गोविन्द श्रीनिवास मामद्य ।
तावककरुणामृतरसत्रफ़िणी वेङ्कटेश तर्पयतु ॥ २९४ ॥

कमनः कमलभवायाः क्षमनः संसारघोरतापानाम् ।
दमनो दुरात्मनामपि सुमनःसेव्योऽस्ति वेङ्कटाद्रीशः ॥ २९५ ॥

वेङ्कटशैलनिवेशे विजयति विश्वावने श्रीशे ।
भक्तजनानां भद्रं निलम्ब्रवमेव भवति निर्निद्रे ॥ २९६ ॥

वितरसि वित्तं विष्णो वेङ्कटनाथ श्रियःपते मक्षम् ।
योगक्षेमौ वहसे योगीश्वर मे त्वदाश्रितस्य सदा ॥ २९७ ॥

विधिमिह विधेरपि त्वां विद्मः श्रीवेङ्कटेश वरदं नः ।
विज्ञातसर्वतत्त्वं विज्ञानानन्दसत्यभूमानम् ॥ २९८ ॥

हरिरवतु वेङ्कटाचलशरणः सर्वार्थवर्गनुतचरणः ।
अस्मानुदारकरुणः कल्याणगुणो रमारमणः ॥ २९९ ॥

कमलानाथ कटाक्षान् कलयेऽहं कल्पपादपसदृक्षान् ।
दुर्जनशिक्षणदक्षान् सज्जनसंरक्षणेकदीक्षांश्च ॥ ३०० ॥

श्रीवेङ्कटाचलपते वेङ्कटमचलं पतिं च त्वाम् ।

श्रीमन्तमपि पुराणान्याहुस्त्वं विजयसे विराष्मूर्तिः ॥ ३०१ ॥

मन्तुसहस्रं कृतक्यन्तो मयि पातकस्य नैवास्ति ।

क्षन्तव्योऽस्मि त्वां श्रीकान्तं सेवे फणामृदद्रीशम् ॥ ३०२ ॥

निजचरणाश्रितजनतावननिरतां देवतां भजे कांचित् ।

श्रीवेङ्कटेश्वराख्यां श्रीमन्तो यत्प्रसादिनो मनुजाः ॥ ३०३ ॥

कलिकल्मुपतारकं ते कलये कल्याणगुणनिघे भगवन् ।

श्रीवेङ्कटेश्वरेति च नामामृततुल्यमेव जिह्वायाम् ॥ ३०४ ॥

कटुमूलव्यणरसमयकरालनरसिंहदुःसहाकार ।

श्रीवेङ्कटाचलपते क्रोधमयस्त्वं कथं नु सत्सेव्यः ॥ ३०५ ॥

क्षुत्क्षामं त्वां सेवे क्षुत्क्षामोऽहं ततोऽभवं स्विन्नः ।

सर्वाधारगतात् ते वेङ्कटरमणस्य दुःखिता न कुतः ॥ ३०६ ॥

लक्ष्मीपतिरिति नामानर्थं तव येन भक्तलोकस्य ।

दिशसि त्वं भिक्षुक्तां तद्विचं प्राप्य वेङ्कटाद्रीश ॥ ३०७ ॥

भक्तजनदत्तविचं प्रतिगृह्य न लज्जसे कथं श्रीमन् ।

दीनेषु तेषु स्विन्नस्त्वपि ते न दया फणीन्द्रगिरिराज ॥ ३०८ ॥

विज्ञाशया करं ते दानुं संकल्प्य कंचिदथ दत्त्वा ।

रिक्तस्त्वत्तत्तृणं स्विद्यति लज्ज्वा फणामृदद्रीश ॥ ३०९ ॥

तव विन्न सर्वं विचं त्वद्भक्तस्यास्ति किन्तु तद्भिन्नम् ।

निःस्वः किं वा दद्यात् करदानं वेङ्कटेश कथयस्व ॥ ३१० ॥

स्वत्वमथारोप्यात्मन्यभिमानी तत्प्रयुक्तसंकरूपैः ।
 क्लिश्यति भक्तस्तद्भ्रमनिवृत्तये वेङ्कटेश तत् कुरुषे ॥ ३११ ॥
 पालयिनुमेनमीदृशमसमर्थश्चेज्जगत्पते दीनान् ।
 कथमिह सर्वानवसि श्रीवेङ्कटशैलनाथ किमशक्तः ॥ ३१२ ॥
 भ्राम्यत एव हि जीवान् योनिष्वपि चतुरशीतिलक्षासु ।
 सर्वास्तवमेव पालयसीत्याहुर्वेङ्कटेश वेदान्ताः ॥ ३१३ ॥
 पालनशक्तिसमेतस्त्वमिमं दीनं कथं न पालयसे ।
 शक्तः संकोचो वा त्वं वाप्यलसोऽसि वेङ्कटादीश ॥ ३१४ ॥
 अथवा निर्घृणता ते लौभ्यं दृसत्वमनमिमानित्वम् ।
 दोषा एते त्वयि किं सन्ति यद् श्रीनिवास किं ब्रूषे ॥ ३१५ ॥
 श्रीमद्वेङ्कटगिरिवरधामानं चित्सुखैकभूमानम् ।
 कामितदानधुरीणं कलये कल्याणकल्पतरुमीशम् ॥ ३१६ ॥
 वन्दे वेङ्कटनायकसुन्दरचरणारविन्दयोर्द्वन्द्वम् ।
 अद्वन्द्वमखिलसंसृतिनिर्द्वन्द्वं द्वन्द्वदुःखपरिहरणम् ॥ ३१७ ॥
 शेषिञ्छेषमहीभृति शेषे त्वमशेषवन्धचरणोऽसि ।
 पेपय मदीयपापं शोषय दुःस्वार्णवं च जगदीश ॥ ३१८ ॥
 दक्षिणनयनं विष्णोर्दरे तमसां निरस्तदुरितं च ।
 आरोग्यदायि कलये वेङ्कटरमणस्य वाञ्छितावाप्त्यै ॥ ३१९ ॥
 दीनानाथशरण्यं देवं श्रीवेङ्कटेशमहमीडे ।
 दुरिततिमिरौघमिहिरं दूरीकृतदुःखमखिलशुभनिलयम् ॥ ३२० ॥

व्याधिव्याल्लुपणं सुपर्णवाहं च वेङ्कटाद्रीशम् ।
कलये कमपि रमेशं कलिकल्पुपहरं कृपापूरम् ॥ ३२१ ॥

मुहुक्ते ब्रह्मशत्राचखिलजगत्कवलमेकमिव देवः ।
उपदेशीकृतमृत्युः स त्वं श्रीवेङ्कटेश मां पाहि ॥ ३२२ ॥

आदित्यानन्तर्वर्तिज्योतिर्मूर्तिर्हिरण्यमयः पुरुषः ।
चक्षुःप्रकाशकस्त्वं जगतश्चक्षुश्च वेङ्कटाद्रीश ॥ ३२३ ॥

त्वं दहरपुण्डरीके क्षेत्रे क्षेत्रे विभासि सूक्ष्मायाः ।
क्षीपशिखाया मध्ये परमात्मा वेङ्कटाद्रीश ॥ ३२४ ॥

श्रोतव्यस्त्वं श्रोता श्रवणमपि श्रोपते त्वमेवेति ।
श्रुतिराह वेङ्कटाद्री श्रौतार्थं त्वां प्रपद्येऽहम् ॥ ३२५ ॥

वक्ता वाग् वक्तव्यो वाचयिता वेङ्कटेश्वरो नान्यः ।
वचसामभूमिरस्य प्रमोहि महिमा गतिः स मे देवः ॥ ३२६ ॥

त्वामपाप्य वचांसि श्रोतान्यपि यन्निवर्तन्ते ।
सह मनसा वेङ्कटगिरिनाथ कथं गोचरोऽसि मद्ब्रह्माम् ॥ ३२७ ॥

दृश्यं द्रष्टा दृष्टिस्त्वमेव यत् सकलजगदधिष्ठानम् ।
सःयं चित्सुखरूपं वेङ्कटराट् त्वां कथं नु पश्यामि ॥ ३२८ ॥

वाधिव्याधिनिवारणमापन्नत्राणमार्तिसंहरणम् ।
वन्दे वेङ्कटरमणं विश्वामरवन्द्यचरणमुरकटणम् ॥ ३२९ ॥

निजचरणमत्तरक्षणनिपुणोऽयं वेङ्कटाद्रिवृत्तक्षणः ।
नित्यानपायकरुणः कमलारमणः करोतु करुणाणम् ॥ ३३० ॥

वरदरचक्राभयकरमरविन्दाक्षं परात्परं वस्तु ।

करुणैकतानमाश्रितभरणधुरीणं भजे हरिं भक्त्या ॥ ३३१ ॥

वेङ्कटशैलविहारी वेत्ति नराणां मनोगतं सकलम् ।

देवः स एव भगवान् भावं सफलीकरोतु मे कृपया ॥ ३३२ ॥

स्रष्टा जगतां स्रष्टुः पालयिता पालकानां च ।

हन्तृणामपि हन्ता हरे त्वमेवासि वेङ्कटाद्रीश ॥ ३३३ ॥

भगवन् वेङ्कटनाथ त्वदाज्ञया वाति वायुरादित्यः ।

अम्बरचरो विभाति त्वत्तो मृत्युर्विभेति धावति च ॥ ३३४ ॥

वन्दे वेङ्कटनाथं सकलबुधाश्रेयसादपन्नं यम् ।

आराध्य भक्तिभरिता राजन्ते देवमानिताः काले ॥ ३३५ ॥

त्वत्पद्मपङ्कजहंसायितचित्तमिमं जनं कृपाजलधे ।

मां पाहि संततं त्वं भक्तानां क्षेमदानकृतदीक्ष ॥ ३३६ ॥

ओं तत्सदिति यदुक्तं ब्रह्म श्रीवेङ्कटाद्रिगं ध्याये ।

तस्मात् सर्वोपास्यं सर्वज्ञं सर्वपूर्णमात्मानम् ॥ ३३७ ॥

श्रीवेङ्कटेशमङ्गलमूर्तिध्यानं जनस्य विमलदृशः ।

सर्वं श्रीविष्णुमयं माति चिदानन्दरूपमहमेव ॥ ३३८ ॥

यमयस्यन्नर्यामी मदन्तरङ्गं यथा यथान्तःस्थः ।

कलये तथैव कर्ता वेङ्कटगिरिनायक्रे नाहम् ॥ ३३९ ॥

देहदृशा नातोऽहं जीवदृशा वेङ्कटेशांशः ।

आत्मदृशैव तु सोऽहं प्रत्यग्रह्याद्वयानन्दः ॥ ३४० ॥

धीवेङ्कटेशकृपया श्रीमत्त्वस्त्रिलेषु भक्तवर्गेषु ।
कश्चित् तत्त्वं बुद्ध्वा सत्तामात्रो निरञ्जनो भवति ॥ ३४१ ॥

अमयममृतं प्रपद्य ब्रह्माकारान्तरङ्गवृत्तिर्यः ।
निर्द्वन्द्वः सुखसंपत्सत्तामात्रो भवेद् विष्णुः ॥ ३४२ ॥

नित्यं शुद्धं बुद्धं ज्ञान्तं शिवमन्व्यथं चिदानन्दम् ।
पूर्णं ब्रह्माहमहं ब्रह्म धीवेङ्कटेशपदलक्ष्यम् ॥ ३४३ ॥

भावानाद्यज्ञानद्वैतध्वान्तप्रमापण्यदित्यान् ।
भगवत्पादकटाक्षान् कलये कल्याणकल्पवृक्षांश्च ॥ ३४४ ॥

जयति ब्रह्मानावृतचिदखण्डरसं जगद् यत्र ।
अस्तीव वेङ्कटेश्वरपदलक्ष्ये भाति लीयते तत्र ॥ ३४५ ॥

वेदान्तसारभूतैस्तत्त्वमसीत्यादिकैर्महावाक्यैः ।
श्रीमच्छंकरभगवच्चरणोक्तार्थैः प्रबोधितः सोऽस्मि ॥ ३४६ ॥

सुब्रह्मण्यमुल्लेखतसिद्धान्तार्थस्तुतिं विष्णोः ।
पठतां पापनिवृत्तिः फलमभिलषितं भवेत् सत्यम् ॥ ३४७ ॥

इति श्रीतत्त्वार्थसारावलिः समाप्ता

धाटीकौतुविनि त्वयि श्रितवति त्वङ्गचुरङ्गोत्तमं

व्योम क्षमातलतां दधाति रजसा क्षुष्णा क्षितिव्योमताम् ॥ ५ ॥

त्वद्घाटीपटुघोटनिष्ठुरखुरप्रत्यग्रटङ्गुटत्-

पृथ्वीनिर्घदवार्यरेणुपटले द्रागुज्जिह्वाने दिवम् ।

स्त्रेणं सर्घसुपर्वणां घटगतं मन्दाविनीयं पयः

कृच्छ्रादच्छयितुं चिराय क्तकक्षोदेपु संनहति ॥ ६ ॥

त्वङ्गतुङ्गतुरङ्गनिष्ठुरखुरक्षुष्णक्षमामण्डली-

धूलीभिर्भुवनोदरं स्यगयति श्रीरङ्गनाथ त्वयि ।

वाधिर्यं मुज्जगाधिपः सुरपतिस्त्वान्ध्यं रविः पङ्गुतां

मूक्त्यं जलधिः प्रयाति भगवन् को न्वेष लील्यक्रमः ॥ ७ ॥

रङ्गेशे सहसाधितिष्ठति अवं तुङ्गं तुरङ्गोत्तमं

धूलीपालिपु जृम्भितासु परितोऽप्यन्यत् किमाचक्ष्महे ।

नद्यो विभ्यति लज्जते वसुमती यन्ना परं खिद्यते

शंभुः कुप्यति च प्रयाति वरुणो वस्तुं च वासवन्तरम् ॥ ८ ॥

रङ्गेशतुङ्गतुरगोदितरेणुवृन्दै-

र्मन्दाकिनीपयसि पङ्किलतां दधाने ।

तत्संभवानि कमलान्यपि पङ्कजाह्वयां

मन्ये चिराय दधते विल्ल योगरूढाम् ॥ ९ ॥

पुर्यामद्भुतभोगसीञ्जि मृगतो रङ्गप्रभो वासिनां

देवानामविरूपवेमवगुणैः किञ्चिन्न वीक्षेऽन्तरम् ।

देवा नैव महीं स्पृशन्ति पुनरित्येको विशेषो यदि

त्वद्घाटीतुरगोत्थरेणुनिविडस्वर्वासिनस्तेऽप्यहो ॥ १० ॥

रङ्गेशस्य विहारसीमसु वलज्जङ्घालतुङ्गाश्वराङ्-
 वेगोदग्रसुराग्रचूर्णितधराधृलीकदम्बेऽम्बरे ।
 संध्याभ्रभ्रमतः सचन्द्रकशिस्रौ चञ्चत्कलापाञ्चितौ
 सोत्कण्ठं किल ताण्डवं कलयतो द्राङ्नीलकण्ठौ क्षणम् ॥ ११ ॥

श्रीरङ्गेशतुरङ्गमस्य महतो घाट्यारभटद्युच्चलत्-
 पादाघातमहाज्वार्तिमतुलां प्राप्ता धरामण्डली ।
 आपातालनिपातत्वातचिवरप्रोद्यत्कणिग्रामणी-
 रत्नश्रेणिरुचां भैरैः सरुधिरस्यन्देव संदृश्यते ॥ १२ ॥

हेपाभिर्विधिरीकृतत्रिभुवनं पादाग्रवज्राहति-
 प्रोङ्ङीनक्षितिमण्डलं हयवरं देवे समारोहति ।
 व्यधोद्ग्रीविकया चिराद् विदधते दिवकुम्भिकुम्भीनस-
 ग्रामण्यादिमपोत्रिकूर्मपतयो विश्रान्तितः फूत्कृतिम् ॥ १३ ॥

आ पातालतलादहीश्वरशिरोरत्नांशुनीराजिता-
 दा विध्यण्डकरण्डमितिशिखरादच्छाम्बुसंघाषितात् ।
 राकाकाशमयान्यशेषभुवनान्यन्तर्धिनिभेदेनात्
 सद्यः कर्तुमना इवाद्य तुरगो निर्याति रङ्गेशितुः ॥ १४ ॥

रुद्धा दिग्बलभीर्जगत्त्रयमभिव्याप्योर्ध्वमुञ्जुम्भिते
 रङ्गेशस्य तुरङ्गघावनसमुद्भूते रजोमण्डले ।
 आकन्नन् सनकादयो मुनिगणाः पुस्तान्यदृष्टाक्षरा-
 प्याधुन्वन्दुदतिष्ठदात्कलशः स्वीयां ग्रसीमवज्रभूः ॥ १५ ॥

रंहःसंहततादर्यमारुतमनोगर्वेऽश्वर[स्त्रे सुखं]
 खित्वा खेलति रङ्गधामनि विभौ क्षोणी समालक्ष्यते ।

हेपाथोपविशेषजर्जरद्भ्रष्टाण्डखण्डं जवा-

दुर्धैर्तुमुदस्तहस्तयुगलेवोचालधूलीमिपात् ॥ १६ ॥

धाटीमाटीकमाने दृढधरणिहतिप्रौढवाहाधिरूढे

रङ्गेन्द्रे सान्द्रसान्द्रं वियति विस्रमरापारपांसुच्छटानाम् ।

सेवाहेबाकदेबावलिबलिनिबिडोदस्तकल्पप्रसून-

स्रस्तस्फायत्परागैः क्षणमजनि किलान्योन्यसंघर्षयोगः ॥ १७ ॥

श्रीरङ्गेश्वर सावकाशचरणन्यासाहतोर्वीतल-

प्रोद्यन्मांसलप्रांसुबन्धनिविडं वीक्ष्यान्तरिक्षं क्षणम् ।

वप्राघातकृताग्रहं नियमयत्यालम्बकुम्भं बल-

च्युण्डागण्डलमद्कुशोन हि निजं वेतण्डमास्त्रण्डलः ॥ १८ ॥

रिङ्गुत्तुङ्गतुरङ्गवज्जिषपुषो धाटीषु रङ्गेक्षितु-

नीरङ्गोद्गतेरेणुबन्धनिविडाभोगे नभःप्राङ्गणे ।

सर्वस्वर्वनिताविमुक्तसुमनोमाध्वीकजग्वालिते

मन्दं बाह्यते रथं दिनपतेर्ममप्रथिं सारथिः ॥ १९ ॥

विहतिपरान्तरङ्गपति रङ्गपतौ [मुक्त्वा]

चतुरतुरङ्गचङ्कमणमत्र तरङ्गयति ।

अजनि रसातलं यव रसा तरसा वियद-

प्ययनितटीसमस्वितिमटीकत रेणुभैः ॥ २० ॥

धाटीजातदुन्नूहलकुलपियः श्रीरङ्गधासः श्वे-

रथद्वन्दुरगन्धसन्धवगुराघातक्षतैरङ्किता ।

आक्रन्दाय वसुंधराद्य नितरामारं कुमारं निजं

द्रष्टुं निर्भरपांसुबन्धमिपतो नूनं दिवं धावति ॥ २१ ॥

चतुरतुरगारूढं त्रैलोक्यमोहनमात्मनो

रमणमवनी दृष्ट्वा दृष्ट्वाथ रङ्गमहीपतिम् ।

प्रतिकल्मषि प्रोद्दामोद्यत्परागभरच्छला-

दजनि विपुलानन्दादापूर्यमाणतनूरिव ॥ २२ ॥

धाटीषु रङ्गपतिना पट्टु घाघितस्य बाहोत्तमस्य खुरजृम्भितधूलिपालिः ।

रङ्गस्यलीनदन्कौतुकिस्तुक्तिनट्या नेपथ्यकल्पिततिरस्करिणीव भाति ॥२३॥

अध्यम्भोनिध्यमन्दभ्रमणस्वगपतिव्याकुलाहीश्वराणि

क्षुत्क्षामक्रन्ददाशाकरटिमधुकराण्युत्पिपासापराणि ।

प्रम्लानाम्भोरुहाणि द्रुतगतितुरगारोहिणो रङ्गभर्तु-

र्धाटीफाले जयन्ति क्षितिजनितरजोमण्डलोञ्जृम्भितानि ॥ २४ ॥

आरूढस्तुरगं हरिर्यसुमतीचूर्णीकृतिप्रक्रिया-

विक्रान्तं शयनालयस्य सहसाशास्ते शिवं चेतसा ।

गौष्ठीनस्य महानसस्य विलयत्रस्ते सुराणां गणे

गङ्गा प्रार्थयते च कर्णगतयोस्ताटङ्कयोर्मङ्गलम् ॥ २५ ॥

दिङ्मण्डलीमथ नभश्च सचन्द्रसूर्य

हन्त क्षणात् कबल्यन्निव रङ्गभर्तुः ।

धाटीषु सत्त्वरतुरङ्गरजःसमूहः

पातुं च सप्तजलधीनुपधावतीव ॥ २६ ॥

धाटीधावितरङ्गराजतुरगव्याघृतधूलीभरैः

सान्द्रे मन्दरुचिः प्रदीपति रविः सौवर्गमार्गान्तरे ।

किं चोदञ्चितकौतुकं मिचरतां वैमानिक्रानां रथा

विद्योतैः क्षणदर्शितैर्विदधते स्वद्योतलीलायितम् ॥ २७ ॥

रङ्गेशस्य हि गर्वपर्वतचरत्त्वर्वेतरार्वाधिप-

प्रेङ्खत्तिगम्बुराग्रविष्टधरणीपांसुच्छटावन्धुरे ।

दृश्यन्ते गगनाङ्गणेऽद्य परितो नक्षत्रताराग्रहाः

प्रत्यग्रप्रविकीर्णतद्धनयशोबीजप्ररोहा इव ॥ २८ ॥

हरनगरहचिलेष्टस्तेयमाधाय सोऽयं

भुवनमखिलमुच्चैर्भासयन् आम्यक्तीव ।

तुरगखुरजधूलीपालिरभ्युज्जिहीते

प्रसितुमिव सरोपं मण्डलं चण्डमानोः ॥ २९ ॥

आलोक्यते तुरगरेणुकदम्बलक्ष्या

त्रैलोक्यमप्यमिषिग्राह्य विनृम्ममाणा ।

पादप्रयीमितजगत्त्रयमात्मनाथं

प्रायोऽनुकर्तुमभिलाषवतीव पृथ्वी ॥ ३० ॥

सदृश्यते तुरगवाहनसादरस्य रङ्गेशितुस्तुरगानृम्भितधूलिपालिः ।

सेवाजुषां भगवतो दययाधिरोढुं सोपानपद्मतिरिव त्रिदिवस्य बद्धा ॥ ३१ ॥

धाटीषु रङ्गाधिपतेर्धरित्री रजस्त्रयभून्मलिनाम्बरा च ।

मन्त्रे ततः पांसुकदम्बदम्भान्मन्दाकिनीं स्नातुमभिप्रयाति ॥ ३२ ॥

तुरगखुरविधूतधूलिपाली निचिडतरा दिवि रङ्गनायकस्य ।

रविविरणनिवारणाय पृथ्व्या विधूतमिवोपरि वीक्ष्यते वितानम् ॥ ३३ ॥

निर्मातुर्जगतां चराचरगुरोर्देवस्य सर्गक्रमे

पद्म्यां भूमिरभूदिति श्रुतिरियं युक्तार्थमाह ध्रुवम् ।

रङ्गेशस्य तुरङ्गधूलिमिपतः संव्याप्तलोकावधी

शक्तिं कामपि येन करणगुणाधीनां व्यनक्ति क्षितिः ॥ ३४ ॥

लोकासेचनकाकृतेर्भगवतो वीथीषु वीथीषु च
 क्रीडतप्रौढतुरङ्गचङ्क्रमकलाचातुर्यमालोक्तिम् ।
 आयाते घुसदां गणे घुतरजोव्यूहौ विधीन्द्रौ परं
 हंसैरावणपक्षकर्णपवनैः कृच्छ्राद् गतौ संनिधिम् ॥ ३५ ॥

फैलासाचलतुङ्गशृङ्गधवलस्वाङ्गं तुरङ्गाधिपं
 प्रत्यारुह्य सुरूपधेयविभवे रङ्गेश्वरे खेलति ।
 ऊर्ध्वोज्जृम्भितसान्द्रेणुविहतालोकाश्चिरं मेदिनी-
 वासाय स्पृहयन्ति वासवमुखा बर्हिर्मुखानां गणाः ॥ ३६ ॥

दिवि विसृमरशीलैर्देवदेवस्य घाटी-
 चलितहयरजोभिश्छादिते पद्मबन्धौ ।
 सपदि कृतनिरोधे संकुचन्नामिपद्मे
 मुखकमलमपश्यन्मुह्यतीवाञ्जयोनिः ॥ ३७ ॥

रङ्गेशस्य हि घोटवर्तकसमुद्भूतस्त्रिलोकाङ्गणा-
 भोगोलङ्घनसाहसीप्रचलितो यः सान्द्रधूलीभरः ।
 तत्संदर्शनतर्पहर्षिदिधिपद्मध्वविधाधरा-
 मन्दानन्दभराश्रुवृष्टिभिरसौ खञ्जोऽजनिष्टाञ्जसा ॥ ३८ ॥

अन्यासुर्भुवनत्रयीं भगवतो देवस्य रङ्गेशितु-
 लीलातुङ्गतुरङ्गरिङ्गणभवाः पुण्याः परागोद्भवाः ।
 प्रत्युद्यत्कलिपङ्कहारिकन्नकक्षोदा विमुक्त्यङ्गना-
 पिष्टाता भवदुष्टमूतसरयप्रोचाटना भूतयः ॥ ३९ ॥

आभाति रङ्गपतिघोटकफेनपुञ्ज-
 संचञ्जतत्तुरपदावलिमेधुरा मूः ।

क्षौमेण बलभसमागमसंभृतानि

संवृष्वतीव कुटिलानि नस्वक्षंतानि ॥ ४० ॥

घाटीवेगार्भटीभिर्विजितविहगपतिं कल्पपल्याणभूयं

बन्धे [श्रीरङ्ग-]देवाद्भुतपद्मकमलन्यासधन्यं तुरङ्गम् ।

सद्यो यद्वेगालेशं कमपि कथयितुं हन्त सौत्कण्ठकण्ठं

मूकं वा लोहलं वा मुखरयति नरं कापि साहित्यघाटी ॥ ४१ ॥

शूद्रुर्धत्सप्यधीशान्यतिचलितमहीभ्रान्त्युदस्तान्पुधीनि

क्रीकुर्वद्दिमानान्युद्भटखुरघटनारुग्णताराग्रहाणि ।

वस्त्यारब्धोभ्रवाक्यस्वलितनिपतिताकीर्णवैमानिकानि

श्रीरङ्गेशस्य घाटीचतुरगतुरगक्रीडितान्युल्लसन्ति ॥ ४२ ॥

घाटीवेगार्भटीभिर्निशितखुरपुटीगर्भनिर्भिन्नपृथ्वी-

जृम्भद्गभीरपूलीपटलविलुलितार्कन्दुविष्वे त्वयि द्राक् ।

त्वामारुढोऽद्य रत्नो भुवनपरिवृढः सत्वरोदित्वराणा-

मक्षीणाक्षिव्यधानां तुरगकुलपतेर्याति देवोऽप्युपज्ञाम् ॥ ४३ ॥

घाटीसंरम्भसञ्जे हरितुरगपतौ मज्जदुन्मज्जदुर्वा-

निर्वाहादक्षचक्षुःश्रुतिपतिकृतफूत्कारचण्डानिलेन ।

तद्धारस्फारपयोद्भूतचटुलनूपग्यकूर्माधिराज-

श्यासेः पातालल्लेकेऽननि धवनमुजामन्धसामाशु वृद्धिः ॥ ४४ ॥

हेपापोपैरशेषं खुरपुटघटितद्मातटीटंक्रियाभि-

र्कधूरस्त्रभिचिस्वलितमणिलस्रक्तिङ्गीर्णानेक्रियाभिः ।

घोरभोद्रीर्णघोणानुरुरितरवैः शार्ङ्गिणो भूपगच्छैः

गच्छैर्काद्वैतमात्रि व्यतनिपन जगन्त्यधरसेन शश्वत् ॥ ४५ ॥

अग्रे श्रीरङ्गमर्तुः प्रचलितजनतोद्भूतधूलीकदम्बैः

श्रीमूर्त्यालोकसौख्यानुभवविफलीभूतनेत्रे जनौघे ।

अश्वं शश्वत् स्ववालानिलघुतरजसं संश्रितस्थास्य पश्चात्

सौन्दर्यं वीक्ष्य केचिन्नयनसफलां मन्वते नन्वतीव ॥ ४६ ॥

वाहं वाहं हि वाहं निजजवविजितस्यानिलस्याभ्युदेति

स्पर्शालोमानसस्यात्मज इति च रुचा स्वच्छफेनच्छलेन ।

श्रीरङ्गेशेन धाट्टीकुतुकिन्मनसा धाव्यमानो मुदा द्रा-

गर्वागर्वातिगर्वाद् रजनिकरमसौ सर्वतश्चर्वतीव ॥ ४७ ॥

अच्छैर्माणिवयगुच्छैः फलितरविमहःखण्डनैर्मण्डनैर्वा

षोषैः कल्पान्तपोषैः सहितमतिरजोधूसरैः केसरैश्च ।

उच्चैराधातुमुच्चैःश्रवसि पदमिषोदग्रनम्राग्रपाद

पश्याभ्यश्वं विनश्यद्भुजिनधनदृशां दृश्यमस्याद्य शौरैः ॥ ४८ ॥

नश्य नश्यं च नश्यं सकलजनदृशां रूपमाविभ्रदश्वो

हस्ताब्जन्यस्तशक्तिं हरिमपि च वहन् सादिवेषेऽपि रम्यम् ।

वीधीप्वाधाव्यमानस्तिमितनिजशिरश्चामरश्चागरेड्यो

ऽप्यंहःसंहारकारी मम भवतु परं रंहसा सिंहसारः ॥ ४९ ॥

कल्याणाध्वितनूत्ररत्नकलिकावल्यावभुग्राननः

कल्याङ्गो हरिसंगतो जलनिघोन् कुल्या इवोल्लङ्घयन् ।

कल्यायैगकृतानि सज्जनमनःशल्यानि सद्यो हरन्

कल्याणं वितनेतु कल्पितमणीपल्याणरम्यो ह्यः ॥ ५० ॥

इति श्रीकुट्टिकविवेरचितं तुरगशतकं(?) संपूर्णम्

६१. दशान्तारप्रार्थना^१

रङ्गनाथसूरिविरचिता

मत्स्वरूपिणो भगवतः प्रार्थना—

अप्या दुर्जयदानवेन्द्रहृतया वैयाकुलीं प्रापिते

नालीकासनमानसे सरसिजे मानोरपायेन वा ।

मध्येऽम्बोनिधि यः प्रहृत्य तमरिं वार्णां पुराणां पुनः

प्रादात् तस्य यथापुरं स तनुतां श्रीमत्स्वमूर्तिः धियम् ॥ १ ॥

कूर्मरूपिणो भगवतः प्रार्थना—

यच्छासानिलपर्युदस्तजलधिको डोच्चलद्वीचिका-

वेधःसौधविघट्टनोद्भट्टरवो ब्रह्माण्डमास्फोटयन् ।

दैत्यान् मोहयतो हरेर्दिविपदां पीयूषदानक्षणे

साहाय्यं विततान शर्म कुहनामूर्तिः स निर्मातु नः ॥ २ ॥

वराहरूपिणो भगवतः प्रार्थना—

दंष्ट्राग्ने शृथुसीम्नि यस्य जलधेस्न्मममूर्तेः पुरा

घोणे पुर्वुरघूर्णमानतनुतामासेदुपी मेदिनी ।

प्रीता शैलशिखाधिरोहजनितामाधत्त दिव्यां श्रियं

मायासूकरशेखरः स दिशतामागोदग्भ्रमोदयम् ॥ ३ ॥

नरसिंहरूपिणो भगवतः प्रार्थना—

दंष्ट्रांशूक्षयपाण्डुरैर्नरसुखैर्द्वैत्येन्द्रवक्षःस्थली-

निष्ठयतामितकुङ्कुमाभसुविरप्राग्भारसंभावितैः ।

^१ Based on = recent transcript, No. TR 804 (D. C. No. 1606)-

मालिन्यं द्युसदां ममार्जं हृदये प्रहादमाहादयन्
यः पूर्वं तमिमं भजेम शरणं वैकुण्ठकण्ठीरवम् ॥ ४ ॥

वामनरूपिणो भगवतः प्रार्थना—

आसीद् यस्य वितानमम्बरसरित् पूर्वं परस्तादसौ
शीर्षत्राणमभूदथो गलतले मन्दारमालाभवत् ।
जाता धौतमथांशुकं कटितटे पादारविन्दे ततः
संपेदे मधुविन्दुरीतिमवतात् याच्ञावदुस्तद्वदुः ॥ ५ ॥

परशुरामरूपिणो भगवतः प्रार्थना—

इत्तक्षत्रवधाध्वरे पितृवधामर्षोदयाद् दीक्षितो
वाहा हेहयनायकस्य समिधः साहस्रमप्युज्ज्वलाः ।
धाराग्रज्वल्दाशुशुक्षणिशिखामध्ये कुठारस्य यो
निस्तन्द्रं जुहुवांचभूव मुनिराडव्यादभव्यात् ॥ नः ॥ ६ ॥

श्रीरामभद्ररूपिणो भगवतः प्रार्थना—

वीरः कौऽपि सकृन्नतार्तिहरणश्रद्धाविशुद्धाशयः
कामं कामपि संपदं वितनुतामाकरूपमल्पेतराम् ।
यस्यापाङ्गजशोणिमा स्तनतटे सेहे न मुक्ताश्रियं
नेत्रे कज्जलकालिमानमपि च क्रव्यादवामभ्रुवाम् ॥ ७ ॥

बलभद्ररूपिणो भगवतः प्रार्थना—

यस्याहुर्मुसलं हलं प्रहरणं संग्रामसीमाजुषो
भेतुं वैरिशिरोधनान् नमयितुं चान्यानपेक्षं बुधाः ।
येनाकार्पिं च हस्तिनं कुरुमदज्वालारुजं जाह्ववी-
पूरे त्याजयितुं स लाङ्गलधरः कुर्वीत गुर्वी त्रियम् ॥ ८ ॥

श्रीकृष्णरूपिणो भगवतः प्रार्थना—

अन्विष्टोऽपि निरादकृत्रिमगिरां श्रेणीभिरेणीदृशां
 गोपालहृदयजन्मनां तु सुलभं स्वात्मानमाधत्त यः ।
 यो विश्वस्य नियन्तृतामनुभवन्नप्यावहद् दृत्तां
 वशीमोऽञ्जलिमादरेण करुणादिभ्याय मुग्धात्मने ॥ ९ ॥

कल्किरूपिणो भगवतः प्रार्थना—

राजन्यापशदैर्जगद्विषदलकर्मणिचर्यापदै-
 निर्मूले निखिले कलेरुपचयाद् धर्मं महीमण्डले ।
 प्रादुर्भूय कृमाणपाणिरय तान् निर्धुय भूयः पुरा
 धर्मं कार्तयुगं प्रवर्तयति यः कल्की त्रियै कल्पताम् ॥ १० ॥

इति कौशिकरङ्गनाथसूरिः सुकुमारैः पदगुम्भनैः स्तुवन् सन् ।
 परमं पुरुषं दशावतारं ~ ~ ~ ~ ~ शोभते कृतार्थः ॥

इति श्रीदशमवतारप्रार्थना समाप्ता

६२. नवनीतकृष्णाष्टकम्^१

मन्दसिर्ता मधुरकोमललास्यलीलं
 कन्दर्पकोटिकमनीषकिशोरमूर्तिम् ।
 कुन्दस्फुरदशनकं कुटिललक्ष्मन्तं
 वन्देय नन्दतनयं नवनीतकृष्णम् ॥ १ ॥

^१ Based on the MS. No. 70690 (D. C. No. 1664).

नाट्यावलेकनकुतूहलिभिः प्रदिष्टं
 क्रीड्या करस्य नवनीतघनं दधानम् ।
 शाट्या शिशोरुचितया शक्लावलग्नं
 वीट्या लसन्मुखमिमो नवनीतकृष्णम् ॥ २ ॥

मञ्जीरमञ्जुचरणं मृदुलाङ्गुलीकं
 पुञ्जीभवन्मधुपपुष्कलपुष्पमालम् ।
 कंजीभवन्नयनमाश्रितदेहभाजां
 संजीवनं नम मनो नवनीतकृष्णम् ॥ ३ ॥

पूरेण नीलमहसां परिपूर्णगात्रं
 हारेण मौक्तिकजुपा हृतसर्वचित्तम् ।
 चोरेण मोहितमुनिं दधिकुण्डभाजा
 पारेगिरं स्तुहि मनो नवनीतकृष्णम् ॥ ४ ॥

पद्मालयाधरणिपालितपार्श्वयुग्मं
 सद्मास्थितं मणिकनकनकाववलसम् ।
 छद्मादिवृगजनैः परिचर्यमाणं
 विद्मः कथं वयममुं नवनीतकृष्णम् ॥ ५ ॥

ध्यातं सदा मुनिजनैरभिवृद्धहर्षैः
 पूतं मुहुर्वज्रवधूजनचुम्बितैस्तैः ।
 कीर्तं क्षणेन अरणागतदीनवाचा
 स्फूर्तं श्रिया भज मनो नवनीतकृष्णम् ॥ ६ ॥

उद्यन्मृगाङ्कमनीयमुखारविन्दं
 सद्यःस्फुरत्कमलकोमललोचनान्तम् ।

श्रीकृष्णरूपिणो भगवतः प्रार्थना—

अन्यष्टोऽपि चिरदकृत्रिमगिरां श्रेणीभिरेणीदृशां
 गोपालाह्वयजन्मनां तु सुखं स्वात्मानमाधत्त यः ।
 यो विश्वस्य नियन्तृतामनुभवन्नप्यावहद् दूततां
 वन्नोमोऽञ्जलिमादरेण करुणादिधाय मुखात्मने ॥ ९ ॥

कल्किरूपिणो भगवतः प्रार्थना—

राजन्यापशदैर्जगद्विषदलं कर्मणश्चर्यापदै-
 निर्मूले निखिले कल्केरुपचयाद् धर्मे महीमण्डले ।
 प्रादुर्भूय कृपाणवाणिरथ तान् निर्धूय भूयः पुरा
 धर्मं कार्तयुगं प्रवर्तयति यः कल्की स्थियै कल्पताम् ॥ १० ॥

इति कौशिकरङ्गनाथसूरिः सुकुमारैः पद्मगुम्भनैः स्तुवन् सन् ।
 परमं पुरुषे दशावतारं - - - - - शोभते कृतार्थः ॥

इति श्रीदशावतारप्रार्थना समाप्ता

६२. नवनीतकृष्णाष्टकम्^१

मन्दसितं मधुरकोमललास्यलीलं
 कन्दर्पकोटिकञ्जनीयविन्दोरमूर्तिम् ।
 बुन्दस्फुरद्दशमकं कुटिलालकान्तं
 वन्देय नन्दतनयं नवनीतकृष्णम् ॥ १ ॥

^१ Based on the MS. No. 70690 (D. G. No. 1664).

नाट्यावलोकनकुतूहलिभिः प्रदिष्टं
 कोट्या करस्य नवनीतघनं दधानम् ।
 शाट्या शिशोरुचितया शबलावलमं
 वीट्या लसन्मुखमिमो नवनीतकृष्णम् ॥ २ ॥

मञ्जीरमञ्जुचरणं मृदुलाङ्गुलीकं
 पुञ्जीभवन्मधुपुष्कलपुष्पमालम् ।
 कंजीभवन्नयनमाश्रितदेहभाजां
 संजीवनं नम मनो नवनीतकृष्णम् ॥ ३ ॥

पूरेण नीलमहसां परिपूर्णगात्रं
 हारेण मौक्तिकजुषा हृतसर्वचित्तम् ।
 चोरेण मोहितमुनिं दधिकुण्डभाजा
 पारेगिरं स्तुहि मनो नवनीतकृष्णम् ॥ ४ ॥

पद्मालयाधरणिपालितपार्श्वयुग्मं
 सद्भास्थितं मणिकनकनकाववल्लसम् ।
 छन्नादिदूरगजनैः परिचर्यमाणं
 विद्मः कथं वयममुं नवनीतकृष्णम् ॥ ५ ॥

ध्यातं सदा मुनिजनैरभिवृद्धहर्षैः
 पूतं मुहुर्भ्रजवधूजनचुम्बितैस्तैः ।
 क्रीतं क्षणेन शरणागतदीनवाचा
 स्फीतं श्रिया भज मनो नवनीतकृष्णम् ॥ ६ ॥

उद्यन्मृगाङ्ककमनीयमुस्वारविन्दं
 सद्यःस्फुरत्कमलकोमललोचनान्तम् ।

यद्यत्रनामिलपितं तदुपार्जयन्त-

मद्य स्मराभि सरसं नवनीतकृष्णम् ॥ ७ ॥

सुहृं गुणैरनुपमैरनवद्यम्बैः

सङ्गं श्रितेषु सततं स्वयमादधानम् ।

धर्मं वहन्तमनुलं नवयेपनीलं

त्वं गन्तुमर्हसि मनो नवनीतकृष्णम् ॥ ८ ॥

नवनीतकृष्णविषयामवनीयुरभालुकरं स्तुतिं कथयन् ।

सवनी रांपन्नः स्यात् स वनी स यतिः स एव मुक्तश्च ॥ ९ ॥

इति श्रीनवनीतकृष्ण्याष्टकं समाप्तम्

६३. निर्वेदतारावली^१

कौशिकरङ्गनाभसूरिविरचिता

तर्केषु फर्फरतरापि मदीयवाणी नैवोज्ज्वलाति मृदुतां कविताप्रसङ्गे ।

दंष्ट्राग्रमुद्गतसुरारिगिरीन्द्रभेदि कान्ताधरे नरहरेः सुकुमारमेव ॥ १ ॥

कदा वा सुखातो जलनिधिसुतानाथचरण-

द्वयाम्भोजश्रद्धासुरसरिति शुद्धात्महृदयः ।

दुहानं निर्वाणं क्षुत्तिलकमष्टाक्षरमनुं

मुदा आपंजापं निमिषमिव नेष्यामि दिवसान् ॥ २ ॥

^१ Based on the transcript, No. TR 351. It is described under No. 1065 of the Descriptive Catalogue of Kāvya MSS. (vol. V).

कदा वा निर्लज्जं सुखतदितरे वापि तुल्यन्
 समो निन्दास्तुत्येरपि कलितशीतोष्णसहनः ।
 प्रकृत्येवोन्मत्तो दनुजरिपुनामानि बहुधा
 जपञ्छृण्वन् गायन् निमिषमिव नेष्यामि दिवसान् ॥ ३ ॥

कदा वा संमोहान् विषयजनितान् बुद्धुदनिभान्
 धिगित्येतानल्पान् जडजनमनोमोहनफलान् ।
 परित्यज्य प्राज्ञैर्मुदरिपुपदाब्जैकशरणैः
 परिष्वक्तः सुख्यन् निमिषमिव नेष्यामि दिवसान् ॥ ४ ॥

कदा वा संसर्गं परमपुरुषध्यानविमुखैः
 सुखभ्रान्त्या पङ्के महति निपतद्भिः परिहरन् ।
 सतां सङ्गाज्ज्ञानन्नथ च हरिदास्यैकविभवं
 स्वमात्मानं हृष्यन् निमिषमिव नेष्यामि दिवसान् ॥ ५ ॥

कदा वा दीनोऽपि प्रयत्नदनुजारातिचरण-
 द्वयाम्भोजश्रद्धाकवचखचितान्ज्ञो गतभयः ।
 अपेहि त्वं दूरं यमभट वृथा ते प्रहरणं
 मयीति व्याक्रोशन् निमिषमिव नेष्यामि दिवसान् ॥ ६ ॥

कदा वा सत्कर्माण्यनुदिनमुदारेण मनसा
 यथाशक्त्यातिष्ठन् हरिचरणयोरर्पितफलः ।
 सुधीभिस्त्रयन्तप्रवणमतिभिः साधु विमृशन्
 गुरुणां श्रीसूक्तीर्निमिषमिव नेष्यामि दिवसान् ॥ ७ ॥

कदा वा वेतालं द्रुहिणशतपूर्णायुरवधिं
 विवेकं धुन्वानां विफलधनचिन्तां विजग्मि ।

नवादर्शस्वच्छे मम मनसि नाथे प्रतिफल-
त्यमन्दानन्दोऽहं निमिषमिव नेष्यामि दिवसान् ॥ ८ ॥

कदा वा वायामेर्मृग इव हरिद्वेषिजनता-
मुखालोकाद् भीनो भगवदनुमूल्याहितहृदाम् ।
सतां तु प्रेक्षतः कुवलयदृष्टां कामुक इव
महर्षादुन्मथो निमिषमिव नेष्यामि दिवसान् ॥ ९ ॥

कदा वा जित्वारीन् पडपि परवृत्त्याहमसतां
कथायामुचीर्णो निपुणगणनां प्रागिव ततः ।
सतामेव प्राप्तस्त्रिदशमहितैर्दास्यविभवै-
रमीषां निर्वाणैर्निमिषमिव नेष्यामि दिवसान् ॥ १० ॥

कदा वा घोरेभ्यो जठरपिठरापूरणकृते
कृतेभ्यः पापेभ्यो निरयजनकेभ्योऽतिचकितः ।
हरे लक्ष्मीकान्त द्विरदवरबन्धो मधुरिपो
दयस्येत्याक्रोशन् निमिषमिव नेष्यामि दिवसान् ॥ ११ ॥

कदा वा कान्तारे विषमविषयारूये तत इतो
यथेच्छासंचारात् कथमपि निक्त्वाङ्घ्रियुगले ।
सुरारेरालने हृदयमुखदन्तावलमिमं
निरन्धन् निष्पन्दं निमिषमिव नेष्यामि दिवसान् ॥ १२ ॥

कदा वा मांसासृक्क्यवपुषि संशोषितरुचि-
स्तटिकरूपे स्वल्पे त्रिदशनिष्ठयोत्थेऽपि च सुखे ।
महानन्दब्रह्मानुभवकुतुभी कालागणना-
समासक्तो नित्यं निमिषमिव नेष्यामि दिवसान् ॥ १३ ॥

कदा वा कामाद्यैरनुपहतचित्तेन मुरजित्-
 पदैकालम्बेन प्रशमनिधिना केनचिदिह ।
 कचिज्जुष्टे देशे कृतवसतिरन्यानधिगते
 तदीयैः संलापैर्निमिषमिव नेप्यामि दिवसान् ॥ १४ ॥

कदा वा नाथैकप्रवणहृदयेषु त्रिकरणैः
 स्वसत्तालेपादेर्जनितमपराधं परिहरन् ।
 प्रभोराज्ञासेतोः सकृदपि महानिग्रहफलाद्
 विभेदात् संत्रस्तो निमिषमिव नेप्यामि दिवसान् ॥ १५ ॥

कदा वा खण्डेन्दुप्रतिमनखरेखांशुलहरी-
 परीवाहैः शश्वन्मनसि विमलैः क्षालितमलः ।
 गलत्समोहाशु प्रकटपुलकं चापि चरणौ
 हरेर्ध्यायंघ्यायं निमिषमिव नेप्यामि दिवसान् ॥ १६ ॥

कदा वा कंसारेश्वरणपरिचर्याप्रणयिनां
 सतां सङ्गं लब्ध्वा सुकृतपरिपाकैकमुलभम् ।
 पवित्रं चित्रं तच्चरितममृतस्यन्दमुभगं
 ततः श्रावश्रावं निमिषमिव नेप्यामि दिवसान् ॥ १७ ॥

कदा वा कालिन्दीतटपरिसरे वेणुनिन्दैः
 पवित्रे सुत्रामप्रभृतिमहिते वल्लवशिष्योः ।
 जनित्वा वन्धूको वकुलविटपी बाध कुटज-
 स्त्रिभिस्तापैस्त्यक्तो निमिषमिव नेप्यामि दिवसान् ॥ १८ ॥

कदा वा गोपीनां करकमलसंवाहनविधि-
 क्षमं श्रुत्यन्तेषु प्रथितविभवं यद्ववशिष्योः ।

पदाभोजं श्रीमद्विजयरथभूषायितमहं
हृदि प्रेम्णा स्वन् निमिपमिव नेप्यामि दिवसान् ॥ १९ ॥

कदा वा संत्रस्तो विपमविषयाहीन्द्रपटलात्
पुमांसं प्राचीनं रविकुलनरेन्द्रं शरणयन् ।
अये पाहि स्वामिन् सकृदवनतत्राणकुतुक
मसीदेति क्रोशन् निमिपमिव नेप्यामि दिवसान् ॥ २० ॥

कदा वा सामोदेर्मरकतशिलाभङ्गसुभगै-
र्वनात् स्वैरानां तैस्तुल्यसिदलवृन्दैरभिनवैः ।
समभ्यर्च्य श्रीमद्रघुपतिपदत्राणयुगलं
दधानो मूर्धाहं निमिपमिव नेप्यामि दिवसान् ॥ २१ ॥

कदा वा सद्ब्रह्मो जगति गगनीष्यो धुरि सत्रं
स्विरमज्ञः श्रीमान् भरत इव संत्यज्य समतान् ।
गृहाराभक्षेत्रादिषु रघुपतेस्तानि चरणे
समर्प्य स्वस्थोऽहं निमिपमिव नेप्यामि दिवसान् ॥ २२ ॥

कदा वा गम्भीरे प्रकृतिमरुकान्तारजठरे
वृथा यातायातैः श्रममधिगतः केवलमहम् ।
गुणारामे रामे सकलसुलभायां गुल्फा-
सुवाचाप्यां मज्जन् निमिपमिव नेप्यामि दिवसान् ॥ २३ ॥

कदा वा वैदेहीरमणचरणन्याससुभगे
मरुत्पोताक्रान्ते महति सरयूरोधसि वसन् ।
मनुं श्रीरामेति प्रणतजनचिन्तासुरतरुं
जपच्छब्दं भक्त्या निमिपमिव नेप्यामि दिवसान् ॥ २४ ॥

कदा वा साकेते सकलजगदंहःप्रशमनं

रजः स्रस्तं वीथ्यां खुकुलपतेरङ्घ्रिजलजात् ।

प्रतीकेष्वालिम्पन् निटिलमुवि कुर्वंश्च तिलकं

वहन् मूर्ध्ना धन्यो निमिषमिव नेप्यामि दिवसान् ॥ २५ ॥

कदा वा साकेते रथचरणशङ्खाङ्कुशयव-

ध्वजाम्भोजच्छत्राङ्कितचरणमुद्रापरिचयैः ।

प्रतोल्यां पुण्यायां खुकुलसुधांशोः परिलुटन्

सुरेन्द्रैर्लाल्योऽहं निमिषमिव नेप्यामि दिवसान् ॥ २६ ॥

कदा वा रक्ताम्भोरुहदलसुवर्णाङ्गुलितलं

नमन् नाकिश्रेणीमकुटमणिरोचिःशबलितम् ।

पदं सीताजानेः कनकमयपीठे विनिहितं

दृशा साक्षात्कुर्वन् निमिषमिव नेप्यामि दिवसान् ॥ २७ ॥

कदा वापादाग्रं रघुतिलकमाचूडमुचितै-

रनर्घैर्लावण्यैरिव विलसितं भूषणगणैः ।

चिरं दर्शदर्शं प्रमदभरनिःस्पन्दनयनः

कृतार्थमन्योऽहं निमिषमिव नेप्यामि दिवसान् ॥ २८ ॥

इति श्रीकौशिकरङ्गनाथसूरिकृता निर्वेदतारावली समाप्ता

६४. पञ्चश्लोकी^१

(श्रीचैकुण्ठनाथस्तुतिरूपा)

आम्रहकीटमपरैर्दुरतिक्रमा या
 यत्प्रेरिता गुणमयी तरुणीव माया ।
 तामप्यहो तरति कोऽपि कदाचिदेव
 यस्य प्रसादवशस्तस्मिन् नताः स्मः ॥ १ ॥

संकल्पमात्रसन्निधौ जगदेतद्वादौ
 सृष्ट्वा य एष कुतुकी तदनुप्रविश्य ।
 सत्यानृतादिविविधव्यपदेशमेति
 तस्मै नमो नम इदं पुलयोत्तमाय ॥ २ ॥

प्रभवति विधिः स्रष्टुं लोकानिमान् सत्त्वाचरान्
 शशधरधरो हर्तुं यस्य प्रसादलवांशतः ।
 स्वयमवति यो विष्ण्वात्मानं प्रपद्य क्लृपान्निधि-
 र्विमलम्भनसां चेतोधास्त्रे श्रियःपतये नमः ॥ ३ ॥

अशुद्धेऽस्मिन्नन्तर्जगति परिनुञ्जेऽपि परथा
 दयास्नेतस्विन्या निरवधिधिकारस्तद्दुदिताः ।
 न सज्जन्ते यम्बिलघिनलिनपत्रं जलकणा
 यथैनं प्राचीनं पुरुषसिंहं वन्देमहि वयम् ॥ ४ ॥

^१ Based on ■ recent transcript, No. TR 80‡ (D G. No 3087).

असारं संसारं सरुचि विसृजन्तः शमधना-
 श्रिराद् योगारूढा निजहृदयनालीकमुकुलम् ।
 समुद्धास्य श्रीमच्चरणयुगलं यत्प्रयतनै-
 निषेवन्ते धन्यास्तदिदमवतंसो भवतु नः ॥ ५ ॥

इति श्रीपञ्चशोकी समाप्ता

६५. परमपुरुषप्रार्थना^१

(विष्णुपादादिकेशान्तवर्णनस्तुतिपूर्विका)

रङ्गनाथसूरिविरचिता

सेवाहेवाकदेवाधिपमकुटतटीसस्तमन्दारमाला-
 लीलामालम्बमाना मधुरसपृषतश्रेणिकेनाट्प्रियम् ।
 गङ्गाभङ्गानुपङ्गादिव दनुजरिपोः पाण्डिमानं वदन्ती
 पायादस्मानपायान्नस्वमणिमरणिग्नारकाकारकान्ना ॥ १ ॥

इत्येषा शङ्खचमाना त्रिभुवसमुद्रवैः श्रीपतेरिन्द्रनील-

प्रत्युत्सस्यन्तदीव्यत्कटकलचिद्वरी रक्षतादक्षतान्नः ॥ ३ ॥

नादं कादम्बिनीनामिव तरलघियो यां समाकर्ष्य भूरि

त्रासादासादिताशाविधिसित्तरतो नागिपञ्चोपविष्टाः ।

ह्यत्रायन्ते मुरारेरुपरिवलयिनः साधमञ्जोरशिञ्जा-

नल्पा कल्पान्तयूनो मम दुरितततेः कल्पसामरूपतायै ॥ ४ ॥

पूर्वं पादारविन्दे परिपतनजुषां योगिनां मानसाना-

मूर्ध्वरोहाय शातक्रतवमणिसमावद्धनिश्रेणिकैव ।

अन्योन्वांशुप्ररोहप्रसरणसुभगं भावुकं शौरिजङ्घा-

युग्मं तिष्मांशुलोल्रमिह वहतु तमोमूलनिर्मूलनेन ॥ ५ ॥

अस्ताभ्योपाधिरज्यहिनकरविरणश्रेणिशोपीकृताभ-

च्छ्रयमालीदेन्द्रनीलाचलविपुलतटीसाम्पमारीकमानम् ।

श्रीमत्पीताम्बरश्रीपरिकल्पनवशाद्भूयुग्मं मुरारेः

कान्तं स्वान्तं धिनोतु स्थिरचरकदलीकाण्डदण्डोपमं नः ॥ ६ ॥

उरुव्याजेन राजन्मृदुलकदलिकामूलकन्द्रायमानौ

संवीतौ पीतिमध्रीविहसिन्विकरत्किशुकेनांशुफेन ।

ल्लवण्यस्येव रागी मणिमयविरणत्काञ्चिदामाभिरामौ

पातां पीताम्बरस्य प्रमुपितनलिनश्रीकदम्बो नितम्बौ ॥ ७ ॥

वक्षोदेशस्यलक्ष्मीवदनविलसितस्तेयकृत्यै निलीय

च्छिद्रान्वेषीव निद्रारसमपि विजहात्यथ नार्त्तिकमेकम् ।

निम्नं नाभीविलं तदनुजविजयिनः कान्तिरीत्यतटाकं

लोकस्पैकं त्रिनाभं विहितवदसितं पातु नो मध्यमस्य ॥ ८ ॥

एषा मेऽशेषदोषाञ्छमयतु शयनीभूतमोगीन्द्रसान्द्र-

स्फायन्निःश्वासवार्तेरनवरतमवः प्रेर्यमाणा मुरारेः ।

रुक्ष्मीलीलागृहान्तर्ज्वलद्मलमहाकौस्तुभच्छद्मदीप-

प्रोद्भूतश्यामधूमावलिखि विरलान्येतरा रोमराजिः ॥ ९ ॥

अश्रान्तं दिव्यलीलाकमलविकसनापादनाय प्रियायाः

पार्श्वे विश्वप्रसिद्धाद्भुतमहिमवता कामिना केशवेन ।

निर्माय स्थापितान्यो निधिरिव महसामेष वक्षःस्थलस्थः

प्रत्यक्पर्यायमूर्तिर्वितरतु चतुरं कौस्तुभं प्रातिभं नः ॥ १० ॥

शङ्खं चक्रं कृपाणं धनुरपि दनुजच्छेदनायोद्बहन्तः

क्रान्ता मूर्तेः प्रतापैरिव भुज्ज्वलयैः पद्मरागानुविद्धैः ।

अर्थानामर्थितानां समसमयमिव त्यागहेतोश्चतुर्णां

चातुर्विध्यं दधाना मधुमथनमुजा भूतये नो भवन्तु ॥ ११ ॥

स्वान्तःशुद्धान्तदीव्यज्जलनिधितनयालोलनेत्रान्तसीमा-

निर्यत्कारुण्यधारावलिमिरिव समामुक्तमुक्तालताभिः ।

विभ्राणं शारदेन्दुद्युतिझररुचिराभोगताराध्वलक्ष्मीं

वक्षः श्रीवत्सलक्ष्म क्षपयतु दुरितं न्यक्षमक्षीणरौक्ष्यम् ॥ १२ ॥

मध्ये लाक्ष्म्यसिन्धोर्द्वयितदृढपरीरम्भगम्भीरलीला-

लोलक्षीरोदकन्यामृदुलमुजलतावेष्टनस्य क्षणेपु ।

कन्धोराडम्बरं यो वहति बलयिनो वीरुषा विद्रुमाणां

वैकुण्ठस्यैष कण्ठः प्रचुरयतु चिरं भव्यमन्याहृतं नः ॥ १३ ॥

संवर्तोद्दण्डचण्डच्छत्रिशतसदृशं धाम सौदर्शनं त-

ज्ज्वालामालावलीढं प्रदहतु दुरितं तूलजालं समूलम् ।

चित्रं यत्राधिकृद्धे समरमुवि हरोर्दिव्यहस्तोदयाद्विं
स्यन्दन्ते चन्द्रकान्ता दितिसुत्सुदृशामायता लेचनान्ताः ॥१४॥

शौरोर्दिव्याधराग्रोद्गलदमृतरसास्वादमेदस्विमूर्तिः
कल्पान्तोत्रिद्रपाथोनिधिविपुलसमारम्भगम्भीरनादः ।
शङ्खोऽसौ पाञ्चजन्यो दनुजरिपुवपुःकान्तिकालिन्दिवेणी-
लीलैर्यद्राजहंसो विशदयतु मनः कल्मषक्षालनेन ॥ १५ ॥

श्रीनासावंशविम्बाधरदशनमणिश्रेणिकान्तित्रिवेणी-
मध्ये क्लृप्तावगाहं प्रक्षमित्रिनिधानल्पतापे विशुद्धम् ।
लोलश्रीकण्ठनाले गलदलकभैररञ्चिते केसरौषै-
र्धत्तां लोलम्बलीलां मम हृदयमिदं नाथवक्त्रारविन्दे ॥ १६ ॥

त्वमादिलोकानां युगद्यतसहस्राणि नियतः
समाराध्य धीमन् पदनलिनरेणुं तव विधिः ।
त्रिलोक्रीधातृत्वं पुनरपि समापन्मुनिगणा
घृणन्सुशैर्योपं परमपुरुषौदार्यमिति ते ॥ १७ ॥

सदृष्ट्वा पादाब्जं तव नमति यः प्राकृतमतिः
कुटुम्बं स्वं दीनं श्रुतिरिति भगदंस्त्याजयसि तम् ।
विरोपाचं विचं तिरयसि तमन्ते तु कुरुपे
परव्योक्ति श्रीमन्ब्रह्म करुणानीरधिरसि ॥ १८ ॥

न ते रूपं किञ्चिन्न च जगति नामापि भक्तो
न वाधारः कश्चिन्न च भवसि दृश्यः क्वचिदपि ।
मुजंगे वासस्ते कचन जलराशौ तु भगव-
न्नहो ते विस्वातो निखिलजगदीशत्वमहिमा ॥ १९ ॥

विश्वं च विश्वमुदरे दधतो मुरारे
 चेतोऽभवत् सुमनसां परमाणुरूपम् ।
 धाम्नः परादपि तवादरणास्पदं यद्
 व्यक्तीकृतं विल ततो नतवत्सलत्वम् ॥ २० ॥

विमलगुणावलीरुचिरमौक्तिकहारलता
 पद्मनलिनद्वयेन भगवन्नवतंसवती ।
 तव पदरेणुभिर्मलयजैरनुलिसतनू-
 र्दृढपरिरम्भकेलिमयते श्रुतिमौलिसती ॥ २१ ॥

सहृदयशेमुपीस्फटिकशैलतटीप्रसृता
 परिहृतमध्यलब्धविवुधान्तरशैलहृतिः ।
 अकृतकसूक्तिभावतटिनी त्वयि निम्नतरा
 गुणगणसागरे पुरुषवर्य पतत्यनघा ॥ २२ ॥

निरुध्य प्राणादीनपि मुनिभिर्न्तर्विधिमुखै-
 श्विराद् ये मृग्ये ते चरणनलिने माधव विभो ।
 अपीमे काम मे कलयसि पुरस्तान्नयनयो-
 रहो मे सौभाग्यं मयि पतति कारुण्यलहरी ॥ २३ ॥

क ते भूमासीमा निगममकुटीकोटिविनुतः
 क चाहं नीचात्मा विषयपदवीजाङ्घ्रिकपदम् ।
 तदप्येनं दीनं स्वजनमनुगृह्णासि भगवन्
 कथंकारं ब्रूमस्तव कृपणवात्सल्यबहुताम् ॥ २४ ॥

चरन्तोऽपि श्रीमन्नवरतपारादिह विचे-
 नं विन्देयुल्लोका वहिरपगमा जात्वसि यथा ।

तथा ते सर्वात्मन् विततमपि सर्वत्र जगति
स्वरूपं नो विद्मः कृपणात्रिपणामोहतमसा ॥ २५ ॥

हृपशिशुकस्य याति वद्विशामिपलोभवतो
विषयनिपद्वरे कृतपद्मो विषदं न चिरात् ।
पुनरपि ऋतुरेप कुरुते पदमत्र हरे
न तु तव तारकं चरणमञ्चति विग् विगमुम् ॥ २६ ॥

त्रिदशकदम्भमान्यमपि मानुषजन्म हरे
सुब्रह्मशतैर्वीतीर्णमधिगम्य जनो भवता ।
अहह न चिन्तयत्ययमुपायमपायहरं
वनभुवि चन्द्रिकामिव तनोति तदोपकृतिम् ॥ २७ ॥

त्रिविधदुरन्ततापवडवाचिरसह्यतनो-
विषयजलममैरविकलं परिमोहयतः ।
ननु भवतो वृणे परमपूरुष लिप्सुरहं
भृगुरुसागरस्य तरण चरणं शरणम् ॥ २८ ॥

इति श्रीपरमपुरुषप्रार्थना समाप्ता

६६. भगवद्विचारललितार्याः^१

गोविन्दाचार्यविरचिताः

निगमागमप्रबोधं विबुधनुतं वामुदेवपदवाच्यम् ।
देवं गुरुं न वन्दे श्रीहरिसर्वोपमत्तचिद्रवाप्त्यै ॥ १ ॥

ब्रह्माद्यमरसमूहान् नारदमुख्यान् समस्तदेवर्षीन् ।
ब्रह्मर्षीनपि वन्दे वर्णोचितकर्मरतिकृते मनसः ॥ २ ॥

पितरं रङ्गाचार्यं वेदपुराणेतिहासतत्त्वज्ञम् ।
वन्दे भवापनुत्स्यै साध्वीविनुतां सरस्वतीं वननीम् ॥ ३ ॥

निर्दोषः परमात्मा विमुः स्वतन्त्रः स सच्चिदानन्दः ।
श्रुतमिति सकृद्गुरुमुखादथ कर्तव्यं यतोऽस्य विरु मननम् ॥ ४ ॥

परवासुदेवमूर्ते मद्गतमध्यायैहत्सरोजस्य ।
पृच्छामि संशये त्वां सामीप्याच्छिन्धि तं मननसमये ॥ ५ ॥

चेतश्चाञ्चल्यान्न स्थिरभक्तिर्नामक्रीतनं न ततः ।
कर्तुं कर्म न शक्तस्त्वदनुग्रहमन्तरेण शर्म कुतः ॥ ६ ॥

मुक्त्वामृत्नफलभोक्तृन् मुक्तिवने त्वं नरर्षभान् वरसम् ।
बध्नासि मोहरज्ज्वाफलभवविपिने कुतोऽज मामीश ॥ ७ ॥

परपुरुष इति भवन्तं भजति नियुक्तापि न स्मृतिचलाक्षी ।
क्लेशयसि संसृजौ मामिदमनुचितमिति तवेश को ज्ञ्यात् ॥ ८ ॥

न धृता त्वद्भक्तिसती विवृतं न त्वद्गहस्यमपि तत् किम् ।
संयम्य प्रकृतिगुणैः संसृतिजलधौ क्षिपस्युचितमीश ॥ ९ ॥

त्वां परिचरितुमचिन्त्याद्भुतशक्तिं मम न कौशलं मां स्वम् ।
अपिधाय ज्ञानदशं विसृजसि भवकानने विग्निदमुचितम् ॥ १० ॥

यन्तृकरस्यितरम्भिप्रचोदिताश्वानुयायिरथिक इव ।
मत्संकल्पविधिज्ञं प्रकृतिवशोऽहं त्वयैव विमु दण्ड्यः ॥ ११ ॥

प्रकृतिवशतास्तु वा मम सा त्वद्धीना क्लियत्र न वितर्कः ।
आद्यप्रकृतिवशं मां कुर्वन्नुचितकृत् ततोऽपि यदि दण्ड्यः ॥ १२ ॥

प्रायकृतकर्मानुगुणां भजति प्रकृतिं क्लियत्र देहीति ।
चेत् तत् कारयिता कः सर्वेष्वपिन् परेश भवद्वयः ॥ १३ ॥

देही स्वभावसिद्धं कर्म हि कुरुते न कारयति कश्चित् ;
इति चेत् स्वतन्त्रज्ञस्य स्यात् तद्रयुक्तं न चोपयोः साम्यम् ॥ १४ ॥

आस्तामिति चेत् स्वाम्यं तुल्यं जगदीश देहिनो भवता ।
दण्डोऽस्य ज्ञास्त्रसिद्धः स च न घटेवास्य धारयितुरभावात् ॥ १५ ॥

कर्मानुगुणो दण्डः क्लेशो देहिनि पतत्यसाधिति चेत् ।
तरकरूपकेन भाव्य दण्ड्यः परतन्त्र इति तु जनसिद्धम् ॥ १६ ॥

राज्ञः पुरुष इवास्ति स्वानन्वयं तदुदितान्यथाकरणे ।
उक्ताकरणे दण्डो देहिन इति किं जगत्पते न्याय्यम् ॥ १७ ॥

न्यायः क्लि सर्वसमः दृष्टासन्नियजामिले दण्डम् ।
अनिपात्य चोद्धतः षड्भमीश तद्वच्छात्र कारणं नूनम् ॥ १८ ॥

नारायणेति तेनोद्धीतं तथाम गरणसमय इति ।
चेत् स्वामिस्तत् प्रथितं तेनाहृतः सुतोऽस्तिवात्सल्यात् ॥ १९ ॥

अथ चेद् यथाकथंचित् तव शुभनामाक्षरान्मोचारः ।
आमरणरचितदुस्तिध्वंसाय नृणामलं च मोक्षाय ॥ २० ॥

गजरक्षक नरकान्तक सुरवर नारायणेति कीर्तनतः ।
शुक्तिश्चेदीश कुत्रो ब्रह्मविचारः युनस्तपःकर्म ॥ २१ ॥

प्राग्जन्मनि सज्ज्ञानी लब्धदुरितवशाद् द्विजस्तथावृत्तः ।
भोगाद् दुरितविपाके नामोच्चारात् च तारितः सहसा ॥ २२ ॥

जीर्णोऽनुभवाद् रोगो नश्यति सकृदपि यथौषधग्रहणात् ।
आयुष्मान् भवति सुखी नाम्ना दुरितक्षये तथा ज्ञानी ॥ २३ ॥

यद्जामिलेन नारायणेति चान्त्ये कथंचिदाकलितम् ।
तेन स दुर्बुधोऽपि ज्ञानां विप्रः पुरेति वा ज्ञेयम् ॥ २४ ॥

आस्तां स प्राग् ज्ञानी नामोच्चारात् कथं च समयेऽन्त्ये ।
मुक्तो नामग्रहणादेवेत्यत्रास्ति संशयो बलवान् ॥ २५ ॥

काश्यां लुननिकटे वा मुक्तिर्मरणादिति स्मृतिः प्रथिता ।
सुतसामीप्ये सिद्धेऽप्यजामिले त्वत्स्मृतिः कुतः साध्या ॥ २६ ॥

असदृशभार्योत्पन्नः पुत्रो न मृतिर्न केवलं मुक्तिः ।
किंत्विह नष्टे दुरिते ज्ञानान्मोक्ष इति किमसि निर्दोषः ॥ २७ ॥

भवत्या त्वज्ज्ञानासिः सा किल दास्यार्चनादिभ्या हि ।
त्यमगोचरश्च मनसः संशयमेतं निवार्य मां पाहि ॥ २८ ॥

ब्रह्माण्डाद् बहिरस्यन्तस्त्वमिति श्रुतिस्तद्रनुभेयम् ।
उपगन्तुं वा द्रष्टुं ज्ञातुं शक्यं कथं न्वपरिमेयम् ॥ २९ ॥

लोका विशन्ति भवति प्रलये श्रुतिराह चेत्यमविकल्पे ।
तत् कथमपि नित्यं त्वामपरिच्छिन्नं दिवि च भुवि कल्पे ॥ ३० ॥

नाप्यन्तर्ब्रजति महद् दृष्टं न च न श्रुतं श्रुतिर्वदति ।
तं खलु गुरूपदेशं लघु चेतो न सहते हि धूर्वदति ॥ ३१ ॥

द्युतिरस्त्यन्तर्वहिरपि पृथौ पृथुगरे लघौ च हीरमणौ ।
महति च महचरे त्वं तद्वच्छ्रुतिवेद्य ननु किमणौ ॥ ३२ ॥

नह्यविकाराभासं योगाद्वा जगति तनु महद् भवति ।
घटते चैकत्वं कथमविकारे सद्भवति भवति ॥ ३३ ॥

प्राग् यो हि घटाकाशः स महाकाशस्तु भवति घटविलये ।
महदाकाशः स गते सद्भविकारौ न स्वस्य स्वतु निलये ॥ ३४ ॥

संज्ञा तथान्तरात्मा परमात्मेति त्वयीश सामनुते ।
इति किं त्वदचिन्याद्भुतशक्तिं ज्ञातुं श्रुतिर्हि सा मनुते ॥ ३५ ॥

स्वच्छन्दचारिणी वाग् योषेव ह्यविनयेन सामान्या ।
योऽप्या कथं तत्र नुतो चिद्धनपुक्ता तथैतस मान्या ॥ ३६ ॥

कामाद्यरिगणवञ्चितहृद्भ्रमं विषयलोलमनवरतम् ।
विनिवेशयामि कथमहमक्षणं त्वयि च विबुधजनवर तम् ॥ ३७ ॥

श्रीब्रह्मामरपरिषुद्धमुखसुरमुखत्येकहेतुपदकमलम् ।
कृपया न दर्शयसि यदि शरणं यामि त्रयाड्य वद कमलम् ॥ ३८ ॥

तृपितं मरीचिकायां भृगुपृथ सलिलशङ्कि मरुगमितम् ।
तद्वद्विषयेऽत्रान्तः प्राप्य स्यां विमलशङ्किमरुगमितम् ॥ ३९ ॥

नधरविषयापणिकश्चिद्धनहृदस्य बत सखा नु भवः ।
मवशमन त्वदवार्तिं विनेश तस्य नु कर्त्तुं सुखानुभवः ॥ ४० ॥

भवरोशिवाविचाराद् विषयापथ्यं हि सेवितं विपदि ।
तन्मां सदोषमव भवरुन्वैवाकलय चिदजन सपदि ॥ ४१ ॥

त्वय्यस्त्यखिलविशेषस्तर्पीभवति नु न चेत् कथं शेषः ।
स्थितिलयसृष्टिकृदेप स्तौति त्वामिति हि सुरगणोऽशेषः ॥ ४२ ॥

दत्तस्त्वयावकाशः कुक्षौ जगतां न तेऽस्ति नीकाशः ।
त्वतो जगत्प्रकाशस्त्वन्नामेरजनि यदयमाकाशः ॥ ४३ ॥

नकुले सोऽस्युरगे यस्ततो हि समभूस्त्वमसुरसुरगेयः ।
त्वां भक्तवशं कलये न दिशसि तद्गृदि यतः पदं कलये ॥ ४४ ॥

विलसति ते दासमता ह्याब्रह्मस्तम्बमपि सदा समता ।
अघनुत् त्वत्पदकमलं भजति श्रीस्तत्सदैव पदकमलम् ॥ ४५ ॥

अप्वन्तर्ब्रह्माण्डाद् बहिरपि विलसति यजस्तु तव सत्त्वम् ।
भूताधुनिकभविष्यत्कालनियन्तेति चोच्यसे न त्वम् ॥ ४६ ॥

ध्यायन्ति ये तव पदं भजन्ति ते वाञ्छितं तदेव पदम् ।
ज्ञानमयं ते सकलं वपुरित्युक्तं रमानिवासकलम् ॥ ४७ ॥

त्वां कृष्टकंशमवनौ भजमानाश्चाप्नुवन्नवदकेशम् ।
आनन्दमयं तव वपुरिति बोद्धीतं तदा प्रपदकेशम् ॥ ४८ ॥

त्य निखिलद्रोपरहितो व्यासश्च सकलजगदीशः ।
कालत्रयनिरपायः सर्वज्ञो विजयसे सदात्परतिः ॥ ४९ ॥

गोविन्दाचार्येण श्रीकौलगिवासुदेवगुरुकृपया ।
प्रीत्यर्थमेव हि हरेर्प्रथिना भगवाद्द्विचारललितार्याः ॥ ५० ॥

रचिता वसता स्वार्याः चेरकेरलदेशयोः ।
भगवद्विचारललितार्याः कलिमाने शुभेधवे (४०,४५) ॥ ५१ ॥

इति श्रीभगवद्विचारललितार्याः समाप्ताः

६७. मुकुन्दप्रसादस्तवराजः^१

अलंकारमौकारमञ्जूषिकाया-

स्त्रिलोकीनिदानं त्रिवेदीनिधानम् ।

माणं कंचिदीडे मुमङ्गल्यश्ले

यशोदानशूरं यशोदाकिशोरम् ॥ १ ॥

सान्द्राभ्रमिन्दीवरश्यामगात्रं

सनन्दादियोगीन्द्रबन्धं पवित्रम् ।

शरण्यं सहस्रांशुश्रीतांशुनेत्र

प्रपद्येऽनवचाक्षमक्रूरमित्रम् ॥ २ ॥

प्रकाशैकरूपं हृदाकाशदीपं

प्रभातारविन्दप्रभाचोरपादम् ।

महारत्नविन्यस्तमञ्जौरभूषा-

मयूखावलीलिप्तपादाङ्गुलीकम् ॥ ३ ॥

समुत्तसचामीकराकारवस्त्रं

कनह्रियमाणिव्यकाङ्घ्रीकलापम् ।

रुसुरकौस्तुभश्रीपरिव्याप्तवक्षः-

स्वलीलेल्लहारावलीराजमानम् ॥ ४ ॥

शृङ्खलावदशोणाभ्रमाला-

रुचिस्तोमसरक्तहस्तारविन्दम् ।

सुवर्णाङ्गदज्योतिरुद्रासितांसं

परिष्कारनिष्केण पर्याप्तकण्ठम् ॥ ५ ॥

^१ Based on the single MS. No. 66843 (D. C. No 1787).

गदाशङ्खचक्रासिकोदण्डसेव्यं
 भुजंगाधिराजाभिरामोस्वाहुम् ।
 लसत्कम्बुविम्बोकहृत्कंधरामं
 नवीनप्रवालप्रवाहारुणोष्ठम् ॥ ६ ॥

सुवृत्तातिशुद्धद्युतिस्त्रिग्वदन्त-
 प्रतिक्षिप्तसंभिन्नकुन्दप्रसूनम् ।
 हसत्कर्णिकारस्फुरत्कर्णिकार-
 प्रभामञ्जरीपिञ्जरीभूतगण्डम् ॥ ७ ॥

प्रबुद्धारविन्दप्रतीकारनेत्रं
 प्रकृष्टप्रकाशेन्दुदायादवक्त्रम् ।
 किरीटद्युतिक्षिप्तसौवर्णगात्रं
 कृपालुं परं नौमि पद्माकलत्रम् ॥ ८ ॥

समाकर्णितोदीर्णगन्धर्वचाटु-
 प्रबन्धः पतङ्गप्रधानाधिरूढः ।
 प्रपन्नतिहारः प्रणोदप्रवीणः
 पुरस्तादुदस्तात् पुराणः पुमान् नः ॥ ९ ॥

सुधासारसुधेतया देहभासा
 समन्तान्निषिञ्चन् स पञ्चायुधो नः ।
 सदा सनिधानं निधानं बुधानां
 त्रिधेयादमेयागमान्ताविधेयः ॥ १० ॥

जगन्नाथ जन्मादयस्ते न सन्ती-
 त्यनेके गृणन्ति श्रुतीनां निगुम्माः ।

असक्तस्वभक्तानुकम्पी पुरस्त्वं

दरिद्रश्वसे देव नन्दादिगेहे ॥ ११ ॥

इहाजायमानो मुहुर्जायतेऽपी-

त्यसावादिदेवः श्रुतिः काचिदिन्धे ।

न चेयं विरोधप्रसक्तिर्यतस्ते

न खल्वीदृशं जन्मकर्मादि दिव्यम् ॥ १२ ॥

य एषोऽन्तरादित्य उषस्प्रकाशः

सुवर्णस्त्रिभ्रमश्रुक्तेराः सुपर्णः ।

ज्वलद्दिव्यभूषांशुदेदीप्यमानः

स एवेति निश्चीयते साधुभिस्त्वम् ॥ १३ ॥

न तत्र प्रकाशस्यसौ तीव्रभानु-

र्न वा शीतभानुर्न ताराकुलानि ।

इमा विद्युतो नैव वह्निः कुनोऽयं

त्वदीयेन सर्वं प्रकाशेन भाति ॥ १४ ॥

रसोऽसि त्वमप्यु प्रभा चण्डभानौ

सुगन्धोऽसि भूमौ सुधा शीतधास्नि ।

भवाम् पुंसि चैतन्यमूपमा कृशानौ

धनुर्व्योम्नि च त्वं समीरे च सत्त्वम् ॥ १५ ॥

नरेन्द्रं नराणां सुरेन्द्रं सुराणां

धरित्रीधराणां च सौवर्णशैलम् ।

कवीनां च शुकं मुरार्यं गुरुपां

भृगुं त्वामृषीणां बुधाः संमिरन्ते ॥ १६ ॥

कुमारो भवान् नाथ सेनापतीनां

मुनीनां भवान् व्यासनामा मुनीन्द्रः ।

भवान् स्थावराणां तुपाराद्रिरुच्चै-

र्भवान् पारिजातोऽस्ति कल्पद्रुमाणाम् ॥ १७ ॥

भवान् शंकरो नाम रुद्रेषु भद्रो

भवान् कापिली योगसिद्धेषु मूर्तिः ।

भवान् वासुकिः पन्नगेषु प्रवीरो

भवानुत्तमौजाः पतङ्गेषु तार्क्ष्यः ॥ १८ ॥

भवानक्षराणामकारः प्रतीतो

भवान् पाण्डवानामपि श्वेतवाहः ।

भवान् पादपानां वरः पिप्पलद्रु-

र्भवान् सामवेदोऽस्ति वेदेषु शौरि ॥ १९ ॥

त्वमुच्चैःश्रवा वाजिनां वारणानां

त्वमैरावतस्त्वं गवां कामधेनुः ।

त्वमग्भोधिजन्मासि रत्नं मणीनां

त्वमोङ्कारनामासि मन्त्रो मनुनाम् ॥ २० ॥

श्रिया संविदा वा बलेनापि शक्त्या

रुचा वापि युक्तं परं वस्तु यद्यत् ।

तदेतत् समस्तं पुराणप्रवीण

त्वदीयांशसंभूतमेवामनन्ति ॥ २१ ॥

ज्वलत्यग्निरूर्ध्वं मरुद् वाति दिव्यं

तपत्येष भानुः सृजत्यभ्रमग्भः ।

मुलंगाधिराजो भुवं चापि घटे
तवैव श्रियेति श्रुतिः प्राह शैरे ॥ २२ ॥

रमानाथ मध्येहृद्भोजमध्ये
सदा संनिविष्टं भवन्तं स्मरन्तः ।
अपारं समुत्तीर्य संसारबाधिं
परं तत्पदं ते भजन्ते हि सन्तः ॥ २३ ॥

सलक्ष्मीकमम्भोधिमध्याधिवासं
समुल्लासिक्स्हारमालामिरामम् ।
घनश्यामवर्णं कदाचिद् भवन्तं
परं भावयन्तो भवन्तीह धन्याः ॥ २४ ॥

भवान् शंखचक्रे दधद् भानुचक्रे
सरोजाञ्ज संवीक्ष्यते येन साक्षी ।
स निर्धृतपापस्तथा चाकशीति
प्रहृष्टोऽनिकृष्टो यथा भानुकान्तः ॥ २५ ॥

यदा चिन्त्यसे यैहरे चन्द्रत्रिम्बे
सुधाभिः प्रभाभिः प्रपञ्चं निपिञ्चन् ।
तदा त्वं पुरस्तान्मनस्तत्रापमाला-
मशेषममीमां धुनीये नियेषात् ॥ २६ ॥

वरं पुस्तकं चाभयं हस्तपद्मे-
वैहृक्षमालामपि स्मटिकीं त्वम् ।
सुधानाथ संभाव्यसे येन गुह्रः
स कर्ता भवेद्वाशु कव्यावलीनाम् ॥ २७ ॥

मुहुर्वल्लवीनां गणं मोहयन्तं

प्रलम्बालकान्तं कद्रम्बाधिरूढम् ।

निधत्ते यदा कृष्ण चित्ते स्थितं त्वां

तदा कामिनीनां भवेदेव कामः ॥ २८ ॥

महानीलगोत्रप्रभामित्रगात्रं

महाचित्रमायूरपिच्छावतंसम् ।

महानन्दगोबृन्दमध्यस्थितं त्वां

महान्तः स्मरन्तो महीषा भवन्ति ॥ २९ ॥

समाक्रम्य पादेन दुष्टं मुजङ्गं

समालम्ब्य हस्तेन पुच्छं, तदीयम् ।

सलीलं फणामण्डले तस्य नृत्यन्

समाधीयसे साधुचित्ते विपार्ते ॥ ३० ॥

समुद्धृत्य गोवर्धनं छत्ररूपं

समस्तानि भूतानि भीतानि वर्षात् ।

अवन्तं भवन्तं सकृच्चिन्तयन्तो

दुरन्ताननन्तापदार्धीस्तरन्ति ॥ ३१ ॥

पवित्रं विचित्रं त्वदीयं चरित्रं

समाकर्ण्य कर्णामृतं पूर्णकामाः ।

गलतोयनेत्राः स्फुरद्गोमगात्राः

प्रहर्षपकर्षप्रवाहं प्रयान्ति ॥ ३२ ॥

कृती जीर्णचेलः कुचेलः कृशस्त्वां

प्रपेदे यदा देवभावानभिज्ञः ।

समस्तानि भाग्यानि तस्मै तदानी-
मदास्त्वं दुरापानि तच्चदृशानि ॥ ३३ ॥

हरे कृष्ण कृष्णेति कृष्णां वदन्ती-
मरक्षः समक्षं रिपूणां सभायाम् ।
अरण्ये शरण्योऽभवः पाण्डवानां
सरस्यां गजस्यापि जीवात्तुरासीः ॥ ३४ ॥

अहो देवदेव प्रमो कैटभारे
कुमारं चिरमासकीनाश्लोकम् ।
मुकुन्दादिशस्त्रं मुदं चाप्यपूर्वा-
मुपाध्यायवर्षाय विद्याप्रदाय ॥ ३५ ॥

इहानेकशोकवलीढाय गाढं
प्रतप्ताय विचानिलश्लेष्मपूगैः ।
हृषीकेश हीनाय दीनाय मह्यं
प्रसीद प्रसीद प्रसीद प्रसीद ॥ ३६ ॥

वदेयं वदेयं भवन्नाम दिव्यं
भजेयं भजेयं त्वदीयं प्रपन्नम् ।
जपेयं जपेयं मनु तावकीर्णं
स्मरेयं स्मरेयं तवैवाद्ग्निसञ्जम् ॥ ३७ ॥

हरे चक्रवारिन् हरे हादकारिन्
महानक्रवैरिन् महीमारहारिन् ।
अहं त्वक्कथादुग्धपानं विनान्यत
त्यजेयं त्यजेयं त्यजेयं त्यजेयम् ॥ ३८ ॥

इदं देव दृष्टिद्वयं मामकीनं
 तवैवाङ्गसौन्दर्यमीक्षेत साक्षात् ।
 असौ नासिकापि प्रजिघ्रेत् पवित्रं
 भवत्पादमूलार्पितं पत्रपुष्पम् ॥ ३९ ॥

भमेदेष मूर्धा पद्माम्भोरुहं ते
 तवैवार्चयेत् ताविभौ चापि हस्तौ ।
 त्वदीयानि पुण्यानि धामानि गच्छेत्
 पदद्वन्द्वमेतन्ममानन्त विष्णो ॥ ४० ॥

पुरे वा वने वा गिरौ वा समुद्रे
 यदा यत्र कुत्रापि यायाज्जनोऽयम् ।
 तदा तत्र तत्रापि पक्षीन्द्रकेतो
 भवानेव भद्रं विधेयादमेयम् ॥ ४१ ॥

तनोति श्रियं तावदाधिं धुनीते
 करोति द्रुतं शर्म कर्माणि दोग्धि ।
 भ्रतापं दुरापं च विज्ञानरत्नं
 प्रदत्ते च मुक्तिं मुकुन्दप्रसादः ॥ ४२ ॥

इति मुकुन्दप्रसादो नाम स्तोत्रराजः संपूर्णः

६८. यदुगिरिनारायणस्तवः^१

तिरुमलार्चकृतः

तर्कार्तिकमुधाग्रहप्रतिबद्धुर्वादिदुर्वारदु-

र्गवोर्वाधरकृष्टकुट्टनकल्यदम्भोल्लिवाग्गुम्भनः ।

व्यासोच्चीतनिशातनीतिदलितप्रच्छन्नवौद्धमजः

श्रीरामावरजो मुनिर्विजयते सिद्धान्तज्ञैत्रव्वनः ॥ १ ॥^२

आशासे पद्मदामोदवहां गुरुप्रंपराम् ।

श्रीनारायणपादाब्जमधुधाराभिवापराम् ॥ २ ॥

एधतां यतिराजस्य साम्राज्यं सर्वतोमुखम् ।

यत्र संपत्कुमारोऽपि युवराजपदास्पदम् ॥ ३ ॥

वन्दे भगवतः पादं वकुलामोदमेदुराम् ।

तत्पदामर्शसंपन्नमञ्जुशिञ्जामनोरमाण् ॥ ४ ॥

स्वामी सुशीलः सुलभः सर्वज्ञः सर्वशक्तिघृन् ।

वत्सलो यत्सहायस्तां वन्दे यदुगिरीश्वरीम् ॥ ५ ॥

^१ Edited from the MS. No. 69730 (D G No 1812) This Stotra on the God at Melkote near Mysore was printed in Telugu characters, in 1933, along with the commentary by Śīngarārya (brother of the author) and published by J. ggu Venkatacharya of Melkote. The Introduction to that edition gives some details of the life and works of the author (A.D. 1645-1706).

^२ Instead of this the printed edit on has the following verse:

वाधूलश्रीनिवासायैकृपासंयन्त्रवैमत्रम् ।

क्रीदिकश्रीरुसिंहार्यै कस्याणगुणमाश्रये ॥

अस्ति स्वस्तिवहं लक्ष्मीसंस्तुनं वस्तु निस्तुलम् ।
भूनीत्यास्तनकस्तूरीभूषितं यदुग्धरे ॥ ६ ॥

समिन्ध्रे श्रीतनुलतास्वर्णसक्न्धक्न्धुरः ।
यदुग्धरकोटीरस्फुरन्मस्तकाङ्कुरः ॥ ७ ॥

ईक्षे प्रतिक्षणं लक्ष्मीपादलङ्घारसोक्षितम् ।
श्रायादवाचलशिखाशेखरभ्यामल्लोत्पलम् ॥ ८ ॥

परेपां शङ्खचक्राद्यैः स्वेषामभयमुद्रया ।
हितं प्रियं च कलयन् पायाद्यदुगिरीधरः ॥ ९ ॥

यदभ्यस्तानिन्द्रामृतजलषिकण्डोलकणिका-
रसास्वादाध्माता श्रुतिरपि विहस्ता निववृते ।
स्वकीयं सार्वश्यं प्रभवति न यस्य स्वविपये
यदुक्ष्माभृन्नाथ तमहह वयं स्तोतुमुदिताः ॥ १० ॥

गन्तुं वर्त्म गहरमतः प्रयततां खञ्जः स्वयं जानुना
योदुं बल्यनु टुण्डुभः स्वशिरसा क्षैपीमशेषां धुरम् ।
स्वैरं प्रकमतां विनस्तिविमितस्त्रैविक्रमान् विक्रमान्
आचार्यैः स्तुतमास्तुमो वयममी श्रीयादवात्रीधरम् ॥ ११ ॥

[अहह गणनां न्यक्कुर्वाणा गुणा यदुभूमिभृत-
परिवृद्ध कथं सोढारस्ते पुनः स्तुतिसाहसम् ।
अपि तु भगवन्नेते स्वैरं यतीशवर्गवद्वाः
सरसमधुरस्मेशः संप्रत्यतोऽयमुपक्रमः ॥] ¹

¹ This verse is not found in our MS. but only in the printed edition.

बाक्षं माक्षिकमाजिपृक्षति न किं खर्वो न वादित्सते
 बालः किं शशिनं सिपाघयिपति श्रेयो न किं बालसः ।
 तुष्टुपामितरां न किं यतिपतेः संपत्सुतं किं तु सत्
 सर्वं प्राप्यहनिप्रकर्षजमिति प्राज्ञः समाधित्सतु ॥ १२ ॥

अपि च मम वचांसि प्रायशो वेदवादा-
 दपि यदुकुलनाथं स्वैरमावर्जयन्ति ।
 न किमु मृगमदेन्दुस्मेरकाभ्भीरलेपा-
 दपि रमयति गोष्ठोपाञ्जम्बालचर्चा ॥ १३ ॥

पियं कुलधनं प्रभुं पितरमीश्वरं मातरं
 गुरुं प्रजतवत्सलं परमबन्धुमापत्ससम् ।
 यदुक्षितिधरोपरि न्यवसितात्मदानं न को
 यतिप्रवरनन्दनं हृदयचन्दनं चन्दते ॥ १४ ॥

महसां निधये त्रयीशिक्षामणये मङ्गलमङ्गलात्मने ।
 यदुभूधरशृङ्गबन्धवे स्पृहयाम्यद्भुतशीलसिन्धवे ॥ १५ ॥

अस्मै नमो यदुगिरिप्रवराय सुरि-
 सेव्याद्ग्नये विमलसत्त्वगुणोत्तराय ।
 यः श्वेतमृत्तिलक्रितो घृतवैष्णवधीः
 श्रीकान्तमव्यवहितं जगतां व्यनक्ति ॥ १६ ॥

चाम्पैयान्यपचिन्वतामुषवने मालाकृतां श्रीपते-
 रान्म्योपनयन्ति यत्र कस्यः स्वैरं दुरापण्यपि ।
 ईडे क्रोडमुखावस्त्रावविततावालावटासेचन-
 न्यञ्चत्कुञ्जरपुञ्जाम्बुशिधिर् श्रीपादवद्मापरम् ॥ १७ ॥

यत्रानुषङ्गिकनिवासलवोऽपि सूरि-

संसद्भुराविनिम्यथ्रियमातनोति ।

तासु प्रसन्नहरिचन्दनशेखरासु

श्रीयादवाचलतटीषु कुटीमुपेयाम् ॥ १८ ॥

इयमभिवन्द्यतां यदुधराधरमौलिधृता

नृहरिगृहान्तगोपुरसमुन्नतिरुन्मिता ।

परिणतभूरिभाग्यजनलोचनभृङ्गकुलं

ललितचतंसकैतकशिख्येव सुखावुस्ते ॥ १९ ॥

रहसि सहरिरंसायातकंसारिकान्ता-

चरणकमलसक्तालत्तरन्नोपकण्ठाः ।

यदुधरणिभृतोऽमी जन्मकान्तारयान्थ-

श्रमहरतरुमृष्टाः सानवो नः पुनीरन् ॥ २० ॥

रघुपतिचापकोटिदृढबुद्धनविस्फुटिनोपलोच्चलद्-

विमलझरीषु कृष्णबलरोपितकरुपमहीजराजिषु ।

यत्तिपतिपादरेणुपरिमर्शपवित्रशिलासु निर्भरा

यदुगिरिसानुसीमसु रमेमहि साभिमताः समाः शतम् ॥ २१ ॥

कुरवकमलिकावकुलचम्पककुन्दलता-

र्षितकुसुमावतंसमकरन्दरसोपचिताः ।

यदुकुलदेवतापदसरोजपरागधरा-

श्रिरमवगाहिपीय यदुशैलझरीलहरीः ॥ २२ ॥

पदे तत्र विष्णोः परत्वानुभूत्या

परं निर्गृतास्तस्य सौलभ्यलोभात् ।

यदुक्ष्माभृदन्ते वसन्त्यत्र मुक्ता

नुमस्तान् समस्र्जंश्चरस्यास्तुरूपान् ॥ २३ ॥

अधूर्जटिजट्टवीतटकपालसंपूरणा-

मज्जुजठरानलकन्यनखिवयादःकुलाम् ।

असागरचित्तावनोपचितसाश्विमस्मोत्करा-

मनुज्जितयदुक्ष्माघरपर्दा मजे स्वर्नदीम् ॥ २४ ॥

निर्णीचोच्चमिदं निराकृतगुणायद्यावमशं जना-

नाह्लावैरनुगृह्णीं सुखचिरागाधप्रसन्नाद्भुताम् ।

श्रीमद्यादवभूधरे सुचरितोत्सासावहामन्वहं

करुयाजीमयागाहिपीय करुयां नारायणस्यापराम् ॥ २५ ॥

हरेर्घराहरूपिणः श्रमान्नुसंभवं भवश्रमापहम् ।

भविष्णुविष्णुपद्मपासितं सरश्चरीकरीतु मङ्गलम् ॥ २६ ॥

सेयं वैष्णवर्नर्महर्म्यशिखरोदञ्चत्पताकावली-

संघर्षक्षतचन्द्रनिःसृतसुधातिष्ठेव देदीप्यते ।

श्रेतद्वीपविवर्तमूर्तिरनघश्रीभूमिनीलासख-

श्रीनारायणचिचनिर्वृतिकरी नारायणाख्या पुरी ॥ २७ ॥

अश्रान्तोऽसवद्भ्रकौतुक्यतिक्षोणीशसंपत्सुत-

प्रस्थानोल्लुकपौरयौवतमुसंमृष्टप्रतोलीगुखाम् ।

फुल्लत्पल्लवतोरणच्युतमधुस्यन्दापनीतश्रमा-

ऽशोषागन्तुजनामिमामनिमिषं सेवे पुरीं यादवीम् ॥ २८ ॥

तत्तादृक्षगजेन्द्रमोक्षणरथारोहक्षणस्वर्धुनी-

तीर्थाध्यक्षणपूर्वपर्वमहिते यस्मिन् यतीन्द्राज्ञया ।

आमातङ्गवसिष्ठमेति जनता मुक्तैकरस्यां श्रियं
सोऽयं प्रत्यहमस्तु वज्रमकुटीदिव्योत्सवो वात्सरः ॥ २९ ॥

स्याङ्गोकारोपहारीकृतनतदुरिताः स्वाद्घ्नरेणुप्रभाव-
प्रेक्षासाक्षीकृनास्मत्सहपठितचतुर्वेदिसर्वापराधाः ।
श्रीमन्नारायणाद्घ्नित्वयपरिचरणेश्वर्यगर्वादुदस्त-
श्रीवैकुण्ठोपकण्ठा यदुगिरिकटकस्वामिनो मे स्वदन्ताम् ॥ ३० ॥

शुचि रुचिरं मनोज्ञचरितं नलिनाक्षदया-
मृतसरसीरसार्द्रमनुरञ्जिनमञ्जुरवम् ।
इदमिह पक्षपातमनिमित्तकमाद्रियते
यदुगिरिहेमसानुरसिकं मयि हंसकुलम् ॥ ३१ ॥

केतुं नः प्रमथन्ति हन्त यतिराङ्गजन्मेत्सवोन्मस्तक-
प्रेमव्युक्तमनृत्यदार्यचरणोत्क्षिप्ता यदुक्त्वाभृतः ।
धूल्यो याः किल रङ्गवेङ्कटमुखश्रीदिव्यदेशाश्रितै-
रर्च्यन्ते नियमेन तीर्थवटिकारूपेण गोपायिताः ॥ ३२ ॥

मधुरिपुजलनिधिदृग्मृतवीचीकृतपरिचितिमुरुमणिगणकीर्णाम् ।
परिसरनतसुरसदसमुपासे यदुगिरितटभुवि तदजिरवेलाम् ॥ ३३ ॥

ताम्बूलदर्पणपतद्ग्रहतालवृन्त-
भृङ्गारधौतवसनाभरणस्रगादीन् ।
आबिभ्रतो यतिपतिप्रणित्रीन् विभोर्द्धि-
पञ्चाशतः परिजनप्रवरान् रुजामः ॥ ३४ ॥

द्रुहिणसनक्योगिनारायणात्रेयसंरक्षितं
यतिपतिकूपयेह सर्वात्मसेव्यां दशं प्रापितम् ।

निगमस्त्रिखरवत् परब्रह्मगर्भं यदुक्ष्माधर-
प्रवणमनुभवेयमानन्दसंज्ञं विमानं मुहुः ॥ ३५ ॥

शुभोदारस्त्रिगुणद्रुतमहितसंस्थानममितः
सरन्तीभिर्भाभिर्हरितयदशेषाश्च हरितः ।
परं ज्योतिः साक्षादकरवमिहानन्दनिलये
विमाने मञ्जुयोन्मिपितमिव द्यातं मरतकम् ॥ ३६ ॥

युगपदुदितभास्वकोटिधामा सुधाञ्चि-
म्बमित इव मुजातस्त्रिगुणदिव्याद्रुतश्रीः ।
भुवनभवनभूया ज्योतिषां ज्योतिरेष
स्फुरति यदुमहीभृन्मौलिरजपदीपः ॥ ३७ ॥

जगत्संभवक्षेमद्विधादिदक्षं
परं क्षोणिलक्ष्मीकटाक्षं हृद्यम् ।
यदुक्ष्माधरे मोक्षदानैकदाक्षं
महः पुण्डरीकाक्षमध्यक्षयामः ॥ ३८ ॥

अये श्यामोदारः किमयममृताध्यातजलद-
स्तभात्सुः किंवा प्रथुल्ललितोद्दामवित्पः ।
यदुक्ष्माभृत्सानुप्रगुणितविलामो नु कल्पः
त्रिमु श्रीडागैलः श्रिय इह महानीलमहितः ॥ ३९ ॥

दरीभर्ति नीलद्विलोचं मुकुन्दो
चरीभर्ति हेमस्तुतां पीनवासः ।
चरीभर्ति चक्राभुजं पुष्पवत्तां
चरीभर्ति शृङ्गश्रियं रजयोनिः ॥ ४० ॥

मुखाभोजासक्तः किमलकतमःकौपवलुपः

विमु श्रं.मंचक्षुःस्वजनिभवनोक्तः विमथवा ।

जगच्चक्षुः साक्षान्मिपति यदुशैलेशमकुटी-

मिपेण प्रत्यूषे तदिन्द्रमुपतिष्ठेमहि महः ॥ ४१ ॥

न्यञ्जन्मौलिमणिप्रभाविनमिमं प्रोद्यन्मुखेन्दुद्युति-

प्रत्यावर्तितमूर्ध्वपुण्ड्रविमलच्छायाविभक्ताकृति ।

पार्श्वोच्छृङ्खलशङ्खचक्ररुचिभिः प्रायो विशीर्णं यदु-

क्षमाभृद्बल्लभचूर्णकुन्तलतमः फाल्यन्तमारुह्यते ॥ ४२ ॥

अमी यदुधराधरेश्वरविरीटरत्नाङ्कुराः

परत्यमुसरा मुहुर्मुहुरभीषधिप्यन्त नः ।

मृदुस्मितसुधारसोक्षितकटाक्षलीलायिता-

न्यकृत्रिमसुशीलतां सगदि नावदिप्यन् यदि ॥ ४३ ॥

अनिमित्तदयामृत्सिक्तमृदुस्मितचन्द्रिकमस्तसमस्ततमः ।

यदुशैलपतेर्मुखमिन्दुमुखं प्रमदं मम हृक्कुमुदं कुरुते ॥ ४४ ॥

दृशोर्विशालमायत भ्रुवोश्च नीलमानतं

स्मिते मृदुद्रुतं मितं रदेषु सान्द्रमुञ्ज्वलम् ।

स्फुरद्विकासि गण्डयोश्चलं विलम्बि कुन्तले ।

यदुक्षमाधरेशितुर्मुखं मुखं करोति नः ॥ ४५ ॥

नीलमूमरुकाग्रमायतदृग्भोजं मिषत्रासिका-

चाप्येयं धवलोर्ध्वपुण्ड्रकपटोदञ्चच्छिस्तावैतकम् ।

उत्फुल्लाधरपल्लवं क्षितिरमालीलोचितं कधरा-

काण्डोदञ्चि यदुक्षमाधरपतेर्भन्ये मुखं कन्तुक्म् ॥ ४६ ॥

स्फुरच्चक्षुर्मानाच्छृण्वणललितावर्तमहिताद्
 यदुक्ष्माभृत्सानुप्रणयिमुखलावण्यजलत्रेः ।
 सुवासूतेरोष्ठद्वयलचिरवीचीविपमिता-
 दुदेति म्रूषेलावनसिहितमागोऽलिकशशां ॥ ४७ ॥

अमूध्यतः प्रतिपदिन्दुकलाधरात-
 श्वेतो धिनोति तिलको यदुशैलवन्धोः ।
 लालाटकन्नयमृतसंप्रहणाय लक्ष्मी-
 निक्षिप्तमौक्तचरकश्रियमाद्दानः ॥ ४८ ॥

असेतुक्नविघृताक्षितटाककुल्या
 कल्या कटाक्षसरणिर्गदुशैलनेतुः ।
 निम्नोन्नतस्थलजलादिभिदानपेक्ष-
 माह्लावयत्यमुमिमं करुणासकुल्या ॥ ४९ ॥

अकलादसार्कं प्रचुरपरितापप्रसमनेः
 कटाक्षोर्मिभ्रुपैरनवषिष्टपासौरभवहैः ।
 सुधासिन्धुः साक्षादयमिह यदुक्ष्मापरतटे
 स्वसेवासाभ्राञ्चौपयिकमभिपेकं पितनुते ॥ ५० ॥

तन्मन्द्रस्मितविस्मितं तदलकावर्तानुवृत्तं मुहु-
 स्तद्विन्वाधररामरक्तमनु तत्सौगन्ध्यसंमोदितम् ।
 तद्भ्रूविभ्रमलव्यविभ्रमशतं तद्दृक्करङ्गोर्मिलं
 मचेतो यदुशैलवृक्षममुखच्छायोन्मुखं वर्तते ॥ ५१ ॥

कर्णिकामकरयुग्ममुदग्रं कर्णयाश्वदिशं विनिगीर्यं ।
 वेष्टते यदुमिरीशमुखांशुल्लाप्यमाणमिदमंसतटाकात् ॥ ५२ ॥

पाञ्चजन्यमुपनीय सरूपं रूपसौष्ठवविवेचनचञ्चुः ।
यादवाचलपतिर्गलकम्बुं तारहारकलित किमतानीत् ॥ ५३ ॥

पार्श्वोदञ्चन्न्यञ्चत्कुञ्चद्भुजकल्पविटपमञ्जर्यः ।
शङ्करथाङ्गगदाभयमुद्रा भद्राय यादवाद्दीन्दोः ॥ ५४ ॥

श्रीभूमीकुचकुम्भनिर्भरपरीरम्भप्रमोदादिव
श्रीदिव्यायुधमन्यभूषणपरामर्शवलेपादिव ।
तारुण्यद्भुतपौवनव्यतिक्रोत्साहादिवामी यदु-
क्षमाभृद्वल्लभाहवः सुपृथुलोदग्राः परं जाग्रति ॥ ५५ ॥

विटपाः किल कल्पपादपानां मधुपावर्जितपल्लवप्रसूनाः ।
यदुशैलपतेर्भुजाः सुवृत्ताः फलवर्गान् सुवतेःश्च स्मरिभोग्यान् ॥ ५६ ॥

आभ्यामङ्कयतेति घोपनयनः श्रीशङ्खचक्रे उभा-
वेतावाश्रयतेति वक्ति गदया निर्दिश्य पादौ परः ।
मा भैष्टैत्यशरो व्यनक्ति यदुभृद्वल्लभासाहशा-
माद्याचार्यं चतुर्भुजैः प्रगुणयस्याचार्यकप्रक्रियाम् ॥ ५७ ॥

स्वतः श्यामोदारं तरुणतुलसीदामहरितं
सितं मुक्ताहारर्मणिवररुचा भास्वरमिदम् ।
रमापाटालक्तारुणमिह यदुक्ष्माधरपते-
ररश्चिचे धचे मम रुचिविभेदान् नवनवान् ॥ ५८ ॥

श्रीकान्तकल्याणगुणानुपत्तमुक्तावलीसंस्कृतदिव्यधाम ।
वक्षो यदुक्षोणिधरेश्वरस्य मन्ये परं व्योम परार्घ्यमूम ॥ ५९ ॥

निगिरदपि जगन्ति क्षाममुद्यद्भुमुक्षं
सुचरितमुतभिदास्यादसंपूर्णक्षमम् ।

यदुपरणिघरेन्दोस्तुन्दमादौ यशोदा-

कलिः। कनकदामप्रस्थितक्षम प्रतीक्षे ॥ ६० ॥

श्रीयादवाचलपतेः फलयैव लभं

कक्षयावनद्धकनकत्सस्त्वङ्गावलि ।

गाढं निकृन्तदिव निष्ठुरकर्मकन्ध-

निर्वन्धयन्धुरक्तुर्विधेदेहकन्धम् ॥ ६१ ॥

विद्युद्भ्रमा तटित्वानिव नवतरणिच्छाययेवाञ्जनाद्रि-

वैलःहैमस्थलीभिर्जलधिरिव नमः सान्द्रसाध्यश्रियेव ।

आक्रीडः कर्णिकरैरिव कनककुथेनेव दन्तावलोऽतौ

देयः पीताम्बरेण प्रथयति सुपुमां यादवक्ष्माधरेन्दुः ॥ ६२ ॥

एवंप्रायानुपूर्वी यदपि करिकरे स्निग्धता दूरदूरे

रम्भास्तम्भे प्रसक्ता यदपि च कियती स्निग्धता कानुपूर्वी ।

स्वातां कैम्यनुपूर्वीं कृतकमरतकस्तम्भके नो मृदुत्वं

मन्ये मृत्योपमाने यदुस्त्रिरिपतेरुत्कण्ठमकाण्डे ॥ ६३ ॥

किं काहल्यौ किंनु पूगीकुहल्यौ शोभूबाखे किं समीच्यौ कलाच्यौ ।

मुग्धस्निग्धशरदिव्यानुपूर्वीं किंवा जङ्घे श्रीयदुक्ष्माधरेन्दोः ॥ ६४ ॥

विभोः षादाम्मोजं तदिदमशरण्यैकशरणं

परं प्राप्यं प्राप्तं यदुगिरिशिखाशेस्त्रसस्त्रम् ।

यद्रामर्शादाशु द्रवति भृशमाकाशमवशा-

दपि प्रावा जीवत्यपि मिषति दग्धामिषयपि ॥ ६५ ॥

सुचरितमुपतिसहितपरनरणप्रणयमन्नुगुणमिव परियणयन् ।

यदुगिरिपरिवृढचरणमशरणः शरणमगममिह परिचरणपरः ॥ ६६ ॥

क्षमालक्ष्मीकल्पव्रततिविततां नातिशिशिरा-

मनुष्णामभ्यर्णोन्मिपदमृतसौगन्ध्यसुभगाम् ।

भवन्ग्रध्वभ्रान्तिप्रमवपरितापप्रशमनां

श्रये पादच्छायां यदुगिरितीकल्पकत्रोः ॥ ६७ ॥

उद्यन्मौलिमुदारफालमुचितधेतोर्ध्वपुण्ड्र शुभो-

दञ्चद्रभ्रूलतमायतायनदृग्भोजं सुजातसितम् ।

कम्बुग्रीवमुदप्रवाहुषिटपं लक्ष्मीलसद्वक्षसं

वन्दे सुन्दरमध्यमोरुचरणं श्रीयादवाद्रीधरम् ॥ ६८ ॥

उत्फुल्लपद्मपदमुल्लसद्दूरकाण्डमुद्दामकाञ्चिमुपवीतसुवर्षचेलम् ।

आजानुवाहुमरुणापरमायताक्षमाशासहे सपदि यादवशैलनाथम् ॥ ६९ ॥

शमयति तमः सूते सर्वं धिनोति शुभां धियं

घटयति सतां सक्तिं दत्ते सदार्यसमाश्रयम् ।

भवपथपरिभ्रान्तिं रुन्ध्रे व्यनक्ति परं पदं

यदुगिरिशिखारूढं ज्योतिः किमप्यतिमानुपम् ॥ ७० ॥

अध्याज दयते स्मस्त्युपनयत्यालोकतेऽङ्गीफरो-

त्युत्सङ्गे कुरुते प्रसीदति मुहुर्भूर्वानमाञ्जिप्रति ।

आनन्दाननुभावयत्यमिमतैर्दास्यामृतैः प्लावय-

त्येष ध्रीयदुशैलमङ्गलनिधिर्नारायणोऽस्मत्कुलम् ॥ ७१ ॥

प्रेमाद्रिया कमलया क्षमया समेत-

भंसांसघट्टनरसोत्पुलकाङ्गभागम् ।

प्राग्दक्षिणे तदिह संयमिसार्वभौम-

संप्रसूतमपरं वपुराविरस्ति ॥ ७२ ॥

श्रीगूस्तनश्रुतिशिरोयतिशेखराङ्क-

श्रीयादवाचलशिखामुलमोपलभम् ।

आपन्नतापहरमाश्रितकामधेनु-

मागास्महे कमपि पूरुषमन्वुजाक्षम् ॥ ७३ ॥

उत्तुङ्गं मकुटे विशालमलिके वक्त्रं भ्रुवोरायतं

नेत्रान्ते रुचिरं कपोलफलके स्मेरं मुक्ताम्भोरुहे ।

स्फीतं वक्षसि संस्थुलं भुजवने मृग्यं बद्धमे सुसं-

श्लिष्टं पादयुगे यतीन्द्रहृदयावासं महः संश्रये ॥ ७४ ॥

इस्तारविन्दकलिताभयशङ्खचक्र-

मञ्जासनाहितपदाब्जमुदममौलि ।

आविःस्मितं सुवदनं यतिराजसूनोः

संस्थानमेव शरणं शरणार्थिनां चः ॥ ७५ ॥

अक्षरिऋरीटमलकावृत्तफालमाय-

श्रेत्राब्जमदकुरितहासमुदमनासम् ।

द्विष्वभ्भुजं विपुलवक्षसमीक्षणीय

संपत्तुतं तत्र इतः पुरनोऽनितश्च ॥ ७६ ॥

जनो यस्सीमान्ते यतिनृपनियार्तामहिभक्ति

कुटी कुर्वन्नीष्टे परमपदवाटोत्तिररणे ।

तद्यार्थागारान्तावकरमपनेतुः विल मयाः

शनं भोगस्थानं मम भवतु नारायणपुरम् ॥ ७७ ॥

अचिन्तयित्वा मद्रत्तमाश्रेयसाचार्यसंततिम् ।

दयानिधे निधेहि त्वदाम्बुदास्यश्रियं मयि ॥ ७८ ॥

इति श्रीयदुर्गारिनारायणमन्त्रः संपूर्णः

६९. यदुनाथसुप्रभातम्^१

यामिन्यपैति यदुनाथ विमुञ्च निद्रा-
 मुन्येषमृच्छति तवोन्मिषितेन विधम् ।
 जातः स्वयं खलु जगद्धितमेव कर्तुं
 धर्मप्रवर्तनधिया धरणीतले त्वम् ॥ १ ॥

अश्रान्तसंततिभिराभरणप्रकाशै-
 रारात्रिकं प्रमुखधन्य इवोपचारम् ।
 इच्छन्ति ते प्रथमदृष्टिमनन्यलभ्यां
 पद्माननाः पदनिवेशितधन्यहस्ताः ॥ २ ॥

बुद्धाः कथंचिदरं व्यतिमिद्य हैमं
 दौवारिकास्तव गृहीतसुजातवेत्राः ।
 निर्गच्छतः प्रविशतश्च निशामयन्तो
 नाथ त्वदेकहृदया न भजन्ति तन्दीम् ॥ ३ ॥

विश्वैकतीर्थभजनेन विशुद्धिमन्तो
 निद्रोऽञ्जिता निगमसीम्नि निशात्यये च ।
 वैतानिकान् विधिवशेन विहृत्य बहून्
 पुण्याशयाः परिचरन्ति पुरोधसस्ते ॥ ४ ॥

निद्रावशेन निगृतेक्षणमुत्थितानां
 चित्राणि मन्थरपदान्यपगतरीणाम् ।
 काले गृहीतमुचिते रशनाः कथंचि-
 न्मौनव्रतं जहति मुग्धवधूजनानाम् ॥ ५ ॥

^१ Based on a recent transcript, No. TR 818 (D. G. No. 1814).
 S 11

संत्यज्यते तत्समौक्तिकजालदृश्यै-
 स्तारागणैस्त्रिदशवर्त्म तमालनीलम् ।
 पद्मापतेःसृतनिर्मयनावसाने
 दुग्धाम्बुराशिपृष्ठैरिव रूपमग्र्यम् ॥ ६ ॥

नाथ स्फुरन्त्युपयति शुभणिप्रकाशे
 न ज्योतिरिङ्गणगणा न च तारकाद्याः ।
 तेजस्विनोऽपि तमसैव समृद्धिमन्त-
 स्त्वत्संनिधौ मुषितमास इव त्वदन्ये ॥ ७ ॥

भ्रान्तिं तान् सललितं दिवसावसाने
 वाचालरत्नवलयैर्निजहस्ततलैः ।
 निद्रालसान् मृगदृशो गृहनीलकण्ठा-
 नावासयष्टिशिखरादवरोहयन्ति ॥ ८ ॥

नृत्यन्त्युदीरितधनकमसामकाण्डे
 नेदीयसी तव निशम्य विभातनान्दीम् ।
 चित्रातपत्रपरिमण्डलचारुवर्हाः
 शृङ्गारयोनिशरपत्ररुचो मयूरः ॥ ९ ॥

निर्गत्य चित्रगस्तो निलयान्तरेभ्यः
 तारस्वनास्तरणविद्रुमताम्रचूडाः ।
 रत्नाङ्गणेषु रमणीगिरवेक्ष्यमाणाः
 क्रीडारणं विदधते कृकवाकुवर्याः ॥ १० ॥

प्राप्तास्तुर्ला हरितकोमलवाद्यपत्रैः
 किञ्चित्परिस्फुरितशोणमुखैः सरोजैः ।

चामध्रुवां वलयपङ्क्तिषु संचरन्त्यो
मञ्जु कणन्ति मणिपञ्जरशारिकास्ते ॥ ११ ॥

प्रत्यक्षिते तमसि यास्यति विप्रकर्षं
संभिन्नभानुमति संप्रति जीवत्येके ।
गङ्गायमानसल्लिलं निजरश्मियोगात्
सिष्णासयेव सितभानुरुपैति सिन्धुम् ॥ १२ ॥

प्रत्यूषघर्मसमयेन समग्रधात्रा
शोषं व्रजत्यमृतरश्मिमयूखपूरे ।
अहाय कैश्चिदभिघातमवाप्नुवन्त्य-
स्ताराः प्रयान्ति विलयं तनुबुद्बुदाभाः ॥ १३ ॥

पर्युस्त्रिषां प्रजहतः प्रथमाब्धितल्पं
संध्यासरोरुहदृशः प्रथमोरधितायाः ।
सीमन्तिते तिमिरकुन्तलमध्यभागे
सिन्दुरराजिरिव भाति मयूखरेखा ॥ १४ ॥

ज्योत्स्नापदेशमवधूय सितोत्तरीयं
स्तोकावशेषितसदाभरणप्रबन्धा ।
अङ्गीकरोत्यरुणमावितमङ्गरागं
प्राचीदिशा दिनपतिं परिभोक्तुकामा ॥ १५ ॥

निर्णिज्य संप्रति निशाङ्गनिवेशलक्षं
कालेयपद्ममिव संतमसं कलङ्कम् ।
क्षोभोभृतामरुणदीधितयोऽनुरक्ताः
पाशानलक्तकरसैरिव रज्जवन्ति ॥ १६ ॥

प्रादुर्भव्यति चराचरजन्तुवर्गे
 प्राप्सारूपेण विधुना तमसा च वेला ।
 आभाति भावितपरस्परदेशयोगा-
 न्मायाविभक्तिरिव लोहितशुद्धकृष्णा ॥ १७ ॥

उन्निद्रपद्मनयनः सुभगोत्पलाभः
 संभावितो मुनिगणैरुपपन्नबोधैः ।
 रागोत्तरां श्रियमवाप्य रथाङ्गशोभी
 जातः स एव सम्यो जगदेकसेव्यः ॥ १८ ॥

नीतः श्रमं निहतरान्निवरुथिनीक-
 श्वन्द्रातपन्नविनिपातयितुसभूमा ।
 प्रस्यूपवैरिविश्वेन पराहतात्मा
 कारुपतीक्ष इव गच्छति कामवीरः ॥ १९ ॥

योऽसौ जनस्य दिशतीव सुधानिधानं
 जातध्वनिः श्रुतिषु नागरदुन्दुभिस्ते ।
 मन्ये स एव मदनस्य निशाचरस्य
 स्वच्छन्दसौप्तिकनिवृत्तिमभिव्यनक्ति ॥ २० ॥

वन्तर्बहिश्च तमसा परिमुच्यमाने
 जागर्षया जगति संप्रति दीप्यमाने ।
 पञ्चायुषधिरमग्निं क्रमशान्तिमिच्छन्
 निद्रामुपैति हृद्येषु नितम्बिनीनाम् ॥ २१ ॥

अग्नेभ्यन् गुरुखिव स्वयमानकाना-
 गादिष्टसंसदिव कन्धरया तवैषः ।

द्यक्तप्लुतेन निगदेन विशुद्धवर्णः

प्रस्तौति नाथ निगमान् प्रतिबोधनार्हः ॥ २२ ॥

मुग्धाः स्वमुष्टिपरिमेयमनोज्ञमध्वाः

पर्यायचापलतिका इव पञ्चवाणः ।

प्रास्थानिकप्रणयदुर्विनयोपशान्त्यै

प्रत्यक्षयन् प्रतिनिवर्तयतीव यूतः ॥ २३ ॥

अन्तश्चकासदसितोत्पलमङ्गयोगाद्

भासोन्मदेव परिमोलिततारकार्था ।

निष्पीतकान्तिमकरन्दरसं प्रतीच्यां

नीहारभानुचपकं निदधाति संध्या ॥ २४ ॥

दृष्टा निमीलितवर्ती नियतिप्रभावा-

दात्मप्रियां कुमुदिनीमवधृतधामा ।

च्योत्तुषारनयनोदकविन्दुरिन्दुः

प्रस्थानमिच्छति महत्प्रतिपन्नदैन्यः ॥ २५ ॥

भोक्तुं दिवं निजवियोगविलुप्तदीप्तिं

प्रागेव तीव्रहचिना प्रहितेव संध्या ।

मालिन्ययोगमपनीय करावमर्शैः

प्रायो यथार्हमनुलिम्पति कुङ्कुमेन ॥ २६ ॥

अर्थेन पाटलमनूरुकरानुपङ्गा-

दर्थान्तरेण मणिमेचकमन्तरिक्षम् ।

अस्पृष्टतापमधिरोहति निस्तमस्कं

संवीतपीतवसनेन तुलां त्वयैव ॥ २७ ॥

पद्मापदाम्बुरुहयावकपिङ्गवाङ्गा

भासा नितान्तमुदयान्तरितस्य शानोः ।

आरज्यते गगनमद्य जगत्प्रसूते-

र्नामीसरोरुहमुवा रजसेव गात्रम् ॥ २८ ॥

दग्धुं तमो दनुजवृन्दमिवाम्बुराशे-

रुत्तस्युषो मधुरिपोरिव तिग्मधातुः ।

उन्नेपिणी सुमनसामुद्विजा पुरस्ता-

च्चक्रमभामनुकरोति मरीचिमाली ॥ २९ ॥

दृष्टिद्वयं नियतकालमिदं प्रजाना-

येका निमीलति तयोरितराप्यलक्ष्म्या ।

तत्तादृशोस्तव दृशोर्मुगपप्रबोधा-

दालोकबोगमनघं भजतां त्रिलोकी ॥ ३० ॥

प्राचीनशैलविपये प्रचुरांशुरेखां

संध्यादशामरणरागधृतावसिक्तान् ।

कालो निवाय सृजतीव धनैस्तदन्ते

तिग्मघूर्ति त्रिसुवनैकमहापद्मीपम् ॥ ३१ ॥

पर्याप्तरस्मिन्किरेण सुवृत्तभृङ्गा

सूर्येन्दुबिम्बयुगलेन समस्वितेन ।

आभाति कलत्रणिजा परिकल्प्यमाना

नक्तंदिवशृणुलेव नमःस्यलश्रीः ॥ ३२ ॥

नैशं तमः क्षिपति नन्दितचक्रवाके

पद्मानि बोधयति भाविनमित्रभावे ।

दृष्टिं प्रसाधयति दर्शितसत्यथेऽस्मिन्
दोषोल्बणा कुमुदिनी बहुमानशून्या ॥ ३३ ॥

पादस्पृशां दिशति भूमिभृतां प्रकशं
सत्त्वं समेधयति सद्भिरुदीरितार्थः ।
तेजोगणानपि तिरस्कुरुते स्वदीप्त्या
चक्रप्रियस्त्वमिव संप्रति चण्डभानुः ॥ ३४ ॥

आजानपाण्डरतनुः परभागमृच्छन्
नीलाम्बरद्युतिमुषा निजलाञ्छनेन ।
स्फीताकृतिः परिगजे मदरागलक्ष्म्या
वीर स्वदग्रज इवैव विभाति चन्द्रः ॥ ३५ ॥

संध्योपरागसमयं प्रतिलभ्य पुण्यं
ज्ञातुं निशा गगनसौधतलावतीर्णा ।
आरक्तरूपमवलम्बयता कराग्रं
पत्या सह प्रविशतीव परं समुद्रम् ॥ ३६ ॥

देव त्वयीव दिवसागमजागरूके
संरक्तविश्वमुदयं सवितर्युपेते ।
अस्तं शनैरभिपतन् भजते मृगाङ्क-
स्त्वद्वैरिवारवनितावदनेन्द्ववस्थाम् ॥ ३७ ॥

राजास्तमेति मुहृदा मदनानेन सार्धं
दीनाकृतिः कुमुदिनी दृढवद्वफोशा ।
वैरी समेति विषमाश्व इतीव भीता
छायाच्छलेन भजते गगनं त्रियामा ॥ ३८ ॥

आमृश्य रात्रिमरुणोदयजातपुष्पां
 प्राप्तानुत्ताप इव सत्यलङ्घनेन ।
 ज्योत्स्नांगुलं द्विजपतिः परिधाय नूनं
 श्रीहान्तो विशति चारिनिधिं विवर्णः ॥ ३९ ॥

अभ्येति भानुहृदयाद्रिमसङ्घतेजाः
 स्थातुं स एष समयो न ममेति पश्यन् ।
 प्रायः समाश्रयति पाशभृतामिगुप्तं
 तारापतिश्चरमसागरतोयदुर्गम् ॥ ४० ॥

मूले मनाग् भवति मुञ्चति पूर्वभागं
 क्षैथिल्यमृच्छति तमालरुचिस्त्रियामा ।
 आकूप्यते चरमशैलवने विहर्तुं
 सीरायुधेन यमुनेव सुधांगुनेयम् ॥ ४१ ॥

प्रस्थानकालभङ्गनात् परितोषितेन
 ज्योत्स्नात्मिकां हरिवधूसहजेन दत्ताम् ।
 प्रायेण नाकवनिवानखदीप्तिलक्ष्यां
 शेषापटीं चरमभृदसौ दधार ॥ ४२ ॥

सूक्ष्माभिरामनिजदीपितियुत्रलम्बी
 पर्यन्तलातिमिरालकदर्शनीयः ।
 सिन्दूररञ्जित इवैष विभाति लक्ष्म्याः
 सीमन्तमौक्तिकमणिः प्रतिभाति चन्द्रः ॥ ४३ ॥

प्रालेयरुषिनिद्रं प्रयमेतराब्धौ
 मर्मकदेशमनुयाति शृगाह्विग्मम् ।

मानच्छिदां मकरकेतनसायकानां
शाणोपलं चिरनिघर्षणकर्शितार्थम् ॥ ४४ ॥

आद्यौ वराभमुदितं शरपाण्डुमध्ये
पश्चान्मधूकपरिघूसरमिन्दुविम्बम् ।
संपद्यते पुनरदृष्टतमामवस्थां
कालार्पितं करञ्जचिह्नमिव क्षपायाः ॥ ४५ ॥

नैशं तमिस्रमरुणेन विलुप्तसारं
निःशेषयन्नयमुदेति मयूखमाली ।
मत्सेवनेन पुरतो मुपितैकदेशं
विद्यावतां ग्रजिनराशिमिवान्तरात्मा ॥ ४६ ॥

उद्गच्छता पुरुषकेसरिणेव पूष्णा
काले तमो विदलितं करजैः प्रवालैः ।
गाढं हिरण्यकशिपोरिव गात्रमन्यत्
संध्वाच्छलेन रुधिरं क्षरतीव सान्द्रम् ॥ ४७ ॥

प्राप्तोदयस्य तपनस्य तवेव धाम्ना
क्षिप्तो गुहान्तरनिरुद्ध इवान्वकारः ।
विश्वावलोकननिरोधविघातवृत्ते-
रत्याहितस्य परिपाकमिवैव मुङ्क्ते ॥ ४८ ॥

ममा चिरं महति संतमसाम्बुराशौ
दंष्ट्राभिरामरुचिना दिवसागमेन ।
उत्क्षिप्यते दनुजशोणितलोहितेन
प्रायो वराहवपुषा विमुनेव भूमिः ॥ ४९ ॥

निद्रामपास्य तमसा च दृशो निरोधं

प्रत्यङ्मुखं प्रथमतः प्रथयन् प्रकाशम् ।

निःश्रेयसप्रतिपदेन निजेन धाम्ना

विश्वे समाधिरिव दर्शयते विवस्वान् ॥ ५० ॥

आशापरीतमविवेकमिवान्धकारं

शङ्काशतास्पदमलक्षितसर्वतत्त्वम् ।

निर्धूय संप्रति निशामिव बाह्यविद्यां

तत्त्वावसाय इव भाति विभातकालः ॥ ५१ ॥

निर्विश्व चन्द्रमितपन्नरसं निशात्मा

ल्येलम्बजातिरभितो लुलितान्यपुष्पा ।

त्वद्वपन्नचन्द्रनिरपायरसानिदानीं

पद्मानुपैति परितोपितराजहंसान् ॥ ५२ ॥

नात्यन्ततः कुमुदिनी प्रतिपन्ननिद्रा

नानीव बोधमुपयाति सरोजिनी च ।

एतेन नूनमनयोरविशेषदृष्ट्या

नाथानुवृत्तिनियतेव भवत्यवस्था ॥ ५३ ॥

पर्यस्यता मुरभिपन्नपरागजालं

पशानिलेन परिधूननसंभवेन ।

संपुष्पयन्ति मकरध्वजद्वयवाहं

शान्तं पुनः पुनरमो मरमोषु हंसाः ॥ ५४ ॥

कालोत्थिताः स्थितिभृता गुणयन्त्रिकत्याद्

दानोदकार्दकरपुष्करदर्शनीयाः ।

संभावयन्त्यभिमुक्ताः समयोपयातान्

भृङ्गान् वनीपक्वजनानिव वारणेन्द्राः ॥ ५५ ॥

गजामुपेत्य मदकुञ्जरगण्डपालीं

मत्तान् समीक्ष्य मधुपान् परिघूर्णमानान् ।

शुद्धानि हन्त कुमुदानि तमस्यपेते

भूयस्तदन्वयमयादिव संकुचन्ति ॥ ५६ ॥

सत्त्वक्षमाधिकतया शयिताः पृथिव्यां

निद्रामयीं व्यपगमय्य निजामविचाम् ।

निःसङ्गवृत्तिनियताः स्थिरसंयमार्हा

मुञ्चन्ति संप्रति मदं मुदिता गजेन्द्राः ॥ ५७ ॥

शैल्यदयस्तव हयाः समयप्रवृद्धा-

ध्वत्वार एव निगमा इव मूर्तिमन्तः ।

आवर्तयन्त्यतनुहेपित्त्रीचिमेदै-

र्वैरात्रिकं वदुमिरप्ययनं प्रवृत्तम् ॥ ५८ ॥

आयोधने विहरणे व्यवधानवन्तः

प्राड्यैः परिच्छदपरिष्करणोपचारैः ।

संयोजयन्ति रथयोगविदः शताङ्गं

तादर्थ्ये द्वितीयमिव सारथयस्त्वदीयाः ॥ ५९ ॥

निद्राविशेषविगमेऽपि मदानुपङ्गा-

म्मन्दं दृशो मुकुल्यन्ति मदावलेन्द्राः ।

एवामनूहविरणैररुणीकृतानां

सप्तश्रुतां भवति सांध्यपयोदल्क्ष्मीः ॥ ६० ॥

आलक्ष्यदूरमत्रोद्युग्हादमुष्मात्
 स्वामाचिकं वदनमारुत्सौरभं ते ।
 अम्भोरुद्वाङ्मणमपत्रपयन् समीरो
 मन्दं परिभ्रमति मन्दिरदीर्घिकासु ॥ ६१ ॥

आघूर्णितानि मृदुना पथनेन पद्मा-
 न्यादेगयन्ति मदलेशमयीमवस्याम् ।
 निर्गच्छतां तव च धारवधूजनानां
 निद्रावशेषकलुषाणि विलोचनानि ॥ ६२ ॥

रेणूक्त्राः सरसिजोत्पलकैत्रवाणां
 कुर्वन्त्यनृतिमिरेन्दुरुचिप्रकाशाः ।
 मायः ससुव्रतरुणीपरिकर्मभृतां
 चर्चां नवीनवुसृणामरुचन्दनानाम् ॥ ६३ ॥

अध्यासितं कुमुदतल्पमपोह्य काले
 पद्मोत्पलानि शनकैः श्रियमात्रवन्तीम् ।
 संजीवयन्त्यल्लुचामरदर्शनयैः
 पक्षैः स्वयं परिजना इव राजहंसाः ॥ ६४ ॥

प्रत्यूपलक्षणरसायनसंप्रयोगात्
 प्रात्प्रेत्यरश्मिमहसा जरसेव मुक्तः ।
 पद्मोत्पलप्रगृतिभिः परिकर्मवत्यो
 गृह्णन्ति यौवनदशां गृह्णीर्षिकास्ते ॥ ६५ ॥

औद्यानिकीषु सुमनःस्वनवासपूर्वं
 नूतं सरोरुहवनेषु च नूतनेषु ।

आदित्सते वदनमारुतसौरभं ते
शय्यानिकायममितो विहरन् समीरः ॥ ६६ ॥

अर्च्यस्य संप्रति सतामवगाढतीर्था
मन्ये प्रगृह्य नलिनी मकरन्दमर्ष्यम् ।
व्यक्तद्विरेफनिनदा विहिताभिमुख्या
पत्युस्त्रिषां प्रणयतीव करप्रसारम् ॥ ६७ ॥

ज्योस्त्रासखीं कुमुदिनीं अमरः प्रहृष्यन्
निर्विभ्य नित्यपरिशुद्धरुचिं निशायाम् ।
रागादुपैति नलिनीं रजसाभिजुष्टां
किं नाम नाचरति मन्मथहस्तवर्ती ॥ ६८ ॥

संध्याच्छलेन पुरुषोत्तम सांप्रतं ते
सैवाधुना भृगुसुता तमसां न्हिन्त्री ।
भूयः समुत्थितवती धृतपुण्डरीका
भोगाय सागरगृहाद् भुवनैकयूनः ॥ ६९ ॥

चन्द्रातपत्रिदिवसैवलिनीप्रवाहे
मग्नोत्थितां कमलिनीमुपसेवमानाः ।
प्रत्यप्रभिन्नमुकुलप्रसृतैः परागै-
रुत्थापयन्त्यगरुधूपमिवोत्पलिन्यः ॥ ७० ॥

पौरंदरीं दिशमनूरुनिबद्धरागां
दृष्ट्वा तथा परिणमत्यपरा दिशापि ।
स्त्रीणां भतानुगतिकप्रतिमतिभाजां
ख्यातं ततो भवति कामितकामिनीत्वम् ॥ ७१ ॥

निद्रायते कुमुदिनी चिरसंप्रबुद्धा
 सुप्ता प्रबोधमुपयाति सरोजिनी च ।
 यामेषु श्रुतिमनयोरधिगम्य नूनं
 शिष्यायितं त्वदचरोधनितम्बिनीभिः ॥ ७२ ॥

मित्रस्य लुप्ततमसोऽप्यतिरागमाजः
 संश्लेषणं मम न युक्तमितीव मत्वा ।
 मीलत्यसौ कुमुदिनी सह तारकाभिः
 प्राप्तं व्रतं तद्विह राजपरिग्रहाणाम् ॥ ७३ ॥

आमोदयोगमवशात् सहसाश्रयन्ते
 पत्युस्त्विषां तव च पादनिषेवणेन ।
 क्षिप्तास्त्वया हृदि गृहीतशुचः सितीन्द्राः
 स्वान्तर्निविष्टमधुपाश्च सरोजकोशाः ॥ ७४ ॥

आविःस्मितैरमरसिन्धुतरङ्गरूपै-
 राकेकरमियतमाजनदृष्टिभोग्यैः ।
 स्वत्सौख्यशायनिकसूरिगणेन सार्धं
 निर्वेशयोगमुपयाम निरीक्षणैस्ते ॥ ७५ ॥

अधिगतनिलयानामौषवाह्यद्विषानां
 मदपयसि वितन्वन् मञ्जनेन्मञ्जनानि ।
 शवहति पवमानः स्पन्दयन् मन्दमन्दं
 परिष्मदरुणिन्नः पङ्कजारण्यकेशान् ॥ ७६ ॥

उपवनमधुपानामुन्मदैः स्वैरगीतै-
 स्तनुमरुदुषदिष्टैश्चाख्यास्यैर्लतानाम् ।

दरविलुपितदानैर्दन्तिनां कर्णतलैः .

समयसमुचितं ते भाति संगीतकृत्यम् ॥ ७७ ॥

हरति रतिविहारैरर्धविस्रंसितानां

युवजनहृदयानि श्रान्तपञ्चायुधानि ।

उपहितगुणमारादुत्थिताभिर्वधूमिः

कुटिलनियमिताग्रं गुम्फनं चूलिकानाम् ॥ ७८ ॥

क्षितिरियमवधृतध्वान्तनीलोत्तरीया

विकसितमुखपद्मा व्यक्तसंध्याङ्गरागा ।

अभिमतकरदानान्निर्व्यपेक्षा त्वदन्यै-

रनुभवितुमिव त्वां दर्शयन्त्यात्मरूपम् ॥ ७९ ॥

मधुन इव दयायाः सामरस्यं दधानैः

कमलखनमनन्यां कान्तिमध्यापयद्भिः ।

फणिपतिरमणीयं देवपर्थङ्कमुज्झन्

परिणमय शुभं नः पावनैरक्षिपातैः ॥ ८० ॥

दिनमुख इति नाम श्रावितः सूतपुत्रै-

रभजत जितनिद्रो जागरं यादवेन्द्रः ।

सरिदुपगमकाले साधुसंरक्षणार्थं

मुनिमिरिव स एव स्तूयमानो मुकुन्दः ॥ ८१ ॥

धनमिव निगमानां धर्ममुत्तम्विष्यन्

त्रिजगदनुविधेयं कर्म निष्पाद्य सांध्यम् ।

सितगुणपरिधानैः सेवितो मन्त्रिमुख्यै-

रत्नमकुर्वत् नाथो हैममास्थानपीठम् ॥ ८२ ॥

इति श्रीयदुनाथसुप्रभातं समाप्तम्

७०. रघुवीरसुप्रभातम्^१

कृष्णकविविरचितम्

परिणतिपरिदांसी मन्दमन्द्रं निशाया
 मृदुमधुरनिनादो नृभ्रतेऽयं मृदङ्गात् ।
 फटतलपरिमृष्टाद् यन्दिनामागतानां
 रघुकुलजलधीन्दो नाथ ते सुप्रभातम् ॥ १ ॥

मुहुरविकल्पीतैर्मोहयन्निन्द्रियौघं
 श्रुतिपुटविवराभ्यां मन्दमन्तः प्रविश्य ।
 व्यमपहरति द्राग्भानसं चेषुनादो
 रघुकुलजलधीन्दो नाथ ते सुप्रभातम् ॥ २ ॥

उदयति निशि यस्मिन् सद्रणो धिक्कृतोऽभूत्
 ॥ तु पतनमुपैव्यसुन्नतिं धिग् धिगिन्दोः ।
 प्रभवति हि विभूये सद्रणस्योन्नतिस्ते
 रघुकुलजलधीन्दो नाथ ते सुप्रभातम् ॥ ३ ॥

अयमुदयति गूढः किञ्चिदुच्चैः सरिद्धिः
 श्रयति सपदि भात्वानंशुजालैः परीतः ।
 हरिहरदिसिताक्ष्याः कङ्कताभां करान्त्रे
 रघुकुलजलधीन्दो नाथ ते सुप्रभातम् ॥ ४ ॥

दशशतकरजालं द्राक् प्रसार्यांशुमालि-
 न्यमरदिगसिताक्ष्याश्लेषणायोन्मुखेऽस्मिन् ।

^१ Edited from a recent transcript, No. TR 315 (D. C. No. 1830).

कलमिह रचयन्ते गीतमेता विहङ्गयो
रघुकुलजलधीन्दो नाथ ते सुप्रभातम् ॥ ५ ॥

विकचजलजगन्वानाहरन् मन्दवात-
श्चिरमयमवगाह्य सोतसि हादिनीनाम् ।
शमयति तव देव्याः स्वेदबिन्दून् मुखाब्जे
रघुकुलजलधीन्दो नाथ ते सुप्रभातम् ॥ ६ ॥

जनकनृपतिकन्या पूर्वमेव प्रबुद्धा
कथमपि विरचय्याश्लेषभेदं तवैषा ।
रचयति ननु दूरे क्लेशमायीजनात् ते
रघुकुलजलधीन्दो नाथ ते सुप्रभातम् ॥ ७ ॥

तव चरणसरोजद्वन्द्वसंवाहनेन
हृदयमपि गमयित्वा शर्वरीं निर्निमेषम् ।
अरुणनयनकोणः प्राञ्जलित्वापुसूनु
रघुकुलजलधीन्दो नाथ ते सुप्रभातम् ॥ ८ ॥

कम्पि कुलिशपाणेरायुधेनाप्यभेद्यं
रचयसि यदि सेतुं देव संसारसिन्धोः ।
तरति सुखमिदानीं सर्व एवात्र लोके
लघुकुलजलधीन्दो नाथ ते सुप्रभातम् ॥ ९ ॥

इति श्रीरघुवीरसुप्रभातं समाप्तम्

७०. रघुवीरसुप्रभातम्^१

कृष्णकविविरचितम्

परिणतिपरिशंसी मन्दमन्दं निशाया
 मृदमधुरनिनादो जृम्भतेऽयं मृदङ्गात् ।
 करतलपरिमृष्टाद् वन्दिनाभागतानां
 रघुकुलजलधीन्दो नाथ ते सुप्रभातम् ॥ १ ॥

मुहुरविकल्गीतैर्मोहयन्निन्द्रियौषं
 श्रुतिपुटविवरान्यां मन्दमन्तः प्रविश्य ।
 अयमपहरति द्राघ्यानसं वेणुनादो
 रघुकुलजलधीन्दो नाथ ते सुप्रभातम् ॥ २ ॥

उदयति निम्बि बस्मिन् सद्गुणो विकृतोऽभूत्
 स तु पन्नमुपैष्यस्युर्जातिं पिग्ं धिगिन्दोः ।
 प्रभवति हि विमृत्यै सद्गुणस्योन्नतिस्ते
 रघुकुलजलधीन्दो नाथ ते सुप्रभातम् ॥ ३ ॥

अयमुदयति गूढः किञ्चिदुच्चैः सरिद्धिः
 भ्रमति सपदि भास्वानंगुञ्जालैः परीतः ।
 हरिहरिसिताक्ष्याः कङ्कताभां कराब्जं
 रघुकुलजलधीन्दो नाथ ते सुप्रभातम् ॥ ४ ॥

दशशतकरजालं द्राक् प्रसार्यांशुमालि-
 न्यमरदिगसिताक्ष्या श्लेषणायोन्मुखेऽस्मिन् ।

^१ Edited from a recent transcript, No. TR 315 (D. C. No. 1830).

आसीनः पञ्चवय्यामकुस्त विकृतां राक्षसीं यो द्विसप्त

क्रथ्यादानां सहस्राण्यथ खरमवधीद् दृषणं च विशीर्षम् ।

मारीचं मार्गारूपं दशवदनहतामाकृतिं भूमिजाया

अन्विष्यन्नार्तगृध्रं स्वगतिमथ नयन् मामवेद् मन् क्वन्धम् ॥ ५ ॥

पम्पातीरं स गच्छन्निह कृतवसतिर्भक्तिपुष्टः शर्वर्ष

दत्त्वा मुक्तिं प्रकुर्येन् हनुमत उदितं प्राप्तसुग्रीवसख्यः ।

सप्त च्छित्वाथ सालान् विधिबरबलिनो बालिमित् सूर्यसूनुं

कुर्वाणो राज्यपालं समवतु निवसन् मान्यवत्कन्दरेऽसौ ॥ ६ ॥

नीत्वा मासान् कपीशानिह दश हरितः प्रेष्य सीतां विचित्या-

यातश्रीमद्वनूमद्विरमथ समनुस्मृत्य गच्छन् कपीन्द्रैः ।

सुग्रीवाद्यैरसंख्यैर्दशमुखसहजं मानयन्नधिवाचा

दैत्यैः सेतुकारी रिपुपुररुडवेद् वानरैर्वैरिषाती ॥ ७ ॥

भग्नं कृत्वा दशास्यं गुरुतरवपुषं कुम्भकर्णं निहत्य

प्रध्वस्ताशेषनागं पदकमलनतं तार्क्ष्यमानन्ध रामः ।

सर्वानुज्जीवयन्तं गिरिधरमनघश्चाञ्जनेयं कपीन् स्वान्

विज्ञानास्त्रिण रक्षन् समवतु दमयैलक्ष्मणाच्छक्रशत्रुम् ॥ ८ ॥

क्रथ्यादान् मन्त्रसंख्यानपि दशवदनं ब्रह्मपूर्वैः सुरेशैः

पुष्पैराकीर्यमाणो हुतवहविमलामाप्य सीतां विधाय ।

रक्षोनाथं स्वभक्तं स्वपुरमथ गतः पुष्पकस्थः समस्तैः

साम्राज्ये चाभिषिक्तो निजजनमखिलं मानयन् मे गतिः स्यात् ॥ ९ ॥

रक्षन् क्षोर्णां समृद्धां जुत उत मुनिभिर्मानयन् धायुसूनुं

प्रेष्यादित्यात्मजादीन् व्यतनुव भरतं यौवराज्येऽनुमान्य ।

७१. रामचारित्रमञ्जरी^१

राघवेन्द्रतीर्थथतिकृता

श्रीमान् विष्णुः प्रजातो दशरथनृपते रामनामाथ नीतो
 विश्वामित्रेण मन्त्राहदनुजसहितस्ताटकाघातकोऽस्त्रम् ।
 प्रच्छास्यं प्राप्य हत्वा निशिचरनिकरं यज्ञपालो विमुच्या-
 हस्याशापं च मद्भत्वा शिवधनुरुपयन् जानकीं नः प्रसीदेत् ॥ १ ॥

आयन् रामः समार्योऽध्वनि निजसहजैर्भाग्वि जातरोपा-
 ङ्गत्वा तद्रं सुरारिं पुरग उत नुतस्तापसैर्भूपपृष्टैः ।
 कल्याणानन्तधर्मोऽगुणलवरहितः प्राणिनामन्तरास्मे-
 त्याद्युक्तश्रामिपेके पुरजनमहितो मद्यतां मे वचोभिः ॥ २ ॥

कैकेयीप्रीतिहेतोः ससहजनृपजो वल्कली यानरथ्यं
 गङ्गातारी गुहार्च्यः कृत्रुचिरजटो गीष्पतेः पुत्रमान्यः ।
 तीर्त्वा कृष्णां प्रयातोऽवतु निजममलं चित्रकूटं प्रपन्नं
 स्याम्याभिर्भ्रातरं तं श्रुतजनकगतिः सान्त्वयन्नुत्तीर्यः ॥ ३ ॥

दत्त्वासौ पादुके स्वे क्षितिभरणकृते प्रेप्य तं काकनेत्रं
 व्यस्याराधोऽत्रिनाम्ना वनमथ समितो दण्डकं तापसेष्टम् ।
 कुर्वन् हत्वा विराधं खलकुलदमनं यानितस्तापसाभ्यै-
 त्तोपां दत्त्वाभयं स्वानसिधनुरिपुधीन् यानगस्त्यात् स पातु ॥ ४ ॥

^१Based on the MS. No. PM 2780 (D. C. No. 1860) and is collated with the text printed in Kannada character in the *Stotramanjari* (Udipi, 1966, pp. 195-7).

आसीनः पञ्चवय्यामकुस्त विकृतां राक्षसीं यो द्विसप्त

क्रव्यादानां सहस्राण्यथ खरमवधीद् दृषणं च त्रिशीर्षम् ।

मारीचं मार्गरूपं दशवदनहृतामाकृतिं भूमिजाया

अन्विष्यन्नातृगृध्रं स्वगतिमथ नयन् मामवेद् भ्रन् कबन्धम् ॥ ५ ॥

पम्पातीरं स गच्छन्निह कृतवसतिर्गक्तिषुष्टः शबर्यै

दत्त्वा मुक्तिं प्रकुर्यन् हनुमत उदितं प्राससुग्रीवसख्यः ।

सप्त च्छित्त्वाथ सालान् विधिवस्बलिनो वालिभित् सूर्यसूनुं

कुर्वाणो राज्यपालं समवतु निवसन् माल्यवत्कन्दरेऽसौ ॥ ६ ॥

नीत्वा मासान् कपीशानिह दश हरितः प्रेप्य सीतां विचित्र्या-

यातश्रीमद्धनूमद्विरमथ समनुस्मृत्य गच्छन् कपीन्द्रैः ।

सुग्रीवाद्यैरसंख्यैर्दशमुखसहजं मानयन्नधिवाचा

दैत्यज्ञः सेतुकारी रिपुपुररुडवेद् वानैर्धैरिधाती ॥ ७ ॥

भ्रमं कृत्वा दशास्यं गुरुतरयपुषं कुम्भकर्णं निहत्य

प्रध्वस्ताशेषनागं षडकमलनतं तार्क्ष्यगानन्ध रामः ।

सर्वानुज्जीवयन्तं गिरिधरमनघश्चाञ्जनेयं कपीन् स्वान्

विज्ञानास्त्रेण रक्षन् समवतु दमयैलक्ष्मणाच्छक्रशत्रुम् ॥ ८ ॥

क्रव्यादान् भ्रन्नसंख्यानपि दशवदनं ब्रह्मपूर्वैः सुरेशैः

पुष्पैराकीर्यमाणो हुतवहविमलामाप्य सीतां विधाय ।

रक्षोनार्थं स्वभक्तं स्वपुरमथ गतः पुष्पकस्यः समस्तैः

साम्राज्ये चाभिषिक्तो निजजनमखिलं मानयन् मे गतिः स्यात् ॥ ९ ॥

रक्षन् क्षोर्णां समृद्धां नुत उत मुनिभिर्मानयन् वायुसूनुं

प्रेप्यादित्यात्मजादीन् व्यतनुत भरतं यौवराज्येऽनुमान्य ।

कार्ये सौमित्रिमार्तृभृगादितकृदरिभोऽथ शत्रुघ्नतो यो

हत्वा तं दुष्टशूद्रं द्विजसुतसुसदो कुम्भजान्मालधारी ॥ १० ॥

यज्ञांस्तन्वंस्त्रिकोटीन् न्यतनुत भरताद् यः सुरानीकृत्वाक्याद्

यास्यन् धामान्निपुत्रं भुजिसमयमयन्नात्मसुजं स्वराज्ये ।

कृत्वा श्रीमद्वनमूढतविमलचलचामरच्छत्रशोभी

ब्रह्माद्यैः स्तूयमानोऽनिलजकरलसत्पादपद्मोऽवतान्नः ॥ ११ ॥

इति श्रीरामचारित्रमञ्जरी लेखतः कृता ।

राघवेन्द्रेण पतिना भ्याद् रामप्रसाददा ॥ १२ ॥

इति श्रीराघवेन्द्रतीर्थयतिकृता राम[चारित्र]मञ्जरी समाप्ता

७२. राममत्तमस्तोत्रम्^१

महादेवविरचितम्

श्रीकामुको निखिलनाकालभैविंपुल्लोकाकुलैरभिनतो

रेवारथाङ्गवरशङ्खाधितः कम्पटशालामृगैः सह सुरैः ।

यो गामुपेत्य बहुवेगाश्वितः कलितयागात् स्वयं दशरथात्

श्लाघाशतैर्दिविपद्मोष्पापितैः सजलमेधाकृतिः समजनि ॥ १ ॥

वाचा मुनेस्तदनु वाचालितज्यघनुराचाम्यजीवनमिप्सु

तुच्छात्मनां स्वतनुदुच्छायसंतमससंछादितान्तरनिशाम् ।

^१ Based on the MS. No. 73243 (D. C. 1889).

आजानपावनसरोजायमानपदभाजा कणेन रजसः

कष्टं स्त्रिया झटिति निष्टङ्कितं विदधद्विष्टं च योऽदित मुनेः ॥ २ ॥

कुष्ठान्यशक्तिशितिकण्ठाशुगासनमरं ठाकृतं भञ्जयन्

घ्रीडास्मरस्फुरणनीडाघितां च जनकेडापतेरात्मजाम् ।

रूढानुरागकमुद्गामुपेत्य पथि मूढाशयं प्रतिघया

शोणाक्षमप्यथ भृगूणामधीशमपरीणावलेपमतनोत् ॥ ३ ॥

ताताज्ञया तदनु सीतान्वितो भुवनपाता समेत्य विपिनं

याथार्थ्यवेदिमुनिनार्थार्थितो विमतमाधाय पञ्चवटिकाम् ।

गोदावरीविद्गनादानुबन्धवहुमोदावहामधिवसन्

क्रोधादरं विपुलयोधाधरं विपममेधाधरं खरमहन् ॥ ४ ॥

नानामुखोक्तिबहुमानागतं झटिति लीनायुषं च हरिणं

आपाद्य यातुहृतभूपाल्मजाविरहतापातुरो वनभुवि ।

शैफालिकामिलितरेफाधिकाख्यरवरेफायिताधिकघृतिः

धीवाशयं तदनु चाबाधितोष्णकरशावार्थमिन्द्रतनयम् ॥ ५ ॥

^१प्राभातिकार्कफलोभाभियुक्तकपिनाभातदारकुशलः ॥

भीमाशुगैस्त्रसति सामावलम्बिनि विनामाश्रये जलनिधौ ।

आयासलेशमपहायालिकृज्झटिति जायामुपः पुरमगात् ॥ ६ ॥

धीराशयः सकलवीराम्रणीरहितमाराय सैनिक्युतः

कालात्मकः स्वभुजलीलावमुक्तगरजाल्यहताशरणः ।

दावानलः स्रुतु यथा वा तृणं युधि तथैवातृणोद् दशमुखम्
 नैशाचरं तदनुजे शास्त्रतो विलसदाशावतीं श्रियमघात् ॥ ७ ॥

योषामुपेत्य गतद्रोषां ततोऽभजत तोषान्वितो निवपुरे
 नीहारशीतलविदेहात्मजाङ्गमिलदीहानुरूपविहृति ।
 डोलाविहारमथ तालान्वितामिनयमेलाधिको ह्यनुभवन्
 साक्षात् पुरोऽस्तु धनुदीक्षागुरुर्मम स रक्षामण्डित्त्रजगताम् ॥ ८ ॥

मत्तेभयूथमिद्रमुचेजिताशुगनिकृचेन्द्रवैरिश्चिरसे
 त्रस्तापतज्जनसमस्तावनप्रणयविस्तारितात्मयशसे ।
 श्रीजानकीसहितराजाधिराजतनवे जायतां सद्रुपदा
 पादेऽर्पितं ननु महादेवनामककिना देवतार्चितपदे ॥ ९ ॥

इति श्रीराममत्तेभं संपूर्णम्

७३. लक्ष्मीनृसिंहसुप्रभातविंशतिः^१

पराङ्कुशामुनिविरचिता

अथ प्रसन्नशरदिन्दुमुखि प्रपन्न-
 पङ्कच्छटादलनपादसरोजयुग्मे ।
 लक्ष्मीनृसिंहपरिरम्भणरम्यगात्रे
 लक्ष्मीनृसिंहदयिते तव सुप्रभातम् ॥ १ ॥

^१ Based on a recent transcript, No. TR 803 (D. C. No. 1935).

भानुः स्वभानुपरिरम्भणमृग्मदब्ज-
 पालिर्वेलारिहरिदङ्गणमेति दीव्यन् ।
 शश्वद् विनश्यति च नैशमिदं तमिस्रं
 लक्ष्मीनृसिंह भगवन् तव सुप्रभातम् ॥ २ ॥

यः पद्मिनीं स्वधिरहेण कलङ्किसङ्ग-
 भीत्येव संकुचितनालकराब्जवक्त्राम् ।
 आश्वासयन्नुदयमेति मुहुः कराग्रै-
 लक्ष्मीनृसिंह भगवन् तव सुप्रभातम् ॥ ३ ॥

दोषाकरो निशि पयोजसुहृद्वियोग-
 दूरां स्पृशन् निजकरैर्नलिनीं विभाते ।
 मित्रेण दृष्ट उपघाव्य निलीयतेऽब्धौ
 लक्ष्मीनृसिंह भगवन् तव सुप्रभातम् ॥ ४ ॥

भायत्कपादनखचन्द्ररुचिद्रवत्स्व-
 भायोच्चलन्नयननिःसृतवाप्यपूराः ।
 विप्रा हरिर्हरिरिति स्फुटमीरयन्ति
 लक्ष्मीनृसिंह भगवन् तव सुप्रभातम् ॥ ५ ॥

गम्भीरवारिभवपङ्कजपत्रनेत्रं
 ध्यात्वा द्विजास्तरणिमण्डलमण्डनं त्वाम् ।
 अर्थं भवत्पदसरोजयुगे क्षिपन्ति
 लक्ष्मीनृसिंह भगवन् तव सुप्रभातम् ॥ ६ ॥

आसन्नतिम्भकरगर्भतयेव शक-
 काष्ठामुखं विलुलितोडुगणाग्र्यजालम् ।

दूरीकृतेन्दुतिलकं प्रविमाति पाण्डु
लक्ष्मीनृसिंह भगवन् तव सुप्रभातम् ॥ ७ ॥

विप्रास्त्रभिन्नकरकंधरसंधिबन्ध-
मन्देहदेहनवहैरिव मेघस्वण्डैः ।
मुक्तः पुरा स्वयमुदेति वियद् दिनेशो
लक्ष्मीनृसिंह भगवन् तव सुप्रभातम् ॥ ८ ॥

पद्मालयेषु गृहिणो नियताः प्रभाभिः
किञ्जल्ककर्मठगणा मकरन्दगिषाम् ।
विश्राणयन्त्यलिबद्धुभ्य उपागतेभ्यो
लक्ष्मीनृसिंह भगवन् तव सुप्रभातम् ॥ ९ ॥

दूरं गते कुमुदिनी रमणेऽतिमध-
गायन्मधुव्रतहठात्करणातिभीता ।
द्वारं गृहस्य पिदधाति दल्यररेण
लक्ष्मीनृसिंह भगवन् तव सुप्रभातम् ॥ १० ॥

धीरङ्गनाथस्रुठशिशुस्तार्थगौमाः
कृत्वाहिकं भुवनमङ्गलमादरात् त्वाम् ।
बद्धोभयन्ति विजयी भव माघवेति
लक्ष्मीनृसिंह भगवन् तव सुप्रभातम् ॥ ११ ॥

अम्भोजिनी निजकरैः कमने सुदूरा-
दागत्य ताडयति पत्रकवाटमाशु ।
उद्धात्य पृच्छति सुखागमनं गिरिन्दै-
लक्ष्मीनृसिंह भगवन् तव सुप्रभातम् ॥ १२ ॥

सन्तस्त्वदीयपदपङ्कजवन्दनाभि-

र्ध्यानार्चनस्तुतिनमस्कृतिबद्धभावाः ।

त्वां सर्वलोकशरणं प्रणमन्ति भूयो

लक्ष्मीनृसिंह भगवन् तव सुप्रभातम् ॥ १३ ॥

ध्यायन्ति भान्ति परियन्ति वदन्ति सन्ति

तिष्ठन्ति यान्त्यभिनमन्ति समाह्वयन्ति ।

आकर्णयन्त्यनुवदन्ति नुवन्ति सन्तो

लक्ष्मीनृसिंह भगवन् तव सुप्रभातम् ॥ १४ ॥

गायन्ति भृङ्गनिवहाः सरसीरुहेषु

आभ्यन्ति पान्थनिचयास्तरुणीजनेषु ।

आयान्ति मन्दमरुतस्तटिनीतटेषु

लक्ष्मीनृसिंह भगवन् तव सुप्रभातम् ॥ १५ ॥

मत्ता गजेन्द्रविसरास्तुरगैर्नदन्त्यु-

चृत्तास्तुरङ्गततयः प्रचरन्ति सोक्षाः ।

दृप्ता महोक्षनिकराः प्रभजन्ति धेनू-

र्लक्ष्मीनृसिंह भगवन् तव सुप्रभातम् ॥ १६ ॥

काकाः प्रयान्ति कुहराणि पुरीगृहाणां

घूकाः प्रयान्ति कुहराणि महीरूहाणाम् ।

कोकाः प्रयान्ति कुहराणि सरोरूहाणां

लक्ष्मीनृसिंह भगवन् तव सुप्रभातम् ॥ १७ ॥

डोलोत्सवे सुरगणैरशितेषु तारा-

दुग्धाक्षसण्डनिवहेष्वजमुस्यदेयाः ।

मागा इवेन्दुषिषणोशनसः प्रयान्ति
 लक्ष्मीनृसिंह भगवन् तव सुप्रभातम् ॥ १८ ॥

विधिदांकरशकविभावित भो
 विजितामरवेरिक्कम्भ विभो ।
 विविभागमसारविहार हरे
 विजयी भव देव रमानुहरे ॥ १९ ॥

क्षप कूर्म वराह वटोऽरिपटो
 भृगुनन्दन राघव धेनुक्कहन् ।
 वसुदेवसुतानप कल्किजनो
 विजयी भव देव रमानुहरे ॥ २० ॥

रक्षाधिराजशठजिद्रुपादपम-
 भृङ्गः पराङ्कुशमतीन्द्रतपोपनेशः ।
 हृद्यं ततान नतमङ्गलदायि पद्मा-
 सन्नायिताङ्गनरकेसरिसुप्रभातम् ॥ २१ ॥
 इति श्रीलक्ष्मीनृसिंहसुप्रभातविंशतिः समाप्ता

७४. विरक्तिमुक्तावलिः^१

गोविन्दाचार्यकृता

[यस्येच्छासमकाल एव जगतः सृष्टिसिद्धिश्चाप्ययो
 यः सच्चित्सुस्तदेहवांश्च रमते लक्ष्म्या स्वयं लीलया ।

^१ Edited from the MS. No. PM 2835 (D. C. No. 3122).

यश्चान्ते स्मृतमात्र एव हि भवागाधाम्बुधेरुद्धर-

स्युद्गीतो निगमागमैरवतु मां श्रीमान् स नारायणः ॥ १ ॥

यस्यापाङ्गनिरीक्षणामृतधुर्नापूरेण संवर्धिता

मच्चित्ते कवितालता नवरसाधारैः फलैः शोभते ।

रत्नाचार्यमहं गुरुं स्वपितरं नत्या तमम्बां सती-

मार्यां तां च सरस्वतीं भवपरिक्लेशान् निजान् वर्णये ॥ २ ॥

देवं गुरुं च युगपक्त्वा श्रीवासुदेवपदवाच्यम् ।

प्रथये विरक्तिमुक्तावलिं मुदे सास्तु सुमनसां रुचिरा ॥ ३ ॥

नत्या शिरसा कौलगिरवुनाथाचार्यदेशिकपदाब्जम् ।

स्वकूर्तं हि निवेदयतः प्रायश्चित्तं ममास्तु हरिपदयोः ॥ ४ ॥^१

अज्ञानोपनिदाघतप्तहृदयः पातुं सुविद्यापय-

स्तृष्णालेलमना भ्रमन् दिशि दिशि श्रान्तो भृशं संश्रितः ।

गेहारण्यमथ स्ववृक्षगहन तत्रापि चिन्तादवा-

क्रान्तोऽहं चकितो मृगो घनमिव ध्यायामि कृष्णं हृदि ॥ १ ॥

क्षुत्तृङ्गम्बुकमूपकावृततलो मध्ये च कामादिभि-

र्व्याप्तो वभ्रुत्रिडालकोरगमुखैर्वातादिरोगात्मकैः ।

श्वेनोलकमुखैः श्रितोच्चविटपस्तत्कोटराधिष्ठितः

क्लिश्यत्सस्तगस्तृक्पोतवदहं खिद्ये हरे पाहि माम् ॥ २ ॥

नानावर्णगरुन्मनोहरतनुः संवर्धितः पञ्जरे

संजल्पन् कलमुद्गरमन् सुमधुरं खादन् पिबन् स्वं वयः ।

^१ These four verses are separately numbered in the MS.

नीत्वा विस्मृतसद्विजायितगतिः स्वार्थैकलुब्धैर्जनै-
स्त्यक्तो निर्दयमन्वषट्शुक्वत् स्त्रिये हरे पाहि माम् ॥ ३ ॥

मोहादण्डमयान् स्वनीडपतितान् संवर्ध्य कृच्छ्रार्जितै-
र्नानास्वाद्यचयैश्चिरोद्गतगदस्वङ्गैर्मनोहारिभिः ।
कृजग्निः कल्पयन्मत्परमधोद्वीय प्रपातैः पिके-
र्नडि वधितजीर्णकावदहं स्त्रिये हरे पाहि माम् ॥ ४ ॥

आनीयोपसि नित्यदाः सुकलमं दत्त्वा मुखे पोषिता
या प्रेयस्यथ ये च पक्षपुटके संवर्धिताः शावकाः ।
यत्प्रीतिर्मनसो मुदे ह्यजनि तद्दालावलावधितो
नीडे संभ्रमदन्वषट्शुक्वत् स्त्रिये हरे पाहि माम् ॥ ५ ॥

धृत्याण्डं स्वमुखेऽक्षतं तत इतो नीत्वा मनोज्ञस्यले
न्यस्थानीय च दूरतः सुमधुरं संवर्धय दत्त्वा ततः ।
उन्नम्य स्वशिरो निपात्य च मुहुर्भ्राम्यन् वियुक्तश्च तैः
संचाराक्षमपीननृम्भवदहं स्त्रिये हरे पाहि माम् ॥ ६ ॥

संगृह्याम्बु हि किन्दुशो विस्वतः संवर्धय भेकान् वका-
नन्वेपां कलमान् लडाशयतया संतर्प्य वैदेशिकान् ।
श्रीप्ने क्षीणजलश्च तैर्विरहितो हा गावकासारवत्
शोच्यां दीनदशां गतोऽस्म्यव क्रुपासारेण कृष्णाम्बुद ॥ ७ ॥

त्वां विस्मृत्य गदान्धधीर्ममतयैवावर्धयं यान् गता-
स्त्यक्त्वा ते कलमा इवाशु सवशा वात्सल्यनम्रार्दितम् ।
बन्ते कोऽपि न कस्यचित् सुहृदिति ज्ञातं भवन्तं विना
याचे नाथ गजेन्द्रमोचन हरे श्रीकृष्ण मामुद्धर ॥ ८ ॥

आच्छिदान्यकरस्यमन्नमुदरे घृत्वा शिगुं तन्मुखे
 दत्त्वा संपरिवर्धय सन्मुखगतान् वित्रास्य विद्राव्य च ।
 उत्प्लुत्याथ गतेऽर्भके ममतया कूजन् क्षुधापीडितो
 वाताकूणितजीर्णकीशवदहं खिद्ये हरे पाहि माम् ॥ ९ ॥

धैर्यादेकचरोऽसिलान् वनचरान् वित्रासयन् गर्जितै-
 र्दैवाद् विश्रुयसन्निधजानुरपरिस्पन्दः शयानः क्षितौ ।
 सप्राणोऽतिनिकृष्टजम्बुकवृकाद्याघ्रातमूर्धोदर-
 स्त्राम्यन् व्याघ्र इवाधितसहृदयः खिद्ये हरे पाहि माम् ॥ १० ॥

त्वद्भक्तिं प्रविमुच्य मुक्तिरमर्णाप्राप्त्यग्र्यदूर्तां हरे
 मोहात् संसृतितज्जकाममुखदुष्पुत्रानुरक्तश्चिरात् ।
 संप्राप्तां कफवातपित्तजननीमाश्लिष्य साध्वी जरां
 सुप्तः श्रान्ततयोत्स्वपाम्यव हरे मामित्यलं तन्न विम् ॥ ११ ॥

पुंनाशो नरकात् परत्र भयदात् त्रातेति पुत्राभिधा
 ये हिंसन्ति सदेह ते स्युरपि तच्छब्दामिधेयाः कथम् ।
 इत्येतन्न विचार्य दुष्कृतशतं कृत्वापि ते वर्धिताः
 प्लुष्टं तद्गृजिनाग्निनाव करुणापीयूषलेपैर्हरे ॥ १२ ॥

भ्रान्तवा योनिशतं भवत्पदकथालेशावशाकर्णना-
 हृत्स्वैमं मनुजोद्भवं च विभवं याचे हरे नाभवम् ।
 तत् पृच्छामि भवन्तमेव हि भवं श्रान्तस्तरेयं कथं
 त्वत्कास्थ्यल्वं विना गजपरित्राणापदानाव माम् ॥ १३ ॥

विस्रम्भात् तमजामिलं गजपतिं वेश्यां च तां पिङ्गल्यं
 श्रुत्वा त्रीन् भवतोद्भूतान् समभवं स्वच्छन्दचारी सदा ।

सत्यं दारसुतादयो मम कथं वा स्युर्यदादौ भव-

दासोऽहं न ममास्म्यथोज्झितभवद्दास्येन (ये) रक्षिताः ।

तेऽभिज्ञा हि न नोऽयमित्यथ गता अष्टस्ततोऽतोऽप्यहं

स्वामिन् दासजनार्तिनाशन हरे श्रीकृष्ण मां पालय ॥ २० ॥

भार्या प्राग् विलयं गताथ तनयैर्यत् प्राप्तभार्याधनै-

स्त्यक्तोऽहं धनलोभतस्तदभवं पुत्रैपणावर्जितः ।

निःस्यत्वान्न च बान्धवा न सुहृदो नान्यच्च सांसारिकं

निर्यत्नेन मुमुक्षुधर्मसहितं द्राक् कृष्ण मामुद्धर ॥ २१ ॥

भार्या सा तु मृता प्रयातु सुगतिं पुत्राश्च ये निर्गताः

स्वच्छन्देन कलत्रवित्तसहिता नन्दन्तु दीर्घायुषः ।

किं मे बन्धुजनैः लुहद्विरथवा कालानुगैस्तेहरे

त्वद्वक्तिः श्रितभुक्तिमुक्तिमुखदा सैकास्तु मे शाश्वती ॥ २२ ॥

येद्देहे कलितादरौ हि पितरौ पुत्रास्तु वित्तादरा

भार्या च द्वितयादरा न तदह तेषां न चैते मम ।

दासोऽहं भवतो भवानथ मम स्वामीति लब्धा स्मृति-

स्तेभ्यो दैषवशाद् विमुक्तमधुना श्रीकृष्ण मामुद्धर ॥ २३ ॥

उक्षेवान्नि हि कुक्षिपोषणपरो विक्षोभ्य विक्षोभ्य स-

द्रक्ष्यान् माक्षिकशर्कराघृतयुतान् क्षीराप्लुतान् मङ्क्ष्वहम् ।

नाद्राक्षं ह्यधिमोक्षदं तव पदं साक्षी भवानक्षयो

भिक्षे क्षीणवयास्तथाक्षिविक्रले मां रक्ष पक्षीशग ॥ २४ ॥

चाल्यं क्रीडनकौतुकेन विषयव्यासङ्गतो यौवनं

यातं वार्धकमप्यनेकविधया दुश्चिन्तया नीयते ।

कार्यं त्वद्भजनं कदेति समुपक्रान्ते विचारेऽन्तरा

रोगा व्याकुल्यन्ति हन्त भवन्वेद्याव नारायण ॥ २५ ॥

ह्यो यातं ह्यथ यातु चाद्य विमत्तो यच्छ्रुः प्रभृत्यन्वहं

कार्यो धर्म इति ब्रुवन् ननु जराजीर्णोऽवशोऽन्योऽभवम् ।

साधिः साधित्त्वान् न धर्ममथ सत्कर्मापि क्षम्यस्पर्द्धं

जीर्णानाथपिशाचवत्परहरे क्रोशामि मासुद्धर ॥ २६ ॥

जातोऽस्यस्फुटवाक् स्वल्ङ्गतिरतिक्षुत्परीतोऽवशः

पाल्योऽन्यैरथ शीघ्रमोक्षशुभहं भीतोऽभितो बालवत् ।

वृद्धत्वं हि नृणामदेहविगमं प्रायेण जन्मान्तरं

भक्तं पापिनमुद्धरस्वथ परे जन्मन्थव श्योश माम् ॥ २७ ॥

देहो जीर्णगृहोपमो न वशं चित्तं कषत्यप्रभं

सामर्पा कुटिला स्तुपेव च गतिः कुस्त्रीव दुष्टा च वाक् ।

दुःसाधानि तथेन्द्रियाणि शठदुर्मित्रोपमानान्यतः

पाल्यः कृच्छ्रग्नो रमेश भवता दास्यानुबन्धेन हि ॥ २८ ॥

तैः सम्यक्कृतमित्यवैमि तनवैर्धैरस्म्यहं प्रोज्झित-

श्वासाभिर्गलितैपणैर्हि यदनुष्ठेयं पुरानुष्ठितम् ।

स्वश्रेयः प्रविहाय सत्पुस्त्यताशासोपकर्तृत्वतः

सिद्धं नः सुसमीहितं हि कृपया मासुद्धर श्रीहरे ॥ २९ ॥

वृद्धोऽन्धः सस्रग्नरः परवशः क्षुत्परीतोऽवलः

शोच्योऽहं न च शोचितामि हि मृतिः क्लृप्ता कदा केतु सा ।

स्त्रीपुत्रैः स्ववशीकृतेन न मया स्वाराधितस्त्वं हरे

त्वत्कस्तैरधुना त्वदेकधारणं मां पाहि नारायण ॥ ३० ॥

दत्तो यो भवता रमेश कृपया कैवल्यसंसाधने

कायः कल्पतमस्त्वनेन रमणीपुत्रादयश्चार्जिताः ।

यातास्तेऽप्यनयार्जिता यदुभयग्रष्टोऽसि तन्निष्कृतिं

देहान्तामिह कारयाशु कृपया कालात्मक श्रीहरे ॥ ३१ ॥

देशा वङ्गकलिङ्गकेरलमहाराष्ट्राङ्गचोलादयो

भ्रान्ताः पुत्रकलत्ररक्षणकृते कार्यार्थमेवात्मनः ।

गन्तुः संयमिनीं न धर्ममयसत्पाथेयमल्पं च मे

याचे नागतपूर्वं इत्यव कृपालेशेन लक्ष्मीपते ॥ ३२ ॥

दृष्टाश्च प्रभवः स्तुताश्च वसु चोपात्तं समाराधिताः

स्त्रीपुत्रानुचरास्तदा न च भवान् संतर्पितो हृदतः ।

तस्मात् संयमिनीपतिः प्रकुपितो दूतैः स मां क्लेशयेत्

तेभ्यो मोचय साहचर्यजनितप्रेम्णा जगन्नायक ॥ ३३ ॥

यत्प्रातः क्षुधयाथ भोजनपरिश्रान्त्या ततः स्त्रीसुता-

द्यालापेन च निद्रयाथ निशि चाक्रान्तं मदीयं मनः ।

न त्वां स्मर्तुमपीहतेऽहमधुना जीर्णो मुमूर्षुः स्थिता

दृताः संयमिनीपतेश्च निकटे तेभ्यो हरे रक्ष माम् ॥ ३४ ॥

यज्जिह्वा रसलालसाथ नयने ज्योतिर्विहीने श्रुति-

दुर्वार्तिकरतिः सुगन्धवशागश्वासा च नासा सदा ।

कायोऽपायनिकाय इत्यपगतं बाह्येन्द्रियोपासनं

विज्ञाप्यं स्वमनोगतं विमिति तद्भृत्यार्तिहन् पाहि माम् ॥ ३५ ॥

पुत्रं प्रेरयति प्रसह्य च शुभोदके हि कृत्ये पिता

माता पालयति स्वयं शठमतिं मूर्खं च दुष्टं तथा ।

सृष्टोऽहं भवता द्विजोत्तमकुले जाने न सद्वाप्यस-

द्भ्रमे प्रेरय पाल्येह पितरौ श्रीश त्वमेकोऽसि यत् ॥ ३६ ॥

यत् पश्यंश्च कुटुम्बिनोऽथ घनिकान् शश्वन्मृतान् कीटवत्

त्वां नाराधयमङ्गनासुतगृहद्रव्यादिल्येभान्वितः ।

शृण्वन् नाराविद्यातनामथ निजं खिद्ये स्मरन् दुष्कृतं

तन्मां केशव पाहि वाथ जहि वा त्वत्तो न मेऽन्या गतिः ॥ ३७ ॥

वृद्धो यत्पितरौ मृतौ हि वनिताभ्यात् प्रमादात् सुनो

मन्वानम्वित्ति चावशिष्टजनसंरक्षाविधौ व्यापृतः ।

पश्चात् तैश्च निराकृतोऽहमधुना नम्याश्रयस्त्वां भजे

मां नारायण पाहि वाथ जहि वा त्वत्तो न मेऽन्या गतिः ॥ ३८ ॥

पश्यन्नेव पितृद्रुहः कुनयान् नागप्रतिष्ठादिकं

पुत्रप्राप्तिसमीहया ह्यकरवं त्यक्तोऽथ जातैः सुनैः ।

तस्येदं किल कर्मणः फलमिति श्रान्तो भक्तं भजे

तन्मां माधव पाहि वाथ जहि वा त्वत्तो न मेऽन्या गतिः ॥ ३९ ॥

वृद्धौ यन् पितराविति प्रियतमा नावाप्तपुत्रेत्यथो

घालास्ते तनया इति स्वभवने स्थित्वा चिरान्वितः ।

मामेवानुगता जरा स्मृतिहरा विस्मारितस्त्वं तथा

गोविन्दोत्तम पाहि वाथ जहि वा त्वत्तो न मेऽन्या गतिः ॥ ४० ॥

यत् कृत्यं गृहिणः कुतं हि तनयानुत्पाद्य संस्कृत्य तत्-

सद्गुचेः परिकल्पनं च न भवानाराधितस्त्वन्तरा ।

सत्यं साक्षपदीनगाहुरिति तन् संसारगे प्रेरक

विष्णो सर्वेण पाहि वाथ जहि वा त्वत्तो न मेऽन्या गतिः ॥ ४१ ॥

यत् पित्रोः विल जीवतोर्हि वचनं कार्यं सुतैर्नादृतं ।
 तत् तैस्ते त्वय रक्षिता न च भवानाराधितोऽयन्मया ।
 क्षन्तव्यं भवतोऽभयं कल्पया याचेऽनुतप्तोऽधुना
 तत् त्वं मां मयुसूदनाव जहि वा त्वतो न मेऽन्या गतिः ॥ ४२ ॥

स्यक्तास्ते न मया शठा अपि सुता नीतिं त्विमां शृण्वता
 यत् संबर्ध्य विषद्रुमोऽपि न पुनः छेतुं स्वयं सांप्रतम् ।
 यातास्ते प्रविमुच्य मां सुफलितं दैवेन तत् त्वां भजे
 पाहि त्वं जहि वा त्रिविक्रम हरे त्वतो न मेऽन्या गतिः ॥ ४३ ॥

कः खेदो ननु निर्गता इति सुता यद् देहलग्नान्यहो
 स्वैरं कानिचिदिन्द्रियाणि हि गतान्यन्यानि यास्यन्ति हि ।
 कालोऽत्र प्रमुरित्यवाप्तचिदहं कालात्मक त्वां भजे
 त्व मां वामन पाहि वाथ जहि वा त्वतो न मेऽन्या गतिः ॥ ४४ ॥

यातौ तौ पितरौ मम प्रियतरौ जातोऽस्मि याभ्यामह
 ते पान्था इव निर्गताश्च तनयाः किं तैः स्थितैर्वा गतैः ।
 प्रागूर्ध्वं जननान्मृतेरिव भवांस्त्रातेत्यहं त्वां भजे
 तन्मां श्रीधर पाहि वाथ जहि वा त्वतो न मेऽन्या गतिः ॥ ४५ ॥

चाल्यात् स्त्रीसुतमोहतः कुमतिस्तो लोभाद् भवान् नार्चितो
 धृष्टत्वादथ स्क्त्रमान्मृतिभयाद् भार्यामुतानादरात् ।
 त्वत्सेवानिरतोऽर्चितुं स्वकर्णैः क्षीणो न शक्नोम्यहं
 पाहि त्वं जहि वा ममास्ति न हृषीकेश त्वदन्या गतिः ॥ ४६ ॥

स्वाद्धनं न निवेदितं न च हुतं संतर्पिता नं द्विजाः
 स्वादु स्वाद्विति चाशितं स्ववनितापुत्रैः सदा यौवने ।

जीर्णोऽहं त्वधुना स्मरामि तदपि त्वां भोजनाभ्यन्तरे
पाहि त्वं जहि वा ह्यनन्यगतिकं शीपशनाम प्रभो ॥ ४७ ॥

चातुर्मास्यमविघ्नतो न रचितं न द्वादशी साधिता
नैवाकारि च विष्णुपञ्चकमपि श्रीकान्ततुष्ट्यै ब्रम् ।
मीतोऽहं ह्यधुना यमाद् भयहरं सर्वात्मना त्वां भजे
तद्गमोदर पाहि वाथ जहि वा त्वचो न मेऽन्या गतिः ॥ ४८ ॥

क्रीडाभिर्विषयोस्सवैश्च गमितं तद् यौवनान्तं वयः
श्रान्तोऽहं ह्यधुना करोमि सुकरं बाह्येन्द्रियोपासनम् ।
चित्तं चाल्म्यसीन्द्रियाणि चपलं तत् तुभ्यमावेदये
मां संकर्षण पाहि वाथ जहि वा त्वचो न मेऽन्या गतिः ॥ ४९ ॥

यत् कर्तुं किल निम्निनोमि न च तच्छक्नोमि संसाधितुं
यत् स्वप्नेऽपि न चिन्तितं तदवशात् संपत्सते पुष्कलम् ।
इत्थं कृच्छ्रगतोऽपि सद्गुरुरूपावष्टम्भतस्त्वां भजे
पाहि त्वं जहि वा ह्यनन्यगतिकं श्रीवासुदेव प्रभो ॥ ५० ॥

एतत् कार्यमकथयमेतदिति हि ज्ञात्वान्यथैवावशात्
कुर्वे तन्मम दुर्विधेर्विलसितं कस्यामतो रोदिमि ।
हीनः स्वीयजनैर्धनैः सुकरणैस्त्वां चिन्तयाम्यन्वहं
प्रद्युम्नात्मग पाहि वाथ जहि वा त्वचो न मेऽन्या गतिः ॥ ५१ ॥

पुत्राः पितृकफज्वरा बहुतराफल्पस्वरूपाः एतुषा-
गृहोपोऽजनि संनिपातजनितः क्रोशाम्यहं रोदिमि ।
मुहामि प्रलपाम्यनश्च भवस्त्वेवं भजे त्वामहं
पाहि त्वं जहि वानिरुद्ध कृम्या त्वचो न मेऽन्या गतिः ॥ ५२ ॥

न ध्यातं पदमर्चितं न तुलसीपुष्पैर्न मूर्धाननं

नैवामिष्टुतमीक्षितं न न च तन्माहात्म्यमाकर्णितम् ।

याते सेतुमिवोदके गतवयास्तत्कर्तुर्गीहेऽधुना

तन्मां श्रीपुरयोत्तमाव जहि वा त्वत्तो न मेऽन्या गतिः ॥ ५३ ॥

निद्राहारविहारलोलमनसा नीत्वा ह्यलभ्यं वयः

स्वप्नायुर्जरठोऽवशेन्द्रियगणो निःस्वोऽसहायोऽधुना ।

त्वत्सेवाकलितोऽद्य मोहमवनौ जातोऽपहासास्पदं

देवाधोक्षज पाहि वाथ जहि वा त्वत्तो न मेऽन्या गतिः ॥ ५४ ॥

कामाद्यैरसुरैर्हि निर्दयमहं बद्धो निरुद्धोऽर्दितो

स्वसर्पैरथ दंशितो मदगजेनालोलितो मज्जितः ।

क्लेशान्धौ स्वप्ननातिनाशनमहं तत् त्वां शरण्यं भजे

पाहि त्वं जहि नारसिंह कृपया त्वत्तो न मेऽन्या गतिः ॥ ५५ ॥

कुर्वन्नेह हि विस्मरामि कृतमप्यावर्तयाम्यन्तरा

मेहात् तच्च समापयामि समुपक्रान्तस्य नान्तं भजे ।

चिन्त्योऽन्ते हि भवान् मम स्थितिरियं जाने न किं स्यात् कदा

तन्मामच्युत पाहि वाथ जहि वा त्वत्तो न मेऽन्या गतिः ॥ ५६ ॥

कामाद्या न वशं प्रयान्त्यनुगता जामातृवद् दुर्भरा

नेमां त्यक्तुमथोत्सहे ननु जरां रामामिवोढां सतीम् ।

सामार्घ्यं च जेयमेव हि मनो धिङ् मामश्भ्येन्द्रियं

पाहि त्वं जहि वा जनार्दन परा त्वत्तो न मेऽन्या गतिः ॥ ५७ ॥

पादौ प्रस्खलतः स्थिरो न च करौ गात्रं सकम्पं शिरो

आग्यद्गद्गदनिस्वनस्त्वथ गलश्चञ्चुर्भ्रमत्तारकम् ।

नूनं त्वत्पुरतः प्रनर्तयति मां सेयं जरा नर्तकी
पाहि त्वं जहि वाप्युपेन्द्र कृपया त्वत्तो न मेऽन्या गतिः ॥ ५८ ॥

यद्वर्गाधिकृता मयानुसरता भूपान् कृतं पातक
यद्वा केरल्यासिना गणयितुं शक्यं न तत् सर्वथा ।
तत् त्वं संहरसि स्मृतोऽपि सकलं तस्मादहं त्वां भजे
पाहि त्वं जहि वा हरे कृष्णया त्वत्तो न मेऽन्या गतिः ॥ ५९ ॥

त्वन्नामस्मृतिरित्युवाच भगवान् व्यासः परा निष्कृतिः
शक्ता सा मम पातकान् क्षययितुं शक्नोति जातादरः ।
यच्छार्तः स्वकृताघतप्तहृदयः श्लोकृष्ण कृष्णेत्यहं
पाहि त्वं जहि वा ह्यनन्यगतिकं श्रीकृष्ण तुभ्यं नमः ॥ ६० ॥

मात्स्यं कौर्ममहो वपुर्हं विधुतं बाराहमत्युदतं
भक्तार्थं स्वयं नारसिंहमचिरात् तद्दामनं चार्पकम् ।
क्षात्रं गोपनिभं च बीद्धमथ तद्वर्तासि कल्पयात्मकं
तत् त्वां कृष्णं भवाङ्घ्रिपोतमनिशं ध्यायामि भक्तेष्टदम् ॥ ६१ ॥

शङ्खः पाणितलेऽथ मन्दरगिरिः पृष्ठे च भूगोलनी
दंष्ट्राग्रं विधुतो हरिर्भयकत्रिपुः शूलो बलिर्निर्वितः ।
दुर्भूषा दशकण्ठकेशिशकटाद्याः पोथिता मोहिता
दैत्या ग्लेच्छगणान् हनिष्यसि(इति च) भजे त्वां कृष्ण सर्वोत्तमम् ॥६२॥

मुल्यपाण नमोऽस्तु ते कुरु कृपां याचे निष्कृताञ्जलि-
र्मासुक्तामय स्म्यजीर्णवपुःश्वान्ते हरिं स्मारयन् ।
मत्कर्मानुगुणः गतिर्हि विहिता या शरपि वा यामि तां
भक्तिर्मेऽस्तु हरौ गुरौ परमिक्त्र तत्राप्यनन्या मिरा ॥ ६३ ॥

मातर्यद्विधृतं हि मासनवकं कुक्षौ ततो वर्धितं
 वासार्थं मम तद्गतेन हि मया क्लेशाश्च ये वर्णिताः ।
 स्वप्नारब्धसमार्जिता हि त इमे तस्मात् त्वया क्षम्यतां
 शुष्यजीर्णकलेवरं हि तदिदं त्यक्तानुमन्यस्व तत् ॥ ६४ ॥

आगर्भं भृशमम्बया च भवता यत्पालितं लालितं
 यस्मिन् संवसना मया ह्यधिगतं सौख्यं परं सद्यशः ।
 प्राप्तं दुःखमथापि यत् तदपि मत्प्रारब्धशेषात्मकं
 त्यक्ष्ये जीर्णकलेवरं तदधुना तातानुमोदस्व तत् ॥ ६५ ॥

ये ज्ञानामृतसेकपूतहृदयस्वाराधितश्रीधरा-
 पादस्त्रङ्गविलोकनोद्भवपरानन्दैकतृप्ताः स्वयम् ।
 शिष्यानुग्रहकारिणः स्वगुरवश्चानेन ये सेविता-
 स्यक्ता जीर्णकलेवरं हि तदिदं मां तेऽनुगृह्णन्स्वल्पम् ॥ ६६ ॥

मोहाद् दुर्विषयेषु सक्तमनिशं सर्वैः सहेवेन्द्रियैः
 ज्ञेहात् त्वामनुमन्यता हि बहुशो नीतं मयायुः क्षयम् ।
 स्वल्प शिष्टमतोऽत्र वा मम कृते त्यक्त्वा निजं चापलं
 साङ्गं सायुधमिन्दिरायुतहरिं चेतः सकृत् संस्मर ॥ ६७ ॥

वैकुण्ठे वरदिःपरलजटिलप्रासादवप्रोज्ज्वले
 श्वेतद्वीपवरे हरिप्रियतमावासे च दुग्धाम्बुधौ ।
 योगिःयेयमचिन्त्यशक्तिविभवं चानादिमध्यात्ययं
 साङ्गं सायुधमिन्दिरायुतहरिं चेतः सकृत् संस्मर ॥ ६८ ॥

नृत्यद्द्विन्यवराप्सरोभिरथ सातोद्यैस्तथा किन्नरै-
 र्ब्रह्माद्यैः समुपास्यमानमुचितस्वस्वाधिकारार्हणैः ।

नूनं त्वत्पुरतः प्रनर्तयति मां सेयं जरा नर्तकी

पाहि त्वं जहि चाप्युपेन्द्र कृपया त्वचो न मेऽन्या गतिः ॥ ५८ ॥

यद्दर्माधिकृता मयानुसरता भूपान् कृतं पातकं

यद्वा केरल्यासिना गणयितुं शक्यं न तत् सर्वथा ।

तत् त्वं संहरसि स्मृतोऽपि सकलं तस्मादहं त्वां भजे

पाहि त्वं जहि वा हरे करुणया त्वचो न मेऽन्या गतिः ॥ ५९ ॥

स्वन्नामस्मृतिरित्युवाच भगवान् व्यासः परा निष्कृतिः

शक्ता सा मम पातकान् क्षपयितुं मत्वेति जातादरः ।

वक्ष्यार्तः स्वकृताघतसहृदयः श्रीकृष्ण कृष्णस्वहं

पाहि त्वं जहि वा ह्यनन्यगतिकं श्रीकृष्ण तुभ्यं नमः ॥ ६० ॥

मातस्य कौर्ममहो चगृहिं विधृतं वाराहमत्युद्धतं

भक्तार्थं त्वथ नारसिंहमचिरात् तद्भामन चार्पकम् ।

क्षात्रं गोपनिभं च बौद्धमथ तद्धर्तासि कल्क्यात्मकं

तत् त्वां कृष्णं भवाद्दिवपोतमनिशं ध्यायामि भक्तेष्टदम् ॥ ६१ ॥

शङ्खः पाणितलेऽथ मन्दरगिरिः पृष्ठे च भृगुलक्ष्मि

दंप्रभ्रे विधृतो हिरण्यकरशिपुः शम्तो बलिर्निर्वितः ।

दुर्भूपा दशकण्ठकेशिदाकटाद्याः पोथिता मोहिता

दैत्या ग्लेच्छयमान् हनिष्यसि(इति च) भजे त्वां कृष्ण सर्वोत्तमम् ॥ ६२ ॥

मुख्यप्राण नमोऽस्तु ते कुरु कृपां याचे निवद्धाञ्जलि-

र्मासुक्तामय रुग्णजीर्णवपुवश्चान्ते हरिं स्मारयन् ।

मत्कर्मानुगुणा गतिर्हि विहिता या कापि वा यामि तां

भक्तिर्मेऽस्तु हरौ गुरौ परमिका तत्राप्यनन्या स्थिरा ॥ ६३ ॥

मातर्यद्विधृतं हि मासनवकं कुक्षौ ततो वर्धितं
 वासार्थं मम तद्गतेन हि मया क्लेशाश्च ये वर्णिताः ।
 स्वप्रारब्धसमार्जिता हि त इमे तस्मात् त्वया क्षम्यतां
 शुष्यजीर्णकलेवरं हि तदिदं त्यक्तानुमन्यस्व तत् ॥ ६४ ॥

आगर्भं भृशमम्बया च भवता यत्पालितं लालितं
 यस्मिन् संवसता मया ह्यधिगतं सौख्यं परं सद्यशः ।
 प्राप्तं दुःखमथापि यत् तदपि मत्प्रारब्धशोषात्मकं
 त्यक्ष्ये जीर्णकलेवरं तदधुना तातानुमोदस्व तत् ॥ ६५ ॥

ये ज्ञानामृतसेकपूतहृदयस्वाराधितश्रीधरा-
 पादस्वङ्गविलोकनोद्भवपरानन्दैकतृप्ताः स्वयम् ।
 शिष्यानुग्रहकारिणः स्वगुरवश्चानेन ये सेविता-
 स्यक्ता जीर्णकलेवरं हि तदिदं मां तेऽनुगृह्णन्स्वल्म् ॥ ६६ ॥

मोहाद् दुर्विषयेषु सक्तमनिशं सर्वैः सहैवेन्द्रियैः
 क्लेहात् त्वामनुमन्यता हि बहुशो नीतं मयायुः क्षयम् ।
 स्वरूप शिष्टमतोऽत्र या मम कृते त्यक्त्वा निजं चापलं
 साङ्गं सायुधमिन्दिरायुतहरिं चेतः सकृत् संस्मर ॥ ६७ ॥

वैकुण्ठे वरदिव्यरत्नजटिलप्रासादवप्रोज्ज्वले
 श्वेतद्वीपवरे हरिप्रियतमावासे च दुग्धाभ्युधौ ।
 योगिःप्रेयमचिन्त्यशक्तिविभवं चानादिमध्यात्यर्थं
 साङ्गं सायुधमिन्दिरायुतहरिं चेतः सकृत् संस्मर ॥ ६८ ॥

नृत्यद्विव्यवराप्सरोभिरथ सातोद्यैस्तथा किन्नरै-
 र्ब्रह्माद्यैः समुपास्यमानमुचितस्वस्वाधिकाराहर्णैः ।

स्वासीनं नवमक्तिरन्नविलसन्मुक्त्युच्चसिंहासने
साङ्गं सायुधमिन्दिरायुतहरिं चेतः सकृत् संस्मर ॥ ६९ ॥

मेघश्यामलमुच्चलक्षणरुचिद्युत्याभङ्गेमाम्बरं
श्रीमत्कौस्तुभकङ्कणादिवरसद्भूषागणालंकृतम् ।
मास्यद्रवविरोटुग्गडलस्तस्मेराननं सुन्दरं
साङ्गं सायुधमिन्दिरायुतहरिं चेतः सकृत् संस्मर ॥ ७० ॥

प्रोद्यच्चन्द्रशताभहीरमणिसुस्तम्भोच्चसन्मण्डपे
क्षीराग्भोनिधिमध्यसंभृतमहामुक्तावितानोज्ज्वले ।
उत्कीर्णोज्ज्वलचन्द्रकान्तमयसद्भद्रासनेऽधिष्ठितं
साङ्गं सायुधमिन्दिरायुतहरिं चेतः सकृत् संस्मर ॥ ७१ ॥

भृश्याद्यैरभिवन्दितं मुनिवरैर्ब्रह्मादिभिः सेवितं
गीर्वाणैः सनकादिसिद्धनिबहैः संस्तूयमानं मुदा ।
गायन्नारवतुम्बुरुप्रभृतिभिः स्थातापदानं सदा
साङ्गं सायुधमिन्दिरायुतहरिं चेतः सकृत् संस्मर ॥ ७२ ॥

विभ्राजद्वरदोयमञ्चगमिलादुर्गाकरन्दोलितं
सन्मन्त्रोपनिषदापाश्रयमसंख्येयावताराभिषम् ।
विष्वक्सेनमहागतामिनवसन्मुक्तैर्मुहुर्वन्दितं
साङ्गं सायुधमिन्दिरायुतहरिं चेतः सकृत् संस्मर ॥ ७३ ॥

नैर्बद्धाञ्जलिभिः स्वमूर्ध्नि सहितैः मृतादिकालैरिन्नभिः
स्वाज्ञाश्रवलनावलोकनपरैश्चोपास्यमानं सदा ।
मुक्तानेकचतुर्मुखैः स्तुतिपरैस्वेदैश्चतुर्निर्वृतं
साङ्गं सायुधमिन्दिरायुतहरिं चेतः सकृत् संस्मर ॥ ७४ ॥

चूडारत्नपरंपरोज्ज्वलफणासाहस्रसन्मण्डपे

स्वास्तीर्णामलशोषभोगशयने विध्यास्यदत्तेक्षणम् ।

रक्ष्मीकोमलपाणिलालितपदाम्भोजं शयानं मुदा

संचिन्त्योपरतिं भजान्तसमये मच्चित्त नारायणम् ॥ ७५ ॥

आराध्याः पितरौ प्रिया त्वथ समाधेयानुनेयाः सुताः

पूज्याश्चातिथयो यथाविधि समभ्यर्च्या निजा देवताः ।

द्रष्टव्याः प्रभयो धनार्जनकृतेऽभ्यस्याः कलाः स्वास्थ्यत-

श्चाहः कृत्यमिदं ततः सुगृहिणां दुःखात्मिका संसृतिः ॥ ७६ ॥

यद्गर्भे त्वथ शैशवे ह्यविदिताः क्लेशाश्च तिष्ठन्तु ते

व्याध्याधिप्रभवाश्च कीटपशुजाः क्षुत्तृप्त्वासारिजाः ।

एवं तान् सकलानलोलमनसा शश्वच्च निध्यायतां

किं वात्रात्मसुखं ततः सुगृहिणां दुःखात्मिका संसृतिः ॥ ७७ ॥

यद्वाल्ये पितृनिघ्नता गुरुकुले वासस्ततोऽस्तु द्वय

कैकर्यं धनिनामथामृति ततो हा स्त्रीसुताधीनता ।

स्वेच्छाहारविहारसौख्यविधुरं तत्पारतन्त्र्यं विदुः

किं वात्रात्मसुखं ततः सुगृहिणां दुःखात्मिका संसृतिः ॥ ७८ ॥

पित्रोश्चेन्निरतो हिते प्रियतमा कुप्यत्युदास्ते सुत-

स्तत्पथ्ये पितरौ न शर्म लभतः साधयो न सर्वादरः ।

संत्याज्याः स्वसहोदरा अपि समाराध्याः प्रियाबान्धवाः

किं वात्रात्मसुखं ततः सुगृहिणां दुःखात्मिका संसृतिः ॥ ७९ ॥

साध्वी चेद्वनिता सुतो न स च चेन्मूढोऽथवा दुर्जनः

सत्पुत्रो यदि दुर्निवाररूपतिश्रान्तो दृढाङ्गोऽथ चेत् ।

भर्तुश्चाप्यहिता स्तुषा यदि हिता तद्वंशजक्लेशदा

किं वात्रात्मसुखं ततः सुगृहिणां दुःखात्मिका संसृतिः ॥ ८० ॥

जाता पुष्पवती प्रियाथ वपुषि व्यासा च रुग् दुःसहा

संभूतस्तनयो मृता प्रियतमाथोदापरा कन्यका ।

संप्राप्ता प्रलयान्तसंततिमहाचिन्ताविलासा जरा

किं वात्रात्मसुखं ततः सुगृहिणां दुःखात्मिका संसृतिः ॥ ८१ ॥

स्मृत्युक्तानुगुणस्वधर्मचरणे भ्रान्तं तमाचक्षते

तस्मात् तद्विपरीतकार्यकरणे दुर्वृत्तमित्येव तम् ।

तन्मिश्राचरणे तु हन्त मनुजो ब्रह्मस्ततोऽतो भवेत्

किं वात्रात्मसुखं ततः सुगृहिणां दुःखात्मिका संसृतिः ॥ ८२ ॥

क्लिभ्यतेय हि निर्धनोऽथ धनिकस्तद्रक्षितुं चान्वहं

चोरेभ्यो निशि निद्रिते निजजने जाग्रत् स्वयं श्लिघते ।

धर्म नैव च कारयत्यथ गृहे मुष्णन्ति भार्यासुताः

किं वात्रात्मसुखं ततः सुगृहिणां दुःखात्मिका संसृतिः ॥ ८३ ॥

दत्तं यद्वनिकैर्धनं किल पितस्तत् त्वं कुटुम्बीति ते

तच्चास्माकमघात् प्रतिग्रहकृताच्छुद्ध्यैर्धनानीहया ।

कस्मात् ताम्यसि भुङ्क्ष्व शेष्य च सुख संसन्ति वेत्स्यं सुताः

किं वात्रात्मसुखं ततः सुगृहिणां दुःखात्मिका संसृतिः ॥ ८४ ॥

ब्रह्मादाय धनं गृहिष्यथ गृहं प्राप्ते तमावृण्वते

द्राग् भार्यातनयादयः सकुतुकाश्चालोलयित्वार्जितम् ।

एतन्मेऽस्तु ममैतदर्हमिति तद् धृत्वाथ नेक्षन्ति तं

किं वात्रात्मसुखं ततः सुगृहिणां दुःखात्मिका संसृतिः ॥ ८५ ॥

हित्वास्मान् वद धर्म इत्यथ वृथा कोऽयं हि वित्तव्ययः

प्रातःस्नानजपानतिस्तुतिभिरेवालं हि धर्मोऽर्जितः ।

वृद्धत्वे तव कोऽवितेति कुपिता निन्दन्ति भार्यासुताः

किं वात्रात्मसुखं ततः सुगृहिणो दुःखात्मिका संसृतिः ॥ ८६ ॥

भार्या नाद्रियते न जल्पति सुतो निन्दत्यभीतिः स्नुषा

पौत्राश्चापहसन्त्यथोक्तसमये भृत्या न चोपासते ।

वृद्धस्ताम्यति घस्तरान् निजगृहे दृष्ट्वा स्नुषावान्धवान्

किं वात्रात्मसुखं ततः सुगृहिणां दुःखात्मिका संसृतिः ॥ ८७ ॥

सर्वेष्वं सुतसात्कृतं हि भवता क्लिश्यन्ति मे कन्यकाः

खिद्येऽहं कृपणाप्सरा इव मुदा दीव्यन्ति गेहे स्नुषाः ।

इत्थं व्याकुलयत्यलं कुवनिता निर्विद्यमानं पतिं

किं वात्रात्मसुखं ततः सुगृहिणां दुःखात्मिका संसृतिः ॥ ८८ ॥

धर्मोऽधर्म इति ह्ययासमचिराद् दारिद्र्यमध्याहतं

पश्येमां प्रतिवेशिनीं सुवसनां सद्भूषणालकृताम् ।

धर्मो ह्येष कुरु प्रतिग्रहमिति व्यालोलयन्त्यां स्त्रियां

किं वात्रात्मसुखं ततः सुगृहिणां दुःखात्मिका संसृतिः ॥ ८९ ॥

यातं बाल्यमशेषलाभ्यमथ तन्नष्टं क्षणाद् यौवनं

वृद्धत्वं समुपागतं त्वथ लयः संभावितोऽस्य क्रमात् ।

कालाधीनवपुष्मतोऽन्यगृहवत् कोऽयं भगवत्प्रमः

किं वात्रात्मसुखं ततः सुगृहिणां दुःखात्मिका संसृतिः ॥ ९० ॥

संप्राप्नोति यथाल्यान् हि विचरंश्चारो हि राजाज्ञया

देही देहशतं स्वकर्मजनितं तद्वदरेराज्ञया ।

चाञ्चल्यान्मनसो न भक्तिरचलाशक्त्या न कर्मादर-
स्तत्पर्याप्तसहायवित्तविरहान्न स्वोक्तधर्मोद्यमः ।

आत्मत्राणकृते प्रसीद भगवन् याचेऽन्तकाले मम
श्रीनारायण निःसरन्तु मुखतस्त्वन्नामवर्णाः क्रमात् ॥ ९७ ॥

यज्ञाद्याः सकलाः क्वियाश्च कृतिनां सप्रत्यवायाः सदा
ज्ञानं ते बहुजन्मसाध्यमथ च ध्यानं मनस्थैर्यजम् ।
सौलभ्याद् द्रुतसिद्धितोऽपि च कलौ याचेऽन्तकाले मम
श्रीनारायण निःसरन्तु मुखतस्त्वन्नामवर्णाः क्रमात् ॥ ९८ ॥

आराध्यात्मगुरुन् चिरं गुरुकुले स्थित्वात्तविद्यैः परं
प्राप्यं यत् तदजामिलेन सहसा त्वन्नामसंकीर्तनात् ।
प्राप्यं कर्तुमलं न चाहमितरद् याचेऽन्तकाले मम
श्रीनारायण निःसरन्तु मुखतस्त्वन्नामवर्णाः क्रमात् ॥ ९९ ॥

प्राग्जन्मस्वथ चेह जन्मनि मया ये चापराधाः कृताः
क्षन्तव्या भवता हि तेऽहमभवं त्वद्भक्तवंशे यतः ।
त्वद्भक्ता गुरवश्च मे ह्युभयथानुग्राह्य भक्ते मयि
श्रीनारायण भक्तवत्सल कृपासिन्धो प्रसीदाधुना ॥ १०० ॥

ब्रह्माद्यान् विबुधानृषीन् भृगुमुस्वान् पूज्यान् पितॄन् मद्गुरुन्
मान्यान् बन्धुजान् द्विजानपि तथा स्तौम्यन्वहं नौमि च ।
कृत्वानुग्रहमत्र ये सकरुणा मां श्रेयसायोजय-
न्तेऽमुत्र च तेऽर्थयन्त्वथ हरिं निःश्रेयसायापि मे ॥ १०१ ॥

रङ्गाचार्यतनूभवेषु गणने यो जन्मतो मध्यमः
सा प्रासूत सरस्वती यमुटके गोविन्दनामा च यः ।

चाञ्चल्यान्मनसो न भक्तिरचलाशक्त्या न कर्मादर-
 स्तत्पर्याप्तसहायवित्तविरहान्न स्वोक्तधर्मोद्यमः ।
 आत्मत्राणकृते प्रसीद भगवन् याचेऽन्तकाले मम
 श्रीनारायण निःसरन्तु मुखतस्त्वन्नामवर्णाः क्रमात् ॥ ९७ ॥

यज्ञाद्याः सकलाः क्रियाश्च कृतिनां सप्रत्यवायाः सदा
 ज्ञानं ते बहुजन्मसाध्यमथ च ध्यानं मनस्थैर्यजम् ।
 सौलभ्याद् द्रुतसिद्धितोऽपि च कलौ याचेऽन्तकाले मम
 श्रीनारायण निःसरन्तु मुखतस्त्वन्नामवर्णाः क्रमात् ॥ ९८ ॥

आराध्यात्मगुरुन् चिरं गुरुकुले स्थित्वात्तविधैः परं
 प्राप्यं यत् तदजामिलेन सहसा त्वन्नामसंकीर्तनात् ।
 प्राप्यं कर्तुमलं न चाहमितरद् याचेऽन्तकाले मम
 श्रीनारायण निःसरन्तु मुखतस्त्वन्नामवर्णाः क्रमात् ॥ ९९ ॥

प्राग्जन्मस्वथ चेह जन्मनि मया ये चापराधाः कृताः
 क्षन्तव्या भवता हि तेऽहमभवं त्वद्भक्तवंशे यतः ।
 त्वद्भक्ता गुरवश्च मे ह्यभयथानुग्राह्य भक्ते मयि
 श्रीनारायण भक्तवत्सल कृपासिन्धो प्रसीदाधुना ॥ १०० ॥

ब्रह्माद्यान् विबुधानृपीन् भृगुमुखान् पूज्यान् पितॄन् मद्गुरुन्
 मान्यान् बन्धुजनान् द्विजानपि तथा स्तौभ्यन्वहं नौमि च ।
 कृत्वानुग्रहमत्र ये सकरुणा मां श्रेयसायोजय-
 न्तेऽमुत्र च तेऽर्थयन्त्वथ हरिं निःश्रेयसायापि मे ॥ १०१ ॥

रङ्गाचार्यतनूभवेषु गणने यो जन्मतो मध्यमः
 सा प्रासूत सरस्वती यमुटके गोविन्दनामा च यः ।

श्रीमत्कौलगिवासुदेवचरणा यस्मिन् कृतानुग्रहा-

स्तेनेयं रचिनापिता हरिपदे वैराग्यमुक्तावलिः ॥ १०२ ॥

न सुवर्णप्रथितेयं न महार्हपदार्थसुचिरनिर्वर्ष्या ।

तदपि च मुक्तावलिरिति हरिपदभागिति भवेत् सुजनमान्या ॥ १०३ ॥

चोले तञ्जपुरस्थेन सेथं मुक्तावलिः शुभा ।

प्रथिना दुन्दुभौ ग्रीष्मे कलिमाने गतेष्वे (४९६३) ॥ १०४ ॥

इति श्री उटके-रङ्गाचार्यसुतगोविन्दाचार्यविरचिता

विरक्तिमुक्तावलिः संपूर्णा ^१

७५. वीरराघवस्तोत्रम्^२

वीरराघववेदान्तदेशिककृतम्

... नित्यं यतिवृत्तिहृदारो भामपायात् स पायात् ॥ ३ ॥

^१ The following verse is written after the colophon:

रधिरोद्धारिष्यधिगृतिविमनोयोगेन निजसुखं प्राप्ताः ।

चैत्रे मितसप्तम्या गोविन्दार्या हरेः पदं याताः ॥

^२ Based on the single incomplete MS. No. 67765 (D. C. No 1975; the beginning given in the Appendix therein is of the previous folio and does not belong to this Stotra). The author is identical with that of *Hastigirisastava* (see below) as he himself has stated in the verse 60 of this Stotra. Both the MSS. available in the Library are written by the same hand.

^३ The MS. begins from here; the previous portion is lost.

जयति गलद्विद्या न्यासविद्या सुहृद्या
विद्युतनमदवद्या मुक्तिसंपन्नपद्या ।

यदनघसुवचोभिः ख्यापिता ख्यातभूमा
श्रुतिमकुटगुरुर्मे मानसे सोऽस्तु नित्यम् ॥ ४ ॥

सोऽयं श्रीवण्छठारिर्जयति यतिपतिः सर्वविज्ञानसीमा
श्रीमान् रामानुजाचार्योऽपर इति विबुधैः साधु सतकर्ममाणः ।
नाथः श्रीवैष्णवानां प्रगुणगुणभृतां प्राससिंहासनानां
यस्य प्रेपोपदेशं नरहरिरकरोत् स्वस्य संराधनार्थम् ॥ ५ ॥

दुस्तर्काध्वगतागतश्रमलसद्दुर्वादिगर्वापह-
स्वैरोदारगभीरसारमधुरव्याहारधारान्वितः ।
मूर्तिः श्रीनृहरेः परेति जगति ख्यातो दिशेदञ्जसा
श्रीमाञ्छ्रीनिधिसंयमीन्द्रगुरुराट्छेयांसि भूयांसि नः ॥ ६ ॥

दान्तं शान्तमनन्तचिन्तनपरिश्रान्तं महान्तं शुभ-
स्वान्तं कान्तगुणं तमन्कमयध्वान्तं हरन्तं नृणाम् ।
सन्तं संतमसं तनं तनुभृतां निन्दन्तमन्तःस्थितं
भान्तं रङ्गधुरीणसंयमिवराधैरियमीडीमहि ॥ ७ ॥

श्रीमान् वीररघूद्गहश्रुतिसिरोयोगीश्वरोऽहोबिला-
मिख्यश्रीनृहरेः पदे सुमहितोऽसौ सप्तविंशोऽधुना ।
तर्कव्याकृतितन्त्रशिक्षितमतिस्त्रय्यन्तपारीणधी-
वीक्षारण्यधुरीणवीररघुराट्स्तोत्रं विधत्ते कृती ॥ ८ ॥

श्रीमन् वीररघूद्गहाद्य भवतः स्तुत्यां प्रवर्तामहे
त्वन्माहात्म्यमवेक्ष्य मन्दमतयो लज्जामहे सांप्रतम् ।

स्नेतु त्वा प्रभमन्ति नो पृथुग्वि प्राञ्चो विरिञ्चादयो

लज्जा निहनुमहेतरा तत इह त्वस्मत्प्रयत्न फर्णा ॥ ९ ॥

वाल्मीकिर्भगवान् वरेण महता सार्वेभ्यमध्यञ्चित

स्तुत्या तेऽधिष्ठानो भवद्गणानुतो कात्स्न्येन नेष्टे म्म स ।

क्वाह मन्दमति क ते गुणगणा वेधोमुखैर्दु शका

मातु वीररघूद्वहाद्य भवत स्तुत्या यते साहसात् ॥ १० ॥

त्वद्भक्ति सुहृदा सुमन्दधिषण मा प्रेरयत्यञ्जसा

त्वत्स्तुत्या किल वीरराघव तत किं दुष्कर मेऽधुना ।

सुग्रीव सुचिर विनष्टनगर शोचन् दवीषान्श्रिय-

स्तनामञ्चन् परिधूय वालिनमसौ साम्राज्यमासेदिवान् ॥ ११ ॥

मत्स्तुत्या विपथीकृतोऽप्यगुणया त्व राजसे ज्योतिषा

ज्योतिर्वीररघूद्वह श्रुतिशिर सिद्धान्तसिद्दालय ।

धन्योऽह त्वधुना भवत्स्तुतिकृते सतापमूत्रा शुना

लीढा किं न विराजते सुरसरिव् तापात् स मुक्तो न किम् ॥ १२ ॥

तरणतुलसीमाल मालम्बनीयनिजोरस

रिपुजनकतीकाल कालङ्घनीयनिनाशकम् ।

धरणिनयालोल लोलम्बडिम्बममच्छर्वि

विमलविलसच्छील श्रील मजेमहि राघवम् ॥ १३ ॥

निजपदनमत्सोम सोम मुखेन पराकृत

सतताविलसद्भूम भूमण्डन रवुपुगणम् ।

मुनिजनदृशोऽभीम भीम दशास्यदृशा मृग

विहितविनमत्काम काम सदेहमिवाश्रये ॥ १४ ॥

निरुपमतनुश्रीकं श्रीकंजमूप्रमुखाश्रितं

निजधृतिलसद्भूकं मूकण्टकत्रजसूदनम् ।

विधुतदिविपद्मीकं भीकन्दलद्विपुसैन्यकं

स्मर रुचिरभासाकं साकं श्रिया रघुपुंगवम् ॥ १५ ॥

नतजनमहोदारं दारं विपद्विततेः सतां

विनतदिविपद्वारं वारं प्रशस्तमहांहसाम् ।

रणभुवि महाधीरं धीरम्यमार्तजनावनं

रघुपतिममुं स्मारंस्मारं वसेयमहं सदा ॥ १६ ॥

निजपदभवद्भङ्गा गङ्गात्मजप्रमुखेडिना

कृन्दुरितकृद्भङ्गाभङ्गात्मशक्तिरकुण्ठता ।

धरणिनयासङ्गासङ्गा रघूद्गहदेवता

जयति हसितानङ्गानङ्गान्तकद्रुहिणाश्रिता ॥ १७ ॥

निरुपधिदयासारं सारङ्गमुख्यवरप्रदं

परिधुतमहोभारं भारम्यकं रघुपुंगवम् ।

नतजनमनोऽदूरं दूरं कुहृष्टिमतां मृडे

प्रकटिनमहातारं तारं श्रये भवशरिधेः ॥ १८ ॥

वीक्षारण्यपतिर्विराजतितरां साक्षाच्छ्रियः श्रीः सदा

धीक्षान्त्यादिगुणोज्ज्वलैः सुमहितैः साक्षान्कृतो योगिमिः ।

द्राक्षासारसदृक्षनैजफणितिर्दाक्षायणीशादिभिः

स्वेक्षाकाङ्क्षिभिरश्रितः प्रणमतां काङ्क्षाधिकार्थप्रदः ॥ १९ ॥

श्रीमान् वीररघूद्गहः श्रुतिशिरःसीमा पुमानेघते

कामाहंकृतिविवकृतिक्षमवपुर्भूमाभिरामाननः ।

कामासक्तनृणां सुदुर्यहगतिर्वैभानिकेन्द्राश्रितः

श्यामात्मा नवनीरदप्रकरवद्दामामिमृताख्यः ॥ २० ॥

पायाद् वीररघूद्ग्रहोऽखिलगुरुः कायाधवाद्यैः सदा

मायासंवृतिदूरकैरमिनुतो माथाविनामअणीः ।

छायानाथविलोचनोऽखिलसुधीगोयानुभावः स्वयं

हेयातीतगुणोज्ज्वले विनमतामायासहारी हरिः ॥ २१ ॥

नाराचप्रवरप्रभृतदिविपद्वाराभियातिव्रजः

सारात्यद्भुतशक्तिदुग्धजलधिः स्मेराब्जतुल्याननः ।

धीरात्मा सनकादिभिर्मुनिजनैराराध्यमानः स सं-

साराम्भोनिधिमज्जनपणतसंताराङ्घ्रिको दीव्यति ॥ २२ ॥

दीनानाथदुरन्तशोकशमनो नानाविक्ररोज्जितो

मानातीतविजप्रभाफलसितोऽहीनारूपतल्योज्ज्वलः ।

ध्यानारूढमहर्षिसंचयमनःसूनाश्रयो मूसुता-

धीनात्मा रघुपुंगवो विजयते दानार्द्रहस्ताभुजः ॥ २३ ॥

हुंकारेण विधुतनिर्जरगणोऽहंकारपाथोनिधिः

कङ्कालोपममुष्टिको निजघनुष्टंकारवाचालितः ।

पङ्काविष्टमना मनाग् विनिहतो लङ्काधिनाथो यतो

ऽहं कामप्रतिमं श्रये रघुपतिं तं कामितार्थप्रदम् ॥ २४ ॥

नेतुं पातकमण्डलं भुवि ल्यं सेतुं वितेनेऽम्बुधौ

मेतुं राक्षससंचयं वनचरं केतुं व्यधाद् यः स्वयम् ।

पातुं सर्वजनान् नरत्कमवहन्मातुं त्रिलोक्यं बलिं

जेतुं वामनतां च तं रघुपतिं ध्यातुं यतध्वं जनाः ॥ २५ ॥

ध्यातं योगिजनैर्विधूतकलुषैः शीतं दयास्रोतसा

क्रीतं म^१

. श्रीलालितं संश्रये ॥ ३२ ॥

आहुः श्रीरघुपुंगव श्रुतिशिरःसिद्धान्तबद्धादराः

प्राज्ञास्त्वां शरणागतप्रियतमं त्वागः कृपाकारणम् ।

प्राणेभ्योऽपि गरीयसा जनकजां व्याकोपयन् वायसो

व्याजं कंचिदुपेत्य तावकदयागुम्फेन विसम्भितः ॥ ३३ ॥

अर्धं वानरपुंगवं च शरणं यातस्त्रमद्धा रघु-

क्ष्माभृद्वर्यं महर्षिसंघमहितां श्रीन्यासविद्यामिमाम् ।

लोकानुग्रहकारणेन जगति प्रख्यापयन् मादृशां

मन्दानां विधुनोपि संशयमहो किं ब्रूमहे त्वां विभो ॥ ३४ ॥

श्रीमन् वीररघूद्वह श्रुतिशिरःसिद्धान्तनिर्धारितं

न्यासं त्वं प्रकटीकरोषि न यदि प्रायेण नो सेत्स्यति ।

जन्तुर्दन्तुरधीः समन्तुरिह संगन्तुं त्वदीयं पदं

नो शक्नोति चतुर्मुखप्रभृतयो नालं हि तत् प्रार्थये ॥ ३५ ॥

श्रीमन् किंगृहरत्नदीप भवता प्रख्यापिता धीमता

शङ्काकूटमसौ धुनाति हि फले श्रीन्यासविद्या नृणाम् ।

नो चेद्भैतुकदुर्वचःशतमहाकान्तारतान्तात्मनां

विस्रम्भो न हि बोधवीति भगवन् तस्माच्चमस्याम्यहम् ॥ ३६ ॥

भक्तिर्मुक्तिकरी विरक्तिजननी संसारकुक्षिमरी

त्रय्यन्तैः प्रथिता प्रपत्तिरपि सा संसिद्धिसंपादिनी ।

^१ One folio is missing.

स्वातन्त्र्येण न मुक्तिहेतुरखिलैः शास्त्रैर्निषेधादिति

प्राप्ते कोसलशान कः प्रतिवदेत् त्वत्तः समर्थः परः ॥ ३७ ॥

शङ्कापङ्किलमाचिरञ्चमखिलं तापत्रयोत्कीडितं

अन्तं हन्त जगत् कथं तरति तं संसारपाथोनिधिम् ।

धीर श्रीरघुपुंगव प्रणतसंरक्षेक्रीशोऽवनौ

नो जायेत भवान् यदि ध्रुवमहो मुक्तेश्च मुक्तिर्भवेत् ॥ ३८ ॥

भक्तिः प्रपत्तिरिति मुक्तिपथस्य हेतु

द्वावामनन्ति रघुपुंगव साधु सन्तः ।

आद्या पराशरमुखाधिकृतिः परा तु

माहृज्जनाधिकृतिरित्यपि संगिरन्ते ॥ ३९ ॥

काले कलौ कलुषधीः कलितापराधः

कामार्दितो नरपशुः कथमुःसहेन ।

भक्तिं महर्षिमहितां भगवंस्त्वददृभि-

पद्मेरुद्वयमरन्यसनं विनाहो ॥ ४० ॥

अत्यल्पयुद्धिरामिनोत्कटदुःखमग्नः

स्वल्पायुरल्पशयुनश्चलचित्तवृत्तिः ।

त्वत्संनिधौ रघुपते गरणोक्तिमात्र-

मुक्त्वा कथं तरति संमृतिवारिरासिम् ॥ ४१ ॥

भक्तिः प्रपत्तिरपि संजनयेद् विमुक्तिं

एतस्याधिकारमनुलभ्य शृत्वा यदि स्वात् ।

ग्यानं हि सामविधमप्यधिकारकन्टपत्या

मृते फलं रघुवुरीण समं जनानाम् ॥ ४२ ॥

गौणेऽप्यवान्तरमिदा प्रतिपादिता श्री-

रक्षादिषु श्रुतिकीर्तिगुरुत्वेन ।

आतो रघूद्ग्रह यथाधिकृति प्रसूते

गौणो विधिः फलमिति प्रवदन्ति सन्तः ॥ ४३ ॥

भक्तिः प्रपत्तिरथवा भगवंस्त्वद्भक्ति-

स्तन्निष्ठसंश्रय इतीह विकल्प्यमानम् ।

इत्येवमाह निगमान्तगुरुः किमत्र

वक्तव्यमस्ति रघुपुंगव माहशानाम् ॥ ४४ ॥

शरणमिति वदन्तो नाथ भट्टारकाद्या-

स्तत्र चरणसरोजाभ्यन्तिके सत्त्वनिष्ठाः ।

परिमितधियणानां माहशानां जनानां

विदधति धियमर्थ्यां मुक्तिनिष्ठानुरक्ताम् ॥ ४५ ॥

शरणवरणविद्याङ्गैःपसंहारशक्ति-

स्तदुपकरणभूतं त्वद्गुणाम्रेडनं च ।

रघुवर रसिकानां सूक्ष्मबुद्धान्वितानां

प्रभवति मितधीः स्यात् किं स्वनिष्ठाधिकारी ॥ ४६ ॥

द्वयवचनमुदारं मुक्तिघण्टापथस्य

प्रघटकमिति बुद्धिं प्राप्य पूर्वेभ्य एषः ।

अनुवचनपटुस्तामुक्तिनिष्ठां गरिष्ठा-

मभिमृशति न चान्योऽकल्प्यवाक् कोसलेन्द्र ॥ ४७ ॥

रघुवर बधिरादिर्मूकभावं गतो वा

परिमृशति विमुक्त्यै जन्तुराचार्यनिष्ठाम् ।

अधिकृतिनियतैषाप्युक्तिराचार्यनिष्ठा

जनयति फलमद्वा तुल्यमेव प्रजानाम् ॥ ४८ ॥

न च जनयितुमीष्टे वैपरीत्येन क्लृप्ता

कृत्यमतिभिरेषा ह्युक्तिनिष्ठार्यनिष्ठा ।

फलमिति निगमान्ताचार्यवर्यैरभाणि

भ्रुवमिह रवुचर्यं कास्ति शङ्कावक्रशः ॥ ४९ ॥

तत्र चरणसरोजाभ्यन्तिके फोसलेन्दो

शरणमिति वदन्तस्ताषदुन्मीलयन्ति ।

निरवधिकरुणाब्धिं निस्तुलानन्दकन्दं

श्रयति यदि मुकुन्दं त्वां फलं किं न विन्देत् ॥ ५० ॥

निगममशुटविधादेशिकेन्द्रेण सम्यक्

प्रकटितमिदमद्वा संशये नास्तिकानाम् ।

कुक्कयक्युहनोषत्या मोहितानां जनानां

भवति रघुकुलेन्दो भेषलं त्वचरित्रम् ॥ ५१ ॥

मन्ये वीररघूद्गहावतरणं भावत्कसुध्यां नृणां

संसाराम्बुधिमग्नमानसजुषां दुर्वाशतान्तरामनाम् ।

मुक्त्यर्थं शरणागतिं घटयितुं केचित् समाचक्षते

षड्क्तिग्रीवमुत्स्रज्जनकृते युक्तं न मन्ये हि तत् ॥ ५२ ॥

मायामोहितबुद्धयो विधिशिवेन्द्राद्याः स्वयं देवना

दातुं न प्रभवन्ति मुक्तिमनषां दीनाः किमन्ये पुनः ।

त्वत्पादाभुजचञ्चरीकचरितास्त्वशामपाठोद्यताः

श्रीमद्वीररघूद्गह प्रजनयन्त्यद्वा विभुक्तिं नृणाम् ॥ ५३ ॥

द्वैतं केचिदुदीरयन्ति हि विशिष्टाद्वैतमाहुः परे

शुद्धाद्वैतमुदाहरन्ति कतिचित् तत्त्वं ततो दुर्ग्रहम् ।

वीक्षारण्यपते कृतेऽखिलपते न्यासे तवाल्प्रघञ्बुजे

तत्त्वार्थः सुगमः प्रणश्यति नृणामन्तर्दुरन्तं तमः ॥ ५४ ॥

ज्ञाज्ञावित्यसकौ श्रुति[र्विजयते] जीवेशयोर्भेदिका

सर्वे खल्विदमित्यपि श्रुतिरसौ जागर्त्यभेदग्रहे ।

श्रीमर्त्तिकगृहनाथ निस्तुलमिति श्रीलक्ष्मणार्यो मुनि-

स्त्वन्यस्तात्मभरो विरोधमनयोर्धृत्वा बभाषेऽद्भुतम् ॥ ५५ ॥

मायाकल्पितमेव हन्त जगदित्याहुः परे तद् व्यं

नो युक्तं विल मन्महे रबुपते स्वच्छेपमाबोज्ज्वलाः ।

शेषित्वं तव शेषवस्तुविरहे दुःसाधमापद्यते

शेषापहवकारिणां किमु भवेच्छेपप्रसिद्धिः क्वचित् ॥ ५६ ॥

त्वद्हास्यं निरुपाधिकं भुवि नृणां ब्रह्मादिभिः प्रार्थितं

मुक्तैश्वर्यनिशावसानसमयासक्तिं विधत्तेऽङ्गसा ।

मिथ्यावादिमते विमुक्तिरसकौ भूयात् तपस्विन्यहो

शेषाख्यां फणिपुंगवो न सहते विभ्रन्मृपाकल्पनाम् ॥ ५७ ॥

श्रीमन् वणशठवैरिसंयमिधराधौरेयमुख्यैर्यति-

क्षोणीशैरनघैः समर्चितपदाम्भोजो भृशं राजसि ।

वीक्षारण्यपदे हरे नरहरेरास्थानलक्ष्मीं स्थिरां

पुष्पासि प्रणमद्भयप्रशमनप्रागल्भ्यविभ्राजितः ॥ ५८ ॥

संसारसागरसमज्जनमानसोऽहं

संतारितः करुणया कथमप्यरीश ।

संयोजितोऽसि रज्जुपुंगव योगिमुख्ये-
 प्वाहोविलेषु निगमान्तनिरुद्धवीषु ॥ ५९ ॥

वयं समकरिष्महि स्फुटतरं रज्जुमापते
 करिक्षितिपतिस्तवे नियतदेवसंप्रीणनम् ।
 त्रयीशिवरदेशिकप्रभृतिभिर्विनिर्धारितं
 तदेतदिति हेतुऋप्रशिथिलप्रलापो वृथा ॥ ६० ॥

धीयन् हृत्तापनाशिन्यभिधकमलिनीनीरकल्लोलमाला-
 लोल्रपायोजजालप्रसृतमधुझरीशोकरामोदयुक्ते ।
 रोधस्याजीव्यसि त्वं प्रदिशसि सकलं वाञ्छितं किंग्रहेष
 त्वतोऽप्येपाब्जिनो संदिशति किल फलानीप्सिताभ्यञ्जसाहो ॥

मूको जल्पकति त्वस्वरणनलिनसंसेवनात् कीसलेन्दो
 काणोऽप्यक्षणाभियश्वत्यखिलमपि जगत्त्यञ्ज . . .¹ ॥ ६२ ॥

७६. सारनाथस्तोत्रम्²

सारक्षेत्रपतिं सरोजजपतिं सारातिदूरं सदा
 सारं सारविमानगं सुरवरं सारेश्वरोनायकम् ।
 नित्यं सारसरोवरे विरचितस्नानद्विजाराधितं
 संसाराञ्चितरिं सरोजनयनं तं सारनाथं भजे ॥ १ ॥

¹ Further portion is lost.

² Edited from the single MS. No. 71274 (D. C. No. 3136).
 It is on the God at Tirucheraï near Kumbakonam.

सर्वतत्त्वालय श्रीमन् व्याकृताघशिरो हरे ।
परमात्मन् सारनाथ रक्ष मां शरणागतम् ॥ २ ॥

समस्तजगदाधार शङ्खचक्रगदाधर ।
सारनाथ ममानुज्ञां देहि त्वतीर्थसेवने ॥ ३ ॥

सारक्षेत्रे सारनाथः सारपुष्करिणीतटे ।
रमया सारनाथवया विमाने सारसंज्ञके ॥ ४ ॥

अव्याजकृपया नित्यं तत्र संनिहितो हरिः ।
श्रिताभीष्टं ददन्नित्यं भोदते सूरिभिः सह ॥ ५ ॥

पञ्चसारमिदं नित्यं यः स्मरेत् प्रयतः पुमान् ।
स सर्वानर्थितानर्थान् ध्रुवमाप्नोति पूरुषः ॥ ६ ॥

नाच्यारुचारुवदनाम्बुजराजहंसं
सत्सारवच्चरितपूर्णमुदारहासम् ।
संसारसागरतरिं हृदयाब्जवासं
तं श्रीनिवासमभजं स्वरमावतंसम् ॥ ७ ॥

नमस्ते सारनाथाय कावेरीवरदायिने ।
सर्वपापविनाशाय सर्वाभीष्टप्रदायिने ॥ ८ ॥

सारक्षेत्रनिवासाय सारपुष्करिणीतटे ।
यस्य प्रसादात् कावेरी गङ्गाधिक्यं पुरा गता ॥ ९ ॥

भक्ताभीष्टफलप्रदाङ्घ्रियुगलं कौशेयराजत्कर्णं
लक्ष्मीमङ्गलमन्दिरोरसि लसन्मुक्तावलीकौस्तुभम् ।

हस्तैः शङ्करथाङ्गपङ्कजगदा विभ्राणमभ्राकृतिं
 राकाचन्द्रमुखं सुजातमकुटं श्रीसारनाथं भजे ॥ १० ॥

सारक्षेत्रे पवित्रे सुजनसुक्तरि सारकासारतीरे
 सारास्यव्योमयाने विरचितनिलयः सारनेत्र्या समेतः ।
 साराभोधानकंजायितनयनयुगः फालसौन्दर्यसारः
 संसाराब्धेरसारात् स हरिस्वतु मां सारनाथो रमेशः ॥ ११ ॥

आलोक्य चिन्तितपदा धृतिराह-यस्मा-
 दास्तम्भमाम्बुजभवेन्दुशिरोमणिभ्याम् ।
 उत्पत्तिजीवनलयानुदितान्ययोग-
 हानं श्रियःपतिमगुं हृदि चिन्तयामः ॥ १२ ॥

यस्मादथर्वशिखया द्रुहिणस्वमूर्ति-
 रुद्रेन्द्रमूलजगतोऽभिहिता प्रसृतिः ।
 पैङ्गश्च्युतिस्फुटगतिप्रतिफलरूपा
 पद्मासनं तमनिर्गं प्रणमामि देवम् ॥ १३ ॥

यत्पत्नीदृष्टिलेशाद् द्रुहिणहरमुख्या लब्धसत्ताः सुरेन्द्रा
 यद्भक्तानां नियम्याः सकलपुराणा ब्रह्मरुद्रेन्द्रमुख्याः ।
 यत्पादक्षालनाम्बु प्रथयति शुचितां चन्द्रमौलेश्च ल्येके
 तस्मै नारायणाय प्रवितनुत नुतिं सर्वभूतान्तराय ॥ १४ ॥

ब्रह्मेशादेर्नियन्ता परमपुरुष इत्याह नित्या हि वाणी
 पुंवाक्यैस्तस्य बाधः कथमिव भविता प्राप्तदोषप्रभेदैः ।
 दूरापास्तं च गौरीमधुमयनमिद्रावाधकं वावयजालं
 लक्ष्मीशं तं प्रपद्ये प्रतिमटरहितपामबोद्धृतिभ्यम् ॥ १५ ॥

वेदान्तेषु प्रतीतात् तदितरभजनाद् यस्य भक्तिः प्रकृष्टा
 तत्रैव स्थानमग्र्यं स्फुरति विधिशिवस्थानतोऽप्यूर्ध्वदेशे ।
 लक्ष्म्या सार्धं तमेकं हृदयसरसिजे ब्रह्मविद्याप्रदाय्या
 देवं नारायणाख्यं भवजलधिसमुत्तारणं संश्रयामः ॥ १६ ॥

[इति श्रीसारनाथस्तोत्रं संपूर्णम्]

७७. हयग्रीवदण्डकम्^१

जय जय तुरङ्गास्य नस्तो मुखान्निःसृतानन्तवेदादिविद्याप्रबोधीकृताम्भो-
 जसंभूत हेपारयोन्निजिताशेषदैतेय लक्ष्म्यामृतेनानिशं सिच्यमानाङ्ग राकेन्दुकोटि-
 प्रतीकाशदेहप्रभाभासिताब्जातगर्भाण्डवाह्यान्तरानम्रधात्रीररुद्रेन्द्रमुख्यामरघातको -
 टीरमाणिक्यकान्तिच्छटारस्त्रिताङ्घ्रे शरस्वन्द्रहृन्मन्दिरध्वान्तराशे प्रपञ्चामरानो-
 कहस्त्वं पुरा देव नारायणाख्येन रूपेण लोकं स्वगर्भे निधाय श्रियो बाहुयुग्मान्तरे
 संस्थितः सन् सिसृक्षुस्त्वमादौ विधातारमासृज्य तत्सत्रयागे हयग्रीवरूपं
 समास्थाय दैत्याधमौ लोकशत्रू मधुकैटभाख्यौ च चक्रेण हत्वा पुनर्लोकसंरक्षणार्थं
 क्षयाद्यावतारैर्महादैत्यसंधान् विनिर्मथ्य लोकान् सदा पासि भो देव यस्त्वां
 मनुष्योत्तमो दुग्धपायोधिमध्यस्थसुश्वेतनामोल्लसद्द्वीपमध्ये सुसंतानवृक्षावलीवेष्टिते
 सन्मणिस्तम्भयुक्ते महामण्डपे तत्र पङ्केरुहे कर्णिकायां सुधासृतिविष्ये महायोगपीठे
 निपण्णं नमद्देवतामौलिमन्दारमालासवन्माकरन्दद्रवक्षालितेनाङ्कुशच्छत्रपाठीन-

^१ Edited from the MS. No. PM 2934 (D. C No. 2109) and collated with the text printed in Kannada character in the *Stotramanjari* (Udipi, 1966, pp. 375-80)

यज्जानुजातोर्ध्वरेखाङ्कितेनाद्भ्रियुग्मेन संराजितं श्वेतकर्माभगुलकं लसज्जानुयुग्मं
 दिशादन्तिशुण्डोपमोरुद्वयं दुग्धसिन्ध्वन्तरीय्योपमेनाच्छकौशेयवस्त्राभिरामेण भास्व-
 त्रितम्येन युक्तं वियद्वाहिनीवर्तुलावृत्तगम्भीरनाभीसरस्तीरसंजातरोमावलीमण्डिते-
 नोदरेणाञ्चितं श्रीनिशासायितोरस्तलं शेषभोगामहस्तैश्चतुर्भिः सदा दृङ्मुक्ता-
 क्षमालालसरपुस्तकोद्बोधयुक्त्वारविन्दानि सम्यन्द्रधानं रणदृङ्गसंसक्तसंफुल्लमन्दार-
 मालावलीलमसत्कण्ठशोभाभिरामं अशाङ्कांशुसंकाशसर्केदारंयातकैशावलीमण्डितं
 दन्तकान्तिच्छटाभासिताशावकाशं दक्षपद्मपत्रायताक्षं स्फुरदक्षिणावर्तशङ्खप्रती-
 काशकणं लसन्मस्तकं दिव्यमुक्तामयोदारकोटीरकेयूरहारावलीमेखलाशाखिलैर्भूपणै-
 र्भूपितं चन्द्रनाचचिंताशोपगात्रं सदा मूर्तिमद्वेदशास्त्रेतिहासादिविद्यावलीसेवितं
 श्रीसतीचञ्चलापाङ्गनीराजितव्रह्मरुद्रादिवन्धं सन्मनःपद्भजे चिन्तयन् देव बाधे
 हरिद्वोमयालिसकं रङ्गवल्लीसुशोभाञ्चितं स्यण्डिले श्वेतकौशेयवस्त्रावृते मालतीमल्लि-
 कादिप्रसूनावलीमण्डिते चक्रपद्मादिसन्मण्डलेपेतपीठे यथा याज्ञिका बाह्यवह्नौ
 निजान्तःस्थमग्निं समाकृष्य मन्त्राक्षरैः स्थापयित्वा च यन्ति स्म तद्वद्बहियोगमार्गेण
 हृत्पद्ममध्यस्थमीशं स्वन्निग्वै प्रतिष्ठाप्य नित्यं त्वदष्टाक्षरेणोक्तमार्गेण संपूजयन्
 वर्तते देव यद्वा सुवर्णादिसंलोहपत्रेषु वा भूर्जपत्रेषु वा पट्टवस्त्रेऽथवा वद्विपूर्वाण-
 दिभ्राजदन्तारकेषु क्रमादेकवर्णं त्वदीयं लिखित्वाथ पञ्चाक्षरं गारुडं चाष्टवर्णं
 स्वरानुष्टुभं सभ्यगालिस्य तद्वद्बहिवीजमार्गेणैव नृणाक्षरैः क्रमदिसान्तैः क्रमाद्वेष्ट-
 यित्वा ततो व्योमयुग्मं धरामण्डले दिव्यपतीनां च बीजानि संलिल्य
 स्वद्विम्बवद्ग्रन्थपुष्पोपहारादिभिर्भक्तिभावेन संपूज्य सन्मन्त्रसिद्धो भवेत् तस्य वपत्रे
 स्थिरा शारदा तस्य गेहे ध्रुवा श्रीः स्वयं तस्य दासा नृपालादयस्तस्य भक्ति-
 र्भवेच्छाश्रुती तस्य विद्या स्फुरत्यश्रुनप्रज्ञया तस्य पुत्राभिवृद्धिर्भवेत् तस्य घाञ्छा
 लन्तेऽखिला देव यद्वा मनोज्ञपूको भ्रुवोरन्तरे त्वां समस्तागमानुद्गिरन्तं
 समाचिन्त्य तत्रैव दीर्घान्वितं विन्दुयुक्तं चतुर्थोष्मरूपं मनुं स्वान्वितं सम्यगुचार्य
 सायंमुखे मुक्तनामासने सनिवेश्यानिलं चेडया पूरयन् केवले कुम्भके संस्थितः
 सन् ततोर्वीकृतेन स्वजिह्वाग्रभागेन रन्ध्रं निरुच्योद्गतं सोमनीरं पिबेत् प्रत्यहं

तस्य गीर्वाणवाणी वशा तस्य पातञ्जलं स्याज्जलं तस्य भाट्टं घरट्टोत्थपिष्टोपमं तस्य
 तर्कस्तु पाणिस्थकर्कन्धुका तस्य वैयासिकी गीर्मरुन्मेचिका सैष वादेपु पञ्चाननो
 देव यो वा घृतं ब्राह्मिकापाचितं वाथ वा कर्हगुलीवीजजालानि वाचाभिमन्व्य
 स्वदीयेन मन्त्रेण नित्यं पिवेत् स्वातयेत् तस्य वक्त्रे कवित्वं सुधासमितं संभवेत्
 तस्य बुद्धिर्वहुग्रन्थसंधारिणी स्यात् प्रभो देव यत्ते पदाम्भोजशौचोदकं शूलपाणेः
 शिरोभूषणं यस्य नाभ्युद्भवो लोकनिर्माणकृत पद्ममूर्धरय पौत्रो हरः सर्वसंहारकृद्
 यस्य निःश्वासरूपाः समस्तागमा यस्य पत्नीकटाक्षस्य लेशो विधीशेन्द्रमुख्या-
 मरस्थानदो यस्य तल्पं सशैलप्रतीसिन्धुविश्वभराधारकः शेषभोगीश्वरो यस्य
 बाहोत्तमः सर्ववेदाभिमानी खगाधीश्वरो यस्य बवत्राम्निमध्ये सुरारातिसंघाः पतङ्गा
 बभूवुः स्वयं यस्य दिव्यो हयो भक्तिमाजां नृणां तीर्थकोट्युत्थपुण्याधिको यस्य
 विज्ञानभक्त्याख्यसद्द्रव्यसंपादकानां भवेदक्षयानन्दभोगः प्रभो देव तं त्वामहं
 सच्चिदानन्दमूर्तिं जगज्जन्मसंरक्षणज्ञानसंहारबन्धादिहेतुं निरस्ताधिकं निःसमं
 सद्गुणाम्भोनिधिं नित्यमुक्तं निजानन्दतृप्तं विभुं निर्गताशेषदोषं निरीशं स्वरो-
 मावलीकूपसंस्थाढजगर्भण्डकोटिप्रजं मुक्तवागीशभोगीशपक्षीशदेवेशकःदर्पतूर्यादि-
 मुख्यामरैः सेवितं श्रीकराम्भोजरत्नोर्मिकादीघितिसोमशोणीकृताङ्घ्रिद्वय भक्त-
 लोकार्जितानेकजन्माघशुष्काटवीपादकं सर्ववेदैकवेद्यं सर्वदेवैकबन्धं महायोगि-
 हृन्मन्दिरं संततानन्तभोगासनं देवदेवं प्रणम्य प्रभो याचये साधुनिन्दात्मशंसाश्रुत-
 ग्रन्थवेत्तृवदुःशास्त्रवेत्तृवदुष्टात्रमोक्त्वदुष्टात्मसेवाद्यनन्तापराधालय नित्यकर्मा-
 धनुष्ठानदूरं दुराचारिणं ज्ञानहीनं सदा क्रोधलोभाद्यमित्रान्वितं स्वोत्तमानार्य-
 सेवानमित्रं कृतघ्नं नृशंसं महाधौघसिन्धौ निमग्नं कृपाम्भोनिधे पाहि निश्चञ्चलां
 ते पदाम्भोजयुग्मे च भक्तिं प्रभो देहि सुज्ञानवन्तं कुरुष्व्याशु यत्ते मनोज्ञं
 लसत्पुण्डरीकायताक्षं प्रसन्नाननं चारुमन्दस्मितं शोभनाङ्गं शशाङ्कप्रभं दिव्य-
 सद्गन्धभूषाम्भारालंकृतं श्रीसखं सच्चिदानन्दरूपं सदा मन्मनःपङ्कजे ते स्थिरं
 स्थापयानन्तशक्ते ।

जय वाजिवक्त्र प्रभो जय सिन्धुकन्यापते जय देवचूडामणे जयानन्तमूर्ते
जयानन्दसिन्धो जयागाववोत्र प्रभो श्रीरमानाथ लोकैकनाथाप्रमेयाच्छुतान्त
गोविन्द तुभ्यं नमस्ते नमस्ते नमः पाहि मां पाहि ।

इति श्रीहयग्रीवदण्डकं समाप्तम्

७८. हरिस्तुतिः^१

श्रीनिवासविरचिता

यमकं वा प्रासं वा विदुषां दृष्टिर्न गोचरीकुरुते ।

रसविमुखस्तद्दृष्टा जनः कलौ मान्यतां मुषा कुशलः ॥ १ ॥

यमकप्रासन्यसनं स्वप्ने चाहं न किञ्चिदपि गणये ।

यद्यपि हरिहरविनुतौ परिहृतमेतत् सुख सतां दिशताम् ॥ २ ॥^२

यदि वाक् सामग्री वस्तथापि दिशतां मतिं हयग्रीवः ।

भोटलत्रामूलहरी यद्दीप्यहेगारवोत्थिता लहरी ॥ १ ॥

सुखमनुसंवातारं नाभौ दभतं मुग्धेषसं धातारम् ।

खगनुरगं गायामो यस्य पदतलाद् बभूव गङ्गायामः ॥ २ ॥

^१ Based on the MS. No PM 2906 (D. C. No. 2145) and it is collated with the *Sankaragurukulapatrikā* (vol. I, no. 1, 1939, pp 6-7). See *Harastuti* in vol. I of *Stotrasamuccaya*, pp. 291-2.

^२ These two verses are separately numbered in the MS.

रचिता हि दशावतारमायाः प्रभुणां येन दशावता रमायाः
तममुं कलयामहे शरण्यां निजयावत्कलया महेशरण्याम् ॥ ३ ॥

पदपङ्करो मरन्दधारा भुवनं यस्य समस्तमुद्धार ।
न किमृच्छति तत्कटाक्षमाला कलनीया स्मरणार्थमक्षमाला ॥ ४ ॥

अपि सन्ति विरिञ्चनादिदेवा महिमैषां नहि किञ्चनादिदेव ।
अयमेव हि भक्तकार्यरक्षी भुवनं येन समन्वकार्यरक्षि ॥ ५ ॥

मूर्तिर्नीपश्यामा यस्य रमा हृदि निवासमाप श्यामा ।
देव तमपश्यामास्माकमतः श्रमकरी बहुतपस्या मा ॥ ६ ॥

त्यक्त्वा दुष्कृतमायां हरिपदभक्तिं यदा नियतमायाम् ।
संपद्मि पुण्यतमायां स्थितोऽस्मि साक्षादकामयत मा याम् ॥ ७ ॥

यः सर्वदाप्यवनतः परस्तवनतोपसंविभावनतः ।
तस्य ज्ञानमुदयते हरिश्च दयते रमापि मोदयते ॥ ८ ॥

शोपाद्रिं प्रविशेयं देवं द्रक्ष्यामि पीतकौशेयम् ।
मम सुचिरादाशेयं तत्र च कवितां सदा प्रतिदिशेयम् ॥ ९ ॥

यस्तु हरिं पूजयति स्वमहिम्ना तं हरिर्नियोजयति ।
इह च सुखं योजयति स्वर्गं यद्वत् सुरर्षभो जयति ॥ १० ॥

इति श्रीनिवासाविरचिता हरिस्तुतिः संपूर्णा

हठात्कारेण संसारदुःखानि निखिलान्यपि ।
हरत्येव न संदेहो हर्यष्टप्रासपञ्चकम् ॥ ६ ॥

इति श्रीहर्यष्टप्रासपञ्चकस्तोत्रं संपूर्णम्

८०. हस्तिगिरीशस्तवः^१

वीरराघववेदान्तदेशिककृतः

श्रीमच्छ्रीनिधियोगीन्द्रश्रीरङ्गेशयतीश्वरौ ।
प्रणम्य सादरं कुर्वे हस्तीशस्तवमद्भुतम् ॥ १ ॥

प्रह्लादजनकोदामदानवैभवशालिनौ ।
करिक्ष्माभृद्धीशानौ कलयेमहि कावपि ॥ २ ॥

कनत्परममायिने करिगिरेरधः स्थायिने
चराचरविधायिने चतुरभीष्टसंदायिने ।
नमः परमयोगिने नतजनावनोद्योगिने
नृशंसहतिकायिने नृहरये जगत्कायिने ॥ ३ ॥

श्रिया सह विहारिणे श्रुतिशिरःसु संचारिणे
प्रभूतभयहारिणे प्रबलदैत्यसंहारिणे ।

^१ Edited from a single MS. No. 66592 (D. C. No. 2153). The author is the same as that of the *Vīrarāghavastotra* above, pp. 206-16.

शुकादिद्वितकारिणे शुभगुणैरलंकारिणे
नतत्रिपुरवैरिणे नम इदं मघोर्वैरिणे ॥ ४ ॥

सटापटलभीषणं सरलकेसरोद्भूषणं
समस्तगद्गोषणं सरससाधुसभाषणम् ।
विशिष्टजनतोषणं विधिशिवेन्द्रसंपोषणं
नमामि भवपोषणं नरहरिं महीभूषणम् ॥ ५ ॥

करिगिरितटाधारा धाराधरप्रकरोपमा
निरुपमगुणोदारा दारार्धदेहमुखेडिता ।
वभयसमुचारा ताराधिप्रतिमानना
निरवधिदयासारा सा राजते परदेवता ॥ ६ ॥

करिगिरितटोत्तंसं तं संप्रवृद्धबल्लेदयं
निजबलगल्लत्कंसं कं संन्यवन्तममुं सदा ।
मुनिजनकृताशंसं शं संदधानमहं भजे
रुचिरसमसाध्वंसं ध्वंसं विपद्धिततेः सताम् ॥ ७ ॥

करिगिरिपतिं श्रीशं श्रीशंकरप्रमुखार्चितं
सकलगुवनाधीशं भीशं बलद्धिविशोभितम् ।
नवजलदसंकाशं काशंसनीयगुणोत्करं
जगति दहराकाशं का शंसतीह न देवता ॥ ८ ॥

प्रत्यूषसम्यमानपङ्कजसदृग्दर्शनीयाननः
प्रत्यादिष्टसुराभियातिनृपतिप्रोद्दाममूमाह्वयुरः ।

अस्माद्भजन - - - - - सावतारः क्षिता-

वस्मान् रक्षतु हस्तिशैलशिखरस्थेमा पुमान् [किसरी] ॥ ९ ॥

हस्त्यद्रिनाथ वरदत्वमनन्यलभ्य-

मुच्चैस्तरां प्रकटयन्निव शृङ्गदेशे ।

तिष्ठस्यहो वरदमूर्तिरिति प्रतीमो

नो चेच्छरीरयुगलाथयणं विमर्थम् ॥ १० ॥

पायान्नः पातकेभ्यः करिशिखरिपतिः कालमेघाभिरामः

कन्दर्पोद्दामदर्पप्रशमननिपुणस्वीयलावण्यभूमा ।

त्रप्यन्तश्चान्तचिन्तानघतरविवुधत्राक्तोष्टूयमानः

श्रीमान् श्रेयोविधाता निजपदनलिनद्वन्द्वसेवापराणाम् ॥ ११ ॥

भूमा भूमावुमापत्यमिनुतमहिमा सर्वकल्याणसीमा

भूमाभूमावहश्रीकरिगिरिनिल्यो योगिभिर्गेयनामा ।

कामाद् वैमानिकाद्यैर्दुरवगमगतिर्वैरिभीमात्मशक्तिः

श्रीमान् पुष्पातु धामान्यजनदृगपद तिम्भधामत्रिधामा ॥ १२ ॥

इन्द्राद्या देववर्गाः परिचरणपराः स्वाधिकारे नियुक्ता

नित्यैर्नैमित्तिकैर्वा श्रुतिशतविहितैः कर्मभिः पूजिताश्चेत् ।

तृप्ताश्चैव प्रसन्नाः करिन्निखरिपते त्वत्प्रसादाय भूयः

कल्पान्ते हीति गीतं विण्दममिहितं सूत्रमाप्यादिके च ॥१३॥

आतप्तान् पूजयामः प्रसन्नमिह ते प्रार्थयन्तः प्रकामं

राजः काङ्क्षन् प्रमादं ह्युपचरति यथा भूत्यवर्गं तदीयम् ।

स्वामीष्टान्वेदनं तन्मुखत उरुगुणं नीतिवित्सार्वभौमा

मन्यन्ते सांप्रतं श्रीकारिशिखरिपदे पूजनं युक्तमेषाम् ॥ १४ ॥

धार्यत्वाच्छेषभावात्त्रियमनविषयत्वाद् विधेयत्कतश्च

श्रीमन् हस्तिशमामृत्तिलय तव तनुर्देवता इन्द्रमुखाः ।

तथाजी त्वत्प्रसादं प्रसभमभिलषंस्त्वचनुत्वेन जानन्

किं श्वैकान्त्यं न विन्देद् वरद कथय मे दासदासानुसेवी ॥१५॥

यः प्राधान्येन देवं - - - जडमतिर्याञ्छिताप्स्यै स न स्या-

देकान्ती देवराज त्वदुपममिह नो व - - - - - ।

चत्वारो वै पुमर्थाः परमपुरुषतो नान्यतो लब्धुमर्हा

इत्येवं संगिरन्ते किल फलचरणे भाव्यकरादयोऽमी ॥ १६ ॥

चर्ममाया हि देवा इति कथनमपि प्रायशः प्रौढिवादः

स्वातन्त्र्यं नैव तेषां क्वचिदपि विषये पारतन्त्र्यं तु काष्ठा ।

इत्येवं हस्तिनाथ स्फुटयितुमपि या तादृशोक्तिर्विभाव्या

नो षेद् देवाधिकृत्यां कथमिह घटते देवैर्धर्मवादः ॥ १७ ॥

स्वमीतिद्वारकं यन् परमपुरुषसंपीतिनिष्पादनं त-

द्द्वैधधर्म्यं देवताया इति तदधिकृत्यै भाति सौदर्शनोक्तिः ।

चर्मप्रायत्ववादे कथमिव घटते हस्तिशैलेन संया

दोग्राशेषाभिनन्त्या तदिह बुधजनेदेवैर्धर्म्यमर्थम् ॥ १८ ॥

पारान्त्यः प्रमाणं पटुनरधिरगो देवैर्धर्म्यसिद्धौ

कल्प्या पूर्वादिपक्षं निरसितुमकरोद् यच्छ्रुतत्याघ सूत्रम् ।

रक्षायां साचरिभ्यां श्रुतिशिखरगुरुर्दशयित्वा प्रमाणं
 हूचे हस्तीश देवान्तरयजनमपि ब्रह्ममीमांसकानाम् ॥ १९ ॥

साक्षाच्चतुर्मुखमखे हविरन्वभूस्त्वं
 शक्रादयः विल न तत्र तदन्वभूवन् ।
 हस्त्यद्रिनाथ वरमेघमद्दाः सुरेभ्यो
 नो मानुषेभ्य इह हेतुमुदारसत्त्वम् ॥ २० ॥

यद्देवता त्वमधुना यदि संब्रवीषि
 तद्वा कुतः सुरगणे भगवन् दयेथाः ।
 आज्ञैव हेतुरिह देवगणभ्य तत्त्वे
 नो चोदनाहं इति चेत् किमहं ब्रवीमि ॥ २१ ॥

चेदान्तदेशिक्यैः कचन प्रबन्धे
 देवा हि कञ्चुकसमा इति तावदुक्तम् ।
 यष्ट्यना प्रपदनान्त्रयिनापि तेषा-
 मुक्ता क्वचित् कथमिदं घटते करीश ॥ २२ ॥

जैमिन्यनीश्वरवचोनिचयोपपत्ति-
 न्यायेन देशिकवचोऽपि विभावनीयम् ।
 सर्वैश्च पण्डितजनैरिति संपर्नामो
 हम्नीश्वरवमुपपादयसि त्वमेव ॥ २३ ॥

भाष्ये हि ब्रह्मशब्दः क्वचिदधिकरणे भाति मामान्यवार्त्ता
 तस्मिन्नेवावभाति क्वचिदधिकरणेऽस्मावसाधारणोऽपि ।

अत्र श्रीतत्त्वटीकाप्रकरितनवतः कञ्चुवप्रायतोक्ते-

देवानां मान्यवर्यं करिशिखरिपते बोधयस्यञ्जसा त्वम् ॥ २४ ॥

यस्मिन् पक्षोऽस्ति भाष्यप्रमुखवहुतरग्रन्थसंवादभूमा

तस्मिंस्तत्पर्यमेवाकलयितुमुचितं वेदचूडागुरुणाम् ।

श्रीशे ब्रह्मप्यनीशे त्वयि विधिमुखसाधर्म्यबुद्धिं निरोद्धुं

मन्दानां मन्वहे श्रीकरिशिखरिपते कञ्चुकप्रायतोक्तिम् ॥ २५ ॥

सकृद्यष्टस्त्वं मे क्षिपसि सहसा सर्वदुरिता-

न्यनन्तान्यच्छेद्यान्यनुपमगुण श्रीकरिपते ।

कथंकारं कारागृहनिगलयोग्या विधिमुखाः

सुराः शक्तास्तादृशुरितल्वनिर्धूननविधौ ॥ २६ ॥

सकृत् त्वां पश्यन्तः समद्रगजगण्डस्थलगल-

न्मदस्रोतःकीडङ्गमरुपटलीविभ्रमभृतः ।

नरीनृत्यनारीरचिरकवरीकान्तिलहरी-

परीतान् गाहन्ते सपदि हि गृहान् हस्तिरमण ॥ २७ ॥

सकृत् त्वां संपश्यन् सकृदवनताभीष्टवरदं

समस्तैस्त्रयन्तैः समधिगतपारम्यमनघम् ।

शुनासीरस्तम्बेरममुखमस्वाम्यर्थनकला-

नभिञ्जः श्रोहस्तिक्षितिरमण धीरश्च भविता ॥ २८ ॥

सकृत् त्वां दृष्ट्वा यः सजलजलदच्छायममलं

समस्तैर्योगीन्द्रैरमिनुतभिह श्रीकरिपते ।

स मृत्योः संभूतां मियमथ विनिर्धूय सहसा
महानन्दब्रह्मानुभवसुपरीवाहमयते ॥ २९ ॥

विधातारं केचिच्छरणमगिगच्छन्ति निपुणाः
सुधाशानामीशं कतिचन परे त्वन्यमपि वा ।
वृथामीषां यत्नः करिगिरिपते त्वद्गुणकथा-
सुधास्वादाभिज्ञाः विमपि गणयन्त्यल्पशकरान् ॥ ३० ॥

त्वदायत्तामीषां स्थितिरधिकृतिर्वा दिविपदां
दिगीशानादीनामिति खलु न जानन्ति हि जडाः ।
अतस्तान् सेवन्ते परिमितफलप्राप्तिचपलाः
करीश त्वन्मायापरवशमशेषं जगदिदम् ॥ ३१ ॥

सृजस्यादौ विश्वं समवसि ततः संहरसि च
त्वमेव श्रीहस्तिक्षितिरमण नान्यः प्रभवति ।
त्वया दत्तां शक्तिं विधिशिवशचीशप्रभृतयो
दधाना लोकानामधिकृतिममी विभ्रतितराध् ॥ ३२ ॥

न जाने श्रीजाने नलिननयने नागशयने
प्रधाने देवानां त्रिजगद्भवने दत्तनयने ।
त्वयि श्रीहस्तिश्मारमण भगवन् भक्तिमनुल्यं
विना मुक्तरन्यत् विमपि निगमान्तैरवधृतम् ॥ ३३ ॥

त्वमेव ब्रह्माद्यं परमपुरुष श्रीकरिपते
त्वमेवं त्रप्यन्तैरमिनुतपटो योगिभिरपि ।

त्वमेव श्रीकान्तो निखिलजगदन्तर्यमयिता

त्वमेव त्यामातः विल शरणमव्याजमभजम् ॥ ३४ ॥

जगत्सृष्टिस्थेमप्रलयरचनाकेलिविवशं

जनिक्लेशत्रस्तपचुरजनतात्राणनिपुणम् ।

दयादुग्धाम्मोधिं दनुजमथनं दिव्यचरितं

करीश त्वां दृष्ट्वा शरणमिति वाचं समफणम् ॥ ३५ ॥

पुस्तूक्तं सकलं करीश भवदेकान्तं धरीवृत्त्यते

सर्वाङ्गायगणप्रधानतमतामस्य स्मरन्ति स्फुटम् ।

गीता त्वन्मुखनिर्गता सुमहिताधीता विमुक्त्यर्थिभि-

स्त्वत्पारम्यपरा विराजतितरां को वा समः कथ्यताम् ॥ ३६ ॥

ईक्षानश्रुतिभवेन गिरिशे नेतुं न युक्तं हि तत्

पृथगा अन्यथदुस्थताप्रसजनात् तत्पूर्ववृत्तेः स्फुटम् ।

किं तु स्वत्परमेष सर्वविबुधैरभ्यर्थनीयं बला-

देवं विष्णुपुराणमुख्यवचनैर्हस्तीश निर्धारितम् ॥ ३७ ॥

सत्यं ज्ञानमनन्तमाद्यममलं नित्यं स्वर्धउद्योतिषं

सर्वव्यापि सुसूक्ष्ममूतमभयं त्वामाहुराद्या गिरः ।

त्वामन्तर्विनिवेशयन्ति महता बलेन योगीश्वराः

किं ब्रूमो महिमानमद्भुततमं हस्तिक्षमाभूत्पते ॥ ३८ ॥

किं त्वां जानन्ति भूदाः क्लृपितहृदया हस्तिशैलेश्वर त्वत्-

सान्निध्येऽवस्थिता अप्यधिनिधि चरतां किं नु तज्ज्ञानमस्ति ।

क्षुद्रान् निद्रानुसक्तानपि पशुसदृशान् ब्रह्मविन्निन्दनैका-

नन्दान् मन्दानहंताप्रथमजनिगृहांस्त्वं कथं तान् सहेयाः ॥ ३९ ॥

चातुर्मास्यं समग्रं व्रतमिह चरितं त्वत्कृपावेभवेन
 श्रीमन् हस्तीश्वराद्यं व्रतमनुचरितं निस्तुले रङ्गधाम्नि ।
 अध्याप्य ब्रह्मविद्यामनुपमविषणानाश्रिताञ्छात्रवर्गान्
 निःसीमानन्दमाप्तः प्रचुरबहुमतिस्त्वच्चरित्रेषु वर्ते ॥ ४० ॥

भूयो भूयो नमामि त्वदनघचरणाभ्मोरुहद्वन्द्वमेव
 श्रीमन् हस्तीश निस्तीर्य च भवसरणौ जाड्घ्निकत्वं प्रहृष्टः ।
 वाचां प्राचां प्रवाचामपि खलु विषयस्त्वं कथं मादृशानां
 प्रज्ञादौर्लभ्यभाजामहह कुवचसां गोचरत्वं प्रयासि ॥ ४१ ॥

श्रीमाञ्छ्रीमच्छठारिघ्नतिकलितशतस्तम्भवन्मण्टपान्ते
 डोलाडोलायितात्मा मणिमयमकुटज्योतिह्रग्भासिताशः ।
 राजा राजाधिराजप्रमुखदिविपदां हस्तिशैलेश्वराख्यो
 देवो देवो मुदे वो भवतु मम जनाः स्मेरक्वत्रारविन्दः ॥ ४२ ॥

सुकैश्वर्यं जगद्व्यापरणविरहितं सूत्रितं सूत्रकारै-
 स्तस्येत्यं भावमाहुः विल गुरुचरणा भाप्यकारादयोऽमी ।
 राजां छत्रादिवत् ते करिरमण जगत्कारणत्वं विमुक्ते-
 र्हेतुत्वं लक्षणे द्वे तदुभयवशतो लक्ष्यसेऽन्यादृशस्त्वम् ॥ ४३ ॥

सुकैश्वर्यं जगद्व्यापरणमपि यदि ब्रह्मणो लक्षणं तत्
 भज्येतातिप्रसङ्गात् कथमिव परमं ब्रह्म जिज्ञासितुं स्यात् ।
 जिज्ञास्यत्वं जगत्कारणगतमिति च स्पष्टमाज्ञायमौला-
 वातो मुक्तेषु हस्तिक्षितिरमण जगद्व्यापृतिर्नोचितेति ॥ ४४ ॥

सुक्तं तन्मन्महे श्रीकरिरमण वयं त्वत्कृपाशाद् विमुक्ता
 ब्रह्मानन्दानुभूतिप्रकलनविषये साम्यमेते बह्वेषुः ।

जिज्ञास्यत्वं मुमुक्षोः कथमिव घटतां त्वं हि जिज्ञासनीयः

सर्वैस्तापत्रयार्तैस्त्वदुपजनितधीशक्तिमान् नोऽपरः स्यात् ॥ ४५ ॥

अपारे कूपारे तृणमिव तटं केनचिदितं

त्वसारे संसारे स्थिरतररुचिर्दुस्तरतरे ।

मुरारे कंसारे करिगिरिपतेऽहोचिलमुनि-

प्वहं तत्कारुण्यात् समगणिपि धन्योऽहमधुना ॥ ४६ ॥

अस्मान् रक्षतु हस्तिशैलशिखरेत्येवं तुरीयं पुनः

पादं कंचन हस्तिराडुपदिशन् स्वप्नेऽवबोधैव माम् ।

दीक्षां संश्रितरक्षणे प्रकटयस्युच्चैस्तरां श्रीपते

वाःसत्यैकवशंवदस्त्वमविमो नानावतारान् क्षितौ ॥ ४७ ॥

वेगातुङ्गतरङ्गसंगमदशाव्याल्रेलदग्भोरह-

च्योतत्स्फीतमरन्ददृन्दलहरीपारंपरीमेदुरे ।

रोधस्युत्तरतोऽवभासि भगवन् हस्तिक्षमामृतपते

त्वत्सेवारसिका भवन्ति मनुजा धन्याः क्षितौ संततम् ॥ ४८ ॥

जन्तुं कृतमन्तुं सुवि नन्तुं यतमानं

रक्षस्यरिपक्षच्युतिदक्ष स्वयमीश ।

धाराधरदोराहवधीरानधमूर्ते

हस्तीश सुविस्तीर्णगुणास्तीह समः कः ॥ ४९ ॥

हस्तीश निस्तुलतरस्तुतिरलजाल-

मस्तीति मस्तुतिरियं परमास्तिकेड्य ।

नोपेक्षितुं त्वलमहो शुक्रमापिडादौ

संतोषमाकलयते हि महान् नृसंज्ञः ॥ ५० ॥

इत्थं सवीररघुराद्द्रुतिमौलियोगि-

क्ष्माभृत् करिक्षितिपतेः स्तवमद्भुतार्थम् ।

प्रीत्यै हरेर्व्यतनुत प्रणिशम्य संतः

संतोषमत्र कलयन्तु गताभ्यसूयाः ॥ ५१ ॥

श्रीमद्वीररघूद्वहश्रुतिशिरोयोगिदामाभृत्लनं

हस्तीशस्तवमादरात् पठति यः शुद्धो विशुद्धाशयः ।

जिहायामिह नानटीति सततं वाग्देवता तस्य सं-

सिध्यन्ति ह्यचिरेण किं च महिताः सर्वे पुमर्था भुवि ॥ ५२ ॥

[इति श्रीहस्तिगिरीशम्भवः समाप्तः]

८१. अष्टमहिषीप्रार्थनाशतकम्^१

रामानुजार्यकृतम्

श्रीवेङ्कटेश्वरारा धीरा क्षेमस्य भे सदाधारा ।

करुणावनसंचारा तारासंकाशरत्नमयहारा ॥ १ ॥

नारायणश्चनजनिता नारी नारायणस्य भे माता ।

पारायणार्हचरिता त्राता पीताम्बरेण चायाता ॥ २ ॥

मातर्मृमैर्यातः प्रातः सायं चमामि तव पोतः ।

निहितं तव पदि चेतः कातः परमक्तिमस्ति मां मातः ॥ ३ ॥

^१ Based on a recent transcript, No. TR 805 (D.C. No. 2418). There are some lacunas in the MS. and some of the verses are unintelligible. This Stotra is on the consorts of Lord Viṣṇu worshipped in different sacred places. The eight Devīs referred to in the Stotra are:

(1) The consorts of Lord Veṅkaṭeśvara at Tirupati (vv. 1-4, 28-91). Padmāvati (vv. 28-91) and the Devī at Narayanavanam (v. 2) are separately mentioned.

(2) Mahādevī or Perundevī, the consort of Śrī Varadarāja in Kanchipuram (vv. 5-10).

(3) Ambujavallī, the consort of Śrī Varāhamūrti at Srimushnam in South Arcot Dist. (v. 11).

(4) Amṛtavallī, the consort of Lord Nṛsiṃha of Ghaṭikācala (Sholinghur) in North Arcot Dist. (vv. 16-18).

(5) Nāmagirilakṣmī, the consort of Lord Lakṣmīnṛsiṃha at Namakkal in Salem Dist. (vv. 19-27).

(6) Rukmiṇī, the consort of Śrī Pārthasārathī in Triplicant, Madras (v. 92).

(7) Āṇḍāl or Godā, the consort of Vaṣiṣṭhaśāyin at Srivilliputtur in Ramanathapuram Dist. (v. 94).

(8) Komalavallī, the consort of Śrī Śārngapāṇi at Kumbhakonam (v. 95).

लसनप्रसूनवेपे प्रसु मे वसु मेऽद्य देहि हरियोषे ।
कुसुमैराभ्यां भाषे प्रासूयामां मनः स्वसंतोषे ॥ ४ ॥

काञ्चीलाञ्छितदेवीं काञ्चनदेवीं च वरदवशनीवीम् ।
वन्दे महतीं देवीं चन्द्रां दन्तावलाद्रिसुखपृथिवीम् ॥ ५ ॥

माधवसाप्तपदीने मामभव गतिनिर्जितेभवति यूने ।
नवनवभवनविधाने भव भव नित्यं मदीयहृत्स्थाने ॥ ६ ॥

सज्जनरक्षणधन्यां मान्यां मन्ये सरित्पतेः कन्याम् ।
मेदिन्यां कामिन्यां गुण्यां गणयेय भूरि सुधरिण्याम् ॥ ७ ॥

करुणामधुमयचरणामरुणामरुणान्बवायपरिचरणाम् ।
करुणाविवृताभरणां सुगुणाभरणां भजामि हरिशरणाम् ॥ ८ ॥

मज्जनयित्रीं धात्रीं सज्जनपात्रीं सुदीर्घज्ञपनेत्रीम् ।
भेजे प्रसूनगात्रीं दार्त्रीं पार्त्रीं नतस्य हरिमैत्रीम् ॥ ९ ॥

लक्ष्मीमक्षयसदृयां सार्द्रसुहृदयां समुद्रहिततनयाम् ।
आश्रितरक्षणविजयामाजानीयास्यहृदयशुभनिलयाम् ॥ १० ॥

अम्भ्यां कचलेल्म्बां कम्बुग्रीवां प्रसन्नमुखविम्बाम् ।
पदगतिजितकादम्बामम्बुजवर्तीं नमामि लोकाम्बाम् ॥ ११ ॥

सीतास्माकं माता साकेताधीश्वरीष्टिभूजाता ।
पीताम्बरपरिणीता त्राता पूताखिलेभ्य इति गीता ॥ १२ ॥

हरिपरिचर्याप्रीता भूतव्रातार्चितेति कविगीता ।
तानोपमिता माता त्राता शाताङ्गिनीह मां सीता ॥ १३ ॥

सेवितदनुजत्रिजटा पालितनिश्रीकर्मरत्रिजटा ।
स्ववशीकृतपीतपटा प्रतिभट्टहरिणाय चास्तु हरिवेला ॥ १४ ॥

भाषाविनुतविशेषा भाषापतिशेषविनुतपरिभाषा ।
भूषाम्बिलपितभूषा भूषा भूषायमानवपुषास्तु ॥ १५ ॥

घटिकाद्रिकुशलपेटी सज्जनसंत्राणसक्तपरिपाटी ।
विलसितकाञ्चनशाटी पातु रतिभीष्टिदीनजनक्रीटीः ॥ १६ ॥

चैदेहि देहि नित्तं श्रीदे पादे ह लक्ष्मथ चित्तम् ।
कुर्यामार्यावृत्तं धार्यं नित्यं करोमि तव वृत्तम् ॥ १७ ॥

करललितकमलयुगला करिकरचामरसुजातमृद्वनिला ।
स्वरमभयं मे कमल्य कुरुताञ्जननी करेण हरिमहिला ॥ १८ ॥

नामाचललक्ष्मि रमे मायैवाचल . . . स्वत्येभमये ।
आश्रितरक्षाकामे स्वात्मजयुगलं च देहि हरिभामे ॥ १९ ॥

उपमानामुपमैषा भूषा भूषासु भासु मञ्जूषा ।
स्ववशीकृतादिपुण्या सविशेषा पातुमस्तु हरियोषा ॥ २० ॥

अवलानां प्रकल्पसौ स्त्रीषु श्रीरुत्तमा च वामानाम् ।
रामाभिरामरामा शान्ता कान्तासु कोपनास्वेषा ॥ २१ ॥

सर्वेदसर्वेद . . . श्रीः श्रोदा श्रीदार्चिताब्जमयपादा ।
कृतजीविधरमेदा निर्भेदानन्दबोधनानन्दा ॥ २२ ॥

भालोपमानरहिता सहिता श्रीवत्सन्त्रैस्तुमाग्रणैः ।
हरिमध्या हरिवत्सा हरिपीठालंकृतास्तु हरिवाणी ॥ २३ ॥

अस्माकं या माता सा भवति पितामहस्य चित्रं तत् ।
गङ्गातनयोपास्या गङ्गाजननी हि गीतगाङ्गेया ॥ २४ ॥

हरिवत्सप्रासादा हरिवत्सप्रसादबहुलसंमोदा ।
करिवत्साञ्चितगमना करिवत्साञ्चितपदास्तु मे वरदा ॥ २५ ॥

शिरसाहृतनारतता चरणाहृतनारदादिमुनिजनता ।
वचसाहृतशुककलिता पदपालिता . . . शुकास्तु मे माता ॥ २६ ॥

गन्धर्वपूर्वललिता गन्धर्वैः किन्नरैश्च बहुविनुता ।
गन्धर्ववक्त्रविनुता गन्धद्वारा च पातु मां माता ॥ २७ ॥

श्रीशुकनगरविशेषे नाशितदारिद्र्यदुःखबहुदोषे ।
श्रीश्रीनिवासभूषे स्वाशां मे पूरयस्व हरियोषे ॥ २८ ॥

दशशतकमलविकासे दिशि दिशि मातर्धनानि दातासे ।
मम हृदयगृहनिवासे शिथिला भूय . . . मद्रासे ॥ २९ ॥

विज्ञानाख्यो मनुते पूर्वो हरिरेव चेति भूदेवी ।
श्रियमथ विद्वानार्थः सादरमार्या प्रवक्ति पूर्वं त्वाम् ॥ ३० ॥

पूर्णमया चामायाः भासश्चित्रं तिथिद्वयं त्वयि वै ।
शिरसः परतो दर्शः तत्परतस्ते सुपूर्णमेन्द्रास्थे ॥ ३१ ॥

चन्द्रादमृतं पिप्सुः राहुस्तं चाक्रमच्च चाहस्ये ।
मुसःगम्पाचन्द्रः वद्धा तं चापहन्ति गिरिमख्ये ॥ ३२ ॥

नयनं सुदर्शनं ते शाङ्गः कण्ठः फणी च तव वेणी ।
परमं पद्मयुगलं ते माने चरणे च पश्चिराजोऽस्ति ॥ ३३ ॥

त्वामाश्रित्य विशेषः रोम्णा राज्यां विभाति सविशेषः ।
इति वासुकिरपि चान्यो वेणीं शिश्राय नान्यवर्धिष्युः ॥ ४४ ॥

आकाशे काञ्च्यैका तस्यां हरिरम्ब योऽसिंहश्वः ।
मातर्धत्ते स हरिः गिरिमहिमिभमिन्दुमर्कमप्रादीन् ॥ ४५ ॥

कुचयुगमस्तकमञ्चे दृष्ट्वा रोयातुरोऽपि हर्यक्षः ।
निजगणनामतिहीनो संनिधिमाहास्यतो हितेऽभूत् सः ॥ ४६ ॥

एकत्र च तरणीन्दु भूते नामा तथापि हरिगृहिणि ।
एकत्र राहुचन्द्रावुपरागो नैव चानुरागोऽभूत् ॥ ४७ ॥

कमले चन्द्रोत्पत्तिः चन्द्रादुच्चैश्च भाति चन्द्रोऽभ्यः ।
चन्द्रद्वयमीतः सन् राहुर्नाचैः प्रयाति पश्चान्मे ॥ ४८ ॥

तव भुजगविहगराजौ शयने याने सदा प्रथाभाजौ ।
भवतां स तयोर्मातः शेषो वेपे विशेषभापासीत् ॥ ४९ ॥

धन्यं कुरु मां मान्ये धन्येवासे समुद्रहितकन्ये ।
मान्ये लोकवरेण्ये धन्याय त्वां धिनायकां मन्ये ॥ ५० ॥

हरिनखभीतौ करिणावन्तर्ध्यायिव कञ्चुके त्रासि ।
जननीवैरिरिरिक्षा पत्या घृणया बभूव किं पद्मे ॥ ५१ ॥

शिवपदयुगलाच्छ्लेष्ठं विधिपददशकं च मातरालेषु ।
बहुधनदपुराप्यन्ये विष्णोः पदमेकमेव पतिवत्ते ॥ ५२ ॥

उपनयनं तव भक्तिः उपदेष्टा तव पतिश्च मे मातः ।
उपदिष्टं नाम च ते भवति सुभिक्षां प्रदेहि वैदेहि ॥ ५३ ॥

तव भक्त्या मन्तूक्तिः भवतु च मातस्त्वयैव विलु भुक्तिः ।
गेहे मुख्या गृहिणी विल्यातिश्चास्य एव गृहमुख्यः ॥ ५४ ॥

मातः सागरकन्ये तव ननु वक्त्रं सुवांशुरिति मन्ये ।
सत्यस्त्वेपस्तरुः नो चेत् का स्यात् विधाबलेकेच्छा ॥ ५५ ॥

तव संनिधिमाहात्म्याद्वेप्यो न त्विष्ट एव ते देवि ।
नयनाब्जे मुखचन्द्रे सिंहादुच्चैः प्रभात इव मस्तौ ॥ ५६ ॥

मातस्त्व माहात्म्यादुच्चैर्नीचैश्च भासमानेगौ ।
विक्रान्तौ तौ दृष्ट्वा मृगपतिमृग्यः स एव मृदोऽभूत् ॥ ५७ ॥

कान्तस्ते परमात्मानन्तस्तरुस्त्रयीमयो यानम् ।
अमरा नित्या भृत्याः सत्यं पुत्रोऽस्मि यवनिका माया ॥ ५८ ॥

जक्षत् क्रीडन् भृत्या रक्षितुमेवाम्न रक्षसि कान्तेन ।
जित्वा पुरुषं स्वयशं कृत्वा नस्तेन पालयसि चाम् ॥ ५९ ॥

सपदि जटायोर्मोक्षः त्वत्तः पत्युः मुकन्धरे पथः ।
मा मापितरि कटाक्षः त्वत्तो भर्ता बभूव बहुदक्षः ॥ ६० ॥

वीरः विलु तव भर्ता विश्वस्मिन् यत्र यत्र यातासे ।
वारः विलु तव पाता चिन्ता नारायणे हि किमु न स्यात् ॥ ६१ ॥

श्यामा वा हरिणी त्वं ह्यचलग्ननयावि चघ्नसि त्यम् ।
जननी मारस्य स्याः सुकुमारेभ्यश्च नौमि मातस्त्वाम् ॥ ६२ ॥

धविजननुनचरणा वा गुरुजननुनपाटुर्बन्ध मे मातः ।
पुण्यजनेर्नुनचरिणा पुण्यजनध्वंमित्रीह भूर्मानः ॥ ६३ ॥

अलकालंकृतवदना ह्यलकेशालंकृताब्जमृदुचरणा ।

पुलकाङ्कितसंहनना फलकालं नित्यमेव कुरुतां मे ॥ ६४ ॥

शतधृतिशतमतिविनुते शतमस्वमुखविनुतललितवहुवसते ।

अतुलितशतकृतिफलिते गतिरिह भवतीति मे मनो मनुते ॥ ६५ ॥

श्रीशैलजघनभागा श्रीरेफालंकृतोत्तमाङ्गा हि ।

अस्ताचलमध्यस्था चक्षोः सौदर्शनास्तु मां पातुम् ॥ ६६ ॥

हरिवत्सेच्छा वा स्यात् करिदत्सेच्छेति देवि कविगीते ।

हरिवत्सेच्छा वा स्यात् मां करिवरदो यथा तथा पाहि ॥ ६७ ॥

रिपुशरपीडां भर्तुः चारितुमेवास उरसि तत्पूर्वा ।

मम पुत्रस्य हि महिते पूर्वस्था वारयाम्य वर . . . ॥ ६८ ॥

एकस्यां ध्यक्तौ ते बहुवचनं नित्यपुंस्त्वमासाते ।

स्यातन्व्यं बहुतत्त्वे किं न स्यान्ननु न युज्यते हरिदाराः ॥ ६९ ॥

को वा का वा पुरतः न वदति तव नाम न स्मरत्यम्ब ।

सर्वत्र च भवदीयं शिरसा नतिरमि कुत्र वा देवि ॥ ७० ॥

इभ्यं सभ्यं कुरु मामद्भिः प्रक्षालयामि तव पादौ ।

लग्न्यं कुरु मे सौख्यं विख्याते दीनपोषणे देवि ॥ ७१ ॥

पूर्वं वित्तं दत्त्वा पूजां तेनैव कारयस्वाम्ब ।

धनमुतहितभूलाभं दत्त्वेवाग्रे विधेहि तव भक्तम् ॥ ७२ ॥

तव चरितं मम विहितं मुकुतालङ्घनं हि मातराट्ठासि ।

मूढं श्रीदं कुरु मां चाटं करवाणि तेऽद्य परिचर्याम् ॥ ७३ ॥

विधिना ममैव सिद्धिः यदि ते कृपया विमलि मे मातः ।
तत्र वा तत्र पत्युर्वा स्वात्तन्व्येणैकमेकमैश्वर्यात् ॥ ७४ ॥

पृथुका दत्तकुचेलाः रुच्याः के ते च पत्युरपि चास्याः ।
तस्मादिव मत्तस्त्वं किं वा नाभ्यवजहश्च मातस्त्वम् ॥ ७५ ॥

आराद्धासि च येन प्रथमः पैतामहश्च मुनिराट् सः ।
तं भारद्वाजं वा बहुमानेनावलोक्य मां पाहि ॥ ७६ ॥

पापादिवध्यविषये करुणा कार्या नु तेऽतिमृदुवचनम् ।
उचिथ मारुतये त्वं व्यस्मार्पीः किं तदुक्तमधिकं मे ॥ ७७ ॥

प्रत्यक्षं कार्यं मे दातुं शक्नोषि न यदि मे मातः ।
मोक्षं वा दाता चेत् करुणाजनिता तवेति मन्वीय ॥ ७८ ॥

नार्धिनमपि शक्नोमि स्मर्तुं स्तोतुं च नार्ह इह भवनीम् ।
पर्णां भुक्तिं शक्तिं दत्त्वासक्तिं च देहि पदभक्तिम् ॥ ७९ ॥

निद्रालुर्जनको मे ग्रहयालुर्मयि मद्रा स्वपनयालुः ।
स्पृहयालुः धृढालुः मद्रक्षार्थं सदापि भव मातः ॥ ८० ॥

ध्यायेमहि मट्टियातः यानः पूर्वं परं च जननीं स्वाम् ।
पूयेमहि वयमपुना गेयेऽमेये त्वदीयमजनेन ॥ ८१ ॥

दित्मादिःसावुर्दसः कुम्भिनचैरैः कुमारजननीभिः ।
उत्सवहीनैः किं वा चोत्साह्य मेऽथ किं चान्यैः ॥ ८२ ॥

प्रत्यक्षमाप्रवाते चार्वाके मय्यगोषटास्त्रिवयम् ।
त्वमपि च न प्रत्यक्षः यत्किं हरिस्त्वयि तथा हि सिद्धान्ते ॥ ८३ ॥

अद्वैतान्धारम्भौ ववृधाते तव कुचौ च हे मातः ।

सिद्धान्ते द्वैतविधौ सूत्राप्यवलोचय तत् तथामृताम् ॥ ८४ ॥

कमलं विकासयेद्यो ह्यर्कं तं तर्कयन्ति तर्कज्ञाः ।

गुरुकुचकमलेन च ते हरिनेत्रार्के विकास उहैः किम् ॥ ८५ ॥

पादस्त्रयीमयस्ते वेदाः कामाश्रयन्ति मे मातः ।

भर्ता त्रिविक्रमस्ते स जटी वा स्याद्धनाश्च ते केशाः ॥ ८६ ॥

कति कवयः कति गुरवः कति मन्दाः कति बुधाश्च राजानः ।

कति भीमा अदितिमुताः शिश्रूयूरङ्घ्रि . . गणकैः का ॥ ८७ ॥

सगुणं निर्गुणमिति वा तव वाचा निश्चिनोमि भो मातः ।

चाग्मिः किं पुत्रकं मे जनकं कान्तं च पश्य सुगुणं मे ॥ ८८ ॥

आरोभ्यकारिणि . . . स्वोपधिनाथाः कटाक्षकामास्ते ।

अमृताब्धेस्त्वां तनयां लब्ध्वा किं . . . जाता ॥ ८९ ॥

अनिलजनुतपदकमलां सलिलधि . . . हर्यबलाम् ।

करुणातरङ्गशालां काञ्चनमहिलां कटाक्षमुविशालाम् ॥ ९० ॥

गजराजराजिल्लितामञ्जशतसुतहेमपादुकाभोजाम् ।

सञ्जनकृतत्रहुपूजां वाजिग्रीवप्रभातमुखभाजाम् ॥ ९१ ॥

अर्जुनसारथिमहिषी दुर्जननिर्मूल्यनेऽस्तु विदितकृपिः ।

सञ्जनपालनविदुषी निर्जरदेवी च निगममञ्जूषा ॥ ९२ ॥

आकाशराजतनये चाकाशाकारमध्यमप्रलये ।

पाकारीडित्तनिलये मातस्त्वां नौमि देहि संननये ॥ ९३ ॥

अनुभुक्तमालिन्नादौ श्रीदा मातावनेऽस्तु मे गोदा ।
धनुनगरसुप्रसादा हेमन्तव्रततिशेषसंमोदा ॥ ९४ ॥

शार्ङ्गकरकल्पवल्ली कोमलवल्ली भजे सुभावलीम् ।
शार्ङ्गश्रीश्रवल्ली स्तौमि च नित्यं प्रमाणपदवल्लीम् ॥ ९५ ॥

आश्रितापद्रवितां राघववनितां नमामि सृदुकलताम् ।
आश्रितश्रीर्षाभरणां नायकमणिभ्रामंतुह्यदिव्याङ्गीम् ॥ ९६ ॥

भरणीतटिनीतोषा धरणीदेवी कुमारिकावेष्टा ।
करिणी पुष्करिणीशा जननी मां पातु भूरिहरियोषा ॥ ९७ ॥

मामपि घुरु तव तनयं त्वामथ तत्त्वेन नौम्यहं सनयम् ।
यामि च कृपया विजयं भूमिभुते देहि मद्रसमुद्रावम् ॥ ९८ ॥

पवनजपूजालोकाभवनिजनप्राणनिहितहरिलीलायम् ।
दुर्भूतदमनकालामघृतां यत्त्र भजामि मणिमालायम् ॥ ९९ ॥

प्रणमति कम्पव पादं धनपतिरपि भवति देवि निष्पेक्षम् ।
प्रगठति कम्पव येदं स भवति भुवि यानि मात्रामोदम् ॥ १०० ॥

भार्त्रेयगोत्रजनिना कथितं रामानुजार्यविदुषंभम् ।
अश्रीतुर्वन्दार्याः कृपया श्रीयेद्वटेशदाराब्ध ॥ १०१ ॥

इति श्री-क्षेत्रमहिषीप्रार्थनाशातकं समाप्तम्

८२. इन्दिराशतकम्^१

(निरोष्ठयम्)

कृष्णकविप्रणीतम्

^२अथ निरोष्ठयपदैर्ललितामिमां कल्शासिन्धुसुताविभवोदयाम् ।
कलयितुं कविकृष्ण इह स्तुतिं कलयते हृदि तां हरिनायिकाम् ॥

^३जयति सा जलधेस्तनया दयाकलितनित्यचराचररक्षणा ।
सहचरी च हरेर्ललितक्रिया लसितदैत्यनिहन्तृहृदन्तरा ॥ १ ॥

जयति निखिलनावित्राणदचैकदृष्टि-
हृतनतजनदैव्या कीर्तिता जानकीति ।
सरसिजनिलया सा सादरा सारसाक्षी
त्रिजगदहितहारिध्यानधाराग्रहारा ॥ २ ॥

दिनेशसंतत्यधिनेतृकृत्तनिशाचरेदानशिरा धरण्याः ।
आखण्डलाघौरखिलैश्च कल्या कन्यार्यगण्या रथहस्तिधन्या ॥ ३ ॥

नाकालयाहारकृते नदीशे धराधराधःस्वल्पसंनिकृष्टे ।
जातास्ततस्तत्र रसार्द्रचेताः सा श्रीर्जगत्त्राणकृतात्तनाथा ॥ ४ ॥

^१ Edited from the single MS. TR 808 (D. G. No. 2419). The scribe has it both on the title page and first page कृष्णकविनाम्ना प्रसिद्धेन कृष्णकविना प्रणीतं निरोष्ठयम् इन्दिराशतकम् ।

^२ The following lines are added before the first verse: उकारौ-कारादिभिरप्यधरैरुग्भिन्तम् । अत एव नितरां दुष्यंम् । तत्र इष्टदेवनास्तुतिः निरोष्ठय-श्लोकेतरा—

^३ The MS. adds before this: अथ निरोष्ठयं श्लोकशतकं प्रारभ्यते—

सारासारकलादेर्जनयित्री सरसगाधया कीर्त्या ।
धीराग्रगण्यदशरथतनयेनैषा कृताखिलश्रेयः ॥ ५ ॥

सहृदयहृदयाराध्या सा यस्या नायकः स्यातः ।
नेतार्कसंततेर्यस्त्राता जगतश्चराचरेशश्च ॥ ६ ॥

करकलितसरसिजश्रीः सरसिजनिलया च सारसाक्षी या ।
करदानकृतश्रेयःसंततिरेषा चकास्ति सद्भूदये ॥ ७ ॥

नागेशायस्य सा कान्ता नाकिनाथार्चनाहता ।
दासहृत्सरसीजातनिलया रक्षणार्थिनी ॥ ८ ॥

सरसा दयया हि सारसाक्षी कृतसंतानकलातिहारिणी या ।
निजनाथकरस्थसायकालीहतनाकारिरिहार्यधारणार्हा ॥ ९ ॥

तरङ्गिणीनायककन्यकायाः कटाक्षधात्र्या कलिजश्रियस्ते ।
हरेश्च कैर्कर्यनिरन्तरादा राजन्ति काले निहतारिसंघाः ॥ १० ॥

रणजितरजनीचरेदशसेना निखिलजगज्जननी तथा हि जज्ञे ।
सरसिजनिलया धरार्यकन्या दिनकरसंततिनेतृनित्यदाराः ॥ ११ ॥

निजकटाक्षशरीकलिनाखिलभयजरादिररातिकृतान्तका ।
त्रिदशनाथकृतार्चनया जगज्जयकरी किल सा हरिनाविका ॥ १२ ॥

साकेतनेतृदयिता सैषा सीनेति कीर्तिता ।
किरीटादिलसद्देहा जगदातिहरी किल ॥ १३ ॥

नीलनीरदसंकाशकेशा दाशरथेहरेः ।
कर्णांतायतनेत्रान्ता कान्तातंजनरक्षिणी ॥ १४ ॥

काङ्क्षिताधिकदानेन ख्याता सा धरणीतले ।

अनादिनिधिरेषा नः श्रेयःसंतानदायिनी ॥ १५ ॥

दिनेशतनयागङ्गासहज्जादितटीतले ।

सा श्रीः कलितसांनिध्या जयदा राजते किल ॥ १६ ॥

काङ्क्षिताधिकदायिन्या सीतया हितया तथा ।

कृतार्थानीह कार्याणि सनाथाश्च कृता नराः ॥ १७ ॥

शरणागतार्तिहरणा यैषा जननीह सहज्जातीरे ।

सहृदयहृदयाराध्या जयति स्वगेशानधार्यनिजचरणा ॥ १८ ॥

कलिन्दनन्दिनीतीरे नन्दनन्दनलीलया ।

ननन्द येन्दिरानन्दकलिन्दश्रीरिहैधते ॥ १९ ॥

गीताचार्यस्य दयिता या गीता किंनरीगणैः ।

सा हि श्रीरिन्दिरा दास्यश्रीकरी हरिनन्दिनी ॥ २० ॥

हरेः सा नित्यकल्याणदायिनी जननी च नः ।

तरङ्गयति या श्रेयश्चराचरहितैषिणी ॥ २१ ॥

नारायणस्य कान्ता सारार्द्रहृदन्तरे कलितकेलिः ।

हरिणनयना च काले करिणार्चितनैजचरणनलिना च ॥ २२ ॥

निरीक्षिता तथा काले हरिणाद्या धरा हि या ।

निधयस्तत्र नाकेशलाल्या राजन्ति तल्लणात् ॥ २३ ॥

शारदसरसिजनयना नारदकल्मीतिगेयचरिता च ।

सारदधरणेनयना सारदधीस्तारकारिनतिकल्या ॥ २४ ॥

प्रिथिलितकलिहानिः सागरेन्द्रस्य कन्या
 दशशतनयनाद्यैरादरादर्चनीया ।
 जनयति तनयादीनादरेणार्थहृद्या-
 नखिलचिदचिदादित्राणनादत्तदीक्षा ॥ २५ ॥

सा सागरेन्द्रतनया दाशार्हहृदि स्विरासना जननी ।
 नासारत्नघृणीडितकसारजसदृशनेत्रा या ॥ २६ ॥

नारायणस्य गृहिणी तारासंकाशहारललितगला ।
 आराधनार्हचरणा सारार्थज्ञानदायिनी जननी ॥ २७ ॥

सज्जनरक्षणधन्या कन्या सा सागरस्य कृतधन्या ।
 तन्यादनितरकन्यादानादिश्रेय आदरादिह नः ॥ २८ ॥

हरिहृदयान्तःशरणा शरणागतसज्जनालिनतचरणा ।
 सति कलितादरणा सा जयतीह तले सदादृताचरणा ॥ २९ ॥

सज्जनैरादृतानीह धनानि नयते क्षणात् ।
 धरणीतनया सैषा नानादेशगतार्थिनः ॥ ३० ॥

सदादृता सदासाध्या सदानन्दासनस्थिता ।
 कदा हि कलयेन्नैजकटाक्षलहरीरिह ॥ ३१ ॥

तिलकालंकृता खेषानिलजातकृतादरा ।
 धरायास्तनया स्याता जानकीति धरातले ॥ ३२ ॥

दद्यादथ श्रेयः किरीटहारादिलसितनिजदेहा ।
 जलनिधिक्न्या धन्या यत्स्थाननतिक्षतारिकलिकार्याः ॥ ३३ ॥

आख्याता दिशि सैषा श्रेयःसंतानशाखिलतिकेति ।

नतनाविशीर्षरत्नादृतनिजनीराजनक्रिया जयति ॥ ३४ ॥

हासश्रिया लसितनैजशरीरयष्टिरिन्द्रादिनाकिगणदत्तसदादरादिः ।

कीललराशितनया जयतीह दत्तदानादिरार्यगणगेयनिजार्ययात्रा ॥ ३५ ॥

यातायातादिखेदादिशान्तिदाराधिता सती ।

त्रिजगज्जननी जीयादिहाचार्यगणेडिता ॥ ३६ ॥

ययाराधितयानाथाः नाथकार्याश्च निश्चिनाः ।

जननी सा जनत्राणयागदीक्षादिरेघते ॥ ३७ ॥

कृतकृष्णकेलिरिषा सृजति कटाक्षान् हि यत्र धरणितले ।

गजगण्डनिर्यद्दलिगणगाना तस्य स्थलीगृहस्यारात् ॥ ३८ ॥

अगतीन् सहसा निरीक्ष्य काले जननी सा हि कटाक्षकान्तिसारैः ।

हसितत्रिदशेन्द्रकीर्तिखण्डान्निजनाथाद्भिशरव्यकानतानीत् ॥ ३९ ॥

नारायणस्य कान्ता नाकाल्यलाल्यचरणनलिना सा ।

सद्भृदयकलितनिलया निरसितकलिकालजातकार्श्यादिः ॥ ४० ॥

कृशकरणादरणाङ्गा हरिणाङ्गादृतनिजास्यधृणिनिचया ।

सरसा दयया सैषा चाहादकरी च सति नते नित्या ॥ ४१ ॥

सरसिजासनशंकरशारदाधरणिधृतनयाद्विनतीडिता ।

कलितनित्यगृहस्थितिरेवते धृतदया च हरेर्हृदयान्तरे ॥ ४२ ॥

सा राजति हरेः कान्ता या राजादिकृतादरा ।

धीराराध्या च सरसा धीरादिहितदायिनी ॥ ४३ ॥

रतिनायकदायादा गतिरेषा सनातनी ।

यतिध्यानार्हचरिता नतिवृत्तकल्पाशिनी ॥ ४४ ॥

धाराधरसदृष्ट्वाज्ञकचक्रान्तिक्षरी हरेः ।

कान्ता जयति कल्याणी श्रेयःसंततिदायिनी ॥ ४५ ॥

तनया जलधेः कलाधिनेतृमथितानेककलादिदृष्टचेताः ।

सनयान् तनयादिना सनाथानिह कालेन नतान् हि साधयन्ती ॥ ४६ ॥

अनन्तशक्तेर्ललादिसाक्षिणी जयदायिनी ।

जज्ञे धरणिक्न्या सा दीनत्राणकृतादरा ॥ ४७ ॥

आञ्जनेयादरानीतनाथरत्ननिरीक्षणात् ।

सा सीता कल्पितानन्दारातिसंयादित्पिणी ॥ ४८ ॥

निरसितनिष्किञ्चनजनदेव्या कन्या हि सागरेन्द्रस्य ।

तन्यादद्य श्रेयः संन्यासादतकटाक्षकज्जथीः ॥ ४९ ॥

शेषशायिदयिते दयानिधे श्रीरशेषजनरक्षणादरे ।

राजसे जगति रङ्गनायिका सद्यजासल्लिशीतले स्थले ॥ ५० ॥

साङ्गशरणागतालेस्त्रायिणि रङ्गेशनायिके जननि ।

दैव्यादिरत्र न हि न तत्र निदाने हि ते दयासारः ॥ ५१ ॥

आहतकाञ्चनशाटी कृतनतिजनगेयनैजगीर्षाटी ।

आनन्दाहतचेटी राजति हरिनायिका . . टी ॥ ५२ ॥

कृष्णेन येन दयिताकाङ्क्षितदानादरेण नाकिलसात् ।

शास्त्री संन्यस्तः विल धरातले स श्रिया लसति रङ्गे ॥ ५३ ॥

कालियनागनियन्ता कलशनदीशानकन्यकानेता ।

काले काले जनयति नः थीरखिलार्थिदैन्यहारिदृशा ॥ ५४ ॥

आश्रितरक्षणार्धारा धीराराध्या च सद्रुणाधारा ।

धाराकलितश्रेयः सा राजति सागरेन्द्रतनया नः ॥ ५५ ॥

धीराम्रगण्यद्रुशरथतनयेरितशतसहस्रशरनिकरैः ।

दलित्ता राक्षससेनासंख्येया जननि सा हि लङ्का च ॥ ५६ ॥

चैद्याद्या दैतेया निहताः कालेन तेन कृष्णेन ।

तेन जगत्या जननि श्रेयःसन्तानलतिक्रिया हि तया ॥ ५७ ॥

हरिणा तेन नृहरिणा कालेन तथा हिरण्यकस्तेन ।

कान्तेनाकलि कलिताहादः स च तनयदैन्यहारिदृशा ॥ ५८ ॥

श्रियः श्रियाराधितया सकलाश्च कल्यास्तया ।

रसा च सारसासारा ललना ललितक्रियाः ॥ ५९ ॥

शर्कराक्षीरादिसदृशसा च सरला च गीः ।

तनयाद्याश्च येऽनिन्द्यास्तन्यन्ते धरणीतले ॥ ६० ॥

तया हि हितदायिन्या सीतयाहृतजातया ।

ध्यानार्हया सनाथास्ते दयाहृदयया जनाः ॥ ६१ ॥

धराधरधरः कृष्णः कालिन्दीतटकेन्द्रिकः ।

नाकिनाधननाड्धिश्च यस्या नेता च गीयते ॥ ६२ ॥

अष्टदिग्नायकाराध्या नष्टराज्यादिदायिनी ।

सृष्टिस्मित्यधिनेत्री सा साष्टाङ्गनतिरक्षिणी ॥ ६३ ॥

सत्रहृणादिलसिता साञ्जानादिदायिनी ।

सत्संघत्राणजनिता सा सीता सारसासना ॥ ६४ ॥

शान्ताराधितया काले तान्तयारण्यचारतः ।

कान्तया हि हरेः काले सान्तका न नराः कृताः ॥ ६५ ॥

आदरेण कलितार्चनश्च यस्तस्य तस्य नगरी गरीयसी ।

सागरेन्द्रतनयादृशा श्रियः सादरेण कल्लिहृष्टारिणी ॥ ६६ ॥

सृष्टिस्थितिलयादेर्यः कर्ता नाथ इतीरितः ।

सा श्रीः सहचरी तस्य ख्याता सीतादिना सदा ॥ ६७ ॥

सा धारणीयचरिता ताथामननिरासिना ।

नाथार्हकेलिर्जयति गाथा श्रेणीकृदीडिता ॥ ६८ ॥

जरादिहानिद्रा सेन्धे पराभरणेडिता ।

निराकृतार्तिर्जननी कृताकल्त्रिमरसा ॥ ६९ ॥

मीराकृष्टश्ले जाता श्रीराराध्यस्य नायिका ।

सारार्धकृद्यागारा नारायणसहामना ॥ ७० ॥

तारनाधाहनास्थैषा मारधीसद्गुणार्चिना ।

या रक्षणे भूतदया मारक्षेत्रादिदायिनी ॥ ७१ ॥

कलशासागरकन्यकया तथा जगति सज्जनरक्षणदीक्षितः ।
कलिनरङ्गगृहे हरिरेधते करकृतादरशङ्करथाङ्गकः ॥ ७४ ॥

दिशि दिशि धनधारा दैत्यजित्त्वित्त्वदाराः
कृतनतिजनघोराराधिता जातसारा ।
कलितगगनचारा काशते रत्नहारा
निरसितजनिनारा सत्कृतानन्दसारा ॥ ७५ ॥

धनतरशशिहारा श्रेयसः सा हि धारा
दिनकरशशिनेत्रा रक्षितानेकयात्रा ।
निरसितकलिकाला नाथकृष्णार्हलीला
कनति कनकचेला टीनरक्षैकशीला ॥ ७६ ॥

अनादिनिधिरेया नः श्रेयसे जयशालिनी ।
कंजालया कृष्णद्वारा जननी कलिहारिणी ॥ ७७ ॥
चिरकारार्चिता धन्यैर्धरणीतनया हि नः ।
काङ्क्षितानि ददात्येषा कंजायतदृशः श्रिया ॥ ७८ ॥
नालीबिम्बिनाथजनायकेन यदर्थिना किंनरगेयकीर्त्या ।
लङ्का हता सा शरराशिदम्बा सा जानकी रक्षितसद्रूपा हि ॥ ७९ ॥

सारङ्गाक्षी सरसिजकरा सागरेन्द्रस्य कन्या
सारासाराधिगन्तधिषणः सन्नता संनताङ्गी ।
सीता ख्याता सदयहृदया सादरा साधयन्ती
सैषा श्रेयः सकलजगतीसद्गतीर्दर्शयन्ती ॥ ८० ॥

कल्याणी सा कलशाजलधेः कन्यका क्लेशहन्त्री
काले काले कृतनतिहिता काङ्क्षिताधिक्यदात्री ।

कान्तारान्तः कलितचरणा किंनरीगीतकीर्तिः

कृष्णाकृष्टा कनकसरितः सैकते कान्तकेलिः ॥ ८१ ॥

रासक्रीडारसिकदयिता रङ्गगेहान्तरस्था

राजश्रेणीललितशिरसां रत्ननीराजिताङ्घ्रिः ।

राजत्येषा ललितनगरीराजभान्यादिदात्री

राकाचन्द्रादृतजलधिजा राजते राजतेजाः ॥ ८२ ॥

जननीनिरीक्षिता ये ते सरसिजनेत्ररक्षिताः कलिताः ।

तन्नः श्रेयःश्रेणीजयाद्वितत्रये सदा लसति ॥ ८३ ॥

कलितागःशतनिचये जने नते ते दयासारः ।

कृतक्षणाधारी स्यादिति निश्चित्यादरेण जननि जनाः ॥ ८४ ॥

या शीतकिरणसहजा सा नस्त्राणाय कलितदीक्षा हि ।

निरसितकृतान्तकिंकरदृष्टय ष्टे जनाः काले ॥ ८५ ॥

कलयति जलनिधिकन्या गङ्गासखाद्विजादितस्सहा ।

श्रेयःसकलार्थहिता यस्याश्चरणस्थलानि कलिनानि ॥ ८६ ॥

ज्ञानधना सा जननी कन्दलयति सारसारसश्रेयः ।

चन्द्रमलतया कनकजलनयारादादरात् धृतिके ॥ ८७ ॥

दयया शीतलहृदया सारसहस्ता च लसति जननी नः ।

रक्षितस्रसंधाराश्चाकिगणार्च्याङ्घ्रिसरसिजा काले ॥ ८८ ॥

रक्षितरसिक्रमणैषा विसलयचरणा हि जयति जननी नः ।

कीरणकन्यगीरिह सकले शास्त्रार्थसंचये लसिता ॥ ८९ ॥

वाहतसत्सत्कारा नाथहितानाथरक्षणैकदृशा ।

कल्यति नैजदशा किल नः श्रेयः कल्पिनिरासकृतवार्ता ॥ ९० ॥

जननी कलङ्करहितानना घनश्रीः सदा लसति रङ्गे ।

रसघननिजास्यसरसिजर्गारेषा सत्यसंधाना ॥ ९१ ॥

केकानादे कनककदलीकाण्डनीलान्तराले

कंजाक्षी सा कनकसरितः केलिगोहान्तरस्वा ।

कान्तक्रीडाकलितहृदया रसणे दत्तकेलिः

कल्हारश्रीकरकिसल्या कज्जलाक्कायताक्षी ॥ ९२ ॥

चन्द्रकलाचन्द्रनरसघनसाराद्यैः सदगिरा जननी ।

जनयति रत्नादायिन्येषा कंजाक्षहृद्यनिजकल्पाः ॥ ९३ ॥

नितसारङ्गाक्षी सा या रङ्गाक्षीडिता च रङ्गचले ।

कल्यति दानानि हि नः काले काले च कृष्णजलदेन ॥ ९४ ॥

अञ्जनाद्रीशकेल्या याहतचिता सनातनी ।

निरञ्जनजनैरेपाराधिता हि चिराय सा ॥ ९५ ॥

नाकेदानगरीकान्तालाल्यनैत्राङ्घ्रिसारसा ।

जननी चन्द्रसहजा सा रङ्गादितटे स्थिरा ॥ ९६ ॥

राजति हरिहृदये सा कल्पितत्राणा कृतागसि जने हि ।

यद्द्वारसवाय्त्राकृष्टकृदिन्धे स रङ्गेशः ॥ ९७ ॥

अतिशयितनैजदाना सा श्रीरानन्दकन्दलश्रीर्हि ।

जननी रक्षितधरणी निरसितदेहीति गर्गिहायैव्या ॥ ९८ ॥

कान्तारान्तः कलितचरणा किन्नरीगीतकीर्तिः

कृष्णाकृष्टा कनकदारितः सकते कान्तक्रेलिः ॥ ८१ ॥

रासकीडारसिक्कदयिता रङ्गगेहान्तरस्था

राजश्रेणोललितशिरसां रत्ननीराजिताङ्घ्रिः ।

राजत्येषा ललितनगरीराजधान्यादिदात्री

राकाचन्द्रादृतजलधिजा राजते राजतेजाः ॥ ८२ ॥

जननीनिरीक्षिता ये ते सरसिजनेत्ररक्षिताः कलिताः ।

तन्नः श्रेयःश्रेणीजयादिततये सदा लसति ॥ ८३ ॥

कलितागःशतनिचये जने नते ते दयासारः ।

कृतरक्षणघाटी स्यादिति निश्चित्यादरेण जननि जनाः ॥ ८४ ॥

या शीतकिरणसहजा सा नस्त्राणाय कलितदीक्षा हि ।

निरसितकृतान्तकिंकरदृष्टय पृते जनाः काले ॥ ८५ ॥

कलयति जलनिधिक्न्या गङ्गासयाद्रिजादिवटसङ्गा ।

श्रेयःसकलार्थिहिता यस्याध्वरणस्खलानि कलिनानि ॥ ८६ ॥

ज्ञानघना सा जननी कन्दलयति सारसारसश्रेयः ।

चन्दनलज्या कनकजलजयारादादरात् कृतिके ॥ ८७ ॥

दम्प्या शीतलहृदया सारसहस्ता च लसति जननी नः ।

रक्षितसत्संधाराप्राक्किण्वाच्यार्घ्यसिरसिजा काले ॥ ८८ ॥

रक्षितरसिक्रमणैषा विसलयचरणा हि जयति जननी नः ।

फीरगणकल्प्यगीरिह सकले शास्त्रार्थसंचये लसिता ॥ ८९ ॥

आद्यतसत्सत्कारा नाथहितानाथरक्षणैकदृशा ।
कलयति नैजदृशा किल नः श्रेयः कलिनिरासकृतधाटी ॥ ९० ॥

जननी कलङ्करहितानना घनश्रीः सदा लसति रङ्गे ।
रसघननिजास्यसरसिजगीरेषा सत्यसंधाना ॥ ९१ ॥

केकानादे कनककदलीकाण्डनीलान्तराले
कंजाक्षी सा कनकसरितः केलिगेहान्तरस्या ।
कान्तकीडाकलितहृदया रक्षणे दत्तकेलिः
कल्हारश्रीकरकिसल्या कज्जलाकायताक्षी ॥ ९२ ॥

चन्द्रकलाचन्दनरसघनसाराद्यैः सदग्भिरा जननी ।
जनयति रक्षादायिन्येषा कंजाक्षहृदघनिजकलनाः ॥ ९३ ॥

जितसारङ्गाक्षी सा या रङ्गाक्षीडिता च रङ्गतले ।
कलयति दानानि हि नः काले काले च कृष्णजलदेन ॥ ९४ ॥

अञ्जनाद्रीशकेल्या यादृतचित्ता सनातनी ।
निरञ्जनजनैरेपाराधिता हि चिराय सा ॥ ९५ ॥

नाकेशनगरीकान्तालाल्यनैजाद्भिसारसा ।
जननी चन्द्रसहजा सा रङ्गादितटे स्थिरा ॥ ९६ ॥

राजति हरिहृदये सा कलितत्राणा कृतामसि जने हि ।
यद्दिलारसनाद्याकृष्टकृदिन्धे स रङ्गेशः ॥ ९७ ॥

अतिशयितनेजदाना सा श्रीरानन्दकन्दलश्रीहिं ।
जननी रक्षितपरणी निरसितदेहीति गीरिदायैव्या ॥ ९८ ॥

नतकङ्कि उदानकलाकलिताहतगेयकीर्तिकलिका सा ।

राजति रञ्जेशृगृहे सनातनी संनिधिः श्रीर्हि ॥ ९९ ॥

निरसिताभरसङ्गनिजाक्षरश्रितया ह्यनया हरिनायिका ।

जयति सा धृतहर्षणसंततिः श्रुतधनादिरिहादृतसद्गणा ॥ १०० ॥

इति निरोष्ठघण्डैर्ललितामिमां स्तुतिमुदारमतिः श्रुतकौतुकः ।

जयति कृष्णकविः कमलापदान्बुजयुगे कलयन् सफलकियः ॥ १०१ ॥

इति निरोष्ठयमिन्दिरशतकं समाप्तम्

८३. कमलात्रिशती^१

गङ्गाधरमखिविखिता ।

परमाभरणं विष्णोर्वैक्षसि सा सागरेन्द्रवरपुत्री ।

या मूर्तिमती काले क्षमा जनानां कृतापराधानाम् ॥ १ ॥

सा नः श्रेयो दद्यात् कमला कमलसनाद्रिजननी याम् ।

संप्राप्य सहचरीं विल हारिरवति जगन्पनाकुलं सततम् ॥ २ ॥

^१ Based on a modern transcript, TR 803 (D. C. No. 2424), made in 1932. Two more Stotra-s of this author are found in the same MS ; the *Ambikātrīśati* is published in the first volume of the *Stotrasamuccaya*, pp. 31-61 and for the other, i.e. *Śāradātrīśati*, see below.

नित्यश्रेयोदाने ख्याता या हरिगृहस्य सर्वस्वम् ।

श्रुतिमौलिस्तुतविभवा सा भातु पुरः सदास्माकम् ॥ ३ ॥

विष्णुक्रीडालेला विख्याता दीनरक्षणे लक्ष्मीः ।

जननी नः स्फुरतु सदा तेन वयं विल कृतार्थाः स्मः ॥ ४ ॥

निर्वाणाङ्कुरजननी काले सा सार्वभौमपददोग्ध्री ।

निरसितमोहसमूहा मम दैवतमादृतं गुरुमिः ॥ ५ ॥

विष्णोर्धक्षसि लसिता शीतमयूखस्य सोदरी कमला ।

कमलायतनयना नः पातु सदा पापराशिभ्यः ॥ ६ ॥

कविपरिपदा च वेदैः नित्यं स्तुतनिजमहोदया कमला ।

मनसि मम संनिधत्तां त्वमितानन्दाय लोकनाथेन ॥ ७ ॥

दुग्धोदधितनया सा दुरितनिहन्त्री कृतप्रणामानाम् ।

आनन्दपदविधात्री पत्या साकं पदे पदे लोके ॥ ८ ॥

मन्मथजननी सा मामवतु सरोजा(क्ष)गेहिनी कमला ।

यामाराध्य बुधेन्द्रा विशन्ति परमं तु तत् पदं विष्णोः ॥ ९ ॥

सत्सूक्तिकृतिविधात्री नमतामन्वा त्रिलोक्यास्तु ।

नित्यप्रसादभूम्ना रक्षति मामादरात् कमला ॥ १० ॥

मम सूक्तिरञ्जलिपुटः प्रणतिश्चानेकसंख्याका ।

उत्तुक्तात् क्षीरोदसुताममितानन्दाय गाहते कमलाम् ॥ ११ ॥

या पारमार्थ्यसरणिः सा कमला निश्चिता वेदैः ।

सैषा हि जगन्माता संसृतितापहन्त्री च ॥ १२ ॥

मन्दस्मितमधुराननममन्दसंतोषदायि भजतां तत् ।
कमलारूपं तेजो विमातु नित्यं मदीयहृत्कमले ॥ १३ ॥

काले क्षपयति कमला कटाधधाड्या हि मामकं दुरितम् ।
अत एवाश्रितरक्षणदीक्षेत्येवं जनो वदति ॥ १४ ॥

नवनवहर्म्यविधात्री नाकिकिरीटार्चिता च सा देवी ।
ज्योतिर्मण्डलश्रिता मुनिहृदयाब्जासना च सद्गतिदा ॥ १५ ॥

संबीक्ष्य जलधितनयां भूयो भूयः प्रणम्य भक्तगणः ।
निरसितदुरितौघः सन् स्तौति शुद्धा मोक्षसिद्धये कमलाम् ॥ १६ ॥

राकानिशीव देव्यां दृष्टायां भक्तगणवाणी ।
भजते जलनिधिदौर्लभं साहोपाङ्गं कृतानन्दा ॥ १७ ॥

दुर्गतिमीत्या खिन्नः सोऽहं शरणं भजामि तां कमलाम् ।
शरणार्थिनां हि रक्षाकृदिति ख्याता हि या लोके ॥ १८ ॥

न हि कल्पते हृदन्ते मन्दारं कामधेनुं वा ।
यः सेवते मुकुन्दप्रियां धियं नित्यभावेन ॥ १९ ॥

कैटभमर्दनमहिषीं ममाञ्जलिर्गाहतां व्रले ।
न हि नाथनीयमत्र क्षमातले सा प्रसन्नास्तु ॥ २० ॥

संतापपीडितं मामवतु सदा श्रीर्हृत्प्रिया माता ।
रक्षित्वायसमुत्स्या कृपानिधिः पुण्यकृद्दृश्या ॥ २१ ॥

न हि केवलं प्रगामैः स्तुत्या भक्त्या समाराध्या ।
सायेन धर्मनिकर्तृभावेन च कमलगेहिनी कमलाम् ॥ २२ ॥

कादाचित्कविलोकेऽप्यक्षीणानन्ददायिनी कमला ।
रक्षतु कटाक्षकलिकाङ्कुरैर्भक्तानिहादरतः ॥ २३ ॥

कलिपापम्लपितानां मुरमर्दनदिव्यगेहिनी लक्ष्मीः ।
राजति शरणं परमं वर्षाकृतेशा च विबुधगणसेव्या ॥ २४ ॥

नित्योल्लसदुरुमाला वक्षसि कमला हरेर्भाति ।
निजतनुभासा द्योतितकौस्तुभमणिरम्बुधेस्तनया ॥ २५ ॥

मातर्मङ्गलदायिन्यमरेन्द्रवधूसमर्चिताङ्घ्रियुगे ।
गां पादपायनिवहात् संततमकलक्षमामूर्ते ॥ २६ ॥

यदि कलिता चोपेक्षा नश्येत् विल तावकी महती ।
कीर्तिततोऽप्य कटाक्षैः परिपिच्च मुदा मुहुः शीतैः ॥ २७ ॥

धनधान्यसुजादिरुचिग्रस्तं मां पाहि कमले त्वम् ।
तेनोर्जितकीर्तिः स्या मातस्त्वं सर्वरक्षिणी स्याता ॥ २८ ॥

तथ पादाम्बुजयुगलध्यानं मातर्मदीयमघमाशु ।
कवलीकरोति काले तेनाहं सिद्धसंकल्पः ॥ २९ ॥

अञ्जलिकलिका द्वि कृता यदि तस्यै मुरनिहन्तृदमितायै ।
रसनाग्रे खेलनभाक् तस्य तु पुंसो गिरां देवी ॥ ३० ॥

मातस्तत्र मूर्तिरियं सुधामयी निश्चिता निपुणैः ।
यत् तद्दर्शनभूमा निरस्ततापा बुधा भवन्त्यचिरात् ॥ ३१ ॥

कलितजगत्त्रयरक्षाभराणि मयि देवि संविधेऽि मुदा ।
स्वद्वीक्षणानि कमले तेनाहं सिद्धसंकल्पः ॥ ३२ ॥

वरदे मुरास्दिद्यिते जयन्ति ते वीरुणानि यानि दिवि ।
संप्राप्य तानि मथवा विजितारिर्देवसंघबन्धश्च ॥ ३३ ॥

मोहान्धकारमास्करमन्त्र कटाक्षं विधेहि मयि कमले ।
येनासञ्ज्ञानकल्याः स्तुवन्ति विबुधास्त्वदीयसदसि कल्म् ॥ ३४ ॥

कामक्रोधादिमहासत्त्वनिरासं कृपासारात् ।
कुरु मातर्मम संसृतिभीतिं च निराकुरु त्वमेवारात् ॥ ३५ ॥

मूढानामपि हृद्यां कवितां दातुं यदीयपरिचर्या ।
प्रभवति काले सा हि श्रीरम्बा नः प्रसन्नास्तु ॥ ३६ ॥

दिव्यक्षेत्रेषु बुधा दिनकरमध्ये च वेदमौलौ च ।
यत्स्थानमिति यदन्ति श्रीरेषा भानि संश्रितहरिर्हि ॥ ३७ ॥

निजलीलक्रान्तहरी रक्षति कमला कटाक्षधात्र्या नः ।
शरणार्थिनश्च काले विहगोरगपशुमुस्मानुन्याम् ॥ ३८ ॥

समराङ्गणेषु जयदा विदशानां मौलिभिर्मान्या ।
आपदि रक्षणद्रक्षा सा कमला नः प्रसन्नास्तु ॥ ३९ ॥

नित्यानन्दासनभाङ् नवनिधियुधा च सागरेन्द्रसुता ।
विलसति माधववक्षसि पालिनल्लोकत्रया च वननी नः ॥ ४० ॥

मुनिनुतनिजपरिपाटी चाग्भाटी टानश्रोत्रुपा भजताम् ।
निधितरिपुञ्जकोटी विलसति घृतशातकुम्भमयघाटी ॥ ४१ ॥

निखिलागमवेद्यपदा नित्यं सद्भिः समाराध्या ।
सम्युक्तिपागनिद्वन्त्री या तस्य चाञ्जलिः विन्यते ॥ ४२ ॥

भूयांसि नमांसि मया भक्तेन कृतानि कमलजाङ्घ्रियुगे ।
नित्यं लग्न्तु तेन हि सर्वा राजन्ति संपदो मान्याः ॥ ४३ ॥

नित्यं निर्मलरूपे चरदे वाराशिकन्यके मातः ।
सद्गणरक्षणदीक्षे पाहीति वदन्तमाशु मां पाहि ॥ ४४ ॥

भुवनजननि त्वमारात् कृतरक्षणसंततिः क्षमामूर्ते ।
प्रतिवस्तु रमे कलितस्वरूपशकत्या हि राजसे जगति ॥ ४५ ॥

जय जय कलशाब्धिसुते जय जय हरिवल्लभे रमे मातः ।
प्रातरिति विबुधवर्याः पठन्ति नामानि ते हि मे गुरवः ॥ ४६ ॥

नेत्ररुचिविजितशारदपद्मे पद्मे नमस्तुभ्यम् ।
तेन वयं गतविपदः सा मुक्तिः करगता कलिता ॥ ४७ ॥

सततं बद्धाञ्जलिपुटमुपास्महे तच्छुभप्रदं तेजः ।
यत् कमलोदरनिलयं कमलाक्षणीतिवीविकापूरम् ॥ ४८ ॥

स्फुरतु मम वचसि कमले त्वदीयवैभवमुधाधारा ।
नित्यं व्यक्तं प्राप्ता धुतनुतजनखेदजालका महती ॥ ४९ ॥

कमले तव नुतिचिपये बुद्धिर्जाता हि मे सहसा ।
तेन मम भागधेयं परिणतमित्येव नित्यसंतुष्टः ॥ ५० ॥

कवितारसपरिमलितं करोति वदनं नतानां या ।
स्तोतुं तां मे क्षारात् सा देवी मुपसन्नास्तु ॥ ५१ ॥

हरिगृहिणि तावकं नुतरूपं ये मुवि निजे हृद्गमोजे ।
ध्यायन्ति तेषु विबुधा अपि कल्पककुमुममर्पयन्ति मुदा ॥ ५२ ॥

नानावरदानकलालोलुपहृदये हृदम्भुजस्थे माम् ।
रक्षापायात् सहसा कुरु भक्तं दोषहीनं च ॥ ५३ ॥

निजघनकेशरुचा जितनीलाम्बुधरे शशाङ्कसहजन्मन् ।
पद्मे त्वदीयरूपं मनोहरं भातु मे हृदये ॥ ५४ ॥

घनकुङ्कुमलसिताङ्गं मुक्ताहारदिग्भूषितं मधुरम् ।
मन्दस्मितमधुरास्यं सूर्येन्दुविलोचनं च बुधमान्यम् ॥ ५५ ॥

निबिडकुचकुम्भयुगलं निजदृग्जितहरिणशावकाक्षियुगम् ।
लीलागतिजितकलभं मधुवैरिमनोहरं च सुरमान्यम् ॥ ५६ ॥

दिशि दिशि विस्तृतसंपद्विलासमधुरं च कुन्ददन्तालि ।
मदनजनकं च विष्णोः सर्वैस्त्वं सर्वदानवणम् ॥ ५७ ॥

कुलदैवतमसाकं संविद्रूपं नतार्तिहररूपम् ।
नानादुर्गतिहरणक्षममरीसेवितं सकलम् ॥ ५८ ॥

पञ्चदशवर्षमानं पयोजयवत्रं पितामहसमर्च्यम् ।
जगद्वनजागरूकं हरिहरसमान्यवैभवं विमपि ॥ ५९ ॥

करुणापूरितनयनं परमानन्दप्रदं च परिशुद्धम् ।
आगमगणसंवेद्यं कोशगृहं सर्वसंपदां नित्यम् ॥ ६० ॥

मातस्नावकपादाम्बुजयुगलं संततं स्फुरतु ।
तेनाहं तत्र रूपं द्रक्ष्याम्यानन्दसिद्धये सकलम् ॥ ६१ ॥

देव्या कटाक्षिताः चित्त पुरया वा योषितः पशवः ।
मान्यन्ते सुसंसदि कल्पकुसुमैः कृताहर्षणाः काले ॥ ६२ ॥

सुमनोवाञ्छादाने कृतावधानं धनं विष्णोः ।
धिपणाजाड्यादिहरं यद्वीक्षणमामनन्ति जगति बुधाः ॥ ६३ ॥

अन्तरपि बहिर्द्वारं तव रूपं मन्त्रदेवतोपास्यम् ।
जननि स्फुरतु सदा नः संमान्यं श्रेयसे काले ॥ ६४ ॥

मुररिपुपुष्यश्रेणीपरिपाकं तावकं रूपम् ।
कमले जननि विशुद्धं दद्याच्छ्रेयो मुहुर्भजताम् ॥ ६५ ॥

पुष्यश्रेणी कमला सा जननी भक्तमानसे स्थितिदाक् ।
तेजस्ततिभिर्मोहितभुवना भुवनाधिनाथगृहिणीयम् ॥ ६६ ॥

जलनिधिकन्यारूपं हरिमान्यं सर्वसंपदां हेतुः ।
चिरकृतसुकृतविशेषाश्रयनयुगे भाति सर्वस्य ॥ ६७ ॥

जलनिधितपःफलं यन्मुनिजनहृदयाब्जमित्यकृतनृत्तम् ।
फर्यालोलोपाङ्गं तत् तेजो भातु निःसमं वदने ॥ ६८ ॥

शमितनतदुरितसंघा हरये निजनेत्रकल्पितानङ्गा ।
कृतसुरशात्रवभङ्गा सा देवी मङ्गलैस्तुङ्गा ॥ ६९ ॥

निखिलागमसिद्धान्तं हरिशुद्धान्तं सदा नौमि ।
तेनैव सर्वसिद्धिः शास्त्रेषु विनीश्रिता विबुधैः ॥ ७० ॥

कृष्णकृतविधिधलील तव रूपं मातरादरान्मान्यम् ।
स्फुरतु विलेचनयुगले नित्यं संपत्समृद्धयं नः ॥ ७१ ॥

करुणाकटाक्षलहरी कामायास्तु प्रकामकृतरक्षा ।
रक्ष्या माधवमान्या सत्सुखदाने दिशि स्याता ॥ ७२ ॥

अपवर्गसिद्धये त्वाम्बामम्बोजलोचनां लक्ष्मीम् ।
अवलम्बे हरिदयिते पद्मासनमुखसुरेन्द्रकृतपूजाम् ॥ ७३ ॥

तावककटाक्षलहरीं निधेहि मयि देवि कमले त्वम् ।
तेन मनोरथसिद्धिर्भुवि परमे धामनि प्रचुरा ॥ ७४ ॥

त्वामादरेण सततं वीक्षेमहि मातरब्जकृतवासाम् ।
विष्णोर्घक्षोनिलयामक्षयसुखसिद्धये लोके ॥ ७५ ॥

सा नः सिध्यन्तु सिद्धयै देवानां वाङ्मनोऽतीता ।
हरिगृहिणी हरिणाक्षी पालितलोकत्रया च जननीयम् ॥ ७६ ॥

सकलचराचरचिन्मयरूपं यस्या हि देवतोपास्यम् ।
सा ददतु मङ्गलं मे नित्योज्ज्वलमादराज्जननी ॥ ७७ ॥

शीतमयूम्बमहोदरि तां त्वामम्बां हि शीलये नित्यम् ।
निरसितवैरिगणोऽहं हरिचरणन्यस्तरक्षथ ॥ ७८ ॥

दिक्षु त्रिदिक्षु कृतश्रीः सा मे जननी नदीशतनयेषुम् ।
हरिणा साकं भजन्तु प्राकाशं हृदि सतां समृद्धयै नः ॥ ७९ ॥

वारिनिषिर्बशसंपद् दिव्या काचिद्धरेर्मान्या ।
अर्चन्ति वां तु मुनयो योगारम्भे तथान्ते च ॥ ८० ॥

धृन्मुममधुपकीडास्वानायिनकेन्द्रभारार्थं ।
नम उचिरस्तु मात्रे वाग्जितपीयूषधारार्थं ॥ ८१ ॥

संदेहे सिद्धान्ते वादे वा समरभूमिभागे वा ।
या राजति चद्रूपा सा देवी विष्णुवत्प्रमा ह्याना ॥ ८२ ॥

प्रतिफल्लु मे सदा तन्मुनिमानसपेटिकारत्नम् ।
विष्णोर्वक्षोभूषणमादृतनिर्गतिजनावनं तेजः ॥ ८३ ॥

वाल्लुरङ्गविलोचनधाटीरक्षितसुरादि मनुजानाम् ।
नयनयुगासेव्यं तद् मातीह धरातले तेजः ॥ ८४ ॥

माधवदृवसाफल्यं भक्तावल्लिदृश्यकामधेनुकला ।
लक्ष्मीरूपं तेजो विभातु मम मानसे वचसि ॥ ८५ ॥

हरिसरसक्रीडार्थं या विधृतानेकरूपिका माता ।
सा गेहभूषणं नः स्फुरतु सदा नित्यसंपूज्या ॥ ८६ ॥

द्वारवतीपुरभागे मैथिलनगरे च यत्कथासारः ।
सा देवी जलधिसुता विहरणभाङ्गं मामके मनसि ॥ ८७ ॥

जलनिधितपोमहिम्ने देव्यै परमात्मनः श्रियै सततम् ।
भूयांसि नर्मांसि पुनः सर्वा नः संपद्यः सन्तु ॥ ८८ ॥

परमौषधं हि संसृतिव्याधेर्यत् कीर्तितं निपुणैः ।
तदहं भजामि सततं लक्ष्मीरूपं सदानन्दम् ॥ ८९ ॥

दशरथमुतकोदण्डप्रभावसाक्षात्कृते कृतानन्दा ।
सीतारूप्या माता जज्ञे यज्ञक्षितौ हि सा सिद्धयै ॥ ९० ॥

मुनिजनमानसनिलये कमले ते चरणपद्मं शिरसि ।
अवनंसयन्नुदारं विशामि देवैः मुधर्मा वा ॥ ९१ ॥

धनमदमेदुरसेवां त्यक्तवाहं ते पद्माम्भोजम् ।
शरणं यामि पुमर्धस्पर्तकलायै भृशं दीनः ॥ ९२ ॥

न घटय कुम्भितसेवां दुष्टैर्वा संगमं मातः ।

कुरु मां दासं युवयोः संसृतितापं च हर शीघ्रम् ॥ ९३ ॥

मयि नमति विष्णुव्रन्ते त्वाप्रतस्त्रापभारार्ते ।

मातः सहसा सुमुखी भव चाले दोषनिलये च ॥ ९४ ॥

हन्त कदा या मातस्तव ल्येचनसेचनं भवेन्मयि भोः ।

इत्थं प्रातः स्तुवतां त्वमेव रक्षाकरी नियतम् ॥ ९५ ॥

संसाररोगशान्तिप्रदमेतस्त्रोचनं मातः ।

तावत्कमहमुपासे दिव्यौषधमाशु सागरेन्द्रसुते ॥ ९६ ॥

संसृतिरोगार्तानां तव नामस्मरणमत्र धरणितले ।

पूजाप्रदक्षिणादिकमार्थां सुख्यौषधं वदन्ति विल ॥ ९७ ॥

मातर्विना धरण्यां सुकृतानां स्रष्टामिह जन्तुः ।

ध्यानं वा न हि लभते प्रणतिं वा संपदां जननीम् ॥ ९८ ॥

गुरुवरकटाक्षविभवाद् देवि तवाङ्घ्रिप्रणामधुतपापः ।

तव च हरेर्दासः सन् विश्रामि देवेण मानितां च समाम् ॥ ९९ ॥

मुरहरनेत्रमहोत्सवतारुष्यश्रीनिरस्तनतदात्रुः ।

ललितलिकुचामकुचभरयुगल्य दम्बितहृदिणिसंदोहा ॥ १०० ॥

कारुष्यपूर्णनयना कलिकल्मषहारिणी च सा कमला ।

सुखजितशारदकमल्य क्वत्राम्पोत्रे सदा स्फुरतु माता ॥ १०१ ॥

तावत्कटाक्षसेचनविभवां निर्धूतदुर्तिसंधा हि ।

११मं सुसं स्मन्ते परे तु लोके च स्मरिभिः सार्धम् ॥ १०२ ॥

तव पादपद्मविसृमरकान्तिशरीं मनसि कल्पयंस्तु ।
निरसितनरकादिभयो विराजते नाविसदसि सुरबन्धः ॥ १०३ ॥

हन्त सहस्रेष्वथ वा शतेषु सुकृती पुमान् मातः ।
तावकपादपयोरुहवरिवस्यां कल्पयते सकलम् ॥ १०४ ॥

जननि तरङ्गय नयने मयि दीने ते दयास्त्रिभ्ये ।
तेन वर्यं तु कृतार्था नातः परमस्ति नः प्रार्थ्यम् ॥ १०५ ॥

तावककृपावशादिह नानायोगादिनाशितमया ये ।
तेषां स्मरणमपि द्राक् श्रियावहं नित्यमाकलये ॥ १०६ ॥

नैव प्रायश्चित्तं दुरितानां मामकानां हि ।
त्वामेव यामि शरणं तस्मात्क्षिप्रं क्षमाधारे ॥ १०७ ॥

सुरवैरिमान्यचरिते मातस्त्वामखिल्लोकसाग्राज्ये ।
पश्यन्ति दिवि सुरेन्द्रा मुनयस्तत्त्वार्थिनश्च नित्यकलम् ॥ १०८ ॥

स्वीयपदप्राप्त्यै ननु विद्युघेशा जलधिकन्यके मातः ।
आराध्य दिव्यकुसुमैस्तव पादाब्जं परं तुष्टाः ॥ १०९ ॥

सृष्टिस्थित्यादौ हरिरम्भ तवापाङ्गवीक्षणादस्वान् ।
लगदेतदवति काले त्वं च हरिर्नः क्रमात् पितरौ ॥ ११० ॥

राज्यसुखलाभसंपत्त्याप्त्यै धितिपाद्ये ये च विप्राद्याः ।
गाङ्गजर्जरपि कुसुमैर्वरिवस्यां ते क्रमेण कल्पयन्ति ॥ १११ ॥

संत्यक्तकामतद्रनुजडम्भास्यादयो नराः कमले ।
आराध्य त्वां च हरिं काले वैराग्यनस्तितां धन्याः ॥ ११२ ॥

जननी कदा पुनीते मम लोचनमार्गभादरादेया ।
ये विल वदन्ति धन्यास्तेषां दर्शनमहं कल्पये ॥ ११३ ॥

करधृतलीलापद्मा पद्मा पद्माक्षगेहिनी नयने ।
सिञ्चति सकलश्रेयःप्राप्त्यै निर्व्याजकारुष्या ॥ ११४ ॥

नानाविधविद्यानां लीलासदनं सरोजनिलयेयम् ।
कवियुल्लवचःपयोजद्युमणिरुचिर्भाति नः पुरतः ॥ ११५ ॥

अतसीकुमुमधुतिभाङ् नाकिगणैर्वैन्ध्यपादपद्मयुगा ।
सरसिजनिलया सा मे प्रसीदतु क्षिप्रमादरात् सिद्धयै ॥ ११६ ॥

जगदीशवल्लभे त्वयि विन्ध्यस्तभरः पुमान् सहसा ।
तीर्था नाकिस्थानं विशति परं वैष्णवं सुरैर्मान्यम् ॥ ११७ ॥

मातर्जनविकासं कारय करुणावलोकनैर्मधुरैः ।
तेनाहं धन्यतगो भवेयमार्याभृते सदासि ॥ ११८ ॥

हरिवक्षसि मणिदीपमकाशवत्यानया मात्रा ।
नित्यं ययमिह दासाः श्रिया सनाथा मुदा परं नौमः ॥ ११९ ॥

विद्रामयतु सरोजासने त्वदीया कटाक्षधाटी नः ।
अज्ञानाद्भ्रुरमुद्रां पुनरपि संसारभीतिदां सहसा ॥ १२० ॥

तावककटाक्षसूर्योदये मदीयं हृद्भोजम् ।
भजते विकासमचिरात् तमोविनाशश्च निश्चितो विदुषः ॥ १२१ ॥

लक्ष्मीकटाक्षलट्टरी लक्ष्मीं पद्मलयति क्रमाक्रमताम् ।
पादपयोरुहसेवा परं पद्मं चित्सुशोभासम् ॥ १२२ ॥

चिद्रूपा परमा सा कमलेक्षणनायिका मुदे भजताम् ।
यत्प्रणयकोपकाले जगदीशः किंकरो भवति ॥ १२३ ॥

काचन देवी विहरतु मम चित्ते संततं सिद्धये ।
यापत्यं कलशाब्धेरुरगेशयसत्कलत्रं च ॥ १२४ ॥

अष्टसु महिषीप्वेका कमला मुख्या हि निर्दिष्टा ।
अनयैव सर्वजगतामुद्रयादिस्तन्यते काले ॥ १२५ ॥

कैवल्यानन्दकलाकन्दमहं संततं वन्दे ।
तत्तु मुकुन्दकलत्रं चिन्तितफलदानदीक्षितं किमपि ॥ १२६ ॥

ईक्षे कमलामेनामम्भामम्भोजलोचनां सततम् ।
मन्दस्मितमधुरास्यां नित्यं चाज्ञातकोपमुखदोषाम् ॥ १२७ ॥

अङ्कितमाधववक्षःस्थला सरोजेक्षणा च हरिकान्ता ।
कचलयति मानसं मे दयाप्रसारादिभिर्नित्यम् ॥ १२८ ॥

भूयै मम भवतु द्रागज्ञानध्वंसिनी नमताम् ।
नाथानुरूपरूपा श्रुत्यन्तेड्या दशावतारेषु ॥ १२९ ॥

सकलजनरक्षणेऽपु प्रणिहितनयना त्रिलोकमाता नः ।
पुण्याति मङ्गलानां निकरं सेवाक्रमेण . . . ॥ १३० ॥

पद्मासनजननी मां पातु मुदा सुन्दरापाङ्गैः ।
सर्वैश्वर्यनिदानं यामाहुर्वेदिका दीप्ताम् ॥ १३१ ॥

नानालंकारवती मुनिमानसवासिनी हरेः पत्नी ।
त्रैलोक्यविनुतविभवा मां पायाद्वापदां निचयात् ॥ १३२ ॥

चिद्रावयतु भयं नः सा कमला विष्णुवल्लभा माता ।
यद्विः संक्षुभितोऽभूत् यदर्थमार्येण रामेण ॥ १३३ ॥

भूयो यदर्थमिन्द्रः सुरतरुकुसुमार्यिना च कृष्णेन ।
हतार्थोऽजनि युद्धे सा नित्यं श्रेयसे भूयात् ॥ १३४ ॥

त्वामाराध्य जना अपि धनहीनाः सौधमध्यतलमाजः ।
नानादेशवनीपकजनस्तुता भान्ति नित्यमेव रमे ॥ १३५ ॥

संसृतितापो न भवति पुनरपि यत्पादपङ्कजं नमताम् ।
सा मयि कलितदया स्यादम्बा विष्णोः कलत्रमनुरूपम् ॥ १३६ ॥

जननीकटाक्षमाजामिह मर्त्यानां सुरास्तु किंकरताम् ।
रिपवो गिरितटवासं भजन्ति वेम्भानि सिद्धयः सर्वाः ॥ १३७ ॥

स्मरणाद्वा भजनाद्वा यस्याः पादान्बुगस्य भुवि धन्याः ।
हन्त रमन्ते स्वर्गैरमनिषहावृतगृहाङ्गणे मनुजाः ॥ १३८ ॥

चिरकृतसुकृतनिषेव्या सा देवी विष्णुवल्लभा ख्याता ।
यस्याः प्रसादभूम्ना जाताः पश्चादयो वदान्या हि ॥ १३९ ॥

अम्ब मधुरान् कटाक्षान् तापहरान् विकिर मयि कृपाजलधे ।
ये विन्वस्ताः करिवरमारुतिमुखभक्तवर्षेषु ॥ १४० ॥

अमृतलहरीव मधुरा जलधररुचिरा नतार्तिहरशील ।
सर्वश्रेयोदात्री काचिद् देवी सदा विभातु हृदि ॥ १४१ ॥

गीताचार्यपुरन्ध्री त्वदीयनामप्रभावकलनाद्यैः ।
यमभयवार्ता दूरे हरिसांनिध्यं कुतो न स्यात् ॥ १४२ ॥

जलनिधितनये कान्ते विष्णोरुष्णांशुचन्द्रनयने ते ।
चतुराननादयस्तु ख्याता बालः श्रुतौ चोक्ताः ॥ १४३ ॥

मनसिजवेरं गात्रं वाणी सौघारसी च यद्भजताम् ।
श्लाघ्या संपत् सज्जनसमागमश्चाशु सिध्यन्ति ॥ १४४ ॥

सफलयतु नेत्रयुगलं हतनतदुरिता च सा परा देवी ।
जलनिधिकन्या मान्या पत्यवतारानुकूलनिजचरिता ॥ १४५ ॥

नित्यं स्मरामि देवां नमतां सर्वार्थदायिनीं कमलाम् ।
यामाहुर्भवनिगलध्वंसनदीक्षां च . . . ॥ १४६ ॥

सकलजगद्घनिवारणसंकल्पां मधुजितो दयिताम् ।
जीवातुमेव कलये मोक्षार्थिजनस्य भूमिमुताम् ॥ १४७ ॥

मन्दानामपि दयया तमोनिरासं वितन्वन्ती ।
सर्वत्र भाति कमला तनुरिव विष्णोर्निरस्ताषा ॥ १४८ ॥

बालमरालीगत्यै सुरपुरकन्यादिमहितकल्गीत्यै ।
विरचितनानानीत्यै चेतो मे स्पृह्यते बहुलकीर्त्यै ॥ १४९ ॥

अभिलषितदानकुशला वाग्देवीवन्दिता च सा कमला ।
नित्यं मानसपद्मे संचारं कलयते मुहुः कुतुकात् ॥ १५० ॥

मुरमथननयनपङ्कजविलासकल्किना सुरेशमुखसेन्या ।
भूतमयी सावित्री गायत्री सर्वदेवता जयति ॥ १५१ ॥

सा हि परा विद्या मे लक्ष्मीरक्षोभणीयक्रीर्तिकल्प ।
हृद्यां विद्यां दद्यादद्य श्रेयःपरंपरासिद्धये ॥ १५२ ॥

कामजननी हि लक्ष्मीः नानालीलादिभिर्निजं नाथम् ।
 मोहयति विष्णुमचिरात् प्रकृतीनां क्षेमसिद्धयर्थम् ॥ १५३ ॥
 मनसिजसाम्राज्यकल्पनिदानमार्याभिवन्दितं त्रिमपि ।
 लक्ष्मीरूपं तेजो विलसति मम मनसि विष्णुसंक्रान्तम् ॥ १५४ ॥
 विष्णुमनोरथपात्रं संतप्तस्वर्णकाम्यनिजगत्रम् ।
 आश्रितजल्यनिधिगोत्रं रक्षितनतवाहुजच्छात्रम् ॥ १५५ ॥
 कविकुलत्रिहालोलं मुरगर्दनकलितरम्यवहूर्लक्ष्म् ।
 निरसितन्तदुष्कालं वन्दे तेजः सद्गालिनुतशीलम् ॥ १५६ ॥
 आदिमपुरुषपुरन्ध्रीमध्वामम्भोजलोचनां वन्दे ।
 यां नत्वा गततापास्त्यक्त्वा देहं विशन्ति परमपदम् ॥ १५७ ॥
 लक्ष्म्या हरिरपि भाति प्रकृतिशेमाय दीक्षितायासौ ।
 मम लोचनयोः पुरतो लस्तु गभीरं क्रियासिद्धये ॥ १५८ ॥
 जननि कदा वा नेष्याम्यहमारादर्वित्स्वदीयपदः ।
 निमिषमिव हन्त दिवसान् दृष्ट्वा स्वामादरेण कल्याणीम् ॥ १५९ ॥
 संपूर्णयौवनोऽग्ज्वलदेहां यां वीक्ष्य दौरिरपि ।
 तुमुमदारविद्धचेताः किंकरभावं स्वयं प्राप्तः ॥ १६० ॥
 अनुनयग्रीलम्नटनु प्रणयक्रोधादिना भीतः ।
 आदिमपुरुषः सोऽयं सा लक्ष्मीर्न श्रियै भवतु ॥ १६१ ॥
 मणिकुण्डललसितासुं कृपाकरं त्रिमपि कुट्टुमच्छायम् ।
 हरिणा कृतसंचारं तेजो मे भातु सर्वदा सिद्धये ॥ १६२ ॥

साम्राज्यमङ्गलश्रीः श्रीरेषा पुष्कराक्षस्य ।

नान्धर्षकन्यकाद्यैर्गङ्गार्तरिपु गीतकीर्तिर्हि ॥ १६३ ॥

कविताभाष्यविधानी परिमलसंक्रान्तमधुपगणकेशा ।

मम नयनयोः कदा वा सा देवी कलितसंनिधानकला ॥ १६४ ॥

कीर्तिः स्वयं वृणीते वाग्देवी चापि विजयलक्ष्मीश्च ।

तं नरमचिराल्लोकं यो लक्ष्मीपादभक्तस्तु ॥ १६५ ॥

सन्मित्रं पाण्डित्यं सद्गाराः सत्सुताद्याश्च ।

जायन्ते तस्य भुवि श्रीभक्तो यश्च निर्दिष्टः ॥ १६६ ॥

परमाचार्यैर्विनुतां तामम्बामादरात्नोमि ।

परमश्रयं विष्णोरपि या वेदेषु निर्दिष्टा ॥ १६७ ॥

कविकुलसृक्तिश्रेणीश्रवणानन्दोऽल्लङ्घितसमुभा ।

सा देवी मम हृदये कृतसांनिध्या विराजते परमा ॥ १६८ ॥

तापार्तास्तु तटार्कं यथा भजन्ते रमां देवीम् ।

संसृतिनताः सर्वे याद्वि हि शरणं शरण्यां ताम् ॥ १६९ ॥

सधैर्ज्ञस्यं श्लाघ्य धराधिपत्यं रमे देवि ।

यद्यत् प्राण्यं दयया तद् दिश मोक्षं च मे जननि ॥ १७० ॥

विद्युत्तमचमलां त्वां कृष्णे मेघे पयोधिवरकन्ये ।

नित्यमवैमि श्रेयःसिध्यं मातः प्रमत्ते नः ॥ १७१ ॥

त्वामभ्य संनरसिचं कृष्णो मेघः ममासाद्य ।

मद्वर्त्मनि वर्धति विल्ल कान्नाधिष्मादरेण वार्षिभुते ॥ १७२ ॥

अन्व त्वमेव काले मुकुन्दमपि दर्शयन्तीह ।
 श्रेयःसिद्धये नमतां भासि हृदि श्रुतिशिरःसु सल्लोके ॥ १७३ ॥
 विनमदमरेगसुदतीकचमुममकरन्दधारया स्निग्धम् ।
 तव पादपद्ममेतत् कदा नु मम भूर्ध्नि मूर्षणं जननि ॥ १७४ ॥
 अपवर्गसौख्यदे ते दयाप्रसारः कथं वर्ण्यः ।
 यामवलम्ब्य हि याष्टिं न पतति संसारपङ्किले मार्गे ॥ १७५ ॥
 सूक्ष्मात् सूक्ष्मतरं ते रूपं पश्यन्ति योमिनो हृदये ।
 तां त्वामहं कदा वा द्रक्ष्येऽलंकारमण्डितां भातः ॥ १७६ ॥
 चिरतरतपसा क्लिष्टे योगिहृदि स्थानमाग् रमा देवी ।
 दर्शनमचिराद् दयया ददाति योगादिहीनानाम् ॥ १७७ ॥
 तीरं संसृतिजलधेः पूरं कमलाशल्येचनप्रीतेः ।
 सारं निगमान्तानां दूरं दुर्जननतेहिं तत्तत्रः ॥ १७८ ॥
 लक्ष्मीरूपं तेजो ममाविरस्तु श्रिये नित्यम् ।
 यन्नित्यधर्मदारान् विष्णोरमितीजसः प्राहुः ॥ १७९ ॥
 जलधिमुते स्वं जननी स वामुदेवः पिता च नः कथितः ।
 शरणं युवां प्रपद्या नातो दुर्गतिपरिस्फूर्तिः ॥ १८० ॥
 हरिनीलरत्नभासा प्रकृतितात्मा समुद्रवरकन्या ।
 मङ्गलमातनुतेयं कटाक्षकल्पाप्रसारस्तु ॥ १८१ ॥
 मच्चित्तमत्तवारणचन्वनमधुना त्वदीयपादयुगे ।
 कल्प्यामि रमे मानमां रक्ष क्षिप्रमेव संछतिनः ॥ १८२ ॥

मोचय संसृतिबन्धं कटाक्षकलिकाङ्कुरै रमे मातः ।

नातः परमर्ध्वमिह क्षमातले त्वं दयामूर्तिः ॥ १८३ ॥

मञ्जुलकवितासंततिबीजाङ्कुरदायिसारसालोका ।

जननि तवापाङ्गश्रीः जयति जगत्त्राणकलितदीक्षेयम् ॥ १८४ ॥

अथ तवापाङ्गश्रीरपाङ्गकेलीशतानि जनयन्ती ।

मुरहन्तुर्हृदि जयति व्रीडामदमोहकामसारक्षरी ॥ १८५ ॥

यद्धमपि चित्तमेतद् यमनियमाद्यैः परिष्कारैः ।

धावति बलाद् रमे तव पादाब्जं यामि शरणमहम् ॥ १८६ ॥

मत्तगजमान्यगमना मधुरालापा च मान्यचरिता सा ।

मन्दस्मेरमुखाब्जा कमला भे हृदयसारसे लसतु ॥ १८७ ॥

शास्त्रस्मरणविहीनं पापिनमेनं जनं रमा देवी ।

दयया रक्षति काले तस्यास्तेन प्रथा महती ॥ १८८ ॥

मुखविजितचन्द्रमण्डलमिदमम्भोरहविलोचनं तेजः ।

ध्याने जपे च सुदृशां चकास्ति हृदये कवीश्वराणां च ॥ १८९ ॥

अथ विवेकविदूरं जनमेनं शिशिरलोचनप्रसरैः ।

शिशिरय कृपया देवि त्वमेव माता हि लोकस्य ॥ १९० ॥

कोपादुपेक्षसे यदि मातर्मे रक्षकः कः स्यात् ।

मयि दीने को लाभस्तव तु दयायाः प्रसारिण्याः ॥ १९१ ॥

भन्वचण्डकिरणतप्तः श्रान्तोऽहं ज्ञानवारिदूरस्यः ।

शिशिरामङ्घ्रिच्छायां तव मातर्यामि शरणमारातु ॥ १९२ ॥

मातरशोक्रोलासं प्रकटय तव कोमलवटाक्षैः ।

यैर्दीना नरपतयः कलिता वारणशतावृते गोहे ॥ १९३ ॥

जयति रमे तव महती कृपाशरी सर्वसंमान्या ।

क्षेमंकरा यदेपा प्रतिकल्पं सर्वजगतां च ॥ १९४ ॥

अज्ञानकूपकुहरे पतितं मां पाहि कमले त्वम् ।

नगरे वा ग्रामे वा वनमध्ये दिक्षु रक्षिणी त्वमसि ॥ १९५ ॥

तव चरणौ शरणमिति ब्रुवन्नहं मातरन्धितनये त्वम् ।

हरिणा सहिता दयया पाद्मक्लिम्बेन दीनं माम् ॥ १९६ ॥

परिसरनतविवुधार्थविरीटमणिकान्तिवहरीविसरैः ।

कृतनीराजनविधि ते मम तु क्षिरोभूषणं हि पदयुगलम् ॥ १९७ ॥

गम हृदयवह्मजवनीविकासहेतौ दिनाधिपायेताम्(?) ।

तव तु कटाक्षप्रसरः दीपायेतां(?) तमोनिराकरणे ॥ १९८ ॥

यावच्छरणं याति क्षितितनये त्वां हि जन्तुरिह मूढः ।

तावत् तस्य तु रसनाङ्गणं तु वाणी समाकलितनृचा ॥ १९९ ॥

पङ्कजनिलये तावकचरणं शरणं समाकल्ये ।

तेन हि सर्ववृत्तानां भविष्यतां हानिरेव दुरितानाम् ॥ २०० ॥

ध्रुवन्तसेवितं ते चरणसरोजं प्रणम्य विल्ल जन्तुः ।

उत्रोत्सितशिराः सन् कर्नापकान् दानधारिणा सिद्धन् ॥ २०१ ॥

त्रिष्वभरोनपुस्तार्धः सेवितामन्व त्वदीयपाद्भ्युगम् ।

अवर्तसयन्ति सन्तः कञ्जिनापप्रशमनायास्तु ॥ २०२ ॥

दुग्धोदधितनये त्वां दिशागजेन्द्राः सुवर्णघटतोयैः ।
मणिमण्टपमध्यतले समभ्यषिञ्चन् हरिषीत्सै ॥ २०३ ॥

दिगाजपुष्करकुम्भैरभिषिक्तां त्वां हरिः श्रीत्या ।
उदवहदारान्मुनिगणमध्ये सर्वश्रियो मूलम् ॥ २०४ ॥

जातपराक्रमकलिका दिशि दिशि किंनरसुगीतनिजयशसः ।
धन्या भान्ति हि मनुजाः यद्वीक्षालवविशेषतः काले ॥ २०५ ॥

नमदमरीकचभरसुममरन्दधारामिषिक्तं ते ।
पदकमलयुगलमेतच्छ्रेयःस्फूर्त्यै सदा भवतु ॥ २०६ ॥

रागद्वेषादिहतं मामथ कमले हरेः कान्ते ।
दर्शय दयया काले ह्यपवर्गस्थानमार्गं च ॥ २०७ ॥

न हि जाने वर्णयितुं परमे स्थाने त्वदीयविभवमहम् ।
मुनयश्च सुरा वेदा यतो निवृत्ताः क्षमातनये ॥ २०८ ॥

मनुजाः कटाक्षिताः विल तथाम्बया मेदिनीपुञ्ज्या ।
सत्सुतकलत्रसहिताः सुरभिं कालेन निर्विशन्ति मुदा ॥ २०९ ॥

जलधीशकन्यका सा लसतु पुरोऽस्माकमादरकृतश्रीः ।
यत्प्रणमनाजनानां कवितोन्मेषः सदीडितो भाति ॥ २१० ॥

दूरीकरोतु दुरितं त्वद्भक्तिर्मागकं कमले ।
अहमपि सुरेशसेव्ये तव सदसि विशामि कीर्तिगानपरः ॥ २११ ॥

परमज्ञानविधात्री तव पादपयोजमक्तिरस्माकम् ।
किं वाशास्यमतोऽन्यत् समुद्रतनये हरेर्जायि ॥ २१२ ॥

अन्व कदा वा लप्स्ये भदीयपापापनोदाय ।

तव पादकमलमेवामब्जभवाधैस्तु संप्रार्याम् ॥ २१३ ॥

मन्दानामपि मञ्जुलकवित्तरसदायिनी जननी ।

कापि करुणामयी सा लस्तु पुरस्तात् सदास्माकम् ॥ २१४ ॥

सकलकविलोकविनुते कमले कमलाक्षि बह्वमे विष्णोः ।

त्वन्नामानि हि कल्ये वने जले शत्रुपीडायाम् ॥ २१५ ॥

दिवि वा भुवि दिक्षु जले वहौ वा सर्वतः कमले ।

जन्तूनां किल रक्षा त्वदपीना कीर्त्यते विबुधैः ॥ २१६ ॥

कुशलविषये तदस्तु त्रिविक्रमासेव्यग्यनिजकैलि ।

कवलितपद्मनतदैन्यं तरुणाम्बुजलोचनं तेजः ॥ २१७ ॥

जननी सुवर्णवृष्टिप्रदायिनी भाति विष्णुवक्षःस्था ।

कमला कलितक्षमा प्रकृतीनां शीतलापाङ्गः ॥ २१८ ॥

जगतामादिमजननी लसति कवेरात्मजापुत्रिणे ।

श्रेत्रेभूतमजुष्टं प्वयोनिजा लोकरक्षायै ॥ २१९ ॥

कुचशोभाजितविष्णुः कुङ्कुमपङ्काङ्किना कमला ।

काञ्च्यां राजनि काङ्घ्रिभण्डिगणनीराजिताङ्घ्रियुगा ॥ २२० ॥

मन्दारकुसुममट्टहरमन्दमिभितमधुरवदनपङ्कहा ।

हृद्यतमनित्ययौवनमण्डितमात्री विराजते कमला ॥ २२१ ॥

कंसरिपुगेहिनी सा हंसगनिर्हंसमान्यनित्रचरिता ।

संसारतापहानि कलयन् काले रमास्माकम् ॥ २२२ ॥

मनसिजननी जननी चास्माकमिहादरात् काले ।

शीतललोलापाङ्गैस्तरङ्गयति श्रेयसां सरणिम् ॥ २२३ ॥

तव मन्दहासकलिकां भजे भुजङ्गे शयानं तम् ।

या कलयति गतकोपं बालानां नः कृतापराधानाम् ॥ २२४ ॥

सा साधयेदभीष्टं कमला श्रोर्विष्णुवक्षःस्था ।

यस्याः पदविन्यासः श्रुतिमौलिषु तन्यते महालक्ष्म्याः ॥ २२५ ॥

शान्तिरसनित्यशेषधिमम्बां सेवे मनोरथावाप्त्यै ।

यामाराध्य सुरेशाः स्वपदं प्रापुर्हि तादृक्षम् ॥ २२६ ॥

घातुरपि वेदवचसां दूरे यत्स्थानमामनन्ति बुधाः ।

सास्तु मुदे श्रीरेषा मुरमर्दनसत्कलत्रममितौजः ॥ २२७ ॥

भवदुःखराशिजलधेर्हठात् तरित्री परं विद्मः ।

तामम्बां कमलस्थां मुरारिवक्षोमणिप्रदीपां च ॥ २२८ ॥

मुनिसार्धभौमवर्णितमहाचरित्रं हरेः कलत्रं तत् ।

पथि मङ्गलय भवतु प्रस्थानजुषां कृपाधारम् ॥ २२९ ॥

खण्डितवैरिगणेषु मण्डितभक्ता सुतार्धैश्च ।

भासुरकीर्तिर्जयति क्षोणीसुरवन्धचरणाब्जा ॥ २३० ॥

नतपालिनि मां पाहि त्रिजगद्ध्ये निधेहि मयि दयया ।

तावककटाक्षलहरीः शक्तिमये सकलसिद्धीनाम् ॥ २३१ ॥

भवसागरं तितीर्षुस्तव चरणाब्जं महासेतुम् ।

मातः कदा नु लप्स्ये धनतापोर्म्यादिपीडितो दीनः ॥ २३२ ॥

कविवाग्वासन्तीनां वसन्तलक्ष्मीर्मुंरारिदयिता नः ।
परमां मुदं विधत्ते काले काले महामृत्यै ॥ २३३ ॥

सुरहरपरतन्त्रं तद् गततन्त्रं वस्तु निस्तुलमुपासे ।
तेनैवाहं धन्यो मह्यंश्या निरसितात्मतापभराः ॥ २३४ ॥

तृष्णां शमयति देवी शपवशयिता नतालिसुरकली ।
इत्यार्यवचो धैर्यं जनयति काले धरापुत्रि ॥ २३५ ॥

रघुपतिदयिते मातः काकामुररक्षणादिना लोके ।
तावककरुणामहिमा प्रथितः विल भृतिदायी नः ॥ २३६ ॥

प्रचुरतरदुरितपालीसमावृत्तानां कल्यै हि तप्तानाम् ।
तावकदया हि मातः शरणं यरमिति सतां गणः स्तौति ॥ २३७ ॥

अत्यन्तशीतलां तां कटाक्षधाटीमुपासेऽहम् ।
तेन मम त्रिदशानां न कोऽपि भेदो धराननये ॥ २३८ ॥

यैः मेवा संरुलिता तव पादाब्जे धराननये ।
तेषामज्जानप्रसी याति हि विलयं क्षणेनैव ॥ २३९ ॥

जानारविन्दविलसनमनिशदस्य मुनी हि कविवर्याः ।
संपद् दिव्या च तथा विबुधावन्निमाननीयात्र ॥ २४० ॥

मातम्यव पादाब्जं यम्य लम्बटे शूनोरनिजङ्गन्ति ।
तत्पादपद्मचिराद् विमानगा देवता वन्ति ॥ २४१ ॥

आज्ञावमेन देव्या लम्बि दिशि देवनामान्याः ।
इन्द्राद्याः म च धाना दिवसान्यथापि गन्धर्वाः ॥ २४२ ॥

कमलसुषुमानिवासस्थानकटाक्षं चिराय कृत्तरक्षम् ।
रक्षोगणभीतिकरं तेजो भाति प्रकाममिह भनसि ॥ २५३ ॥

ज्योत्स्नेव शिशिरपाता कटाक्षघाटी त्वदीया हि ।
अम्ब मुकुन्द कुरुते ॥ २५४ ॥

तापहररसविवर्षणपृतकुतुका कापि नीलनलिनलचिः ।
कादम्बिनी पुरस्तदास्तां नः संजतं जननी ॥ २५५ ॥

सफल्यतु नेत्रयुगलं मामकमेतत् त्वदीयरूपमहो ।
यत् कमलनेत्रनुचरितपचेलिमं वेदिकी श्रुतिर्भूते ॥ २५६ ॥

माधवनेत्रपयोजामृतलहरी भाति तावर्क रूपम् ।
अम्ब युवामाद्यौ नः पितरौ वन्दे सुखावाप्त्यै ॥ २५७ ॥

सरसकवितादिसंपद्विलम्बनमाराहुदन्ति कविवर्याः ।
यत्प्रीणनेन सा मे भवतु विभूत्यै हि सा कमला ॥ २५८ ॥

मनसिजजयादिकार्यै यदपाङ्गलवान्गुण्यं भवति ।
तत्पद्मानन्दकलं सेव्यं च भजे रमां जननीम् ॥ २५९ ॥

शिथिलिततमःसमूहा भक्तानां सा रमा देवी ।
जनयति धैर्यं च हरैः काले या सर्वदा सेव्या २६० ॥

यद्भ्रूविलासवशतः शक्तः सृष्ट्यादिकं कर्तुम् ।
हरिरपि लोके ख्यातः सा नः शरणं जगन्माता ॥ २६१ ॥

नयनयुगल्यं कदा मे सिञ्चति देव्याः परं रूपम् ।
यद्भ्रजनान्न हि लोके दृष्टं श्लाघ्यं परं वस्तु ॥ २६२ ॥

सुचरितफलं त्वदीयं रूपं नः कलितभक्तीनाम् ।
अत एव मामकानां पापानां विरतिरूर्जिता कमले ॥ २६३ ॥

सुकृतविभवादुपास्या कमला सा सर्वकल्याणा ।
हरिवक्षसि कृतवासा रक्षति लोकानहोरात्रम् ॥ २६४ ॥

संविद्रूपा हि हरेः कुट्टुम्बिनी माति भक्तहृदयेषु ।
सर्वश्रेयःप्राप्त्यै यां विदुरार्या स्मां कमलाम् ॥ २६५ ॥

विषयलहरीप्रशान्त्यै कमलापादाम्बुजं नौमि ।
पूर्वं शुकादिसुषियो यद्गघानाद् गलितशत्रुभयाः ॥ २६६ ॥

ललितगमनं त्वदीयं कलनूपुरनादपूरितं मातः ।
नौमि पदाम्बुजयुगलं भवतापनिरासनायाद्य ॥ २६७ ॥

विरलीकरोति तापं कमलाया मन्दहासशरी ।
यत्सेवनेषु समुदितकौतुकरसनिर्भरो हरिर्जयति ॥ २६८ ॥

प्रतिफलतु संततं मे पुरतो मातस्त्वदीयरूपमिदम् ।
यद्दर्शनरसभूम्ना हरिरपि नानास्वरूपभाक् काले ॥ २६९ ॥

अथ तव चरणसेवां संततमहमादरान् कल्प्ये ।
तेन मम जन्म सफलं त्रिदशानामिव मुनीन्द्राणाम् ॥ २७० ॥

दुर्वारगर्वदुर्मतिदुरर्थनिरसनकल्पनिपुणाः ।
तव चरणसेवयैव हि कमले मातर्बुधा जगति ॥ २७१ ॥

आनन्दमेति मातस्तव नामोच्चारणेन सिन्धुमवे ।
संप्राप्तत्वद्रूपं मम मानसमाचर्योगकलम् ॥ २७२ ॥

तव दृष्टिपातविमवात् सर्वे लोके विघृततापभराः ।
यान्ति मुदा त्रिदशैः सह विमानमारुह्य मातरहो ॥ २७३ ॥

को वा न श्रयति वुषः श्रेयोऽर्थो तामिमां कमलाम् ।
यां पन्नगारिवाहनसधर्मिणीमर्चयन्ति सुरनाथाः ॥ २७४ ॥

तामरविन्दनिवासाम्भ्वां शरणार्थिनां कलितरक्षाम् ।
बहुरूपेष्वघनिचयेष्वपि निश्चित्यात्मनो धैर्यम् ॥ २७५ ॥

कल्याणप्रवाहशर्यां गतपङ्क मूलं मातः ।
सत्वाङ्कुरादिलसितं जयति पयोराशिकन्यके कमले ॥ २७६ ॥

विधिशिववासवमुद्भवैर्यन्मदाब्जे नमस्तुभ्यम् ।
मातर्विष्णोर्दयिते सर्वज्ञत्वं च मे कल्य ॥ २७७ ॥

परदेवते प्रसीद प्रसीद हरिवल्लभे मातः ।
त्वामाहुः ध्रुतयः विल कल्याणगुणाकरां नित्याम् ॥ २७८ ॥

क्षन्तव्यमभव मामकमघराशि क्षपय वीक्षणतः ।
सत्त्वोन्मेषं देहि प्रिये हरेर्दासमपि कुरु माम् ॥ २७९ ॥

वाञ्छितसिद्धिर्न स्याद् यदि पादाब्जं कृतप्रणामानाम् ।
हानिस्त्वदीयशशामिति केचिद्वैर्यवन्तश्च ॥ २८० ॥

सदसदनुग्रहदक्षां त्वां मातः सततं नौमि ।
ग्रहपीडा नैव भवेद्यमपीडा दूरतः काले ॥ २८१ ॥

विधाः कलाश्च काले कृपया कल्य प्रसीदाशु ।
मातस्त्वमेव जगतां सर्वेषां रक्षणं त्वया क्रियते ॥ २८२ ॥

उच्चैष्वपि नीचेषु प्रकाशते तुल्यमेव तव रूपम् ।
एतद् दृष्ट्वा धैर्यं घनागसोऽप्यम्ब जायते ननु मे ॥ २८३ ॥

का शङ्का तव वैभवजालं वक्तुं दिगन्तरे मातः ।
बरहारालंकारां सेवन्ते त्वां हरित्पतयः ॥ २८४ ॥

कमलायाश्च हरेरपि संदृश्यं दिव्यदांपत्यम् ।
तावेष नः पती विल जन्मान्तरपुण्यपरिपाकात् ॥ २८५ ॥

सर्वासामुपनिपदां विद्यानां त्वं परं स्थानम् ।
अल्पधियो वयमेते त्वत्तोत्रे भोः कथं शक्ताः ॥ २८६ ॥

साष्टाङ्गप्रणतिरियं प्रकल्पिता मातरद्य तव चरणे ।
तेनाहं हि कृतार्थः किं प्रार्थ्यं वस्तुनः कमले ॥ २८७ ॥

स्तोत्रमिदं हि मया ते चरणाम्भोजे समर्पित भक्त्या ।
तव च गुरोरपि वीक्षा तत्र निदानं परं नान्यत ॥ २८८ ॥

देहान्ते ननु मातर्मोक्षं त्रिदशैः समं देहि ।
अहमपि साम पठन् सन् त्वां च हरिं यामि शरणार्थी ॥ २८९ ॥

शुकवाणीमिव मातर्निरर्थकां मद्वचोभङ्गीम् ।
आराच्छृणोषि दयया तदेव चोत्तमपदव्यक्त्यै ॥ २९० ॥

विद्यां कलां वरिष्ठां अम्ब त्वां संततं वन्दे ।
या व्याकरोषि काले विद्वद्भिर्वेदतत्त्वादि ॥ २९१ ॥

वैदुष्यं वाण्याः सत्संपञ्जयौ यदीयवीक्षणतः ।
सिध्यन्त्यपि देवानां सा नः शरणं रमा देवी ॥ २९२ ॥

विपुलं श्रियो विलसं श्रद्धां भक्त्यादिकं देहि ।

अथ प्रसीद काले तव पादाब्जैकसेविनामिह नः ॥ २९३ ॥

केचित् प्राञ्चः कमलां प्राप्य हि शरणं विपत्काले ।

इदिति विघ्निततापाः सा मे देवी प्रसन्नास्तु ॥ २९४ ॥

मरकतकान्तिमनोहरमूर्तिः सैषा रमा देवी ।

पाति सकलानि फाले जगन्ति करुणाबलोकाद्यैः ॥ २९५ ॥

भागीरथीव वाणी तव नुतिरूपा विराजते परमा ।

इह मातर्यद्भजनं सर्वेषां सर्वसपदां हेतुः ॥ २९६ ॥

कलशपयोदधितनये हरिप्रिये लक्ष्मि मातरम्येति ।

तव नामानि जपन् सन् त्वदासोऽहं तु मुक्तये सिद्धः ॥ २९७ ॥

निखिलचराचररक्षां वितन्वती विष्णुवल्लभा कमला ।

मम कुलदैवतमेषा जयति सदा राध्यमान्यपद्मकमला ॥ २९८ ॥

सर्वजगन्नुतविमवे संततमपि वाञ्छितप्रदे देवि ।

अथ त्वमेष शरणे तेनाहं प्राप्तसर्वकार्यार्थः ॥ २९९ ॥

कमले कथं नु वर्णस्तव महिमा निगममौलिगणवेद्यः ।

इति निश्चित्य पदाब्जं तव धन्दे मोक्षकामोऽहम् ॥ ३०० ॥

त्वामत्र चालिशोऽहं त्वचमत्कारैर्गिणं गुणैः ।

अथथायकर्मं हि स्तुवन्नपि प्राप्तजन्मसाफल्यः ॥ ३०१ ॥

इति श्रीकमलात्रिजती सम्प्राप्ता

८४. कमलाष्टकम्^१

न्यङ्कावरातिमयशङ्काकुले घृतदृगङ्गायतिः प्रणमतां
 शङ्काकलङ्कयुतपङ्कायताश्रमशितटङ्गायितस्वचरिता ।
 त्वं कालदेशपदशङ्कातिपातिपतिसंकाशवैभवयुता
 शं काममातरनिशं कामनीयमिह संकाशयाशु कृपया ॥ १ ॥

आचान्तरङ्गदलिमोचान्तरङ्गरुचिवाचां तरङ्गगतिभिः
 काचाटनाय कटुवाचाटभावयुतनीचाटर्न न कलये ।
 वाचामगोचरसदाचारसूरिजनताचातुरीविवृतये
 प्राचां गतिं कुशलवाचां जगज्जननि याचामि देवि भवतीम् ॥ २ ॥

चेटीकृतामरवधूटीकराग्रभृतपेटीपुटार्घ्यसुमनो-
 वीटीदलक्रमुकपाटीरपङ्कनवधाटीकृताङ्गरचना ।
 खेटीकमानशतकोटीकराब्जजजटाटीरवन्दितपदा
 या टीकलेऽब्जवनमाटीकृतां हृदयवाटीमतीव कमला ॥ ३ ॥

स्वान्तान्तरालकृतकान्तागमान्तशतशान्तान्तराघनिकराः
 शान्तार्थकान्तवकृतान्ता भजन्ति हृदि दान्ता दुरन्ततपसा ।
 यां तानतापभवतान्तातिभीतजगतां तापनोदनपटुं
 मां तारयत्वशुभकान्तास्तोऽद्य हरिकान्ताकृष्णक्षरहरी ॥ ४ ॥

^१ Edited from the MS. No. 72850 (not included in the D. C. as it was noticed after the preparation of the D. C.) The MS. has neither title nor colophon. The conjectural title is given because it imitates the *Ambāṣṭaka* of Śaṅkarācārya (or Kālidāsa, see D. C. No. 132-5).

यां भावुका मनसि संभावयन्ति भवसंभावनापदैतये

त्वं भासि लक्ष्मि सततं भाव्ययद्भवनसंभावनादिविधये ।

जम्भारिसंपदुपलम्भादिकरणमहं भाव्यमद्भ्रियुगलं

संभावये श्रुतिषु संभाषितं वचसि संभाष्य तस्य तव च ॥ ५ ॥

दूरावधूतमधुधारागिरोच्चकुचभारानताङ्गलतिका-

साराङ्गलिसधनसारद्रिकुङ्कुमरसा राजहंसगमना ।

वैराकरसरविकारापसंसरजवाराशिमग्नमनसः

श्रीराविरस्तु धुरि ताराय मे गुरुमिरारषिता भगवती ॥ ६ ॥

श्रीवासधूपकनदावासदीपरुचिरावासभूपरिसरा

श्रीवासदेशलसदावापकाशरदभावामकैशानिकरा ।

श्रीवासुदेवरमणी वामदेवनिधिदेयाधिपावनपरा

श्रीवासवस्तुनरदेवाहतस्तुतिसभावा मुदेऽस्तु सुतराम् ॥ ७ ॥

भापादिदेवकुलयोपामणिस्रवनघोषाञ्चितस्वसविधा

दोषाकुले जगति पोषाकुला सपदि शेषाहिशाषिदयिता ।

दोषालयस्य मम दोषानपोष्य गतेदोषाभिनन्द्यमहिमा

शेषाशनाहिरिपुशेषादिसंपदविशेषान् ददातु विभवान् ॥ ८ ॥

[इति श्रीकमलप्रष्टकं समाप्तम्]

८५. महालक्ष्मीदण्डकः^१

केशवसुरिकृतः

मन्दारमालाञ्चितकेशपारां मन्दाकिनीनिर्झरगौरहाराम् ।

वृन्दारिकायन्दितकीर्तिपारां वन्दामहे मां कृतसद्विहाराम् ॥ १ ॥

जय दुग्धाब्धितनये जय नारायणप्रिये ।

जय हैरप्यवलये जय घेलापुराश्रये ॥ २ ॥

जय जय जनयित्रि घेलापुराम्यन्तरमस्फुरस्फारसौधाञ्चितोदारसालान्त-
रागारखेलन्पुरारातिपार्श्वस्थिते । कलसविश्वस्थिते । चित्ररत्नज्वलद्रत्नसानृपमप्रत्न-
सौवर्णकोटीरकान्तिच्छटाचित्रिताच्छाम्बरे । देवि दिव्याम्बरे । कुल्लसन्मल्लिक-
मालिकाप्रोल्लसन्नीलमोगीशमोगप्रतीकाशवेपथ्यर्धचन्द्रालिके । वरुगुनीलालके । केश-
सौरभ्यलोभभ्रमस्तथूलजम्बूफलाभालिभालासमाकर्षणेहोत्पतन्मौलिवैडूर्यसंदर्शनप्रस्त-
लीलाशुकालोकजातस्मिते । देवजातस्तुते । ईश्वरीशेखरीभूतसोमसायोत्सादना-
भ्युत्सुकत्वच्छिरःसंश्रितप्राप्तनित्योदयव्रत्रशङ्काकरस्वर्णकोटीरसदर्शनानन्दितस्वीय-
ताताङ्कारोहणाभीप्सुलब्धान्तिकार्कत्मजानिर्झराशङ्कनीयान्तकस्तूरिकाचित्रके ।
वार्धिराट्पुत्रिके । मान्मश्रयामलेश्वात्मधन्वाकृतिस्त्रिगुग्धाद्भुतभ्रूलताचालनारब्ध-
लोकालिनिर्माणरक्षिष्यसंहारलीलेऽमले । सर्वदे कोमले । स्वप्रभान्यकृते स्वानुग-
श्रुत्यधःकारिणीकान्तिनीलोत्पले बाधितुं वागताभ्यां श्रवःसन्निधिं लोचनाभ्यां
भृशं भूपिते । मञ्जुसंभापिते । किञ्चिदुद्बुद्धचाम्पेयपुष्पप्रतीकाशनासास्थितस्थूल-
मुक्ताफले । दत्तभक्तौघवाञ्छाफले । शोणविम्बप्रवालाधरद्योतविद्योतमानोल्लस-

^१ Based on the single MS. No. VB 1194. The author must be the same as Keśavadeśika saluted by Rāmānujadeśika in the *Śaḍānanaḍaṅḍaka* (*Stotrasamuccaya*, vol. I, pp. 16-21). Both these works are written by the same hand one after the other in the MS.

द्वादिमीवीजराजिप्रतीकाशदन्तावले । गत्यधःक्लसदन्तावले । त्वत्पतिपेरितत्वष्ट-
स्रष्टाद्भुतातीढभस्मासुरवस्त दुर्गाशिवत्राणसंतुष्टतद्दत्तशीतांशुरेखायुगात्मत्वसंभावना-
योग्यमुक्तामयप्रोहसत्कुण्डले । पालितास्वण्डले ॥ १ ॥

अयि सुरुचिरनव्यदूर्वादलभ्रान्तिनिष्पादकप्रोहसत्कण्ठभूपानिचट्टाय-
तानर्घ्यगारुभतांशुप्रजापात्यसारङ्गनारीस्थिरस्थापकश्चर्यकृद्दिव्यमाधुर्यगीताञ्ज्वले ।
मञ्जुमुक्तावले । अङ्गदप्रोतदेवेन्द्रनीलोपलत्विदृष्टाभ्यामलीभूतचोलोज्ज्वलस्थूल-
हेमार्गलाकारबोर्वल्लिके । फुल्लसन्मल्लिके । अर्मिकासंचयस्यूतगोणोपलश्रीप्रवृद्धारण-
च्छायमृद्वङ्गुलीपल्लवे । ललितानन्दकृत्सल्लवे । दिव्यरेखाङ्कुशाग्भोजकध्व-
जायङ्कराजत्करे । संपदेकाकरे । कङ्कणश्रेणिकायद्दरलप्रभाजालचित्रीभक्तप्रयुग-
स्फुरत्पद्मशालद्वये । गूढपुण्याशये । मत्पदाब्जोपकण्ठे चतुःपूस्यार्था वसन्त्यत्र
मामाश्रयं कुर्वते तान् प्रदास्यामि दासाय चेत्यर्धकं त्वन्मनोनिष्ठभावं जगन्मङ्गलं
सूचयद् वा धराभीतिमुद्राद्वया व्यञ्जयस्यङ्गपाणिद्वयेनाम्बिके । पद्मपत्राम्बके ।
चारुगम्भीरकंदर्पकेत्यर्थनाभीसरस्तीरसौवर्णरत्नोपानरेखागतोत्तुङ्गवक्षोजनामाङ्कित-
स्वर्णशैलद्वयारोहणार्थेन्द्रनीलोपलावद्धसूक्ष्माध्यसंभावनायोग्यसद्रोमराज्याद्व्यदेहे र-
मे । का गतिः श्रीरमे । निष्कनक्षत्रमालासदृशभनक्षत्रमालाप्रवालरुगेकावली-
मुख्यभूपादिशेषप्रभाचित्रिताच्छोचरासङ्गसंछिन्नवक्षोरुहे । चञ्चलागौरि हे । कैलि-
कालकणठिकङ्किणीश्रेणिकायुक्तसौवर्णकाष्ठीनिबद्धस्फुरत्पटनीव्याद्व्यशुक्लाम्बरे । भा-
सिताशाम्बरे । पुण्डरीकाक्षवक्षःस्थलीचर्चितानर्घ्यपाटीरपङ्काङ्कितानङ्गनिक्षेपकुम्भ-
स्तने । प्रस्फुरद्गोस्तने ॥ २ ॥

गुरुनिविडनितम्बविन्वाकृतिद्राविताशीतरवस्पन्दनप्रोवचन्द्रावलेपोत्करे ।
स्वर्णविद्युत्करे । भोः प्रयच्छामि ते चित्ररत्नोर्मिकं मामिकं सादरादेहदो मध्यमं
भूपयादैतया द्रष्टुमिच्छाम्यहं साध्विति त्वत्पतिपेरितायां मुदा पाणिनादाय धृत्वा
रहः केशवं लील्यानन्दयः सप्तकीवास्ति ते । सप्तल्येकीस्तुते । चित्ररोचिर्महामे-

खलामण्डितानन्तरत्स्फुरत्तोरणालंकृतशुद्धक्षणकंदर्पकान्ताररम्भातरुद्वन्द्वसंभावनीयो -
रुयुग्मे रमे । संपदं देहि मे । पद्मरागोपलादर्शबिम्बप्रभाच्छायसुस्निग्धजानु
. . . द्वये शोभने चन्द्रबिम्बानने । शम्भरारातिवैत्रप्रयाणोत्सवारम्भजृम्भन्महा-
काहलीडम्बरस्वर्णतूणीरजङ्घे शुभे । शारदारकप्रभे । हंसराजकण्डसविम्बस्फुरद्वं-
सकालंकृतस्पष्टलेखाङ्कुशाम्भोजचक्रच्यजव्यञ्जनालंकृतश्रीपदे । त्वां भजे संपदे ।
नम्रवृन्दारिकाशेखरीभूतसौवर्णकोटीरस्त्रावलीदीपिकाराजिनीराजितोत्तुङ्गगात्रेयसिंहा-
सनास्तीर्णसौवर्णेबिन्दुङ्कमौरभ्यसंपन्नतल्पस्थिते । संततस्वःस्थिते । चेटिकादत्त-
कर्पूरखण्डान्वितधेतवीटीदरादानलीलाचलद्दोलते । दैवतैरर्चिते । रत्नताटङ्ककेयूरहा-
रावर्लुमुल्यभूषाच्छटारज्जिज्ञानेकदासीसमाघेष्टिते । देवताभिष्टुते । पार्श्वयुग्मोल-
सच्चामरग्राहिणीपञ्चशास्त्राम्बुजाधूतजृम्भद्रणत्कङ्कणाभिष्टुताभीशुसच्चामराभ्यां मुदा
वीज्यसे । कर्मठैरिष्यसे । मञ्जुमञ्जीरकाञ्च्युर्मिकाकङ्कणश्रेणिकेयूरहारावली-
कुण्डलीमौलिनासामणिघोतिते । भक्तसंजीविते ॥ ३ ॥

जलधरगतशीतवातादिता चारुनीरुन्ध्रदेवालयान्तर्गता विद्युदेषा हि किं
भूतलेऽपि स्वमाहात्म्यसंदर्शनार्थं क्षमामास्थिता कल्पवल्ग्वेव किं घल्लमात्रोल्लसन्तं
रविं रात्रिमात्रोल्लसन्तं विधुं सविधाय स्वतो वेधसातुष्टचित्तेन सृष्टा सदाप्युल्लसन्ती
महादिव्यतेजोमयी दिव्यपाश्चात्तिका वेति सद्भिः सदा तवर्षसे । त्वां भजे मे
भव श्रेयसे । पूर्वद्वारनिष्ठेन नृत्यद्वाराकाररम्भादिचाराङ्कनाश्रेणिगीतामृताकर्णना-
यत्तचित्तामराराधितेनोच्चकैर्मर्गवीन्द्रेण संभाविते । नो स्मा देवता देवि ते ।
दक्षिणद्वारनिष्ठेन सच्चित्रगुप्तादियुक्तेन वैवस्वतेनार्च्यसे । योगिभिर्भाव्यसे ।
पश्चिमद्वारभाजा भृशं पाणिना स्वर्णदीमुल्यनघन्वितेनेढ्यसे । सादरं पूज्यसे ।
उत्तरद्वारनिष्ठेन यक्षोत्तमैर्नम्रकोटीरजूटैर्मनोहारिभी राजराजेन भक्तेन संभाव्यसे ।
योगिभिः पूज्यसे । लक्ष्मि पद्मालये भार्गवि श्रीरमे लोकमातः समुद्रेऽकन्येऽच्युत-
प्रेयसि . . . स्वर्णशोभे च मे चेन्द्रिरे विष्णुवक्षःस्थिते पाहि पाहीति यः
भ्रातृश्रुथाय भक्त्या युतो नौति सोऽयं नरः संपदं प्राप्य विद्योतते । मृपण्योतिते ।

दिव्यकारुण्यदृष्ट्याशु मां पश्य मे दिव्यकारुण्यदृष्ट्याशु मां पश्य मे
 दिव्यकारुण्यदृष्ट्याशु मां पश्य मे । मां किमर्थं सद्गोपेक्षसे नैक्षसे त्वत्पदाब्जं
 विना नास्ति मेऽन्या गतिः संपदं देहि मे संपदं देहि मे संपदं देहि मे ।
 त्वत्पदाब्जं प्रपन्नोऽस्म्यहं सर्वदा त्वं प्रसन्ना सती पाहि मां पाहि मां पाहि मां
 पद्महस्ते त्रिलोकेश्वरि प्रार्थये स्वामहं देवि तुभ्यं नमो देवि तुभ्यं नमो देवि
 तुभ्यं नमः ॥

सत्रिपष्टुत्तरशतरगणाद्व्यश्वतुर्दलः ।

महालक्ष्मीदण्डकोऽयं कृतः केशवसूरिणा ॥

[इति महालक्ष्मीदण्डकः संपूर्णः]

८६. लक्ष्मीस्तवः^१

सुधासारासारादपि बहुलसारा कुवलय-

वलीदामभ्यामा शुभनिभवसामस्यजननी ।

मम श्रेयो भूयो वितरन्तु सुधामिन्धुदुहितुः

कृपातुङ्गाफाङ्गोद्गममभृङ्गारलहरी ॥ १ ॥

^१ Based on the MS. No. 73483 (D. C. No. 2453). The name of the author of this Stotra is not mentioned in the MS. but he refers to (Surapuram) Anṇayācārya (see verse 98). The other work in the MS., written by the same hand, is the *Kṛṣṇabhāralatā* (*Kṛṣṇasāraṇsmaranam*, D. C. No. 1467) by Bukkapattānam Venkatācārya. He may be the author of this Stotra also.

जगत्स्रष्टा स्रष्टा श्रुतिमिरनवद्यप्रसृतिमि-

श्चतुर्मुख्या मुख्यानपि गुणलवांस्ते कवयितुम् ।

रमे नेष्टामीष्टां तव शिशुरयं त्वत्करुणया

ग्रहीतुं स्तम्भोऽपि प्रभवति सितां सैकतयुताम् ॥ २ ॥

महिम्नः पारं ते द्रुहिणपुरजित्चारकजितः

क्षमन्ते वानन्ते जननि न चतुष्पञ्चपमुखाः ।

यदि त्वन्ये मन्ये जलधिपतिकन्ये कवयितुं

यतेरक्षीशेरन मशकशिशुकाः सिन्धुगिलने ॥ ३ ॥

नृपान् नावंनावं भवजलधिनावं तव कृपां

रमे नीचाः केचिज्जहतु भुवि निर्विण्णरसनाः ।

किमेतैर्जाह्वव्यास्तटभुवि खनद्भिः प्रवणता-

दुरापोद कूपं त्वयि कृतभरोऽहं तदधुना ॥ ४ ॥

तव स्तोत्रं चित्रं त्रिभुवनपवित्र जिगदिपोः

समन्ताज्जृम्भन्ताममलवदने पद्मसदने ।

नटद्वापायोपाकरकमलभूपापरिकन-

न्मणीभूपोन्मेपप्रतिमगतयो मे भणितयः ॥ ५ ॥

श्रियामेकं मूलं द्विरदगतिनघ्नं त्रिविवचि-

त्कलापं संसेव्यं सन्निनति चतुष्पञ्चपमुखैः ।

प्रदीपत्सप्ताश्वं प्रभवतु सदाष्टापदपदं

महालक्ष्म्याश्चित्ते मम नवलसद्यौवनदशम् ॥ ६ ॥

सरस्वत्या सत्या वलमयनसत्याप्यमुल्भं

भवदास्थं पश्यन्निगदिपति यस्ते तदुपमाम् ।

अयं निम्बं विम्बं विवद्विपति पद्मे सुरतरोः

समं लोष्टं स्पष्टं हि कलयिषतेऽष्टापद्मगिरिः ॥ ७ ॥

त्वया जुष्टस्तुष्टः कमपि खलु दुष्टं वलिमुञ्जं

सयत्रास्त त्रस्तं परमपुरुषो रुक्मिणमपि ।

तवासांनिष्येऽहन् दशवदनचैद्यादिचपला-

नितीदं ते लक्ष्मि प्रथयति घृणैकप्रवणताम् ॥ ८ ॥

जगद्रक्षाशिक्षामभृतिमहिमानं भगवति

त्वदेकान्तं प्राहुः क्वचित्चिदपरे त्वत्पतिगतम् ।

नयापैतरेतैरलमस्त्रिलवेदान्तकल्पे

प्रतीमस्तन्मिथं खलु शुभवतो रम्य भवतोः ॥ ९ ॥

त्वानल्प तल्पं फणिकुलपतिस्तद्विरिपते-

हरोरन्नं प्रलं तव भजति भद्रासनगतिम् ।

त्रयो वेदाः सौधा जननि कमलं सद्य विमलं

भवद्भूमा भूभावहह न पदं वाञ्छनसयोः ॥ १० ॥

महावृत्ते यत् सकरुणकटाक्षप्रसरणात्

पदं स्वं स्वं प्राप्ता हरिहरविरिञ्चिपभृतयः ।

जगच्चिन्तायत्ता जगदुदयसत्तावगतयो

यतन्तत् त्वं तत्त्वं परमिति रमे निश्चिनुमहे ॥ ११ ॥

नवोन्मीलनीलोत्पलदलकुलभ्यामलतमः

कत्राक्षस्ते हस्ते कलयति नरं यं भगवति ।

अयं रङ्गद्रङ्गेत्कटकरटिगण्डस्यलाल-

न्मदस्यन्देऽल्लिन्दे चरति चरितं तेऽद्भुतमिदम् ॥ १२ ॥

तव भ्राता त्राता कुवलयगरिणस्तव पिता
 महासत्त्वो घत्ते मुनि मुवनसाम्राज्यमखिलम् ।
 क्षमः सृष्टौ पुष्टौ प्रतिरपि निष्टृष्टौ च जगतां
 रमे साम्राज्यं ते क इह विवरीतुं प्रभवति ॥ १३ ॥

रणे शक्तिं युक्तिं नयविधिषु रक्तिं गुणगणे
 गुरौ भक्तिं सक्तिं कृतफणितिपुक्तिं च सदसि ।
 बहन्तोऽपि क्षमापा दधति लज्जतां त्वद्विमुखिता-
 स्त्वया दृष्टो दुष्टोऽप्यस्त्रिलगुणजुष्टोऽम्ब भवति ॥ १४ ॥

कृपावर्षोत्कर्षादिमरलिस्त्रिहर्षं विदधतं
 परव्योम्नि स्फीतं सकलफलदं कृष्णजलदम् ।
 श्रिता विद्युल्लेखा चलनरहिता नित्यमहिता
 रमा तृष्णापूर्त्यै वसुविसरमाकल्पयतु नः ॥ १५ ॥

प्रवालश्रीरोष्ठे फचभुवि घनाल्लियुतिस्तुरो-
 मुवौ कुम्भावब्जप्रथितकदनं चापि वदनम् ।
 कटी गोत्राभोगास्पदमहिमहीमृतवस-
 त्पुरःसन्ने (पद्मे) भगवति ततस्त्वं जयमयी ॥ १६ ॥

सुखे चान्द्रीं शार्ङ्गां गलभुवि च मैनां नयनयो
 रक्तिं सौधीं वाचि त्रिवलिषु च वैचीं प्रपदयोः ।
 पदोः कौर्मीं पाद्मीं नस्तततिषु मौर्त्कीं च दधती
 व्यनक्षि श्री(रन्ध्रे)र्लयमनुबहन्ति स्त्रिय इति ॥ १७ ॥

सुमोहासो हासो अमरनिकरास्तेऽम्ब चिकुरा
 मधुद्रोणी वाणी भगवति करौ पल्लवरौ ।

सुजौ शासामेदौ नखमुक्ततिः कोरकतति-

सतो मन्येऽथ त्वां मनसि ललितां कल्पलतिकाम् ॥ १८ ॥

विधोर्मित्रं वक्त्रं वचनरचने माधवरुचिः

कचः कृष्णश्चक्रप्रकृतिमपि रोमालिरयते ।

बलमे संलम्भा हरिविहृतिस्त्वियं सततं

पदं धत्तां चित्ताम्बुरुहि मम ते विष्णुमयता ॥ १९ ॥

सुधांशुस्ते वक्त्रं सुमविलसितं मन्दहसितं

सुधा वाणी वेणी सुरपतिमणीमङ्गसरणिः ।

सुपिर्नाभिर्बाहू मुरतरुल्लासुन्दरतमौ

सुवर्णप्रागल्भ्यं तव जननि गात्रेषु जयति ॥ २० ॥

त्रिवृद्धावं पक्षीभवनमपि च कापि समये

यतः स्वेरं नारायणि तव वरीभक्तिं कवरी ।

तमो नाम श्यामं त्रिगुणसमतायां यदुदितं

जगन्मातस्तत् ते तदिति हृदि तां निश्चिनुमहे ॥ २१ ॥

सुधासान्द्रश्चन्द्रस्तव सुमुखतां प्राप्य नतदृक्

चकौरीनारीणां मुदमपि धुरीणां रचयति ।

इति श्रुत्वा मत्वा स्वयमपि तदाश्रित्ययिष्यो-

दितां श्यामां श्यामां तव किरणयामां कवरीम् ॥ २२ ॥

किरीटाद्रेर्नीलोपलफलकसोपानपटली

शिरःपश्चाच्चक्रद्वमणितनुसंजातयमुना ।

श्रियं दद्यादुद्यत्सदनकमलामोदवद्यव-

त्यंलिश्रेणी वेणी रत्तिपतिकृपाणी जननि ते ॥ २३ ॥

मणीभूपावेपावरुणहरिणाङ्गौ निगलितौ

तमःश्रेणी वेणीघृतमकृत सीमन्तमभितः ।

जगन्मातर्यत्ततिमिरनिगलोपाङ्गवलय-

प्रणालीवाराली भवदलकपाली विजयते ॥ २४ ॥

गरादुग्ने व्यग्ने गलति गतमीः कन्तुरुद्धे-

र्जनित्रीभिःस्त्रीभिर्जितवलभिद्रापवेन्द्रजिदिति ।

प्रथां कृष्णं जिष्णुस्तव जननि वेणीकपटतो

ऽसृजन्मायामेघावलिमुदितशैलीमुखरुचिम् ॥ २५ ॥

स्फुरच्चूडारत्नद्युमणियमुनायाः कचतते-

स्त्रिकाकुल्या श्रोणीगिरियुगलगा तेऽम्ब जयतु ।

कलां फालोन्मीलक्वक्कदलीकन्दलदला-

न्तरालीनां लीनामिव पिदधती या विलसति ॥ २६ ॥

महानीलावाले मृगमदरजोलेशकलिते

जलं काले काले रत्रिदुहितुरालिप्य च यदि ।

तमालं पुष्पीयुर्यदि च परिपुष्येत् स कमले

तदा तन्मञ्जर्यः कथमपि दधीरन् कचरुचिम् ॥ २७ ॥

अहेजेता घर्हिःस्थितिभृदिनजातानुकृतिरु-

त्पलादेशः पाशी मरुदधिपतिः श्रीद्रविभवः ।

शिवः स्रष्टा कृष्णस्तव कचभरोऽष्टावपि दिशां

पतीन् मूर्त्तींस्तिमः स्वयमनुविद्यते भावति ॥ २८ ॥

हृत्पाताद् भीतां शरणमुपयातां विनिहितां

त्वया पश्चाद्भ्रमोऽविनुमकरुणोद्यत्करुणया ।

रवेः कन्यां मन्यामह उदधिजे तेऽप्य कवरां

भयात् कृष्णा वेणीत्यनुकलितनामान्तरधृतिम् ॥ २९ ॥

सुधासध्रीचीमिर्वचनरचनाभिर्निचुलितं

लसद्भासोल्लासच्छविशमितनप्रार्तिमिरम् ।

शशाङ्कं शङ्कन्तां कतिचन मुखं तेऽम्बुजराखं

न चैत्त्वं संमन्ये स हि जननि जन्मादिकुटिलः ॥ ३० ॥

जले स्थित्वा कृत्वा मुखमभिमुखं चापि सवितु-

र्म्मद्भृङ्गारावच्छलमनुजपाप्याप नलिनी ।

न ते वक्त्रच्छायालवमपि निजे स्मेरजलजे

त्रिधौ वैरं स्वेरं वहति न तपोऽप्यम्ब भवति ॥ ३१ ॥

सदादर्शस्फूर्ते दधति वदने तेऽब्जसदने

क चन्द्रस्योन्मेषः सम इति कथा तस्य वितथा ।

जगन्मातस्तास्मात् स बहुलकृशस्तावकमुख-

श्रियै धत्ते तप्तं भवशिरसि गोर्वाणशिरसि ॥ ३२ ॥

सदा नासामुक्ताभरणमिपरोहिष्युपगतं

पतिं दृष्ट्वा वक्रं परुपरुमेकत्र मिलिताम् ।

बहन्तीं तारालीमिव स्रुसुणां मौक्तिकमयीं

ललन्ती श्रीकान्ते तत्र जयतु सीमन्तसरणिः ॥ ३३ ॥

मणीतट्टङ्गाच्चक्षुरणकचनीलावरणस-

द्रदश्रेणीमुक्ताच्चक्षुरणमुपथे मन्मथस्थे ।

वचोविज्ञेयाधे तव मुखमये पार्धकलितं

कपोलद्वन्द्वं ते मुकुरयुगमव्यामनुमहे ॥ ३४ ॥

जयन् मूर्त्तास्त्रिस्तस्त्रिसृमिरिपुभिर्मध्यफलके
 लिखन् रोमालीं ते जयलिपिभुदीर्णत्रिवलिकाम् ।
 सरः श्रान्त्यानेनाननशशिनि दत्तौ सक्रमलो-
 त्यलारोवौ रोवौ किमु जननि दृग्भ्रूयुगामिदम् ॥ ३५ ॥

महासौरभ्यं ते मुखनलिनमास्वादितुमणो-
 रणीयस्त्वादास्ते किमु तिलकरूपेण स हरिः ।
 भवत्फाले नो चेन्निरतिशयसौरभ्यभरिते
 प्रकर्षः फस्तूर्थाः क इव भविता लोकजननि ॥ ३६ ॥

भवद्वक्त्रच्छायां कलत्रितुमिहाभ्मोजशशिनी
 तपस्तप्या रात्रिदिवमनुकलं पुष्करतटे ।
 गतावर्धान्नीं परिमलकलङ्कप्रसरणा-
 दतो हेतोरेतौ मम जननि वैरं कलयतः ॥ ३७ ॥

न सौरभ्यं चन्द्रे न च सरसिजे रम्यममृतं
 सदादर्शश्चाभोरह[वन]विहारंकरसिके ।
 विधत्ते फस्तूरीतिलककलने सेवकविधिं
 ततस्ते वक्त्रेन्दोरुपमितिपदं व्योमकमलम् ॥ ३८ ॥

वृषोऽसावासं तव वदनचन्द्रं अमरकै-
 र्वृतं साम्यं प्रेप्सन्नलिकुलयुनः सन्नुपगतः ।
 ततो राफाचन्द्रो मम जननि देवज्ञविबुधै-
 रिहोद्योऽयं नीचोऽयमिति विष्टुणद्भिः परिहृतः ॥ ३९ ॥

दरेर्वक्षोभागे कमलन्दलमाल्यग्रमभृत्तः
 श्रयदारिद्र्याद्गुह्यलनततकोटिमन्त्रणः ।

धनुर्मीनौ श्रूहयुगमजनिपातां समकरौ
 कुचौ कुम्भौ श्रोणी कटकमिथुनाभां कलयतः ।
 कचेऽस्त्युन्मेषोऽलिश्रित उदधिकन्ये कृतधिय-
 स्तदेते सूक्ष्मत्वाज्जननि न-बलमं विवृणुते ॥ ४६ ॥

स्वदृक्शोताशांतांश्चनुकलननेमस्फुटमुखो-
 न्मरन्दस्ते हस्ते सितकमलकोशोऽतिललितः ।
 महालोकानीकात्मकशिशुपरीपोपधृतस-
 त्ययःशङ्खाशङ्कां दधदखिलयुष्टिं दिशतु नः ॥ ४७ ॥

फणावत्पर्यङ्कप्रणयिनि तवापाङ्गतुलना-
 गुणाकाङ्क्षं स्वेन्दीवरमुपनतार्थं कलयितुम् ।
 स्वचिन्वावालान्तर्न्यधित सुवया पुष्टिमयता-
 मिति स्तोत्रालोकास्तदुपगतिमङ्गं विवृणते ॥ ४८ ॥

त्रयो भागाः प्राप्ता इति दनुमुतानां दिविपदां
 सुधाषां तत्र द्वायसुरविषयावन्तरदधात् ।
 दशोस्ते मोहिन्याकृतिरुदधिकन्ये तव पति-
 स्तथापङ्गासङ्गात् तदिह जगदानन्दमयते ॥ ४९ ॥

जगुः प्रत्रं रत्नं कतिचिदपरे विद्रुमदलं
 परे विम्बं निम्बच्छदनसदृशभूर्भगवति ।
 तवोष्ठं वक्त्रेन्द्रोः सविधमुवि भक्त्यौषधियुक्तैः
 परिन्यस्तं मन्ये ललितमुपदापद्वमिति ॥ ५० ॥

पयःपारावारे फणिनि शयितायाः सदयिनं
 सुधाभिर्गण्डूपानुपसि रचयन्त्या रुचिल्वाः ।

त्वोष्ठाद्ये मिश्राः पयसि त इमे शैलकण्ठाद्
वहिवैलं न्यस्ता जननि दधते विद्रुमपदम् ॥ ५१ ॥

पुरा पारावारं मथितवति वर्गे दिविपदां
विभज्यादान्मोदादमितममृतं यो मगवति ।
जिताविद्यां विद्यामपि कलयतां योऽमृतमदा-
दहो विम्बोष्ठात् ते मधुरममृतं वष्टि स हरिः ॥ ५२ ॥

सुधां प्रेप्सन्नन्धेः सलिलमुपगृह्याम्बुदमयैः
कर्तुंमुक्तासारो यदमृतमुपादत्त तरणिः ।
बलाद् दर्शे गृह्यात्युदधितनये तस्मुहृदि ते
मुखे न्यासं कर्तुं रदनवसनान्तस्त्वदनुजः ॥ ५३ ॥

हरिः साश्राल्लाक्षालसितमलिकं वीक्ष्य भवतीं
भवद्रोपोन्नेपां यदरुणिमलीलामपदिशन् ।
प्रसन्नां त्वां कृत्वा समरमत मायी त्वदधरः
स मे दद्यादद्यानुपमविभवानम्ब जगताम् ॥ ५४ ॥

इयं साक्षान्गोक्षस्तितिरुणविम्बा त्वदधरा-
दुपर्यास्ये चन्द्रं स्मितमहसि साङ्गे तिलकतः ।
ललन्ती मुक्तालिर्जननि कनकाकल्पतरिता
श्रितं वेणी श्रेणीकृतिवस्त्रलोकं प्रसजति ॥ ५५ ॥

स्वयं सारग्राही हरिस्तुधिसंन्धनविधां-
वधाद् रम्मादिस्त्रीः सुरपतिगृहे त्वां तु जगृहे ।
व्यभाङ्गीनिःसारं त्वमृतममरेम्यस्त्वदधरे
सुधां रस्यां पास्यञ्जननि मम सौभाग्यजननि ॥ ५६ ॥

सरोजावासिन्या रदनवसनस्य प्रतिमितौ
 गिरां भावं तावद् विरमयत शृङ्गारकवयः ।
 शरच्चन्द्रे यावद् दिनदिनमनुप्लुत्य सुधया
 प्ररोहन् पुण्ड्रेक्षुः फलति फलमारुण्यभरितम् ॥ ५७ ॥

मम श्रेयो भूयो वितरतु सुधासिन्धुदुहितु-
 र्महीयान् विम्बोष्ठः प्रणमदभयालापमधुरः ।
 यमुत्प्रेक्षां चक्रे हरिर्हि रदैर्भौक्तिकवृते
 सुधापारावारे स्मितवपुषि चिन्तामणिरिति ॥ ५८ ॥

जपाटोपादासं(त्तं) भवदधरविम्बेन मधुजि-
 त्पदं मुक्ता जातास्तदनुकलनादेव च रदाः ।
 अदःसांगत्येन क्षिप्तमविरतोलासभरितं
 न चित्रं यन्मातर्भजति मुमनःसंपदमिति ॥ ५९ ॥

जगन्मान्ये मन्ये जननि जलजातप्रहरणो
 जगन्नेतुश्चेतोमृगमृगयुरेतन्निपतितम् ।
 भवन्नामीमध्ये निजहृदि विदन्नाक्षिपदुप-
 र्यहो कुन्तं रोमावलिषुपुपमैन्दीवरमिति ॥ ६० ॥

रतिः कामश्चेमावसिततमरोमालिशिलया
 मिते मध्यक्षेत्रे प्रथमरससस्यान्यतनुताम् ।
 यतो वक्षोऽन्तस्तत्कलितफलराशिद्वयमिदं
 जगन्मातः स्फूर्तस्तनयुगलरूपेण लसति ॥ ६१ ॥

फणीशानक्षोणीधररमणमन्दारविष्टप-
 द्भुजालम्बामम्भ त्रिभुवनसमुर्जीवनलक्ष्णाम् ।

तनू विन्नः पद्मे तव यदुदितोरोजपल्लयोः
पदं रोमालीदोहदमृदुलधृमालिरयते ॥ ६२ ॥

ग्रहोत्कर्षामर्षात् तव नयनदाक्षिण्यविरहं
विद्विन्दुः पक्षीः प्रपदनपरास्तेऽन्व पदयोः ।
नत्वाकृत्या कृत्या तव सुमुखतां प्रापदिति त-
त्कलङ्कं रोमालीं त्वमसि किमु गर्भाकृतवती ॥ ६३ ॥

द्विजानां राजायं तव वदनतामेत्य गहितां
विधाय स्वं मास्यत्करगतमरिद्धन्धमनिशम् ।
बलाद् गृह्णन् रोमावलिमयतमःशृङ्खलिकया
न्यवध्नादन्वास्या बल्य इव नाभिर्विलसति ॥ ६४ ॥

जयश्रीरोमालीं सरनृपकनकचुक्रपटी-
कुटीबद्धां रज्जुं कतिचिदसितां तेऽभिदधताम् ।
कुचौ लीलाशैलौ प्रतिरति रतीशोपकलितां
क्रमेन्मूलं नीलोपलसरणिमेनां मनुमहे ॥ ६५ ॥

प्रभोः पञ्चास्त्रस्य स्तनगिरिजुषः केतनकृते
ध्रुवं नीतो नाभीसरससरसः कोऽपि मकरः ।
यदद्ग्रथप्रालम्भा नयनसमवाकृष्टवितता
लताशैवालीव स्फुरति तव रोमालिरनघे ॥ ६६ ॥

सरः सत्या रत्या सह कुचगिरिप्रान्तभुवि ते
चरन् वन्धं कंचिद् विहरति किमोष्पुर्हरजितम् ।
सुतं बसादन्वापतति निमृता वन्धस्ततत्-
पृथुशोणीवेणी स्फुरति तव रोमावलिमयी ॥ ६७ ॥

जगद्रक्षाशिक्षाद्यनुगुणगुणालनगल्लिं

हरेश्चित्तं मत्तद्विपमुरुकुचाद्रयन्तरगतम् ।

पथा नेतुं चेतोभवभृतिभृता पाणिविधृता

रमे रोमालिस्ते ध्रुवमजनि नीलोत्पलसृणिः ॥ ६८ ॥

रमे नेयं नाभिः स्मरविरचितायांलवलयो

न रोमाली तस्मिन्नुपजनितशृङ्गारलतिका ।

स्तनौ नेमौ तस्यां रथपदविहंगद्वयमिदं

मुखेन्दोरोलोकान्निभृतमिव भीत्या विलसति ॥ ६९ ॥

असंख्याका लोकास्तव जननि पाका इति कृपा-

मपारां विभ्राणा समुदमुदयन्ती जलनिधेः ।

सहामूभ्यां चाभ्याममृतकलशाभ्यां पृथुलसत्-

कुचाभ्यामध्यष्टाः विसु विपुलवक्षो भगवतः ॥ ७० ॥

हरे रक्षोदक्षोत्करहृदयविक्षोभकरव-

स्फुरद्वीरो नैवान्वभवमिह शृङ्गारमिति किम् ।

तपस्तप्त्वा शङ्खो जननि गलतामेत्य किल ते

ययौ शृङ्गारित्वं मुरहरकराक्षेपवशतः ॥ ७१ ॥

तव स्थानं पद्मं तत्र च तनयः पद्मवसतिः

करे धत्ते चैतत् तदिदमिह कर्णाग्रनिहितम् ।

वितन्यात् पेशुन्यं स्वविषय इतीन्दुर्द्विस्दगात्

समुक्ताताटङ्गाकृतिरवहितस्ते श्रवणयोः ॥ ७२ ॥

मुधासध्रीचीनप्रचुरवचनालीविरचना-

नदीपारावारीभवदधरविग्नान्तिकमुवोः ।

तरङ्गाग्रन्यस्ता क्रमिकनवमुक्तावालिरेव
स्फुरन्ती लक्ष्मि स्तान्मम शुभकरी दन्तसरणिः ॥ ७३ ॥

धृतोन्मेषस्त्वेप प्रसममह्योऽप्य त्वदधरो
वृषातन्द्रश्चन्द्रो मुखमुदधिकल्पे वुधनुते ।
जगन्मान्यश्रोणीकटकगुरुभावः परमनु-
ग्रहोच्चत्वं कस्ते जननि विवरीतुं प्रभवति ॥ ७४ ॥

त्ययाः पद्मं सन्नीकृतमिति तदाश्रित्य सततं
मृणाली त्वद्बाहुद्वयमृदुलतां काममघताम् ।
न तत् तस्याः शस्यं भवति जडसंसक्तविहृते-
रिति ज्ञात्वा हंसास्तव गतिविदस्तां विदुनते ॥ ७५ ॥

जगत्कर्ता भर्ता तव तदखिलं च त्वदुदरा-
दुदीतं तच्चाणु ध्रुवमिति विदन् गौतममुनिः ।
जगन्मूर्ल हे श्रीरणुममनुतैतन्न हि मृषा
हरिश्चाप्यस्य स्त्रीं चरणपरमाणोरजनयत् ॥ ७६ ॥

गतेषु चित्तं प्रणतजनतायाः पटयितुं
भवद्रागभोगौ भगवति करौ ते मनुषहे ।
ययोरेकैकस्मिन्नपि विशदयन्त्यङ्गुल्लिखता-
प्रपञ्चः पञ्चानामिह सुरतरुणां स्थित इति ॥ ७७ ॥

यदालम्बा अम्ब प्रचुरवृजिनाश्चापि न पुन-
र्भवासङ्गं संगृह्यत इति वदन्ति श्रुतिगणाः ।
प्रपन्नौ तावेतौ तव मृदुकरी संततपुन-
र्भवासङ्गं रक्षितिरमणशृङ्गारगृहिणि ॥ ७८ ॥

विभीमः पापेभ्यो न वयमवयन्स्तव दयां
 यतस्ते हस्ताब्जे जननि वरविश्राणनविधौ ।
 समाह्वानं कुर्वन् स्वस्वस्वस्वलेत्येवमभयं
 भवत्या भक्तानां कथयति कन्तकङ्कणगणः ॥ ७९ ॥

मनोवाक्यचेष्टाभिर्मम जननि शोपाचलप्रतेः
 प्रतीपं नैवापः कथमपि कदाचित् कचिदिति ।
 अतं श्रुत्या सत्यापितमपि स म(त)त्याज हि कुतो
 यतो मुक्ताहारं त्वमुपरि कुचेऽलंकृतवती ॥ ८० ॥

स्मितक्षीराभोधिः समजनि मुखेन्दोर्विकस्तितो-
 त्पलाभ्यां ते दृग्भ्यामपि ससुदितापाङ्गयमुना ।
 स्तनाद्री प्रासूत स्तनकव(द)सौ रोमलतिका
 रमे चित्रं कार्यात् करणजनिरेषा वपुषि ते ॥ ८१ ॥

सशर्षाणी धाणी मधवशुकवाणीसुखनम-
 त्तुरीवेणीश्रेणीपटुनटनमाणिव्यकटकम् ।
 मनोवृत्त्या धृत्या मम समनुसृत्यापि तव पत्-
 सरोजं दध्रे श्रीः किमु कमलिनीभावविभवम् ॥ ८२ ॥

महापद्मे पद्मे सततकृतसद्ये यदुदिते
 मुकुन्दः शङ्खेनाभ्यषिचदलिनीलोपरकृते ।
 प्रपद्ये पादाब्जं भक्तरकलितं कच्छपयुतं
 तदेतद् यत्सङ्गाद् भवति नवनिक्षेपविभवः ॥ ८३ ॥

प्रभोः प्रामृन्नाभेर्नम इति वमापे भगवती
 श्रुतिः सामृन्मप्याजमस इति वामानि हृदि नः ।

हृदश्चन्द्रः सान्द्रोऽभवदिति तथाभाणि कमले
नस्वालस्ते चन्द्रात्रियुतमयुतं चापि सृजति ॥ ८४ ॥

कद्राचित्कैलासे जननि विचरन्त्यां त्वयि पद्-
श्रिया शोणेनायं रजतगिरिरियोऽरुण इति ।
अमाद्रुद्रेऽन्याद्रिं जिगमिपति ते मन्दहस्मितं
पुना रौप्यं कृत्वारुणदिति रमे संशृणुमहे ॥ ८५ ॥

महीयस्यां यस्यां पृथगवित गानोपनिपदा
नमः शर्वे स्वर्वेतरविनयपूर्वं रचयति ।
रमे चूडाक्षुम्बी शशधरशिगुः सा च तटिर्ना
नस्वामां तां कान्ति क इव विवर्तुं प्रभवति ॥ ८६ ॥

कल्प कापि त्वं श्रीः किरालयपत्रा कार्तिमहिता
कुमार्यब्धेः कूर्मप्रपदलसिता केशवयुता ।
न्वियां कोटिः कैशिक्यसि सपदि ते कौतुकमयः
कटाक्षः कल्याणीः करकनकधाराः विरतु नः ॥ ८७ ॥

^१ध्रुवं धार्वंधावं धृतपरिभवं संग्रति भवं
नवं नावंनावं नमदनुभवं तेऽस्य विभवम् ।
अयं जीवन्जीवं शशभृदुपवीवन्तमिव मां
कटाक्षः कल्याणीः करकनकधाराः विरतु नः ॥ ८८ ॥

वरं वारंवारं प्रपदनमरं रञ्जितवतां
धुरं धारंधारं प्रवणभुवि रंरंस्यस इति ।

^१The following is written and struck off by the scribe:
ध्रुवं नावंनावं धृतपरिभवं तेऽस्य विभवं नवं नावंनावं नमदनुभवं स्वीकृतत्वम् ।

स्तुते पारं रङ्गेश्वरि तव कटाक्षोऽचिरमसून्
द्विषां छिन्दन् मिन्दन्नपि भसितसात्कृत्य रमताम् ॥ ८९ ॥

स्वयं ध्यायं ध्यायं सुगुणसमुदायं रसमयं
वयं पायं पायं सदमृतमयं श्रीरिति पदम् ।
प्रहृष्यामः सायंतनविकचमल्लीरसमिलत्-
कययं ग्वालम्बं सधनमविलम्बं वितर नः ॥ ९० ॥

नमन्मुक्ताकारं मम हृदयगुक्तौ जननि ते
शरीरं तं मन्त्रं स्वयमपुनरुक्तं बहु जपन् ।
प्रपद्ये सद्यस्त्वां तुरगरथहस्त्यादिबहुलां
तवापाङ्गस्तुङ्गस्थिरकनकधारां दिशतु नः ॥ ९१ ॥

सुधासिन्धौ संधौ फणिपफणमाणिक्यमहसां
परीरम्भारम्भानुभवसुभगं भावुकहृदा ।
लसद्रत्याः पत्या श्रिय उदयदानन्दकलिकः
कटाक्षः कल्याणीं कलयतु स नः काञ्चनखनिम् ॥ ९२ ॥

जहन्मूल्यं मारुयं सकुतुकमलौस्यं वितरितु-
हरेर्योऽभूद्योऽभादपि चिन्तिमुष्टिं वितस्तः ।
यदालम्बः ज्ञम्यप्रहरणवतः कोऽपि विभवः
कटाक्षोऽसौ लक्ष्म्याः पृथुलधनधारा दिशतु नः ॥ ९३ ॥

श्रियां दातुर्जेतुः श्रितसुरतरोरुष्णयगुरोः
स्वयं जिह्वासिंहासनमधिगता मे भगवती ।
मनोमूर्तिः श्रीस्ते मनसि विलसन्ती विगलित-
प्रपन्नातिस्पर्तिर्धसुविसरपूर्ति दिशतु नः ॥ ९४ ॥

शिशोरिष्टां चेष्टां जगति जननीवालिकलनां
 लता पद्मस्यैव त्वसि मम कृपावारिधिमयी ।
 वचःपूजाख्याजाद्रचितमपचारं मम रमे
 क्षमित्वा फल्याणीं करकनकधारां वितर नः ॥ ९५ ॥

अतिमल्लै रल्लै रल्लैः सुलचिरैः
 कृतोन्मेषा मूषाः सुतटिदविशेषा घृतवती ।
 स्फुरन्ती पद्मान्तर्मम कनकवर्षाणि वितती
 रमेथास्त्रायेथा हरिपुरुषकारैकरसिके ॥ ९६ ॥

त्रयीसौधे गाधे शठमथनगायेष्टसरणौ
 स्थिरथीमद्रामानुजमुनिवचःपुष्पशयने ।
 शयाना तन्वाना भगवत इहानन्दमयतां
 कटाक्षैर्वीक्षथाः प्रपदन्युतां दासजनताम् ॥ ९७ ॥

कृतानन्दस्यन्दं कनकजलधाराजलधरं
 कटाक्षं लक्ष्मि त्वं कलय मयि कारुण्यविषया ।
 विषक्तो यस्यासौ फरितुरगरत्नान्निभस्ति-
 स्त्रयाणां लोकानां दिशति वरसाभ्राज्यविभवम् ॥ ९८ ॥

[इति श्रीलक्ष्मीस्तवः समाप्तः]

८७. लक्ष्मीस्तोत्रम्^१

(वाधूल)राघवकविकृतम्

श्रिया युक्तः श्रीमान् स्थितिजनिलयादीन् कलयते
जगत्या नैवं चेत् स्वमपि न च पुष्पात्यशरणः ।
अतस्त्वां तत्तादृग्दुरधिगमनिःसीमविभवां
भजामो रुद्राणीपरिचितपदाभोजयुगलीम् ॥ १ ॥

अपि श्रीस्त्वं पूर्वं जनकतनयीमूय जगतां
प्रभो रामस्याभूः प्रियसहचरी कोसलपतेः ।
तथापुप्यः कृष्णं नतजननि रुक्मीन्द्रतनया
विना त्वां गोविन्दः प्रभवति जगत्यां क्व च न वा ॥ २ ॥

त्वया दृष्टः शंभुस्त्रिपुरमथनायालमरुण-
क्षपानाथावाज्ञां शिरसि निदधानावुदयतः ।
पिबन् भक्त्या पद्मे त्वं चरणनिर्णेजनजलं
फणीनामौशानः परिवहति मूर्ध्ना वसुमतीम् ॥ ३ ॥

त्वदीये नम्रातिक्षपणनिपुणे पादकमले
बहन् मूर्ध्ना जम्भद्विपदवति गीर्वाणनगरीम् ।
स्वदीयभ्रूमङ्गाज्जनयति जयत् पङ्कजजनि-
स्त्वया दृष्टः को वा जननि पद्ममुच्चैर्न भजते ॥ ४ ॥

हरेर्वक्षःपीठीमनुकलमुपास्थाय विपुलां
सुधासारैः श्रीमच्चरणनल्निान्तर्विगलितैः ।

^१ Based on the MS. No. 70707 (D. C. No. 2454).

प्रसिद्धन्यघ्नन्ती कुमुदवनमग्भोजनिलये
 कथं वा नाघत्से मयि पदयुगं नम्रजननि ॥ ५ ॥

पुरा ते पादाब्जप्रस्रमरपरागान् स्वमकुटे
 वहन् स्त्रोऽप्यद्रेर्दुहितरमुदारामुदवहत् ।
 शरण्ये लोकानां मुनिजनवरण्ये तनुभृता-
 मपाङ्गस्ते भूयादतुलकुशलायाञ्जनिलये ॥ ६ ॥

पुरारेस्त्वां पुष्पैः सह गिरिजयाराधितवत्तो
 गलं गत्वा घोरं गरममवदिन्दूपलमिव ।
 अतः श्रीः श्रुत्यन्ताः प्रणिजगुरुद्वारांस्तथ गुणा-
 नियत्तानिर्मुक्ताननवधिरुवात्सल्यजलधे ॥ ७ ॥

शरज्ज्योत्स्नाकान्तिस्तुहिनकरविम्बाभवदना
 कुचाभ्यामानमा कुवलयदलस्पर्धिनयना ।
 दधाना हस्ताभ्यां नल्लिनयुगलं कापि गहसां
 ततिर्विष्णोर्वक्षःस्थलमधिवसन्ती विजयते ॥ ८ ॥

सचन्द्रे सोष्णांशौ विरमति विरिष्वे सहशिवे
 श्रुतान्ते वातान्ते भजति च विरामं सुरपतौ ।
 अनुपे सर्वस्मिन् वटदलतले त्वत्पतिरसौ
 मुकुन्दः सानन्दं विहरति रमे कल्पविरमे ॥ ९ ॥

पयःपारावारे मणिकिरचिते मण्डपतले
 प्रतीहारे वाणीधरणिधरकन्यापरिवृते ।
 मणीपीठे तस्मिन् कनकमयपद्मे स्थितिजुषो
 हरेरङ्गस्त्वां त्वां कतिचन भजन्ते कृतधियः ॥ १० ॥

परव्योम्नः पत्युः प्रियमहिषि ते पादयुगली-
 निदिध्यासा यस्मिन्नुदयमयते लोकजननि ।
 तदैवास्मै देवि प्रदिशसि सुरेन्द्रामिलपितं
 पदं वाणीं चापि प्रचुरकरुणासारमरिताम् ॥ ११ ॥

वदन्ति त्वां सन्तो हुतभुजमघिष्ठाय सकलं
 समश्रन्तीं होत्रा हुतमनुसवं श्रीर्भगवति ।
 पुराणा वाण्येवं प्रणिगदति त्रिभ्ये दिनपतेः
 समं पत्यानर्घाण्यनुदिनमिहाप्याणि भजते ॥ १२ ॥

त्वमात्मा त्वं कालस्त्वमसि च परं ज्योतिस्त्वधि-
 स्त्वमक्षोरानन्दस्त्वमसि च परं ब्रह्ममहिषी ।
 चिदात्मा त्वं लक्ष्मीर्जागदिह तथापाङ्गचलनं
 समालम्ब्य श्रीमान् सृजति भगवानच्यवति च ॥ १३ ॥

गुणैः पूर्णे निर्णेजनजलप्रचित्रत्रिमुषने
 जरादूरीभूते जननि निगमान्तस्तवपदे ।
 नतानां स्तोत्राणाममितफलविश्राणनचणौ
 वयं वैकुण्ठेऽप्रणयिनि भजामस्तव पद्मौ ॥ १४ ॥

क्षमाचारी दूरे गुरुचरणभक्तिस्तु सुतरां
 तथा धर्मेऽप्यास्था तव चरणचिन्ता मयि युतः ।
 तथाप्यद्वापाङ्गानयि कलय लक्ष्मीस्तव दयां
 प्रशंसन्त्युद्दामां यमनियमवन्तो मुनिजनाः ॥ १५ ॥

तथापाङ्गिर्दृष्टो जननि करुणाद्भयति यः
 स वेत्ता शास्त्राणां स सन्तु कुलशीलादिसहितः ।

॥ दर्पं कान्दर्पं शमयति च दान्तेन मनसा
प्रशास्त्येनामीशश्चतुरस्रधिवेलां वसुमतीम् ॥ १६ ॥

अशेषः को वास्ते जन इति रूपं शेषशयितुः
परिष्वङ्गैस्तुङ्गैः प्रक्षमयसि कारुण्यभरिते ।
मदीयानार्द्रानप्यधिकमपराधान् भगवति
क्षमस्वेमां लक्ष्मि स्तुतिमपि ममाङ्गीकुरु मुदा ॥ १७ ॥

कदारण्ये पुण्ये कमलवनवापीपरिवृते
तरूणां छायाभिस्तरणिविदणान्तर्धिनि तले ।
यसन् मातलक्ष्मीः कमलवनवासैकरसिके
प्रसीदेति क्रोशन् कलुषमपनेष्ये परिणतम् ॥ १८ ॥

इति श्रीभूसारंपुरमधियसन् राघवकविः
कुले वाधूल्यस्ये महति जनिमान् लोकविनुते ।
सतां सेवी सत्वाधिकरघुवराचार्यतनयात्
समुत्पन्नो लक्ष्म्याः स्तुतिभिरघुनानर्च चरणौ ॥ १९ ॥

[इति श्रीलक्ष्मीस्तोत्रं समाप्तम्]

८८. श्रीपादस्तवः^१

भूमेरामोदनाय प्रदिशति निमृतस्मेरमोक्षाविशेषं
शेषोपान्तस्थितायाः कमितरि भगवत्पन्तरङ्गनृभमाणम् ।

^१ Edited from the single MS No. VB 280.

क्रोपं सापत्न्यलभ्यं विगमयितुमुपादाय हस्तैश्चतुर्भि-
नीतं तेन स्वमूर्ध्नि प्रदिशतु कुशलं पादपद्मं रमायाः ॥ १ ॥

रेखाभिर्यत् सिराभिः किसलयमिव कल्पद्रुमस्योपगृहं
लेखानां शेखरत्वं गतमत इव यद्यच्च शोणप्रकाशम् ।
पादद्वन्द्वं रमायाः प्रणतजनमनःकामितार्थप्रदं तद्
दारिद्र्यं दारयेन्नः कुसुमसमरुचा भासमानं नखाख्या ॥ २ ॥

सितं रक्तैरिव स्वैर्धूपुरगपतेर्विश्वरूपस्य विष्णो-
रध्यासोद्भूतसंमर्दनदलितकृतच्छिद्रचर्मान्तवान्तैः ।
शोणीकुर्वन्ति भासः दशरुधिरनिभा यत्प्रसूताः प्रसूत्यै
भूयाद् भूयः समृद्धेर्जलनिधिजनुपः पादपङ्केरहं नः ॥ ३ ॥

आदावामृश्यमानं किसलयरुचिमिः केशवस्याङ्गुलीभिः
पश्चादाचुम्ब्यमानं मृदु मृदुमुखपद्मेन शोणाधरेण ।
भूयश्चालिङ्गयमानं दृढतरमुरसि प्रापयद्भ्रयां कराभ्यां
भूयाद् भूत्यै चिरं नः क्षिरसि विनिहितं पादपद्मं रमायाः ॥४॥

क्षिप्तं क्षीराम्बुराशेस्तटमुवि पयसां फेनपुञ्जावृतायां
केलीसंचारकाले भसितपरिवृताङ्गारवद् यद् विभाति ।
तत्रः संमृज्यमानं नमदमरवधूमौलिभिः पादपद्मं
श्रीदेव्याः श्रेयमे स्तात् प्रणतिगतिभवापद्रवत्कान्तहस्तम् ॥ ५ ॥

वक्षस्यक्षीणरागं निद्रधत्ति दयिते कुहूकुमेनेव लिप्तं
कुर्वन्ती कान्तिरेतत् सुभगयतिनरां यत्प्रसूता नितान्तम् ।
मूर्धन्येनं च रत्नाभ्यरचितशिरश्छादनेनेव गुप्तं
मार्गज्या भर्गमुस्त्यैः परिणुतमवतात् पादपद्मं सदा नः ॥ ६ ॥

अन्ध्रेर्जाता प्रवालान्तरिति मुनिभिर्देवतैस्तत्र संस्था-
 दुत्पन्ना कन्धवृक्षादिति दितितनवैर्वाटवामैः मिलेति ।
 नानानद्यागमासादितमरुणपयोजन्यमित्यन्यलोकै-
 रन्व्यादुत्प्रेक्ष्यमाणं पदकमलसुगं पद्मजायाश्चिरं नः ॥ ७ ॥

श्रीपादस्तवमेतद् ये पठन्ति प्रातरुत्थिताः ।
 अष्टैर्धर्यं भवेत् तेषामाश्वेव हि न संशयः ॥ ८ ॥

[इति श्रीश्रीपादस्तवः समाप्तः]

८९. अष्टदिक्पालस्तुतिः^१

(कौटिलिक)रङ्गनाथसूरिविरचिता

तत्रादौ त्रिधातारं प्रति प्रणामः—

आरूढं स्कन्धदेशं मृदुसितविपुलं राजहंसस्य यूनो
 मारत्यान्वास्यमानं सनकसुखमहायोगिशृन्दैरमन्दैः ।
 श्रीमत्तत्त्वावयोधे विनिहितमतिभिः सेव्यमानं विरिञ्चिं
 सेवे प्रस्थानकालोचितनवद्विजयश्रेयसे भूयसे नः ॥ १ ॥

धासवं प्रति प्रणामः—

सार्धं शच्याघ्निरूढं धवलधनतनुं नागमैरावताख्यं
 दम्पोलिं दैत्यदम्भप्रशमनमुद्दोस्तम्भदेशे दधानम् ।

^१ Based on a recent transcript No. TR 804 (D. C. No 3032).

रम्भाद्याधृतवालत्र्यजनजपवनाङ्कूरलोलांशुकाग्रं

सेवे नाकाधिनाथं सपदि बहुविधश्रेयसे भूयसे नः ॥ २ ॥

अग्निं प्रति प्रणामः—

आसीनं लोहितांसे मणिफलकनिभे स्वाहया छायेव

ज्वालैः स्वैः सप्तसंख्यैः प्रशमिततिमिरं काममष्टासु दिक्षु ।

शक्तिं व्यक्तौजसं स्वां रिपुमददमने धारयन्तं कराग्रे

सेवे वैश्वानरं तं सपदि बहुविधश्रेयसे भूयसे नः ॥ ३ ॥

यमं प्रति प्रणामः—

साकं प्राक्प्रमाने गिरिशिखर इव श्यामलमिह्यदेव्या

ऽवग्रे विश्राजमानं महिपकुलपतौ सेन्यमानं च वृत्तैः ।

दण्डं ब्रह्माण्डभाण्डोद्दलनपटुतरं बाहुदण्डे दधानं

सेवे धर्माभिधं तं सुरमिह विविधश्रेयसे भूयसे नः ॥ ४ ॥

निर्ऋतिं प्रति प्रणामः—

तुङ्गत्वङ्गचुरङ्गं गतिरयविजितस्वान्तवाताण्डजेशं

दीर्घादेव्याधिरूढं करभुवि निशितप्रान्तकुन्तं वहन्तम् ।

राजानं नैर्ऋतानां परिवृतमभितो यातुधानप्रधानैः

सेवे प्रस्थानकालोचितनवविजयश्रेयसे भूयसे नः ॥ ५ ॥

वरुणं प्रति प्रणामः—

देव्याः श्रीकालिकाया भुजशिखरयुगव्यापृतोदग्रवाहुं

यानं मातङ्गयानं मकरमधिगतं वैरिनाशाय पाशम् ।

आविभ्राणं कराग्रे जलचरनिवहैः सेन्यमानं जलेशं

सेवे प्रस्थानकालोचितनवविधश्रेयसे भूयसे नः ॥ ६ ॥

वायुदेवं प्रति प्रणामः—

विद्यामध्येतुकामं विल रमसगतैः संनिवृष्टं कुरङ्गं
 संप्राप्तं यान्मद्वाश्रयणकुतुबिनीमज्जनां रजयन्तम् ।
 पाणौ कुर्वाणमुच्चैर्ध्वजमपि च जगत्प्राणमृतं समीरं
 सेवे प्रस्थानकालोचितनवविजयश्रेयसे भूयसे नः ॥ ७ ॥

कुबेरं प्रति प्रणामः—

सानन्दं चित्रलेखां त्रिविधमणिमयेर्मूषणैर्मृषिताङ्गीं
 निध्यायन्तं नितान्तं करतलकलितोद्दामकौक्षेयकं च ।
 आरूढं यान्मुच्चैर्नरमपि धनदं किंनरोपास्यमानं
 सेवे प्रस्थानकालोचितनवविजयश्रेयसे भूयसे नः ॥ ८ ॥

ईशानं प्रति प्रणामः—

अन्यं संचारशीलं रजतगिरिमिव श्वेतमानं समन्ताद्
 अध्यारूढं महोक्षं तुहिनगिरिसुताश्लेषदत्तावधानम् ।
 सेनानीविघ्नराजप्रमयगणशतैः सेवितं शूलपाणिं
 सेवे प्रस्थानकालोचितनवविजयश्रेयसे भूयसे नः ॥ ९ ॥

स्तुतिपठनफलम्—

इति क्रौशिकरङ्गनाथकल्पां मुरनाथस्तुतिमन्त्रं पठन् सन् ।
 लभते परमां श्रियं धरायामिह तेषां रूपया विधृतदोषः ॥ १० ॥

इति श्री-अष्टदिक्पालस्तुतिः समाप्ता

९०. उपासनाष्टादशकम्^१

अथ पूर्वोत्तरपीठिकासहितमुपासनाष्टादशकं विखिल्यते । तत्र पूर्व-
पीठिकाचतुष्टयम्—

परस्परविरुद्धत्वं ज्ञानोपासनयोरिह ।

दृथैवाशङ्कमानानामिदं किञ्चिन्मयोच्यते ॥ १ ॥

घटज्ञानेन मृन्नाशो मृज्जानेन घटाप्ययः ।

न विद्यते यतस्तस्मादाविरुद्धं समीक्ष्यते ॥ २ ॥

तत्त्वज्ञानेन नोपास्तेर्हानिर्नोपासनादिना ।

ज्ञानस्य हानिरनयोराविरुद्धं तथेक्ष्यताम् ॥ ३ ॥

अथ वक्ष्ये गुरुमरुत्पुरनाथकटाक्षतः ।

उपासनाष्टादशकं भक्तकर्णरसात्मकम् ॥ ४ ॥

पूर्वपीठिकाचतुष्टयं संपूर्णम्

निरंशभूतं परमार्थवस्तु ह्यनादिजीवस्थितमृदुदृष्टया ।

तिरोहितं सत् क्रियदंशभागे बन्धस्य मोक्षस्य च भूमिरास्ते ॥ १ ॥

तद्दृष्ट्यभावेन हि बन्धलेशो मोक्षस्य वार्तापि परे द्वितीये ।

तथाप्यभिन्ना व्यजने मरुद्धन्माया समस्तं वत संतनोति ॥ २ ॥

अभिन्नमाया न करोति वस्तुस्वरूपनाशं क्वचिदप्यनीशा ।

अवस्तुवैचित्र्यकरीति यत् तत् सम्यग्विचारान्ननु वस्तुसिद्धये ॥ ३ ॥

^१ Based on the single MS. No. 67160.

मोक्षस्थलोद्भूतविशुद्धसत्त्वाद् बन्धस्थलस्थायितमःप्रणाशः ।
 भूयादतस्तादृशशुद्धसत्त्वतनोः सदोपासनया विमुक्तिः ॥ ४ ॥
 उपासनालेशविवाजितानां बहुश्रुतानामपि तत्त्वशास्त्रे ।
 स्वात्मानुभूतिमुकुराङ्गनेव स्वरूपहीना ह्यवलम्बशून्या ॥ ५ ॥
 अनावृतांशो न हि दृष्टिविद्यः समावृतांशो मनसोऽप्यचिन्त्यः ।
 अतो हि तद्ब्रह्म भजेन्मुमुक्षुर्विशुद्धसत्त्वाद्यवबदीप्तम् ॥ ६ ॥
 विशुद्धसत्त्वांशवपुः प्रपञ्चे द्विषा विमात्यागममस्तकेड्यम् ।
 अनन्तलीलास्पदमपत्वर्यं क्रमादूर्णाकमलाङ्गसङ्गम् ॥ ७ ॥
 एकस्य विष्णोरयतारभेदे जयाजयौ संभवतः कदाचित् ।
 तथैकदा शार्ङ्गिपिनाविजोक्ष जयाजयाद्याः प्रभवन्तु नाम ॥ ८ ॥
 अन्योन्यमेकात्मकर्तां च लोके परस्परं पूजकपूज्यतां च ।
 संप्राप्तयोः केशवचन्द्रमौल्योः को वा विजानाति महारहस्यम् ॥ ९ ॥
 विष्णुः प्रहर्षं शिवपूजयैति शिवश्च विष्णुवर्चनया प्रसादम् ।
 अभ्येति चात्र श्रुतयः प्रमाणं तस्माद्दि तावन्तरभिन्नरूपौ ॥ १० ॥
 तत्रैकमाश्रित्य परत्र निन्दां त्यक्तवैव सम्बद्धमुदितान्तरङ्गः ।
 तदीयलीलामृतपानतृप्तः फलं नयेदात्महिताभिलाषी ॥ ११ ॥
 विटस्य कान्ताश्रवणादिकाले यथा मनस्तृप्तिमुपैति लोके ।
 तथैव मोदं भगवत्कन्यायामवाप्य यत्तिष्ठति भक्तिभाक् सः ॥ १२ ॥
 केचिद्धारिं सत्पुरुषा मज्जन्ते नितान्तकैवल्यनिधिं निकामम् ।
 अन्ये पुनः केचन शंकरं तं महानुभावा मथितार्थभाषम् ॥ १३ ॥

श्रुतावुभावेव महानुभावौ भक्तोत्तमौ यौ भजतोऽच्युतेशौ ।

अन्ये तदंशांशजफल्गुदेवान् मोहाद् भजन्ते खलु तुच्छकामाः ॥ १४ ॥

वयं तु शैवा अपि भस्मफाल्य रुद्राक्षपञ्चाक्षरधारिणोऽपि ।

भजामहेऽनन्यधियान्तरङ्गे गोपीविटाग्रेसरमेव नित्यम् ॥ १५ ॥

कर्माणि वर्धन्त्वथवा गलन्तु ज्ञानं निजृम्भत्वथवान्यथास्तु ।

श्रीवासुदेवे मम भक्तिरस्तु श्रीगोपिकालिङ्गनहृष्टचित्ते ॥ १६ ॥

ज्ञानस्य चोपासनया न हानिर्नोपासनायास्तु हतिः प्रबोधात् ।

इत्थं विचिन्त्याच्युतचन्द्रमौल्योर्धामान् भजेदन्यतरं विमुक्त्यै ॥ १७ ॥

चेदान्तविद्याश्रवणादिगर्वं कर्मित्वयोगित्ववृथाभिमानम् ।

पूरे विस्तृज्यार्जुनसारथिं वा भजन्तु शिष्टास्त्रिपुरान्तकं वा ॥ १८ ॥

देहालम्बनमुन्मुच्य चिदानन्दोपलब्धये ।

विशुद्धसत्त्वस्यालम्बं विना चेत् स्यादभोगतिः ॥ १९ ॥

उपासनाष्टादशकामृताध्वावुदारचित्ताश्रितभक्तमत्तयाः ।

सदा निमज्जन्त्यतरे तु काकच्छटावदेव प्रलपन्तु मोघम् ॥ २० ॥

इत्युपासनाष्टादशकं संपूर्णम्

९१. गायत्र्यष्टकम्^१

शंकराचार्यविरचितम्

विश्वामित्रतपःफलां^२ प्रियतरां विप्रालिसंसेवितां
 नित्यानित्यविधेकद्रां स्मितमुखीं सण्डेन्दुभूपोज्ज्वलाम् ।
 ताम्बृलारुणभासमानवदनां मार्ताण्डमध्यस्थितां
 गायत्रीं हरिवल्लभां त्रिणयनां ध्यायामि पञ्चाननाम् ॥ १ ॥

जातीपङ्कजकेतकीकुवलयैः संपूजिताद्भिद्वयां
 तत्त्वार्थस्मिकवर्णपङ्क्तिसहितां तत्त्वार्थबुद्धिप्रदाम् ।
 प्राणायामपरायणैर्बुधजनैः संसेज्यमानां शिवां
 गायत्रीं हरिवल्लभां त्रिणयनां ध्यायामि पञ्चाननाम् ॥ २ ॥

मञ्जीरध्वनिभिः समस्तजगतां मञ्जुत्वसंवर्धनीं
 विप्रमेङ्गित्यारिवारितमहारक्षोगणां मुन्मयीम्^३ ।
 जप्तुः पापहरां जपासुमनिभां हंसेन संगोभितां
 गायत्रीं हरिवल्लभां त्रिणयनां ध्यायामि पञ्चाननाम् ॥ ३ ॥

काष्ठीचेलविभूषितां शिवमयीं मालार्धमालादिकान्
 विभ्राणां परमेश्वरीं शरणदां मोहान्धबुद्धिच्छिदाम् ।
 भूरादित्रिपुरां त्रिलोकजननीमध्यात्मशास्त्रानुतां
 गायत्रीं हरिवल्लभां त्रिणयनां ध्यायामि पञ्चाननाम् ॥ ४ ॥

ध्यातुर्गर्भकृद्भानुतापहरणां सामात्मिकां सामगां
 सायंकालसुसेवितां स्वरमयीं दूर्वादलश्यामलाम् ।

^१ Based on the single MS. No. 71269 (D. C. No. 2775).^२ विद्यां—MS.^३ मृन्मयीम्—MS

मानुर्दास्यविलोचनैकमतिमत्खेटीन्द्रसंराजितां
गायत्रीं हरिवल्लभां त्रिणयनां ध्यायामि पञ्चाननाम् ॥ ५ ॥

संधारागविचित्रवस्त्रविलसद्विप्रोत्तमैः सेवितां
ताराहीरसुमालिकां सुविलसद्रत्नेन्दुकुम्भान्तराम् ।
राकाचन्द्रमुखीं रमापतिनुतां शङ्खादिभास्वत्करां
गायत्रीं हरिवल्लभां त्रिणयनां ध्यायामि पञ्चाननाम् ॥ ६ ॥

येणीभूषितमालकध्वनिकरैर्भृङ्गैः सदा शोभितां
तत्त्वज्ञानरसायनज्ञरसभासौवभ्रमद्रामरीम् ।
नासालंकृतमौक्तिकेन्दुकिरणैः सायंतमश्छेदिनीं
गायत्रीं हरिवल्लभां त्रिणयनां ध्यायामि पञ्चाननाम् ॥ ७ ॥

पादाब्जान्तररेणुकुङ्कुमलस्फाल[क्षु]रामावृतां
रम्भानाट्यविलोकनैकरसिकां वेदान्तबुद्धिप्रदाम् ।
वीणावेणुमृदङ्गकाहलरुघान् देवैः कृताञ्छृण्वतीं
गायत्रीं हरिवल्लभां त्रिणयनां ध्यायामि पञ्चाननाम् ॥ ८ ॥

हत्यापानसुवर्षतस्करमहागुर्वङ्गनासंगमान्
दोषाञ्छैलसमान् पुरंदरसमाः संच्छिद्य सूर्योपमाः ।
गायत्रीं श्रुतिमातुरेकमनसा संध्यासु ये मृगुरा
जपन्वा यान्ति परां गतिं मनुमिमं देव्याः परं वैदिकाः ॥ ९ ॥

इति श्रीमत्परमहंसपरिश्राजकाचार्यश्रीमच्छंकराचार्यविरचितं
गायत्र्यष्टकं संपूर्णम्

९२. गुरुराजसप्ततिः^१

(पैङ्गनाडु)गणपतिशास्त्रिविरचिता

विज्ञानैकवदान्यं विबुधैर्मन्यं क्लेशमूर्धन्यम् ।

श्रीमत्त्यागाधीशं गुरुं मखीशं भजेतरामनिशम् ॥ १ ॥

यागानन्दितदेवो रागादीनामगोचरस्वान्तः ।

वागालयाननाञ्जस्त्यागाधीशाभिधो गुरुर्जयति ॥ २ ॥

गदितपदवाक्यमानं गलदभिमानं गभीरमहिमाक्षम् ।

शिष्याणां दयमानं गुणभूमानं गुरुं भजेऽमानम् ॥ ३ ॥

तरुणाविवेकशैले स्वरुणा तुल्या कवित्वविधिकल्या ।

गुरुणा विहिता मुहिता करुणा काचित् करोति मयि खेलाम् ॥ ४ ॥

न्यस्ते विष्टरय्ये ध्वस्तेतरदुर्मतस्त्वबुधचर्ये ।

शस्ते गुरुरचरणे हस्ते कृत्वा कृनार्थ एषोऽक्षम् ॥ ५ ॥

भागाजादिककीर्तिः पाशापोहावलेकनिजमूर्तिः ।

ईशावनार एको धीशाली देविकेश्वरो जयति ॥ ६ ॥

द्वैतमतर्घ्यसर्करं चैतवरहितस्वभावजनमुलभम् ।

रैततिनिरादाहृदयं नैतमुदारं जहामि गुरुनाथम् ॥ ७ ॥

धीकीलालजवन्धौ मूर्खीमूतप्रतीपबुधशूके ।

एकीमूतदर्शो धोकीमूयान्मनो गुरुरारकं ॥ ८ ॥

अविरतहविरास्वादनवुमुघुमितश्वासलम्पटा भृङ्गाः ।
इति मतिवितारिगलगतरुद्राक्षं देशिकेन्द्रमद्राक्षम् ॥ ९ ॥

ध्यानारूढमहेशाज्ज्ञानानन्दामृतौघघनमावात् ।
दूना परमतवितुधात् का नाम कथा परत्र गुरुवर्यात् ॥ १० ॥

त्रेतागारनिविष्टं पीताल्मीयावबोधसुखपूरम् ।
धृताखिलदुरितौघं पातास्यक्षणा कदा नु परमगुरुम् ॥ ११ ॥

द्राक्षेक्षुमाधुरीणामाक्षेपकत्तूक्तिकर्मसु धुरीणम् ।
त्रूक्षेपदासमृषं वीक्षे विज्ञानशेषधिं कमपि ॥ १२ ॥

मासितसिततरमसितभ्राजितचपुषे कवित्वविभवपुषे ।
विदितकृसाभकयजुषे विनतिर्गुर्वे दयासमुदयजुषे ॥ १३ ॥

दम्भादिवूरहृदयं पुंभावापन्नशारदासदृशम् ।
संभावयामि चेतसि तं भासा तुल्लितचन्द्रशिशुमौलिम् ॥ १४ ॥

यरतरबहुनिजदिव्यं तुरगुल्लज्जाकरस्ववेदुष्यम् ।
विदलितधीकालुष्यं हृदये कलयन् परं गुरुमतुष्यम् ॥ १५ ॥

विद्या खलु देयानां हृद्या तदमं वितीर्य सार्थाख्यः ।
अद्यासौ गुरुमुख्यच्छिद्यादस्मासु दृष्टिवैमुख्यम् ॥ १६ ॥

कुम्भितकुमतगन्धिवृत्कुलगावं कूलमुद्रहकृपौषम् ।
कुन्दावगासयशसं कुर्वे हृदये गुरुं कुटिलदूरम् ॥ १७ ॥

मोहं विमिथ सम्यक् सोऽहंनुदद्या शिवं हृदि भजन्तम् ।
देहं च विस्मरन्तं कोऽहं कुक्षिमर्गिरुं स्तोतुम् ॥ १८ ॥

शान्तं शिवमिव भान्तं परिहृतजान्तं पत्ययितध्वान्तम् ।
कान्तं विमलस्वान्तं भजे नितान्तं बुधीकृतभ्रान्तम् ॥ १९ ॥

दासायितावनीपं जितनलिनीपं यद्योमृतद्वीपम् ।
ध्वान्तनिवहप्रदीपं धुतनततापं भजे कमपि दीपम् ॥ २० ॥

अज्ञानाप्रतिहरणं यज्ञानां सुहितहिमकरामरणम् ।
विज्ञानार्थिषु शरणं प्रज्ञानघनं प्रणौमि गुरुचरणम् ॥ २१ ॥

दोषानुपङ्गदूरा भूया सर्वज्ञमुर्ध्नि शुचिवेया ।
एषा क्लचन नितरां तोषायास्माकमस्तु शशिलेखा ॥ २२ ॥

परितः परिहृतपङ्को भरितो भसितावदानलुचिभारैः ।
वर्जितगर्जितलेशो वर्पति बोधं बलाहकः कोऽपि ॥ २३ ॥

मण्डितचम्पकगहनं खण्डिततममेदवादिजनकथनम् ।
दण्डितमदादिपङ्क्तिं पण्डितमणिमानतोऽस्मि परमगुरुम् ॥ २४ ॥

स्पर्शितमुज्ज्वलीतिर्दशितपङ्क्तिदर्शनस्ववाग्नीतिः ।
विविधं मेघं विभ्रन् विद्याकेकी विराजते कोऽपि ॥ २५ ॥

प्रतिमतबुधकुलजैत्रं प्रथितच्छात्रं प्रसादभृतनेत्रम् ।
प्रयततमदिव्यगार्त्रं प्रज्ञापात्रं भजे कल्पदात्रम् ॥ २६ ॥

विद्याधारावारं विमतविदारं विधेयसुखभारम् ।
भूमौ कृत्वावतारं गौरीदारं भजे गुरुसुदारम् ॥ २७ ॥

विलसति न बुधः पुरतः कविरपि कश्चित् तथाग्रतो यस्य ।
चित्रचरित्रः सोऽयं कुत्रचिदास्ते गुरुर्महति देशे ॥ २८ ॥

यशसा जितविधुनिम्बं वेदान्ताम्भोजसारलेख्यम् ।
अजिनव्रजगिरिशम्भं विद्यालम्बं भजे तपनिलम्बम् ॥ २९ ॥

विज्ञानौघनिकायं विनष्टमायं विशुद्धजनगेयम् ।
कलितमखसंप्रदायं गुणस्सुदायं गुरुं रसादायम् ॥ ३० ॥

विहितान्नायत्राणान् विरचितविद्यास्यरत्नविश्राणान् ।
कानपि वाणीप्राणान् कलये भसितं सितं सुविभ्राणान् ॥ ३१ ॥

निजमहिमभरितलोकं नितरामुद्यत्तमोपहालोकम् ।
विमतमिदाघृतयत्नं विद्यारत्न विराजते किमपि ॥ ३२ ॥

स्फारीभवत्स्ववाचा दूरिकृतदुर्मतस्त्रटुष्टगजः ।
पुण्ये चम्पारण्ये खेलति विज्ञानकेसरी कश्चित् ॥ ३३ ॥

गुरुरपि कविताशाली शुचिरपि भास्वान् विभृतिभरितोऽपि ।
संपदि निरीहचेताः संवित्पूरः प्रकाशते कोऽपि ॥ ३४ ॥

कलिना मर्महतानां कर्मवराणां स कश्चिदालम्बः ।
यिलसति चम्पकक्षिपिने वितरन् ज्ञानामृतं विनम्राणाम् ॥ ३५ ॥

शिष्टानां सहकृत्वा शितया बुद्ध्या तु जीवसहस्रध्वा ।
श्रुतिनिवहृत्पारदृष्ट्या राजति यज्वा स मे मतावृज्वाम् ॥ ३६ ॥

विबुधजनैरपि मृष्यं विद्विष्य भूपालकार्हणायोभ्यम् ।
विनत्रजनमात्रमोष्यं विधिषहिलष्या विराजते माभ्यम् ॥ ३७ ॥

भिन्दानगखिलविशयं विन्दानं निविधशास्त्रवाक्यार्थम् ।
भन्दाननुगृह्णन्तं स्पन्दानन्तरितचञ्चुरीक्षे तम् ॥ ३८ ॥

कलिना मलिनस्वान्तैर्भ्रान्तैः संचालितेन शीलैः ।

गाढं दृढ इति कलितः पण्डित एकः परोरजा भाति ॥ ३९ ॥

भस्मिज्जुर्मततूलं मन्ययशःकृतहृदिद्विन्दुकूलम् ।

जडतासरितः कूलं जयति जगत्यां महस्तु चिन्मूलम् ॥ ४० ॥

श्रितनन्दनस्यमावः शास्त्रादातमूपितो बुधश्याम्यः ।

कल्पकमूरुह एको जल्पति जगतां कलाः समस्ताश्च ॥ ४१ ॥

अज्ञातपरुषधोपो विज्ञानाब्धिः परेण पुरुषेण ।

विलसितनिजान्तरोऽसौ वितरति कश्चित् सरस्वतीं भजताम् ॥ ४२ ॥

संपूर्णशारदागमसंघासोलासमासुरो जगति ।

एको हि राजहंसो लोकोत्तर एजते विशुद्धात्मा ॥ ४३ ॥

रक्षन् क्षमामजलं तक्षन् दुर्वादकेलिमाक्षिप्य ।

अपथविदूरमकृतिर्नृप इव कश्चिद् विपश्चिदाभाति ॥ ४४ ॥

विज्ञानराशिकोशं वित्तिराशं विरुद्धमतनाशम् ।

विमलयशोभरिताशं जितवागीशं श्रयामि गुर्वाशम् ॥ ४५ ॥

भस्मिज्जत्रिपुण्ड्रयुक्त भगवत्पूजाविधानसंस्कृतम् ।

पठिशातिपुण्यसूक्तं पण्डितमेकं भजे दिवानक्तम् ॥ ४६ ॥

अद्वैतराजधानीदृढतरवर्षं दिनेशमिव दीपम् ।

कलये हृदये तमहं करुणाभरितं कलङ्कहरचरितम् ॥ ४७ ॥

दग्धेतरमतवादस्त्रिग्ये दयया दशा सृशं कुर्वन् ।

मुञ्चे मयि कोऽपि गुरुर्दुग्धे विद्याविशेषसर्वस्वम् ॥ ४८ ॥

जित्वरमखिलबुधानां सूत्ररयशसं दिशासु निखिलासु ।
सत्वरसुपैमि शरणं गत्वरमृजुना पथा गुरुश्रेष्ठम् ॥ ४९ ॥

जडतालताकृपाणी जपार्थमालाविलसस्युतपाणी ।
पीयूषतुल्यवाणी पिनष्टु काचिच्छुचं कृपाश्रेणी ॥ ५० ॥

वित्तविनिग्रहयालुं विनतदयालुं मतावनिद्रालुम् ।
शास्त्रेष्वसंशयालुं मणिपतयालुर्भवामि तं प्राज्ञम् ॥ ५१ ॥

श्लेषिष्ठं कवितायां क्षोदिष्ठद्वैतखण्डनवरिष्ठम् ।
कल्ये मतिवर्षिष्ठं कलुषदविष्ठं कलावतां श्रेष्ठम् ॥ ५२ ॥

नतजनकृपानुकम्पं नास्त्रैवोद्यत्प्रतीपबुधकम्पम् ।
यशसा दिशासु लिम्पं हृदये कृत्वा गुरुं शुचमलुम्पम् ॥ ५३ ॥

कर्मवरकरणशृङ्खुः कलुषत्रस्तुः कदध्वगक्षिमुः ।
कश्चन वादे घृष्णुः कलयति विह्वति स चम्पकारण्ये ॥ ५४ ॥

निखिलजनेर्ष्यं कर्मानुष्ठास्तुर्निगमसीम्नि निष्ठासुः ।
धिपणामामप्राप्तुर्धिनोतु कश्चिद्विया धिपणजिष्णुः ॥ ५५ ॥

द्वैतिजनान्धंकरणं सुभगंकरणं सुबोपमैः सूक्तैः ।
नमतामाह्वयंकरणं ज्ञानाद्वैतं चकास्ति विमपि सुप्ति ॥ ५६ ॥

परशिवसध्रीचीने विष्वद्रीचीनविमलकीर्तिमरम् ।
कलुषपराचीनमूर्तिं कल्ये कंचिद् बुधं समीचीनम् ॥ ५७ ॥

अद्वैतद्रदिमानं धीकृशिमानं क्षणेन धुन्वानम् ।
विद्वत्परिवृष्टिमानं वीक्षे कंचिद्विशुद्धमहिमानम् ॥ ५८ ॥

सुवरितविधिजीवातुः सुधया सहयुध्वसृक्त्तिरसपूरः ।
विधुसग्रीचीनयज्ञाः विभानि कश्चिद्विपश्चिदग्रण्यः ॥ ५९ ॥

करुणारसाम्बुधीनां कन्दुपरिपूर्णां कन्द्यज्ञोभूझाम् ।
सततं वरिवसिताहं सारस्वतसारजीवनाडीनाम् ॥ ६० ॥

निगमपथसंचारेष्णुर्निराकरिष्णुर्नैकृष्टमतघोषम् ।
कापथविनिवर्तिष्णुः कलयतु मेधां गुरुः प्ररोचिष्णुः ॥ ६१ ॥

छविभूतिस्फुरदङ्कोऽप्यच्छविभूतिस्फुरच्छरीरोऽयम् ।
कीर्तिभृतोऽपि विशुद्धो गुह्यश्चित्रीयते गुरुधंसः ॥ ६२ ॥

विबुधैरखिलैर्वेन्द्यः विहितप्रोतिर्विशिष्य गणपतये ।
विज्ञानदानशौण्डः कोऽपि गिरीशः कुतूहलं कुरुते ॥ ६३ ॥

संक्षुण्णतमस्काण्डः सभुवनजातप्रतीक्ष्यनिजपादः ।
निखिलजगद्बोधकरः निस्तुलतेजाश्चक्रास्ति मिहिर इव ॥ ६४ ॥

वासर इवासदक्षः वारिद इव वर्षितामृतस्रोताः ।
वादे निपुणश्चम्पकवन्धामास्ते वदावदः कश्चित् ॥ ६५ ॥

क्षीरमपि क्षारतरं मोचा नीचा सुधाविधापि मुधा ।
माक्षिकमनीक्षिकाहं कलिते ललिते गिरो गुरोः सारे ॥ ६६ ॥

मास्वान् कलाधिनाथः मङ्गलरूपो बुधो गुरुश्च कविः ।
सूर्यानन्दनरूपस्तनुते कश्चिन्मुदं तमः-केतुः ॥ ६७ ॥

विचनीकसीति मेघा विसनीसंसीति येन जडता च ।
तं प्रणिपनीपतीमि प्रथयमरितः प्रवेकमार्याणाम् ॥ ६८ ॥

ज्ञानलक्ष्माममात्रा धन्यमन्यैरलं बुधैरन्यैः ।

वाञ्छनसदृरदूरं वन्दे विज्ञानराशिमेव गुल्म् ॥ ६९ ॥

जगद्भिवन्धाय नमो जडजनचैतन्यवर्षकाय नमः ।

नतजनसुलभाय नमो निस्तुलविज्ञानराशयेऽस्तु नमः ॥ ७० ॥

इति गणपतिना कृतिना गुह्या गुरुराजसप्ततिः कलित्रा ।

ललितारसभरमिलिता पठतां भक्त्या ददाति पाण्डित्यम् ॥ ७१ ॥

विजये विरचितविजये विहिता गुरुराजसप्ततिः सेयम् ।

अहिमकरे प्रेमकरे मकरे च करे परे वरे वारे ॥ ७२ ॥

इति श्रीगणपतिशरित्रणा विरचिता गुरुराजसप्ततिः संपूर्णा

९३. दशश्लोकीस्तवराजः^१

यो देवः प्रथमो विधीयहरिसुख्यानां पुरो नाविनां

यः शुण्डापरिशोमिलम्बिजटरो यो नालिकेरस्थिः ।

मूलाधारचतुर्दलाञ्जविलसच्छ्रीवल्लभागायको

विमान् नो विधुनोत मोदककृत्नानन्दः स विघ्नेश्वरः ॥ १ ॥

यः शरं सिंहकत्रं निल्लिमुसरिपुं तारकं चापि युद्धे

संज्ञत्याशेषदेवानपरिमितरूपापूर्णदृष्ट्या जुगोप ।

साक्षाच्छ्रीशिवशक्त्यभिन्नमहसा संजातमूर्त्युञ्ज्वलः

सोऽस्मान् पातु पदाननः प्रतिदिनं नानाविपद्बन्धनः ॥ २ ॥

^१ Based on the MS. No. 67100 (D. C. No. 3082).

भ्राजद्रत्नमयाकृतोरेह महामेरोः समन्तात् सदा
 प्रादक्षिण्यवशात् तमः परिहरन् यः पाति लोकानिमान् ।
 तेजोराशिरपारभूरिकल्पश्छन्दोमयो भास्करः
 सोऽस्मान् पातु विषूय रोगमखिलं छायाविलासप्रियः ॥ ३ ॥

धनुर्बाणौ वज्रायुधमपि कराब्जैरनुदिनें
 चतुर्भिर्भूपाद्वैः सवदमृतसंपूर्णकलशम् ।
 बहन्तं शुभ्राभं विधिहरिगिरीशात्मकतनुं
 भजेऽहं कल्पद्रुं हृदि निजपरानन्दजनकम् ॥ ४ ॥

शङ्खं चक्रमथाङ्कुशं च दधतीं आजत्कपालं चतु-
 र्बाह्व्यैः शरदिन्दुकुन्दधवलां मर्त्यानिनां सुन्दरीम् ।
 नानारत्नविभूषणाभ्यरधरां संचिन्तकानां नृणा-
 मिच्छाकामफलप्रदां भगवतीं श्रीकामधेनुं भजे ॥ ५ ॥

श्रीमत्कल्पकशास्त्रिमूलविलसच्छ्रीकामधेन्वन्तिके
 श्रीमच्छेषकणासहस्रमणिभिर्भास्वचनोः शार्ङ्गिणः ।
 या वसुःस्यलयासिनी भगवती सौदामिनीवाग्र्या
 नित्यं भाति ममालये वस्तु सा क्षीराब्धिकन्यान्वहम् ॥ ६ ॥

पद्माशङ्कर्णरूपा निखिलनिगमशास्त्रादिविद्यास्वरूपा
 साक्षाच्छ्रीचतुराननाङ्गनिलया या ज्ञप्तिमात्रात्मिका ।
 शुभ्राङ्गी सितवस्त्रपुष्पविलसन्मूर्तिर्मदीये सदा
 जिह्वाभेऽस्तु सरस्वती भगवती सा पुस्तकाद्युज्ज्वला ॥ ७ ॥

या सृष्ट्यादिकषट्कृत्यनिरतस्यार्धेन्दुचूडामणेः
 साहाय्यं कुरुते सदापि युवतिर्भाजत्कपर्दामला ।

सा गौरी परसच्चिदात्मवन्तनुच्छायोत्थविश्वाकृतिः

सूर्येन्द्रमिविलोचना वस्तु मे हृत्पुण्डरीकान्तरे ॥ ८ ॥

स्वामित्रात्मकमायया शकलितो यो ब्रह्मविष्णुशिता-

मासावाथ गुणत्रयात्मकमहालीलाविमूल्या मुहुः ।

सृष्टैतत् परिपाल्य कृत्स्नमुपसंहृत्यावसाने जगत्

स्वीयेऽचिन्त्यमहिम्नि सुस्थिततनुः पायादपायात् स माम् ॥ ९ ॥

यत् सच्चिन्मुरूपमद्वयमनासक्तं मृषामात्रके

विश्वेऽस्मिन्ननुधैरशास्त्रगुरुमिर्भान्त्या समूरीकृते ।

तत् साक्षात् परतत्त्वसंज्ञकमखण्डानन्दपीयूषनिः-

प्यन्दैकाकृति वस्तु मेऽस्तु सततं प्रत्यब्मुखे चेतसि ॥ १० ॥

स्वामीष्टदेवतावर्गस्तुतिध्यानस्वरूपिणीम् ।

दशश्लोकीमिमां वीक्ष्य सन्तः कुर्वन्वनुग्रहम्^१ ॥ ११ ॥

इति श्रीदशश्लोकीस्तवराजः समाप्तः

^१ दशश्लोकीस्तवराजाभिप्रायसारसर्वस्वमपि संग्रहैकश्लोकेनोच्यते—

चिन्ताया मणिरूपतामुपगतो ये योगिना ब्रह्मना-

टयुग्मेपे सति सद्बुद्धितरहस्यार्थोपदेशादिभिः ।

भोगासक्तिमतां च चिन्तितमनोमावार्धदायी च यः

सोऽग्रे मेऽस्त्वह भोगमोक्षफलदधिन्तामणिश्चिन्मयः ॥

९४. दुग्धापगादशकम्^१

वीरराघववेदान्तयतिराड् देशिकोत्तमः ।
सर्वतन्त्रस्वतन्त्रो मे संनिधत्तां सदा हृदि ॥

^१कलशातटिनी भाति स्वच्छप्रवाहपरंपरा
पृथुलतरलोदारस्फायचरङ्गकरम्बिता ।
मधुरसलिलास्वादाभ्याशाभ्युपागतसंभृत-
त्रिदशमहिषीवशोदेशधरजवकुङ्कुमा ॥ १ ॥

दुग्धापगा दुरितकूपितदुर्जनानां दूरस्थिता दुरवगाहमहाहावाढ्या ।
दुर्दान्तदुर्भरतपोभरितैर्मुनीन्द्रैः संसेविता प्रवहति प्रथमानकीर्तिः ॥ २ ॥

चर्कति स्वयमघ्वगश्रमधुतिं वर्धति तत्तेषां
जर्हति क्षणतस्तदीयदुरितं वर्धति तच्चेतसि ।
पुष्पाति श्रियमद्भुतां भगवती मुष्पाति दोषानसौ
कृष्णासिन्धुकवेरनाभ्यधिकतानिष्पातभावोज्ज्वला ॥ ३ ॥

स्वेच्छोद्गच्छदुच्छकच्छपरिछेदोच्चलत्पङ्कज-
प्रातःस्यन्दिमरन्दशृन्दलहरीपारंपरीमेदुरा ।
एषा दुग्धनदी नदीषु सुभगाशेषामिवन्द्या जग-
होषापाकरणक्षमा क्षिपतु मे दोषानशेषानसौ ॥ ४ ॥

मध्याह्नार्कमरीचिमण्डलपरिक्लिन्नोऽध्वमः सांप्रतं
देवि त्वत्सलिलावलेकनकलामात्रेण विश्राम्यति ।

^१ Based on the single MS No. 69910 (D.C. No. 2742).

^२ MS. adds: श्रीमते वीरराघववेदान्तसंयमीन्द्रमहादेशिकाय नमः ।

किं ब्रूमे वयमम्ब दुग्धतटिनि त्वद्वैभवं के विदुः
प्रत्यक्षं वयमन्यभूम भवति खानप्रभावं परम् ॥ ५ ॥

प्रत्यक्षं ह्युपजीव्य शास्त्रमुदितं प्रत्यक्षनाथे तु नो
शास्त्रं जीवितुमर्हतीति जगदुस्त्रध्यन्तसिद्धान्तिनः ।
देवि त्वं बहुमन्यसे मतमिदं द्रुमस्रवन्ति त्वयि
ज्ञातृणां स्मृतिचोदितं पत्राणं प्रत्यक्षयन्ती ततः ॥ ६ ॥

देहः प्रत्यक्षसिद्धः खलु घटपटयोरैयमीशैश्चित्तन्या-
घंशो मेदः प्रसिद्धः श्रुतिभिरपि कथं सोऽन्यथा कर्तुमर्हः ।
किं मेरुः सर्पपः स्यात् किमिह परिवृढः स्वाल्लुलावः किमश्व-
शृङ्गागो दुग्धापगे त्वं कथमिव सहसे ब्रह्मजीवैक्यवादम् ॥ ७ ॥

लौलकलोलजालमचलितकमलोत्फुल्लफहारपाली-
शश्वन्निप्यन्दिमाध्वीघुमुघुमितपयोभासमानासमाना ।
अश्रान्तब्रह्मचिन्ताथमविम्लत्स्वान्तकान्तैर्मुनीन्द्रै-
र्मातस्त्रोष्ट्रयमाना किमु कलशनदि त्वं न्त(तु^१) कुर्यासकुल्या ॥ ८ ॥

ब्रह्मादेशादिव त्वं प्रवहसि कलशहादिनि ब्रह्मदेशा-
भ्याशे ब्रह्मप्रवीणैरपि च बुधगणैर्ब्रह्मचिन्ताधुरीणैः ।
संध्यासूपास्यमानान्वहमनघतमस्वच्छनीराकगाहा
कीडासंभ्रान्तचेतःकुवलयनयना मञ्जुमञ्जीरघौषा ॥ ९ ॥

गङ्गा तुङ्गा तरङ्गावलिभिरधिगता वारिखेलद्रयाङ्गा-
नङ्गासङ्गावभङ्गाचहनिजमहिमा तां परां गाहतां वा ।
तां गाथामिः स्तुवन्तः कलशनदि शुभां त्वां परां गाहमानाः
सन्तो गङ्गाधराङ्गाकलनविरहितेत्यादराण्युक्तसङ्गाः ॥ १० ॥

वीरराघववेदान्तवर्यायाख्यानशालिने ।
साक्षाद्दक्ष्मीनृसिंहाय त्रैलोक्यगुरवे नमः ॥

[इति श्रीदुग्धापगादशकं संपूर्णम्]

९५. महामायाष्टकम्^१

(पेङ्गनाडु) गणपतिशास्त्रिकृतम्

सत्सन्धेष्वपि दैवतेषु बहुषु प्रायो जना भूतले
यामेकां जननीति सन्ततममी जल्पन्ति तादृग्विधा ।
भक्तस्तोमभयप्रणाशनचणा भव्याय दीव्यत्वसौ
देवी स्फोटविपाटनैकचतुरा माता महामायिका ॥ १ ॥

मातेत्याह्वय एव जल्पति मद्द् वात्सल्यमस्मासु ते
कारुण्ये तव शीतलेति यदिदं नामैव साक्षीयते ।
इत्थं वत्सलतादयानिधिरिति स्याता त्वमस्मानिमान्
मातः कातरतां निवार्य नितरामानन्दितानातनु ॥ २ ॥

प्रत्यक्षेतरवैभवैः किमित्तैर्देवैर्व्रजेस्तादृशै-
र्निन्दायामपि च स्तुतावपि फलं किञ्चिन्न ये तन्वते ।
या निन्दास्तवयोः फलं भगवती दत्सेऽनुरूपं दाणा-
न्नं तादृशवैभवा विजयसे देवि त्वमेका मुनि ॥ ३ ॥

^१Based on the single MS. No. PM 977, not included in the D. C.

वृत्तान्तं विविधप्रकारमयि ते जल्पन्ति लोके बना-

स्तत्त्वं नोपलभे तथैव न विधिं जाने त्वदाराधने ।

तस्मादग्न्य कथं पुनः कलयितुं शक्तास्मि ते पूजनं

नृनं वच्मि दयानिधेऽधु त्वजानस्मान् भवत्यादरात् ॥ ४ ॥

रोदरोदमुदीर्णघ्राप्पलहरीक्लिन्नानने ते शिक्षा-

यस्मिन् तप्यति किञ्चिदत्र करुणादृष्टिं विधत्से न चेत् ।

पातुं स्फोटगदात् पटुत्वमिव ते कस्यास्ति मातर्वद

कायं गच्छतु कस्य पश्यतु मुखं क्व वा गतिर्लभ्यताम् ॥ ५ ॥

धर्म्यानुचरतां पथः कलयतां दोषांस्तथा चात्मनः

स्वैर निन्दनमातनोतु सततं द्वेष्येऽप्ये तिष्ठतु ।

एतावद्यपि वत्सके त्रिलु शुचं याते मनाक् तत्क्षणं

तत्राणे जननी प्रयास्यति हि तन्मातस्त्वमस्मानव ॥ ६ ॥

आवालस्यविरं प्रसिद्धमयि ते मातेति यन्नाम तद्

गोप्तुं नैव हि शक्यमग्न्य तदसौ तादृक्विधा त्वं यदि ।

अस्मिन् खिद्यति वत्सके न तनुषे मातुर्गुणं चेत्तदा

नृनं स्यादपवादपात्रमयि तन्मातस्त्वमस्मानव ॥ ७ ॥

मुक्ताहारमनोहरघुतियुतां मूर्तिं नरास्तावर्कं

ये ध्यायन्ति मृणालतन्तुसदृशा नाभीहृदोरन्तरे ।

ते घोरज्वरमारजातक्पिमस्फोटस्फुटद्भ्रष्ट-

क्षेत्रोद्यत्कटुपूतिगन्धमयि नो जानन्त्यमी जात्वपि ॥ ८ ॥

कारुण्याम्बुधिशोतलापदपयोजातद्वयीभावना-

जातस्तीतहृद्(म्बुजा)मितसुभानिर्यासरूपामिमाम् ।

ये मर्त्या स्तुतिमादराद् गणपतेर्वेक्त्राम्बुजात्रिःसृतां
विश्वासेन पठन्ति ते न दधते स्फोटव्यथां जातुचित् ॥ ९ ॥

इति श्रीमहामायाष्टकं संपूर्णम्

९६. शारदात्रिशती^१

गङ्गाधरमस्त्रिचिरचिता

परमाभरणं धातुर्वदनाम्भोजस्य शारदा देवी ।
या राजति जननी सा लसतु सदा सुप्रसन्ना नः ॥ १ ॥

सा शारदा प्रसन्ना राजति मम मानसे नित्यम् ।
या शारदाब्जवदना जननी कीर्त्या हि सर्वलोकानाम् ॥ २ ॥

संपद् दिव्या धातुः स्याता सा शारदा देवी ।
यद्भजनं देवानामपि तत्त्वज्ञानदं विदुर्विबुधाः ॥ ३ ॥

सरसकवित्ताविभूत्यै यत्पदमाराध्यते विशेषज्ञैः ।
सा शारदा श्रियै नः काले सर्वप्रसन्नात्मा ॥ ४ ॥

^१ Based on the single recent transcript, No. TR 803 (D. C. No. 2804). This Stotra, along [with the *Ambikātrīṣatī* (*Stotra-samuccaya*, vol. I, pp. 31-61) and the *Kamalātrīṣatī* (above pp. 258-88)] is called *Paramābharanam* on the title page of the MS.

नीलारविन्दलोचनयुगला सा शारदा देवी ।

करकमलकलितवीणा सदा प्रसन्ना श्रियै वः स्यात् ॥ ५ ॥

कलये तामहमनिशं फुलाञ्जलिलोचनां वाणीम् ।

या सृष्ट्यादौ साह्यं कलयति घातुर्जगन्माता ॥ ६ ॥

यस्या लीलालोलः पद्मासनगोऽपि वेदपाठरतः ।

तामहमतुलानन्दप्राप्त्यै कलये मनःपद्मे ॥ ७ ॥

ब्रह्माणं तां वाणीमेकासनभासुरां श्रियः प्राप्त्यै ।

आराद्विलोक्य मानसमानन्दरसं परं भजते ॥ ८ ॥

मुक्तामये विमाने पद्मासनयन्त्रिकामध्ये ।

दृश्यां वाणीं देवीं सेवे संततमुखप्राप्त्यै ॥ ९ ॥

भाग्यान्मम च कवीनां सा देवी दृश्यतामेति ।

वीणापुस्तकहस्ता या कमलासनपुरन्ध्री हि ॥ १० ॥

नामकमानसकीरं यद्गीयाश्चरणपङ्करे मातः ।

तेन मम अन्मलाभः स्तोत्रे च तव प्रकामकलितार्थम् ॥ ११ ॥

संविप्ररोहकलिकाप्राप्त्यै तां नौमि शारदां देवीम् ।

या किल कवीश्वराणामधिनेत्री काव्यकलनादौ ॥ १२ ॥

भक्तानां जिह्वाभं सिंहासनमादराद् वाणी ।

कलयन्ती नृत्यति किल ततस्तु तन्नूपुरनिनादः ॥ १३ ॥

मञ्जुलक्ष्मिणितिश्मीति प्रगीयते दिक्कटे रसिकैः ।

प्रातःफुल्लपयोर्लहमरन्दरसकेलिभ्रुर्वहा काले ॥ १४ ॥

दुर्वारगर्वदुर्मतिदुरर्थनिरसनकल्यानिपुणाः ।

मातस्तत्र पादपयोऋहसेवाधन्यतां प्राप्ताः ॥ १५ ॥

नीचा गम ह्य मनीषा तथापि तत्र नुतिकल्पमवृत्तोऽस्मि ।

अथ तत्र हेतुः कृपा परं बुद्धिदा जयति ॥ १६ ॥

विधिद्रविते तव मातः स्तुतौ न शक्ता अपि त्रिदशाः ।

क्षन्तव्यमत्र दयया मम चापल्यं तव स्तोत्रे ॥ १७ ॥

शुकवापीमिव मातर्निरर्थकां मद्ब्रह्मोभङ्गीम् ।

” सदसि शृणोपि दयया तत् तव चोत्तमपदव्यक्त्यै ॥ १८ ॥

परदेवते प्रसीद प्राणेश्वरि घातुरम्ब मम वाणीम् ।

कृपया तव नुतियोम्यां त्वन्नूपुरनिन्दरग्यरसगुण्यम् ॥ १९ ॥

सर्वज्ञत्वं संपन्नमथवान्मां प्राप्तुमत्र तव मातः ।

तव चरणकमलमेतच्छरणं नान्या गतिर्दृष्टा ॥ २० ॥

मन्दधिया स्वल्पापि स्तुतिरग्य निरर्थकापि रसहीना ।

कलिता चेत् तव कृपया तदेव सदसीदितं भाति ॥ २१ ॥

कुण्ठीकरोतु त्रिपदं चाज्ञानं दुर्गतिं वाणि ।

तव चरणकमलसेवादरो जनानां कलौ काले ॥ २२ ॥

वीरश्रीर्विद्वच्छ्रीर्व्यश्रियो वामरैर्मन्ये ।

तव पादाम्बुजसेवादरेण सिध्यन्ति नान्यथा लोके ॥ २३ ॥

कल्याणरसवर्षिणि ते चरणसरोजद्वयं निधेहि मम ।

मस्तकतले विदारितजरादिकं सपदि जन्म सार्थं मे ॥ २४ ॥

श्रद्धां मेघां संपदमन्याममरेन्द्रमाननीयां हि ।

दयया विधेहि काले भक्तानां नस्त्वदेकस्वरूपानाम् ॥ २५ ॥

प्रेयसि धातुर्जगतां परमेश्वरि वाणि मातरम्ब ननु ।

तव नामानि फणन्तस्त्रिदशैः सह यान्ति बानेन ॥ २६ ॥

तव नाम यस्य जिह्वाङ्गणे विशुद्धं क्षणं स्फुरति ।

स हि बन्धस्त्रिदशैरपि विगलितपापः परे लोके ॥ २७ ॥

नतनाकीधरवनितामौलिसमाल्लितमकरन्दैः ।

स्निग्धपदाम्बुजयुगला वाणी देवी श्रियो हि लसति परा ॥ २८ ॥

विदुषामपि तुष्टिकरं नवनवरसगुम्फलं कवित्वं तु ।

यत्करुणावीक्षणतो सिध्यति तां शारदां वन्दे ॥ २९ ॥

अप्य प्रसीद परमं मायामेतां निरस्य नतिभाजः ।

मम संविधेहि मधुरां वाचं तव नुतिकलार्हा च ॥ ३० ॥

वाणी माता जगतां वीणापुस्तककराम्भोजा ।

हंसाश्रिता हि नमतां श्रेयःसिधौ प्रसन्ना नः ॥ ३१ ॥

श्लाघ्या संपत्काले वैदुष्यं वा यदीयवीक्षणतः ।

सिध्यन्त्यपि देवानां तां वन्दे शारदां देवीम् ॥ ३२ ॥

विद्यादानकरीयं कमलासनपुण्यपरिपाकः ।

मम मनसि संनिधत्तां दिव्यज्ञानादिसिधौ हि ॥ ३३ ॥

दिव्यज्ञानं दयया विधेहि मातर्महासारम् ।

तेनैव ते तु कीर्तिर्दानफलं नश्च जन्मसाफल्यम् ॥ ३४ ॥

द्वादशबीजाक्षरगां मन्त्रोद्धारक्रियाशक्तिम् ।

वाणीं विधेस्तु पत्नीं मध्ये पश्यामि विन्मयध्वस्वाम् ॥ ३५ ॥

रविकोटितेजसं तां सरस्वतीं त्र्यक्षरक्रियाशक्तिम् ।

अणिमादिदां प्रसन्नामन्त्रां पश्यामि पद्ममध्यगताम् ॥ ३६ ॥

जगदीश्वरि भारति मे प्रसीद वाणि प्रपन्नाय ।

अहमपि कुतुकात् तव नुतिकल्पनेऽक्षत्तश्च मन्दधिपणश्च ॥ ३७ ॥

मुनिजनमानसपेटीरत्नं धातुर्गृहे रत्नम् ।

वाणीति दिव्यरत्नं जयति सदा कामधुक् काले ॥ ३८ ॥

अज्ञानव्याधिहरं तदौषधं शारदारूपम् ।

यः पश्यति रा हि लोके परात्मने रोचते काले ॥ ३९ ॥

कमलासननयनफलं सृष्ट्यादिकलासमासक्तम् ।

वाणीरूपं तेजः स्फुरति जगच्छ्रेयसे नित्यम् ॥ ४० ॥

हंसगतिं तामम्बामम्भोरुहल्लेचनां वन्दे ।

तिलकपति या गुरुणां जिह्वासिंहासनं वाणी ॥ ४१ ॥

वाणि तरङ्गय स्नेचनशीक्षणशैल्यं क्षण मयि भोः ।

मम जन्म लब्धविभवं तेन भवेन्नैव ते हानिः ॥ ४२ ॥

पद्मासनेन साकं काले वाणी समासना जयति ।

कुचकलदानमितदेहा कुर्वन्ती मद्रसंततिं नमताम् ॥ ४३ ॥

व्यातन्वाना वाणी कवीश्वराणां मनोज्ञवचनक्षरीम् ।

जयति विधिसुकृतसंततिपरिणतिमाला बुधैर्वेन्द्या ॥ ४४ ॥

कमलसुपमाङ्गयष्टिः सा देवी जयति पद्ममध्यतले ।
शतबीजाक्षरलसितं दिक्पतिकृतरक्षकं च मेस्तुखम् ॥ ४५ ॥

वाणीयन्त्रं विद्वुधैर्मान्यं योगासनाव्बीन्दुम् ।
हीमक्षरमुखमाद्यं प्राक्ततटकलितं च पद्ममध्यतले ॥ ४६ ॥

तन्मेरुचक्ररूपं समाधिदृश्यं च लोकवेद्यं च ।
सैपाश्रित्य तदेतद् राजति राजीवलोचना वाणी ॥ ४७ ॥

हंसाश्रितगतिविभवा मन्दस्मेरा तमोनिहन्त्री च ।
मधुरतरवाङ्निगुम्फा वीणापुस्तककराभोजा ॥ ४८ ॥

वीणावादनरसिक्र नमतामिष्टार्थदायिनी वाणी ।
धातुर्नयनमहोत्सवकलिका कुर्याच्छुभं जगताम् ॥ ४९ ॥

तापिञ्जलम्यदेहश्रीरेपा कविसमाजनुता ।
अष्टैश्वर्यादिकलादाने दत्तेक्षणा जयति ॥ ५० ॥

सृष्ट्यादौ विधिलिखितं वाणी सैपा हि चान्यथाकर्तुम् ।
नाकौक्यामपीह प्रभवति कलितप्रणामानाम् ॥ ५१ ॥

यः पश्यति तामेतां वाणीं पुर्यो हि धन्यतामेति ।
यं पश्यति सैपायं नितरां धन्यो नृपेडितः काले ॥ ५२ ॥

कवलिततमःसमूहा वाणी सैपा हि विजयते जगति ।
अपुनर्भवस्तुलदात्री विरिञ्चिमुखलालिता काले ॥ ५३ ॥

कमलासनमुखकमलस्विरासनां शारदां वन्दे ।
यन्नामोचरणकलाविमवात् सर्वज्ञता नियतम् ॥ ५४ ॥

द्वादशबीजाक्षरणां मन्त्रोद्धारक्रियाशक्तिम् ।

वाणीं विवेस्तु पत्नीं मध्ये पश्यामि विम्बमध्यस्थाम् ॥ ३५ ॥

रविकोटितेजसं तां सरस्वतीं व्यक्षरक्रियाशक्तिम् ।

अणिमादिदां प्रसन्नामम्बां पश्यामि पद्ममध्यगताम् ॥ ३६ ॥

जगदीश्वरि भारति मे प्रसीद वाणि प्रपन्नाय ।

अहमपि कुतुकात् तव नुतिकल्पनेऽशक्तश्च मन्दविषणश्च ॥ ३७ ॥

मुनिजनमानसपेटिरलं धातुगृहे रत्नम् ।

वाणीति दिव्यरत्नं जयति सदा कामधुक् काले ॥ ३८ ॥

अज्ञानव्याधिहरं तदौषधं शारदारूपम् ।

यः पश्यति स हि लोके परात्मने रोचते काले ॥ ३९ ॥

कमलासननयनफलं सृष्ट्यादिकलासमासक्तम् ।

वाणीरूपं तेजः स्फुरति जगच्छ्रेयसे नित्यम् ॥ ४० ॥

हंसगतिं ताम्बामम्भोरुहलोचनां वन्दे ।

तिलकयति या गुरूणां जिह्वासिंहासनं वाणी ॥ ४१ ॥

वाणि तरङ्गय लोचनवीक्षणशैलीं क्षणं मयि भोः ।

मम जन्म लब्धविभवं तेन भवेन्नैव ते हानिः ॥ ४२ ॥

पद्मासनेन साकं काले वाणी समासना जयति ।

कुचकलशानमित्तदेहा कुर्वन्ती मद्रसंततिं नमताम् ॥ ४३ ॥

व्यातन्वाना वाणी कवीधराणां मनोज्ञवचनशरीम् ।

जयति विधिसुकृतसंततिपरिणतिमाला बुधैर्वन्द्या ॥ ४४ ॥

कमलसुषमाङ्गयष्टिः सा देवी जयति पद्ममध्यतले ।
शतबीजाक्षरलसितं दिवपतिकृतरक्षकं च मेरुमुखम् ॥ ४५ ॥

वाणीयन्त्रं विबुधैर्मान्यं योगासनावधीन्दुम् ।
हीमक्षरमुखमाद्यं प्रावतटकलितं च पद्ममध्यतले ॥ ४६ ॥

तन्मेरुचक्ररूपं समाधिदृश्यं च लोकवेद्यं च ।
सैपाश्रित्य तदेतद् राजति राजीवलोचना वाणी ॥ ४७ ॥

हंसाश्रितगतिविभवा मन्दस्मेरा तमोनिहन्त्री च ।
मधुरतरयाङ्निगुम्फा घीणापुस्तककराम्भोजा ॥ ४८ ॥

वीणावादनरसिका नमतामिष्टार्थदायिनी वाणी ।
धातुर्नयनमहोत्सवकलिका द्युर्याच्छुभं जगताम् ॥ ४९ ॥

तापिञ्जलरम्यदेहश्रीरेषा कविसमाजनुता ।
अष्टैश्वर्यादिकलादाने दत्तेक्षणा जयति ॥ ५० ॥

सृष्ट्यादौ विधिलिखितं वाणी सैपा हि चान्यथाकर्तुम् ।
नाकौकसामपीह प्रभवति कलितप्रणामानाम् ॥ ५१ ॥

यः पश्यति तामेतां वाणीं पुरुषो हि धन्यतामेति ।
यं पश्यति सैपायं नितरां धन्यो नृपेडितः काले ॥ ५२ ॥

कम्बलिततमःसमूहा वाणी सैपा हि विजयते जगति ।
अपुनर्भवसुखदात्री विरिञ्चिसुखललिता काले ॥ ५३ ॥

कमलासनमुखकमलस्थिरासनां शारदां वन्दे ।
यन्नामोच्चरणकल्पविभवात् सर्वज्ञता नियतम् ॥ ५४ ॥

भवपरमौषधमेतद्वाणीरूपं सदाराध्यम् ।

कमलासनलोचनगणसरसक्रीडास्पदं जयति ॥ ५५ ॥

नारीचंशशिस्वामणिरिषा चिन्तामणिर्नतानां हि ।

धातृगृहभागधेयं ध्येयं सद्भिः श्रियः समृद्धयै नः ॥ ५६ ॥

जननि भुवनेश्वरि त्वां वाणीं वन्दे कवित्वरससिद्धयै ।

त्वं तु ददासि हि दयया मम मन्दस्यापि वाग्शरीर्मधुराः ॥ ५७ ॥

एतेन तव तु कीर्तेर्महिमा संगीयते दिशां बलये ।

किंनरवर्गैरमरीकन्याभिः कल्पवृक्षमूलतले ॥ ५८ ॥

कविमङ्गलसूक्तिलहरीस्तन्वाना शारदा जयति ।

विधिकैलिसदनहंसी कल्याणैकस्वली नमताम् ॥ ५९ ॥

स्फुरतु मम वचसि वाणि त्वदीयवैभवमुधाधारा ।

नित्यं व्यक्तं प्राप्ता धुतनतजनखेदजालका महती ॥ ६० ॥

वाणि तव स्तुतिविषये बुद्धिर्जाता हि मे सहसा ।

तेन मम भागधेयं परिणतमित्येव नित्यसंतुष्टः ॥ ६१ ॥

सृष्टिकलामण्डनभूरेषा वाणी जगज्जननी ।

आलोकमात्रवशतस्तमसो हन्त्री च संपदां जननी ॥ ६२ ॥

पौरुषलोपविवात्री धातुरियं कमलक्रीमलाङ्गलता ।

वसतु सदा जिह्वायै दिव्यज्ञानप्रदा देवी ॥ ६३ ॥

प्रतिदिनदुरितनिहन्त्री पद्मासननयनपुष्पपरिषाकः ।

कवितासंतानकलावीजाङ्कुरवर्धिनी जयति ॥ ६४ ॥

क्षणवीक्षणेन माता लक्ष्मीं पक्ष्मलयति प्रणते ।

वेधसि सुरतमहोत्सवसंकेततल्पदर्शिनी काले ॥ ६५ ॥

शृङ्गारविभ्रमवता नीलोत्पलकान्तिचातुरीसुपुषा ।

बाणीनेत्रेण विधिर्जितोऽभवत् सोऽपि सत्तत्कृतवेदः ॥ ६६ ॥

श्यामा कटाक्षलहरी मातुर्जयतीह संपदां जननी ।

यामस्तौपीत् काले मघवा नाकाधिपा मुनयः ॥ ६७ ॥

मणिकटकनादपूरितमन्वापादाम्बुजं महामन्त्रैः ।

जप्यं ध्येयं काले दिशि दिशि कलितस्वरक्षं च ॥ ६८ ॥

स्मरणेन दुरितहन्त्री नमनेन कवित्वसिद्धिदा बाणी ।

कुसुमसमर्षणकल्या काले मोक्षप्रदात्री च ॥ ६९ ॥

विस्मरतमोनिहन्त्रि त्वां सेवे शारदादेवि ।

शिशिरीकुरु मां काले कृष्णारस्वीक्षितेन वरदेन ॥ ७० ॥

मातर्नमोऽस्तु तावककटाक्षमधुपाय शारदे जयति ।

यो वेवसोऽपि काले सृष्ट्यादौ चातुरीं दित्सन् ॥ ७१ ॥

सुमनोवाञ्छादाने कृतावधानं धनं धातुः ।

धिपणाजाख्यादिहरं यद्वीक्षणमामनन्ति जगति बुधाः ॥ ७२ ॥

ललितगमनं त्यदीयं कलनूपुरनादपूरितं वाणि ।

नौमि पदाम्बुजयुगलं कवितासिद्धये विधेः कान्ते ॥ ७३ ॥

कमलकृतवैजयन्ती विधेर्मुखेऽप्यादराद्वाप्याः ।

जयति कटाक्षलहरी तोरणलक्ष्मीस्तु सत्यलोके हि ॥ ७४ ॥

निश्रेणिका च मुक्तेः सज्जाननदीमहालहरी ।
नानारसचातुर्यप्रसारिका दुरितगङ्गकृत्वा काले ॥ ७५ ॥

परतन्त्रितविधिविभवा देवी सा शारदा जयति ।
कैवल्यादिकल्पानां दात्री भक्तालिकामधेनुर्या ॥ ७६ ॥

फविकामधेनुरेपा मञ्जुस्मेराननाम्भोजा ।
वाणी जयति विधातुर्मननागमसंप्रदायफलदा हि ॥ ७७ ॥

घनतरङ्गपारसार्द्रैर्नानाविभचप्रदानकृतर्दाशैः ।
वाणी जयति फटाक्षैर्नः काश्मल्यं हठाग्निरस्यन्ती ॥ ७८ ॥

दासाशादानकलाप्रवल्गतदीक्षाकटाक्षलहरी मे ।
कचलयतु पापराशि वाण्या नित्यं महौदार्या ॥ ७९ ॥

भादिमजननी सैषा वाणी जयतीह गच्छरक्षायै ।
सर्वत्र कलितदेहा नानाशास्त्रादिरूपतो जयति ॥ ८० ॥

बहुविधलीलासदनं संभृतफुलाब्जशिल्पवैचित्र्यम् ।
वाणीसुखारविन्दं जुम्बति मानसमिदं हठात् कृत्यम् ॥ ८१ ॥

सौभाग्यकान्तिसारं वदनाम्भोजं श्रियै वाण्याः ।
आश्रित्य सकलवेदा अपि नित्यं मान्यतां प्राप्ताः ॥ ८२ ॥

ज्ञानमयी सलिलमयी तत्त्वमयी भाति सर्वलोक्यनाम् ।
अक्षरमयी च वाणी श्रेयोदाने निवृद्धचित्तगतिः ॥ ८३ ॥

नमउक्तिरस्तु मात्रे वाण्यै नः सिद्धिदा भक्त्या ।
आनन्दिन्यै ज्ञानस्वरूपभाजे प्रबन्वरूपायै ॥ ८४ ॥

आराध्यायै ध्येयायै चात्तकलाचित्रनादरूपायै ।

सच्चित्तवासभाजे वाण्यै भूयो नमोऽस्तु भक्तिकृतम् ॥ ८५ ॥

कमलासनपुण्यकला नमतां चिन्तामणिर्वाणी ।

जीवाक्षरबोधकलारूपा जयतीह सस्वरूपवती ॥ ८६ ॥

ब्रह्माण्डमण्डलमिदं व्याप्तं मात्रा क्षराक्षरादिजुषा ।

यत्पदकमलं नित्यं ध्रुतिततिसुदतीविभूषणं च विदुः ॥ ८७ ॥

मनसिजसाम्राज्यकलालक्ष्मीरेषा विरिञ्चिमुस्कर्पम् ।

व्यातन्वाना नित्यं राजति पडरस्वरूपचक्रतले ॥ ८८ ॥

मञ्जुलवीणानिनद्रमयोगनिर्धूतमोहसंचारा ।

हंसीयाना वाणी हंसगतिः सुकृतिनेत्रपुण्यकला ॥ ८९ ॥

कुचकलद्रसविधविनिहितवीणानिकाणसावधानकला ।

अधिनेत्री हि कलानां सकलानां शारदा जयति ॥ ९० ॥

त्रिदशपरिषत्त्रिषेव्या प्रातः सायं प्रफुल्लमुस्कमला ।

कमलास्तुषा हि वाणी वाणी दिशतु मन्धरसभरिताम् ॥ ९१ ॥

अधिकचपलैः कटाक्षैरञ्चितलीलारसैस्त्वारैर्नः ।

मङ्गलमात्स्नाना विधातृगृहिणी सुरादिनुतपादा ॥ ९२ ॥

कान्तं लक्ष्मीभवनं मुस्कमलं शारदादेव्याः ।

सौभाग्यकान्तिसारं स्पृहयति मे मानसं सरसम् ॥ ९३ ॥

कारुण्यपूर्णनयनं पुस्तकहस्तं महः किमपि ।

धातुः पुण्यकलानां परिषाको मर्त्यरक्षणं कुरुते ॥ ९४ ॥

संसारवारिराशिं ततुं सा सेतुरेपा नः ।
धातुर्गृहिणीं दुःखं शिथिलयतु परं जनिप्राप्तम् ॥ ९५ ॥

सरसकविकल्पबलीमग्नां वाणीमहमुपासे ।
वन्तस्तमोनिहन्त्रीं यामाहुर्ज्ञानदां मुनयः ॥ ९६ ॥

मम लोचनयोर्भूयात् विद्या कापि मधूतजनिभीतिः ।
निगमेषु संचरन्ती कृपानिधिः शारदा देवी ॥ ९७ ॥

शमितनतदुरितसंधा धात्रे निजनेत्रकल्पितानङ्गा ।
कृतसुरशात्रवभक्ता सा देवी मङ्गलैस्तुङ्गा ॥ ९८ ॥

पद्मासनस्थितां तां वाणीं चतुराननां वन्दे ।
कल्याणानां सरणिं कविपरिपत्कल्पवल्लीं मान्याम् ॥ ९९ ॥

कुचभारसंनताङ्गां कुन्दस्मेराननाम्भोजाम् ।
कुन्दलकुसुमपरीमलसंपादितभृङ्गशंकृतितरङ्गाम् ॥ १०० ॥

चिद्रूपां विधिमहिषीं हंसगतिं हंससंनुतचरित्राम् ।
विद्याकलादिनिलयामाराध्यां सकलजडिमदोषहरीम् ॥ १०१ ॥

जननि यदि भजति लोके तव लोचनवीक्षणं क्षणं मर्त्यः ।
कुपुरुषमुक्तिविमुखस्ते रूपं ज्ञानप्रदं पश्यन् ॥ १०२ ॥

कुक्षिभरित्त्वमुखदुर्गुणादिकं दूरतस्त्यक्त्वा ।
त्वद्गावनेन धन्यो नयति च कालं प्रमोदेन ॥ १०३ ॥

मयि तापमारश्नान्त्यै तरङ्गय त्वद्विलेचने मातः ।
यच्छारदाब्जसुप्पामान्ये देवादिभिः प्रार्थ्यै ॥ १०४ ॥

सर्वार्थदा हि भजतां कटाक्षघाटी शिवंकरी वाणि ।
चिन्तामणिमिव कलयति यां हि विधिर्विदितमन्त्रोऽपि ॥ १०५ ॥

सुकृतपरिपाकमनसा धन्यास्त्वामर्चयन्ति ननु वाणि ।
अहमपि तद्वत्कलये फलप्रदा त्वं समानकल्पासि ॥ १०६ ॥

निगमवचसां निदानं तव पादाब्जं वतंसयतु काले ।
देवोऽपि देवदेवो विजितजगत्त्रयतले मातः ॥ १०७ ॥

अन्तस्तमसो हन्त्री पटीयसी ते कटाक्षशरमाल्य ।
या तोरणमाल्यश्रियमातनुते वेधसः सौधे ॥ १०८ ॥

शृङ्गारविभ्रमवर्ती त्वां प्राप्यैव क्रियाकाले ।
कलयति सृष्ट्यादिमसौ विधिः श्रुतिव्यक्तमाहात्म्यः ॥ १०९ ॥

वेधोवदनं केलीवनमासाद्याम्ब परमया हि मुदा ।
क्रीडसि शुकीव काले द्विजसंघसमर्चितात्मवृत्तिश्च ॥ ११० ॥

धातुर्मुखमञ्जूपारलं निगमान्तकेलिवनहंसीम् ।
परमां कलामुपासे तामम्बां चिद्विलासघनवृत्तिम् ॥ १११ ॥

वागीशदेवरूपिणि गीष्पतिमुखदेवसंघनुतचरणे ।
तव रूपं सूर्यायुतदृश्यं दर्शय मम ज्ञाने ॥ ११२ ॥

दिव्यज्ञानप्रदमिदमम्ब त्वद्रूपमादराद्वाणि ।
काले दर्शय कृपया तेन वयं प्राप्तकार्यसाफल्याः ॥ ११३ ॥

अम्बा त्रिसंघपठनप्रवृत्तिभाजां क्रमेण नाम्नां तु ।
द्वादशकलाविमेदव्यूहादिज्ञानदा प्रसन्ना हि ॥ ११४ ॥

मूकोऽपि सत्कविः स्याद् दुरक्षराण्यपि विधातृलिखितानि ।
सत्पल्लवानि सरस्वति कटाक्षपूरे यदि क्वापि ॥ ११५ ॥

अवलम्बे तामम्बां पञ्चाशद्वर्णकल्पितजगत्काम् ।
सृष्टिस्थितिसंहारस्थिरोदयां विविधशास्त्ररूपान्नाम् ॥ ११६ ॥

वाणीं दिशतु मनोज्ञां वाणीं गतिहसितकादम्बा ।
या दम्मादिविमुक्ता नादं भाव्यं वदन्ति यद्रूपम् ॥ ११७ ॥

राकेन्दुवदनविम्बा साम्बा वाणी पुनातु कृतिमेनाम् ।
परिकल्पितभावबन्धां रसोज्ज्वलं मङ्गलोत्तुङ्गाम् ॥ ११८ ॥

लावण्यकान्तिसिन्धुः पादाञ्जनप्रभावसंधात्री ।
प्रस्रमरतमोनिहन्त्री मद्वाचां देवता चाचा ॥ ११९ ॥

जनतानेत्रानन्दं रूपं यस्माः स्फुटं भाति ।
स्मरणं त्वज्ञानहरं विश्वज्ञानप्रदं च सा जयति ॥ १२० ॥

सहधर्मिणी विधातुर्दारिद्र्यध्वंसिनी निजकटाक्षैः ।
सांनिध्यं जनयतु मे सुरनुनिवरसंगुतस्वमहिमेयम् ॥ १२१ ॥

मुखरितवीणा वाणी वाणीं मे दिशतु नैजनुतियोग्याम् ।
आस्यादितशास्त्रामृतलहरीं सद्यस्तमोनिहन्त्रीं च ॥ १२२ ॥

मणिनूपुरनादनिभा वाणी भाति त्वदीयमक्तमुखे ।
कीर्तिर्दिशासु शुद्धिर्वपुषि बहुमुखी परं काले ॥ १२३ ॥ ✓

त्व पादस्मरणवशात् ताम्यति तिमिरावलिश्चान्तः ।
धानन्दलहरिवीची प्रसर्पति क्षमातले हि भक्तानाम् ॥ १२४ ॥

संपदलिनीभानुं ज्ञानाब्धिमुधाकरं हि तव रूपम् ।
भक्त्या मनसि गृणन्तो गच्छन्ति ज्योमयानमारूढाः ॥ १२५ ॥

हृत्तमसां दीपरुचिर्विधातृदयिता ममास्तु परदैवम् ।
भयतापमेघमाला कविशुकवासन्तिकश्रीर्हि ॥ १२६ ॥

मम मानसमणिहर्म्यं विहरतु वाण्याः स्वरूपं तु ।
निगमवचसां निगुणैर्वेद्ये तद्वेषसा लाल्यम् ॥ १२७ ॥

सततमभिगम्यरूपा विबुधवरेब्ध्या सरस्वती माता ।
मनसि मम संनिधत्तां भूत्ये नः सूर्यतः काले ॥ १२८ ॥

मम शिरसि नीचपुण्ये पुण्यघना घेदमीलिहर्म्या च ।
कृतपदविन्यासभरा वाणी जयतीह शतमत्वादिनुता ॥ १२९ ॥

मायानिरसनदक्षा मातेयं सुप्रसन्ना मे ।
लभते परमं ज्ञानं यद्भक्त्या पामरोऽपि च धरिष्याम् ॥ १३० ॥

वाणीश्वरि तव रूपं नामस्मरणं च पूजनं भक्त्या ।
सिध्यति सकलविभूत्यै तत्र हि भवतीदयाप्रसास्तु ॥ १३१ ॥

सफलयतु नेत्रयुगलं हतनतदुरिता च सा परा देवी ।
कमलजमान्यचरित्रा सुमनोवाञ्छाप्रदानकृतदीक्षा ॥ १३२ ॥

पङ्कजमृणालनन्तुप्रतिभटरूपं क्वचिद्दृश्यम् ।
कविकुलवाणीकैरवशारदचन्द्रप्रभाक्वलितं च ॥ १३३ ॥

नलिनभ्रगृहेणि वाणि प्रह्वानां सपदि मक्तानाम् ।
सुभसि मोहं भवतीस्मरणाद्भरिवस्यया स्तुत्या ॥ १३४ ॥

कविकुलकल्पकवलीमपाङ्गलीलाकृतार्तिशमनां ताम् ।
 वाणीमन्वहमार्याराध्यां मोक्षाय निमृतमहमीडे ॥ १३५ ॥
 संवित्सुस्वरूपामम्वां वाणीमहर्निशं मनसि ।
 कल्पे कलितापभरप्रशान्तिकामः प्रमावतां जयदाम् ॥ १३६ ॥
 नतपरिपालिनि वाणि त्रिजगदपध्वंसिनि श्रितानां नः ।
 तव पादयुगं निगलं भवतु तमोराशिदुष्टहस्तिगणे ॥ १३७ ॥
 कामादिदुर्ग्रहकृतानर्थनिरासाय तावकापाङ्गाः ।
 वाणि जनयन्ति नतानां कैवल्यस्वप्रदानाय ॥ १३८ ॥
 तव दर्शनं हि मातः परमं संस्कारमात्तपापानाम् ।
 कल्याणसूक्तिकन्दलरसप्रदं मान्यते विवुधैः ॥ १३९ ॥
 धातुर्धदनसरोजे श्रुतिसीमनि हृदि च भक्तानाम् ।
 एकपदा द्विपदा वा राजति वाणी जगन्माता ॥ १४० ॥
 मणिमयकाञ्चीलसिता वीणापुस्तककरारविन्दा च ।
 नगतां जाल्वविधूननधृतवीक्षा राजते वाणी ॥ १४१ ॥
 कञ्चलयतु तापमस्याः स्मरणं पादाब्जकन्दनं वाण्याः ।
 धातुर्जिह्वाभ्रतले नृत्यन्त्याः सारसुक्तिरसयन्त्याः ॥ १४२ ॥
 पद्मजवदनविभूषा निगमशिखोत्तंसपीठिका वाणी ।
 सकलविधशास्त्ररूपा भक्तानां सत्कवित्वदानपरा ॥ १४३ ॥
 गतिजितमरालगमना मरालवाहा च वेधसो दाराः ।
 शिशिरदयासारा सा नमतां संतापहारिणी सहसा ॥ १४४ ॥

स्तनभारसंनताङ्गी दरदलिताम्भोजलोचनान्तथीः ।

सविधतले विवुषवधूपरिचरणाद्यैश्च तुष्टचित्ता सा ॥ १४५ ॥

हरिणाङ्कचदनविम्बा पृथुलनितम्बा कचातलोल्म्बा ।

निजगतिजितकादम्बा साम्बा पदपद्मनम्रमक्तकदम्बा ॥ १४६ ॥

परिहसितनीलनीरजदेहथीः शारदा प्रथमा ।

स्फटिकमणिभरकान्तिः सरस्वती कीर्त्यते च विवुषार्णः ॥ १४७ ॥

नाथे दृढभक्तिमनी सृष्ट्यादौ चित्स्वरूपा च ।

धात्रा लगानभावा वैकासनपुण्डरीकमध्यस्था ॥ १४८ ॥

प्रीत्या सरसपुमर्थान् ददाति काले चिदादिसंधात्री ।

सा मे दैवतमेया सततनिपेय्या च कामदा मूयात् ॥ १४९ ॥

हरिचरणनलिनयुगले सदैकताना हि शारदा जननी ।

पद्मानीलादिसस्त्री श्रुत्युद्याने विहाररसभरिता ॥ १५० ॥

धातुः कुटुम्बिनीयं वन्यात् कल्याणसंततिं सततम् ।

या तारुण्यविभूषा समक्रमा त्रिपुरसुन्दर्या ॥ १५१ ॥

नानाक्षरादिमातृकगण्डिता शब्दरूपा च ।

नादब्रह्मविलासा वाणी सा मङ्गलानि नस्तन्यात् ॥ १५२ ॥

दृक्त्रेणवीक्षणकलानिगमप्राभवविधानदा नमताम् ।

विवुषार्णा हृदयाब्जं यस्या वासस्थली च निर्दिष्टम् ॥ १५३ ॥

भोहादिवनकुठारा या नित्यं सेव्यते त्रिदशसधैः ।

नित्यप्रसन्नरूपां शान्तां यामेव सेवते वेधाः ॥ १५४ ॥

नमतां यथैव फल्गुं खण्डीक्रियते सुवर्णद्विप्रुषा ।

यद्वीक्षणेन पुरुषः ख्यातो नृपसदसि मान्यते प्रथमम् ॥ १५५ ॥

यस्यै श्रोत्रियवर्यैस्त्रिसंध्यमर्घ्यादिकं क्रियते ।

या.मञ्जुनीतिरूपा वाणीरूपा च भण्यते निपुणैः ॥ १५६ ॥

सा मयि तन्यादीक्षां वीक्षावनदां सरस्वती देवी ।

संतानकुसुमजैत्री यामैच्छत् प्राप्तुमङ्गसा वेधाः ॥ १५७ ॥

मन्दस्मितमधुरास्यं कृपावलोकं निरस्तजाड्यतति ।

भूयाद् वाण्या रूपं पुरः कराम्भोजकलितवीणादि ॥ १५८ ॥

वाण्याः परं न जाने दैवतमन्यद् वने गिरौ च पथि ।

गगने वा संरक्षितनतजनतायाः कृपारसाद्रायाः ॥ १५९ ॥

आस्येन्दोरवलोकनम्ब्यायाः पादपद्मसेवा च ।

सर्वेश्वरः प्राप्स्यै शास्त्रज्ञैः सुष्ठु निर्दिष्टा ॥ १६० ॥

वाणी हि तापहन्त्री जगतां कारुण्यपूर्णनयनश्रीः ।

मन्शान् करोति विबुधान् द्रावयति शिलास्ततस्तु किं चित्रम् ॥ १६१ ॥

यस्मिन् कटाक्षपूरो न भवति स हि दीनवदनः सन् ।

प्रस्वलितवाग्मयार्तो भिक्षामटतीह निन्दितो बहुशः ॥ १६२ ॥

वाण्याः कटाक्षपूरसजा त्वलंकृतनिगालो यः ।

स हि भवति राजमान्यः कान्ताघरमधुरवाग्विलासश्च ॥ १६३ ॥

कविताभाग्यविधात्री परिमलसंक्रान्तमधुपगणकंशा ।

मम नयनयोः कदा वा सा देवी कलितसंनिधानकला ॥ १६४ ॥

परचिद्विधानरूपा वाणी श्रुतिसीमि राजते परमा ।
मुनिजनमानसहंसी या विहरति सा गुभाय स्यात् ॥ १६५ ॥

जपमालिकया वाणीकरधृतया वीणया च केशेन ।
अहमस्मि नाथवानिह किं वाशास्यं परं लोके ॥ १६६ ॥

कैवल्यानन्दसुखमाप्त्यै तेजस्तु मन्महे किमपि ।
यद् द्यौःछिन्नचिन्तामणिरिति वाणीति च सुवि स्यात्तम् ॥ १६७ ॥

कविकुलसूक्तिश्रेणीश्रवणानन्वोद्भ्रसद्द्वंससुमा ।
सा देवी मम हृदये कृतसांनिध्या कलत्राणा ॥ १६८ ॥

यस्या दृष्टिविदूराः कुमताः श्रुत्यर्धवशकाः शप्ताः ।
क्रन्दन्ति दिगन्ततटे मोहार्घ्यसुप्तनयनाश्च ॥ १६९ ॥

सत्परिपत्समान्या श्रुतिजीवनदायिनी जगन्माता ।
चलुराननभाग्यकला कृतसांनिध्या हि राजते हृदये ॥ १७० ॥

कृतमुकृतैः संदृश्या मन्दस्मितमधुरवदनपद्मश्रीः ।
मुनिनारदादिपरिपत्त्वोपकमविचक्षणा वाणी ॥ १७१ ॥

कविशाम्बासस्तीनां वसन्तलक्ष्मीर्विधातृदयिता नः ।
परमां मुदं विषत्ते काले काले महाभूर्त्यै ॥ १७२ ॥

कवितारसपरिमलितं करोति वदने नतानां या ।
स्तोतुं तां मे क्षारात् सा देवी मुप्रसन्नास्तु ॥ १७३ ॥

यस्याः प्रसादभूम्भा नाविगणाः सत्त्वसंपन्नाः ।
ऐन्द्री श्रियमपि मान्यां पश्यन्ति क्षपितदात्रुमयपीडाम् ॥ १७४ ॥

मान्यं विधातृल्लोके तत्तेजो माति सर्वसुरवन्द्यम् ।
 ब्रह्माण्डमण्डलमिदं यद्रूपं यत्र चाक्षरगतिश्च ॥ १७५ ॥
 जननि तरङ्गय नयने मयि दीने ते दयास्त्रिण्वे ।
 तेन वयं तु कृतार्था नातः परमस्ति नः प्रार्थ्यम् ॥ १७६ ॥
 चाणि विधातुः कान्ते स्तोतुं त्वामादरेण किं वाच्यम् ।
 भासि त्वमेव परमं दैवतमित्येव जानामि ॥ १७७ ॥
 कवलिततमोविलासं तेजस्तन्मन्महे महोदारम् ।
 फलितमुमनोऽमिलपं वाणीरूपं विपश्चिक्रोहसितम् ॥ १७८ ॥
 पद्मासनमुकृतकलापरिपाकोदयमपास्तनतदोपम् ।
 सरसज्ञानकवित्याचनन्तमुकृतं विराजते तेजः ॥ १७९ ॥
 निजनाथवदनसिंहासनमारूढामुपास्महे ऋणीम् ।
 या कृत्रिमवामुर्म्फर्विरचितक्रेलिर्धिनोति विधिमाद्यम् ॥ १८० ॥
 सुजनानन्दकरी सा जनयन्ती सर्वसंपदं धातुः ।
 भक्तेषु तां नयन्तीमन्वहमहमाद्रिये गिरां देवीम् ॥ १८१ ॥
 करुणाकटाक्षलहरी कामायास्तु प्रकामकृतरक्षा ।
 दाण्या विधातृमान्या सत्सुखदाने दिशि ख्याता ॥ १८२ ॥
 विसरो महोत्सवानां विरिञ्चिनयनावलेरियं माता ।
 मियकार्यसिद्धिदात्री जगतीरक्षाधुरंधरा जयति ॥ १८३ ॥
 विबुधाभिगम्यरूपा हंसावलिसेविता गिरां देवी ।
 गङ्गेव कनति काले परिकम्पितशिवजटाकोटिः ॥ १८४ ॥

नौकां भवाम्बुराशेरज्ञानध्वान्तचन्द्रिकां वाणीम् ।
कलये मनसि सद्राहं श्रुतिपञ्जरशारिक्रं देवीम् ॥ १८५ ॥

भयतापारण्यतले जङ्घमुता शारदा देवी ।
ज्ञानानन्दमयी नः सपत्सिद्धयै प्रतिक्षणं जयतु ॥ १८६ ॥

मत्तगजमान्यगमना मधुरालापा च मान्यचरिता सा ।
मन्दस्मेरमुखारुजा घाणी मम हृदयमारसे लसतु ॥ १८७ ॥

रक्षणचणौ च वाण्याः पादौ वन्दे मनोज्ञमणिनादौ ।
यत्सेवनेन धन्याः पुरुहताद्या दिशां नाथाः ॥ १८८ ॥

घातुर्धैर्यकृपाणी वाणी सुरवृक्षवृन्मुममृदुवेणी ।
शुकवाणी नुतवाणी कथिकुलमोदाय जयति मृदुवाणी ॥ १८९ ॥

फलयाणैकनिकेतनमस्या रूपं सदा स्फुरतु चित्ते ।
मानसकालुष्यहरं मधुमधनशिवादिबहुमतोत्कर्षम् ॥ १९० ॥

मुनिजनमानसरलं चिरञ्जमेतद्विधातृसुकृतकला ।
विनतजनलोचनश्रीकर्पूरकला परा जयति ॥ १९१ ॥

धृतमुममधुपक्रीडास्थानायितकेशभारायै ।
नमउक्तिरस्तु मात्रे वाञ्छितपीयूषधारायै ॥ १९२ ॥

चालकुरङ्गविलोचनघाटीरक्षितपुरादिमनुजानाम् ।
नयनपुगासेत्र्यं तद्भातीह धरातले तेजः ॥ १९३ ॥

कुशलविद्यये, तदस्तु श्रुतिपाठरतादृतात्मबहुकेलिः ।
कञ्जलिपददनत्रैत्र्यं तरुणाम्बुजलोचनं तेजः ॥ १९४ ॥

बालमरालीगत्यै सुरगिरिकन्यादिमहितकल्पीत्यै ।
 विरचितनानानीत्यै चेतो मे स्पृहयते बहूलकीर्त्यै ॥ १९५ ॥
 विनमदमरेजसुदतीकचमुमकरन्दधारया स्निग्धम् । .
 तत्र पादपद्मेतत् कदा नु मम मूर्ध्नि भूषणं जननि ॥ १९६ ॥
 कमलजपरतन्त्रं तद्गततन्द्रं वस्तु निस्तुलमुपासे ।
 तेनैवाहं धन्यो मद्ब्रह्म्या निरसितात्मतापभराः ॥ १९७ ॥
 ज्ञानामृतसंवात्री भवान्धिसंतरणपोत्रनामादिः ।
 वाणी वाचां लहरीमवन्ध्ययन्ती सुरादिनुतचरिता ॥ १९८ ॥
 कारुण्यपूर्णमेतद् वाणीरूपं सदा कलये ।
 यद्ब्रजनाद् देवानामपि सविद् भाति कार्यकालेषु ॥ १९९ ॥
 वीपन्नपीठमास्ते सा वाणी काङ्क्षितानि कल्पयन्ती ।
 या घनरूपास्वरूपा संकीर्त्या सर्वदेवनुता ॥ २०० ॥
 तत्र पादपद्मविस्मरकान्तिशरीं मनसि कल्पयन्तु ।
 निरसितनरकादिभयो विराजते नाविसद्रसि सुरमान्यः ॥ २०१ ॥
 कुचपुगलनम्रगात्रं पवित्रमेतद् भजे तेजः ।
 धातुरपि सर्वदेवैर्यन्निर्दिष्ट हि भद्राय ॥ २०२ ॥
 कृतनतपदवाग्घाटी चेटीभूतामरेशमहिषी नः ।
 कटिकृजमनोज्ञशाटी पाटीररसार्द्रनैजतनुकोटी ॥ २०३ ॥
 पद्मभवपुण्यकोटी हर्षितकविवृन्दसूक्तिरसघाटी ।
 मुखलसितसरसवाटी विलसतु मम मानसे कृपाकोटी ॥ २०४ ॥

ज्ञानपराक्रमकल्पा दिशि दिशि किञ्चस्सुगीतनिजयशसः ।
धन्या भान्ति हि मनुजाः यद्वीक्षालवविशेषतः काले ॥ २०५ ॥

सुरजनपालनदक्षा प्रशान्तवीक्षा निरस्तरिपुषक्षा ।
मोक्षार्थिभिः श्रिता सा लाक्षारसलसितपाद्भाग् भाति ॥ २०६ ॥

कुङ्कुमभररुचिराङ्गी भाति कुञ्जाङ्गी गिरां देवी ।
धातुरपि ज्ञानप्रदमत्सा रूपं वदन्ति विबुधेशाः ॥ २०७ ॥

वाणि नतिमन्व नित्यं करवाणि हि चित्सुखावाप्त्यै ।
तादृक्स्वदीयकरणावीक्षणतो गीप्पतिश्च सुस्मान्यः ॥ २०८ ॥

कलयामि नतिमनन्तां काले काले शुभप्राप्त्यै ।
धातुः सुकृतोत्थासं करघृतवीणादिकं च यद्रूपम् ॥ २०९ ॥

कमलासनद्रयिता सा लसतु पुरोऽस्माकमादरकृतश्रीः ।
यत्पणमनाञ्जनानां कथितोन्मेषः सदीडितो भवति ॥ २१० ॥

परसंविद्रात्मिका सा महिषी धातुः कलावती वाणी ।
शिशिरीकरोति तप्तान् करणारसदिग्धनेत्रपाल्या नः ॥ २११ ॥

धातृमनोरथपात्रं संतप्तस्वर्णकाम्यनिजगात्रम् ।
वाश्रितकमलजगोत्रं रश्मितनत्राहुजच्छात्रम् ॥ २१२ ॥

कविकुलजिह्वालोलं पितामहादृतमनोज्ञनिजलीलम् ।
निरमितनन्दुष्कालं वन्दे तेजः सद्रालिनुतशीलम् ॥ २१३ ॥

मन्दागामपि मञ्जुलकवित्तरसदाग्निनी जननी ।
कापि करणामयी सा लसतु पुरस्तात् सदासाकम् ॥ २१४ ॥

निस्तुलपदसंप्राप्त्यै भूयो भूयो नमांसि ते वाणि ।
दीपकलामपि चान्तःस्मरणं धातुः कुटुम्बिन्यै ॥ २१५ ॥

मायानिरासकामो वन्दे वाण्याः पदाम्भोजम् ।
सिद्धमनोरथशतका यद्भजनेनार्थिनः काले ॥ २१६ ॥

सतत वद्धाञ्जलिपुटमुपास्महे तच्छुभमदं तेजः ।
यत्कमलजनयनानां प्रमोदपोयूपलहरिकमोदम् ॥ २१७ ॥

दिवि वा भुवि दिक्षु जले बह्वै वा सर्वतो वाणि ।
जन्तूनां विल रक्षा त्वदधीना कीर्त्यते विबुधैः ॥ २१८ ॥

भारति भवतापार्तान् पाहि कटाक्षाङ्कुरैः शीतैः ।
परमानन्दविधातून् यानेव स्तौति पद्मवासोऽपि ॥ २१९ ॥

कुलदैवतमस्माकं तत्तेजः कुटिलकुन्तलं विमपि ।
करधृत्पुस्तकवीणं कलये कामागमोदयं धातुः ॥ २२० ॥

परमानन्दधनं तद्वातुरपि ब्रह्मतत्स्वरसदायि ।
आब्रह्मकीटनृत्यत्स्वैभवं जयति शारदारूपम् ॥ २२१ ॥

दिवुधजनमोदजननी जननी नः सा विधेः पत्नी ।
मृदुसंचारविलासैः शुभंकरी भक्तु संततं काले ॥ २२२ ॥

सरसमनोज्ज्विलासैः स्ववशे कृत्वा मनो विधेवाणी ।
सृष्ट्यादौ शुभलेखाकरी नृणां मस्तके माता ॥ २२३ ॥

प्रकृतिमृदुलं पदाब्ज वाणीदेव्या मदीयचित्तटे ।
कामादिसूचिनिक्षिप्ते कथं स्वितिं प्राप्नुयात् काले ॥ २२४ ॥

निखिलचराचररक्षां वितन्वती पद्मजप्रिया देवी ।

मम कुलदैवतमेपा जयति सदाराध्यमान्यपदकमला ॥ २२५ ॥

कुशलसमृद्धयै भूयादम्बा सा शारदा देवी ।

जनिरक्षणादिलीलाविहारभाङ्गनिगमसौधदीपकला ॥ २२६ ॥

वाचालयति कटाक्षैर्जडं शिलामल्पजन्तुं वा ।

या वाणी सा शरणं भवे भवे प्रार्थये श्रियःप्राप्त्यै ॥ २२७ ॥

यदि हि प्रसादभूमा वाण्यास्तत्रैव सा हरेः कान्ता ।

परिलसित नित्यवासरता ॥ २२८ ॥

सनकसनन्दनवन्द्ये कान्ते परमेष्ठिनः श्रियःप्राप्त्यै ।

वाणि त्वां नौमि सदा भव प्रसन्ना विपश्चिलसितकरे ॥ २२९ ॥

वाणि विपश्चीकलरवरसिक्रे गन्धर्वेयोपिदम्बिकन्द्ये ।

तव चरणं मम शरणं भववारिधिसेतुमम्ब कलयामि ॥ २३० ॥

वाणि कदाहं लप्स्ये चरणाभोजं त्वदीयमिदमारात् ।

निजमणिनूपुरनादस्पृहणीयवचःपदं कलितभक्तेः ॥ २३१ ॥

श्रुतिपूतमुखमनोहरलावण्यकुसुममृदुशरीरेयम् ।

निजकरुणापाङ्गसुधापूरणकृतवैभवा भाति ॥ २३२ ॥

परिसरनतविवुधालीकिरीटमणिकान्तिवह्द्रीविसरैः ।

कृतनीराजनविधि ते मम तु शिरोभूषण हि पदयुगलम् ॥ २३३ ॥

प्रेमवती विधिभवने हंसगतिहंसयानकृन्चारा ।

वाचामकृत्रिमानां स्वैर्यविधात्री महेशानी ॥ २३४ ॥

आनन्दरूपकोटीमम्बां तां संततं कल्पये ।

संविद्रूपा या विल विधातृगेहे श्रुतिश्रियं धत्ते ॥ २३५ ॥

कमलजनेत्रमहोत्सवतारुण्यश्रीर्निरस्तनतशत्रुः ।

ललितलिकुचाभकुचभरयुगला दृश्विजितहरिणसंदोहा ॥ २३६ ॥

कारुण्यपूर्णनयना कलिकल्मषनाशिनी च सा वाणी ।

मुखजितशारदकमला वक्त्राम्भोजे सदा स्फुरतु माता ॥ २३७ ॥

कमलसुपमानिवासस्थानकटाक्षं चिराय कृतरक्षम् ।

रक्षोगणभीतिकरं तेजो भाति प्रकाममिह मनसि ॥ २३८ ॥

कमलजतपःफलं तन्मुनिजनहृदयाब्जमित्यकृतनृत्तम् ।

करुणालोलापाङ्गं तत्तेजो भातु मम मुखाम्भोजे ॥ २३९ ॥

भाभ्यं त्रिधिनयनानां संसृतितापज्वरादितप्तानाम् ।

भेषजमेतद्रूपं कलाग्रहं मन्यते देव्याः ॥ २४० ॥

जननि कदा वा नेप्याभ्यहमारान्द्रचितत्वदीयपदः ।

निमिपमिव हन्त दिवसान् दृष्ट्वा त्वामादरेण कल्याणीम् ॥ २४१ ॥

मञ्जुलक्षितासंततिर्बीजाङ्कुरदायिसारसालोका ।

जननि तवापाङ्गश्रीर्वयति जगत्त्राणकलितदीक्षेयम् ॥ २४२ ॥

अम्ब तवापाङ्गश्रीरपाङ्गकेलीशतानि जनयन्ती ।

धातुर्हृदये जयति व्रीडामदमोदकामसारकरी ॥ २४३ ॥

सर्वजगन्नुत्तमिभवे संततमपि वाञ्छितप्रदे मातः ।

अधुना त्वमेव शरणं तेनाहं प्राप्तजन्मसाफल्यः ॥ २४४ ॥

शान्तिरससर्वशेवधिमम्बां सेवे मनोरथावाप्त्यै ।

यामाराध्य सुरेशाः स्वपदं प्राप्नुहि तद्रक्षम् ॥ २४५ ॥

कुलजा भार्या कीर्तिर्दानं पुत्रादयो ये च ।

सिध्यन्ति ते हि सर्वे यस्मै वाणी प्रसन्ना सा ॥ २४६ ॥

का क्षतिरम्ब कटाक्षे न्यस्ते सति मयि विरिञ्चिवरपत्नि ।

गङ्गाशुनकन्यायान्महती मम वृद्धिरीरिता निपुणैः ॥ २४७ ॥

अविरलदयार्द्रलोचनसेवनया धृतापा हि ।

प्रतिकल्पं सुरसंघास्त्वामभजन् नुतिनतिप्रमुखैः ॥ २४८ ॥

दीनानां च कवीनां वाणि त्वं कामधेनुरसि मातः ।

सिद्धिस्तेषामतुला सुरमान्या तेन संकलिता ॥ २४९ ॥

सकलजगतां हि जननीं वाणि त्वां संततमुपासे ।

श्रुतिसुदतीभूपामणिमखिलार्थप्राप्तये लोके ॥ २५० ॥

धातुः कुटुम्बिनी त्वं सन्मङ्गलदायिनी स्वमाहात्म्यात् ।

श्वश्रूथशुरमुखादिप्रीणनचतुरा च भासि निगमकला ॥ २५१ ॥

मुखविलितचन्द्रमण्डलमिदमम्बोऽहविल्येचनं तेजः ।

ध्याने जपे च सुदृशां चकास्ति हृदये कवीश्वराणां च ॥ २५२ ॥

यस्मै प्रसन्नवदना सा वाणी लोकमाता हि ।

तस्य सहसा सहस्रं लाभः स्याद् बान्धवाः सुखिनः ॥ २५३ ॥

तापहररसविवर्षणधृतकुतुका कापि नीलनलिनरुचिः ।

कादम्बिनी पुरस्तादास्तां नः संततं जननी ॥ २५४ ॥

पद्माक्षनाभिपद्मजदयिते लोकाम्ब शारदेति सदा ।

तव नामानि जपन् सन् त्वद्दासोऽहं ॥ मुक्तये सिद्धः ॥ २५५ ॥

अम्बाप्रसादभूम्ना नरो हि भुङ्क्ते सुखानि विविधानि ।

समरे विजयः कविताधनलक्ष्म्यादेर्विलासलीलादिः ॥ २५६ ॥

तीरं संसृतिजलधेः पूरं कमलजविलोचनप्रीतेः ।

सारं निगमान्तानां दूरं दुर्जनततोर्हि तचेजः ॥ २५७ ॥

अपि दासकुले जातः कटाक्षभूम्ना विधातृमुखपत्न्याः ।

ज्ञानी भववाराशिं तरति च राज्यश्रियं भुङ्क्ते ॥ २५८ ॥

सत्कृतदेशिकयादाम्बुजयुगलोऽहं नमामि वाणि त्वाम् ।

त्वं ॥ गुरुमूर्तिरुक्ता काले काले च काङ्क्षितविधात्री ॥ २५९ ॥

ज्ञानानन्दमुखादीनपवर्गं वा ददासि भक्तेभ्यः ।

अत एवानन्यगतिस्त्वां विधिपर्त्वा प्रपद्येऽहम् ॥ २६० ॥

त्वयि विन्यस्तभराणां न हि चिन्ता जायते नृणां कापि ।

परमानन्दादिकलास्फूर्तिर्दिविपद्मणेन संमान्या ॥ २६१ ॥

सुमशरसाप्राज्यकलामङ्गलविधिरेखिका वाणी ।

धातुरपि चित्तवृत्तिस्थैर्यं त्वन्यादृशं कुरुते ॥ २६२ ॥

सा धेनुश्चिन्तामणिरपि वृक्षः संपदां प्रदायिन्यः ।

अम्ब त्वमेव काले भासि ज्ञानप्रदा व्यपोह्य तमः ॥ २६३ ॥

मनसो नैर्मल्यप्रदमस्याः सेवे कटाक्षमहमारात् ।

यः कुरुते जनतां तां हतमायां मधुरामयोध्यां च ॥ २६४ ॥

शरदिव हंसकुलेढ्या ज्योत्स्नेव जनार्तिहारिणी वाप्याः ।

जयति हि कटाक्षरेखा दीपकलेव प्रकामहतस्तिमिरा ॥ २६५ ॥

पङ्कजभवयदनमणिं परविद्यादेवतां वाणीम् ।

नित्यं यजतां जपतां न हि तुल्योऽस्मिन् क्षमातले कश्चित् ॥ २६६ ॥

वाणी निजवाणीभी रचयति नुतिमाचवीणया काले ।

घातुः प्रसादहेतोः पतिव्रजालक्षणैरन्यैः ॥ २६७ ॥

आनन्दयति विलासैरम्बा पद्मासनं निजं देवम् ।

तेनैव तुष्टहृदयः शुभाक्षराण्यादराह्लिखति मौलौ ॥ २६८ ॥

मम मानसदुर्मदगजमपारतापाटवीषु धावन्तम् ।

विरचय्य मुदितचित्तं कुरु वाणि त्वत्पदाब्जकृतहस्तम् ॥ २६९ ॥

कमलासनधैर्यमहीधरकुलिशस्ते कटाक्ष एवायम् ।

कविकुलमयूरकादम्बिनीविलासो मुदेऽस्तु सततं नः ॥ २७० ॥

गुरुवरयदनाम्भोजे नृत्यन्ती शारदा देवी ।

मधुरतरश्चोकनिभा मणिनूपुरनिनदसंततिर्भाति ॥ २७१ ॥

को वा न श्रयति वुधः श्रेयोऽर्थी तामिमां वाणीम् ।

यां पङ्कजाक्षनामिजसधर्मिणीमर्चयन्ति सुरनाथाः ॥ २७२ ॥

मुपितप्योजमृदिम्ना चरणतलेनात्र मानसे वाणी ।

परिहरतु पापराशिं सुरौघसंमानितेन काले मे ॥ २७३ ॥

याथार्थ्यज्ञानकलाप्राप्त्यै त्वां शारदां वन्दे ।

सेवाफलं प्रयच्छ प्रसीद परमेशि वल्लभे घातुः ॥ २७४ ॥

निगमान्तसारमथै बोधयसि त्वं गुरुन् प्रकल्प्य मुनि ।
सैषा मे ज्ञानघना वाणी नित्यं प्रसन्नासि ॥ २७५ ॥

मन्दारकुसुममदहरमन्दसितमधुरवदनपङ्कजदा ।
हृद्यतमनित्ययौवनमण्डितगात्री विराजते वाणी ॥ २७६ ॥

सौभाग्यसूचकाभी रेखाभिर्भूषितं सुरैर्वन्द्यम् ।
श्रव्याचरणपयोले घतंसयन् प्राप्तसंमोदः ॥ २७७ ॥

द्विजगणपूज्यं नित्यं निरस्तज्जाड्यं त्वदीयपादयुगम् ।
क्षणमपि वा सांनिध्यं भजतु मदीये हृदि स्वीरम् ॥ २७८ ॥

नतदेवराजमकुटीमणिचूणिपरिचुम्बिताब्जिकमला नः ।
कमलासनस्य दयिता तन्यादन्यादृशी श्रियं भजताम् ॥ २७९ ॥

वाणी श्रितकादम्बा दम्भादिरिपून् निरस्य नः काले ।
क्षेममकन्यां तन्यात् पदे परे देवसंघपरिसेव्ये ॥ २८० ॥

पङ्कजभवसाम्राज्यस्थिरलक्ष्मीश्चन्द्रपाण्डरतनुश्रीः ।
ननमानवसुकृतकलापरिपाटी भाति सकलगुणपेटी ॥ २८१ ॥

मुखविजितचन्द्रविम्बा साम्बा कादम्बसेव्यपद्कमला ।
कमलासनगृहलक्ष्मीर्लक्ष्मी पुष्पात् शारदा देवी ॥ २८२ ॥

सुरमथनस्येव रमा शंभोरिव सकलभूधरेन्द्रसुता ।
वाणि विधातुः सदनेऽनुरूपद्राम्पत्यसंपदा मासि ॥ २८३ ॥

वाणि तव देहकान्था कटाक्षलहरी तु सयुता काले ।
धत्ते कामपि शोभां सुरस्रवन्त्येव संगता यमुना ॥ २८४ ॥

मधुरासेचनदृष्ट्या मां पायादापदो मुहुर्वाणी ।
आश्रिततापविभेत्रीत्येवं यामामनन्ति सूरिवराः ॥ २८५ ॥

अज्ञातकोपपूरा यस्या दृष्टिः कृतादरा भजताम् ।
सैषा विहसितपौरंदरलक्ष्मीं संपदं दधात् ॥ २८६ ॥

बालकुरङ्गविलोचनमोपस्मितमधुरमाननं वाण्याः ।
मणिमयताटङ्कमणीविलासि भूयान्मुदेऽस्माकम् ॥ २८७ ॥

मुनिजनमानसहंसीं श्रुतिततिपञ्जरशुर्कीं महादेवीम् ।
नौमि स्तुषां रमायाः माहेश्वरमहितसत्पदप्राप्त्यै ॥ २८८ ॥

धातुः सौधाङ्गणकृतचङ्क्रमणां शारदां नौमि ।
मत्तमतङ्गजगमनां परिपन्थिजयाय सुकृतिसंदृश्याम् ॥ २८९ ॥

वागीशमुखा देवा यस्याः प्रसदनवलाद्धि विजयन्ते ।
परिपालितभक्तगणा यद्दद्यानोल्लसद्दपारपुलकान्ताः ॥ २९० ॥

नैसर्गिऋवाक्श्रेणीक्रेलिवनममलभूषणं धातुः ।
वदनानामियमग्घा जयतु चिरं कामवर्षिणी भजताम् ॥ २९१ ॥

कलयामि हृदयमेतत् पादाब्जे शारदादेव्याः ।
प्राप्तारिपट्कत्रिजयं तन्चयनं कलितशारदाध्यानम् ॥ २९२ ॥

पाद्मारविन्दनमनप्रभावपरिकलितदेवसारूप्याः ।
परमानन्दनिमग्नाः सुधियो भान्ति क्षमावलये ॥ २९३ ॥

ललितविधातुरूपं पालितलेकत्रयं च तत् तेजः ।
सक्लागमशिखरकलापरतत्त्वं शारदारूपम् ॥ २९४ ॥

ध्यानैर्योगींश्च जपैर्यत् सेव्यं परममादिष्टम् ।
 तत्रश्चकास्तु हृदये विश्वजनीनं हि भक्तानाम् ॥ २९५ ॥
 भागीरथोश्च वाणी तद्य नुतिरूपा विराजते परमा ।
 इह मातर्यद्भजनं सर्वेषां सर्वसंपदां हेतुः ॥ २९६ ॥
 संततमधुरालापलोलितविषिवैमवेरमेयकलैः ।
 श्रेयःप्रदानदीक्षितकटाक्षपातैर्महातत्त्वैः ॥ २९७ ॥
 खेलोल्लस्यकनैः कुचभरनम्रैः पुरंघ्रिगुणपूर्णेः ।
 आश्रितसंकिरीटैरमरेशवधूकरादृतच्छत्रैः ॥ २९८ ॥
 धीणापुस्तकहस्तैर्विधिभाग्यैरस्तु मम तु सारूप्यम् ।
 सविद्वन्नैश्च वाणीरूपैरैतैर्दयासारैः ॥ २९९ ॥
 मातः कथं नु वर्धयस्त्वय महिमा वाणि निगमचयवेद्यः ।
 इति निश्चित्य पदाट्ठजं तव वन्दे मोक्षकामोऽहम् ॥ ३०० ॥
 त्वामग्न्ययालिशोऽहं त्वचमत्कारैरैरिंसां गुणैः ।
 अथथायथकर्म हि म्नुवन्नपि प्राप्तजन्मसाफल्यः ॥ ३०१ ॥

इति श्रीदारदात्रिंशती समाप्ता

९७. सरस्वत्यष्टकम्^१

रामचन्द्रकविकृतम्

- — — — — वदना सौवर्णपद्मासनी
 यैषा रक्तकुशेशयामचरणा सौवर्णदेहोज्ज्वला ।
 यस्या वक्षसि कुम्भिकुम्भसदृशौ पीनावुभौ हि स्तनौ
 वाणी मे वदने सदा वसतु सा पद्मासनाङ्गस्थिता ॥ १ ॥
- या देवी सुरनाथवन्द्यचरणा सौन्दर्यभाग्याधिका
 ब्राह्मे वक्षसि सर्वदा स्थितवती श्वेताम्बरं विभ्रती ।
 गायन्ती पिकनादजितकलत्रयं कौतूहलाद् देवता
 वाणी मे वदने सदा वसतु सा पद्मासनाङ्गस्थिता ॥ २ ॥
- या देवी परमार्थदा मुनिमनोध्यानैकरूपास्पदा
 या विम्बाधरशोभमानवदना या मीननेत्रा परा ।
 या भृङ्गालिसमालका मुतिलनैर्या शोभमानालिका
 वाणी मे वदने सदा वसतु सा पद्मासनाङ्गस्थिता ॥ ३ ॥
- यस्याः कण्ठसमानरूपभरणे शङ्खोऽपि नैवार्हति
 यस्याः स्मेरसमानकान्तिसदृशा नैवामवघट्टिका ।
 यस्या विम्बफलं न साम्यमुदमूद् रक्तोष्ठकान्त्यार्दिक्यं (१)
 वाणी मे वदने सदा वसतु सा पद्मासनाङ्गस्थिता ॥ ४ ॥

यस्याश्चित्रतरं विमाति मुजयोः केयूरयुग्मं ष्वल्दू

वाणी मे वदने सदा वसतु सा पद्मासनाङ्कस्थिता ॥ ५ ॥

पादौ पद्मजितौ फणीन्द्रसदृशौ बाहू शरीरं लता

यस्याः शोभितकुम्भिकुम्भसदृशौ पृष्ठावुमावंसतः ।

यस्याः पादाङ्गुल्यः प्रविरलतराः कीरवक्त्रप्रकाशा(?)

वाणी मे वदने सदा वसतु सा पद्मासनाङ्कस्थिता ॥ ६ ॥

या देवी सकलप्रजासु नियतं वाग्भूपधारी स्थिता

या देवैरपि वन्द्यमानचरणा स्वाहास्वधारूपधृक् ।

यस्याः किं च कटाक्षपातनकृतौ सर्वे जनाः श्रीयुता

वाणी मे वदने सदा वसतु सा पद्मासनाङ्कस्थिता ॥ ७ ॥

यां देवीं मुनयो वदन्ति परमं तद् ब्रह्मरूपं शिवं

विद्वांसोऽपि सरस्वतीमिति च यां भक्ताश्च गौरीमिति ।

राजानो बहुद्रव्ययुक्तमनुजा वक्ष्यन्ति यां सिन्धुजां

वाणी मे वदने सदा वसतु सा पद्मासनाङ्कस्थिता ॥ ८ ॥

इदमष्टकमादरेण यः पठेत्सुमते वाञ्छितमर्थमुत्तमम् ।

स भजते कवितामधिकं यशः प्रभवते सकलप्रजाधिकः ॥ ९ ॥

कविना रामचन्द्रेण रचितं चेदमष्टकम् ।

मूलाण्डवासिना देव्या भारत्याः स्तवमुत्तमम् ॥ १० ॥

अस्मिन् स्तवे सरस्वत्याः श्लोकैरष्टमिसदृते !

अवद्धा ये च ते गोप्याः सरस्वत्या कवीधरैः ॥ ११ ॥

[इति श्रीसरस्वत्याष्टकं संपूर्णम्]

९८. सूर्यार्याद्वादशकम्^१

उद्यन्नद्य विवस्वानारोहन्नुत्तरां दिवं देवः ।

हृद्रोगं मम सूर्यो हरिमाणं चाशु नाशयतु ॥ १ ॥^२

निमिपार्धेनैकेन द्वे च शने द्वे तथा सहस्रे द्वे ।

क्रममाणं योजनानां नमोऽस्तु ते नलिननाथाय ॥ २ ॥^३

शिवरूपाज्ज्ञानमहं त्वचो मुक्तिं जनार्दनाकारात् ।

शिखिरूपाश्चेश्वर्यं भवतश्चारोग्यमिच्छामि ॥ ३ ॥^४

कर्मज्ञानस्वदशकं मनश्च जीव इति विश्वसर्गाय ।

द्वादशधा यो विचरति स द्वादशमूर्तिरस्तु मुदे ॥ ४ ॥^५

त्वं यजुर्ऋक् साम त्वं त्वमागमस्त्वं वपट्कारः ।

त्वं विश्वं त्वं हंसस्त्वं भानुस्त्वं परमहंसश्च ॥ ५ ॥^६

त्वचि दोषा दृशि दोषा हृदि दोषा येऽखिलेन्द्रियगदोषाः ।

तान् पूषा हतदोषान् ईषदोषामिना दहतु ॥ ६ ॥^७

^१Based on the MS. No. 77442 (D. C. No. 2690). The Mantra-s added to each of the verses of the Stotra are given below in the footnotes as found in the MS. MD. 11312 does not contain these Mantra-s but adds *psi*, *chandar*, etc. It has no significant variants.

^२उद्यन्नद्य मित्रमहः । हां मित्राय नमः ।

^३आरोहन्नुत्तरां दिवम् । ह्रीं रष्ये नमः ।

^४हृद्रोगं मम सूर्यं । हं सूर्याय नमः ।

^५हरिमाणं च नाशय । हं मानवे नमः ।

^६शुकेषु मे हरिमाणम् । ह्रीं खगाय नमः ।

^७रोषणाकामु दधमि । हः पूष्णे नमः ।

तिमिरमिव नेत्रतिमिरं पटलमिवाशेषरोगपटलं च ।

काचमिव धीनिकोचं कालपिता मम निराकुर्यात् ॥ ७ ॥^१

धर्मार्थकाममोक्षप्रतिरोधिन उग्रवेगतापकरान् ।

मन्दीकृतेन्द्रियगुणान् गदान् विनाशयतु चण्डांशुः ॥ ८ ॥^२

येन विनाशं तिमिरं जगदेतद्यत्र सति घृतयोधम् ।

तं नलिनीभर्तारं हर्तारं चापदामोढे ॥ ९ ॥^३

यस्य सहस्राभीशोरभीशुलेशो हिमांशुविम्बगतः ।

भासयति नक्तमखिलं खिल्यतु स विपद्रूपानखिलान् ॥ १० ॥^४

वाताश्वरीदुर्नामत्वम्प्रोपमहोदरप्रमेहांश्च ।

ग्रहणीभगंवरमुखा महारुजोऽपि त्वमिन हरसि ॥ ११ ॥^५

त्वं शरणं त्वं माता त्वं तातस्त्वं धनं त्वमाचार्यः ।

त्वं घ्राता त्व हर्ता विपद्रामर्क प्रसीद मम ॥ १२ ॥^६

इत्यार्याद्वादशक साम्बस्य पुरो नमस्तलात् पतितम् ।

पठतां भाग्यसमृद्धिः समस्तरोगक्षयश्च स्यात् ॥ १३ ॥

आर्याद्वादशकं संपूर्णम्

^१ अयो हरिद्रयेषु मे । हा हीं हिरण्यगर्भाय नमः ।

^२ हरिमाणं निदध्मसि । हूं हूं मरीचये नमः ।

^३ उदगादयमादित्यः । हौं हः आदित्याय नमः ।

^४ विश्वेन सहसा सह । हां हीं हूं सवित्रे नमः ।

^५ द्विपन्तं मह्यं न रन्धयन् । हूं हौं हः अर्काय नमः ।

^६ मो अहं द्विपते रयम् । हां हीं हूं हूं हीं हः मास्कराय नमः ।

९९. हनुमत्प्रसादस्तोत्रम्^१

(भैरोजी)रङ्गनाथकृतम्

विलासो वेदेहीहृदयकमलोर्णालनकला-

विदग्धो वाचां यः समभवदशोक्रवनितले ।

प्रमाद्यलङ्केशस्यविदलनोद्दाममहिमा

स दद्यादस्माकं सुरभिरिह वाचां मधुरताम् ॥ १ ॥

त्विपामीशं देवं वियति समुदञ्चत्स्वविरणं

सुरद्रोर्मन्वानः फलमिति परीपाकमधुरम् ।

ग्रहीतुं तं मातुर्वहिरवतरन्नेव जठरात्

समुद्युक्तो योऽमूत् स वितरतु धार्ढ्यं मम गिराम् ॥ २ ॥

पुरासाहि स्तोत्रं रचितवति यस्मिन्नखिनयं

वित्तन्वन्तं स्तब्धं बधिरमवशं लोकमखिलम् ।

समाधातुं क्लृप्तं कति कति समीरं स्तुतिगिरः

समन्ताद्वैधात्र्यो दिवि समुदिता नः स शरणम् ॥ ३ ॥

तपस्तप्त्वा तीव्र जगति शरदां यच्छतमहो

सुराणां सर्वेषां समभिलषितं चाप्यसुलभम् ।

तदस्मिन् ब्रह्मास्त्रं समजनि यया कुण्ठितबलं

नमस्तस्यै शक्त्यै प्रणतजनगत्यै भवतु मे ॥ ४ ॥

पुरस्तादुल्लोलेच्चलदलधुवीचीतरलितं

पयोधिं संवीक्ष्य द्रुतगलितधैर्ये कपिकुले ।

जनृग्मे गम्भीरा तनुरधिमहेन्द्रक्षितिधरं

यदीया दिव्या सा भवतु मम भव्याय महते ॥ ५ ॥

^१ Based on a recent transcript, No. TR ६०४ (D. C. No. 2568)

महावेगे तस्मिन् तरति जलार्धे साहाविधये

समायाताः केचिन्न परिगणिताः कार्यवशतः ।

विनश्यद्विधासे मरणशरणे दुर्गतजने

सुखं वा दुःखं वा किमु कलयते कार्यपरता ॥ ६ ॥

गभीरघोर्न्मीलन्नतवलितनाभां विलसितं

मदोघल्लोलमद्यतिरुच्चिररोमावलयियुतम् ।

समुन्मीलत्सान्द्रध्रिबलितगङ्गाम्बुललितं

नताङ्गोवृन्दं को भवति विमुखो वीक्ष्य यदृते ॥ ७ ॥

स्फुटन्मल्लीमालाकलितकयरीभाररुचिराः

समञ्जद्वक्षोजद्वयविहतकोकीमदभराः ।

समृध्यत्तारुण्या निशि विवसना वीक्ष्य युवती-

र्विना तं धीराश्रयं जगति गणयेत् तुच्छमिह कः ॥ ८ ॥

त्रिलोकीकल्याणी त्रिवयणपराणामभिमता

त्रयीवेद्या स्तुत्या त्रिदशपतिसंत्राणनिपुणा ।

दिदीपे शास्त्रेव क्षितिनिपतिता श्रोत्रततरो-

रशोकोद्याने यन्नयनमुभगा दीप्तिकल्पा ॥ ९ ॥

दयासारद्रोणी दरदलितपद्मेरुहरुचिः

शरज्ज्योत्स्नाधारा शमधनजनानन्दजननी ।

अशोकोद्यानेऽर्चिःकलितकरुणा कागि रुरुचे

यदग्रे कल्याणी कलयतु स नः कामितामिह ॥ १० ॥

विदुसे विश्वासे विगतवसि धैर्ये द्रुमतले

निरूपाभिर्हो विनयरहिताभिः परिवृतौ ।

निदेशे यो भावः समजनि रहो भूषणवरे
चिराद् दृष्टे देव्या तमनुगदितुं को नु चतुरः ॥ ११ ॥

पटीयान् पाथोधेः सलिलमखिलं शोषकलिलं
विधातुं लङ्कां वा भसितकलुषां माहृतसस्रः ।
यदीमं बालाग्रं स्वयमधिगतो नावहवहो-
स मे देवो हार्दं व्यपनयतु गाढान्यतमसम् ॥ १२ ॥

समुत्साहं ब्रूमः कथमिव कपीनां यदुदिते
समुत्कण्ठा सर्वैकपपटुनि गम्भीरवचसि ।
अहो दृष्टा सीतेत्यमृतसरसनिप्यन्दमधुरे
निषीदद्बालानामिव स जयतान्मातृवचने ॥ १३ ॥

यदानीते सान्द्रस्फुरदनुपमानन्दलहरी
यथा धेनोर्वत्सेऽस्रवदिव जगन्मूर्तिहृदये ।
स देवीमूर्धालंकरणमहिते दृष्टिविषये
मणौ स्थान्मे मूल्ये प्रणतजनचिन्तामणिवरे ॥ १४ ॥

जयतु जयतु रम्य ब्रह्मचर्यस्य भाग्यं
जयतु जयतु देव्या अङ्गनायाश्च भाग्यम् ।
जयतु च खुवीरे भक्तिमद्भागधेयं
जयतु विशरणानां पक्त्रिमं भागधेयम् ॥ १५ ॥

मैरोजीरङ्गनाथेन कृतं स्तोत्रं हनूमतः ।
भूयाद् मूल्यै रसविदां भक्तिभाजां हनूमति ॥ १६ ॥

इति श्रीहनुमत्प्रसादस्तोत्रं समाप्तम्

१००. हरिहरस्तुतिः^१

श्रीनिवासविरचिता

हरिभक्ता ह्यवदनं हरभक्ताः प्रार्थयन्ति गजवदनम् ।
हरिहरभक्तास्तु वयं गुरुवदनं प्रार्थयामहे प्रथमम् ॥ १ ॥

कपिशरुचिजटामण्डितहिमकरकोटिस्फुरन्मणीमुकुटः ।
अविरलविभूतिसङ्गो बहुमायोमाधवः सुखं दिशतु ॥ २ ॥

यो ह्यङ्गुलीयकधरो यो हि कटकवांश्च यो हि कुण्डलवान् ।
यः श्यामलाधिकरुचिर्बहुमायोमाधवः सुखं दिशतु ॥ ३ ॥

निटिल्लसत्तिलकतया फनफ्रममध्यनेत्रदेदीप्रः ।
मुग्धसरमदहन्ता बहुमायोमाधवः सुखं दिशतु ॥ ४ ॥

गणनायकतातोऽयं वेदस्तुत्यो न लोकवाग्निपयः ।
कालो वैकुण्ठपदो बहुमायोमाधवः सुखं दिशतु ॥ ५ ॥

वपुषि कलत्रं वहते सानुमतो यः सुतां न दीनस्य ।
वृषभारोहविलासी बहुमायोमाधवः सुखं दिशतु ॥ ६ ॥

यस्य सुतश्च स्कन्दः श्रीमान् ब्रह्माण्डमप्यसमवाणः ।
देवाग्रज्यो जितवान् बहुमायोमाधवः सुखं दिशतु ॥ ७ ॥

^१ Based on the MS. No. PM 2906 (D. C. No. 3144) and it collated with the text printed in the *Śaṅkaragurukulapatrikā* (vol. No. 2, 1939, pp. 9-10). See *Harastuti* in vol. I of the *Stotr samuccaya*, p. 291 and also *Haristuti* above, pp. 222-3.

बल्लृप्त्वा कामपि मायां संध्याविर्भावसम्यकौतुकवान् ।
यो बहुधा नटति नटो बहुमायोमाधवः सुखं दिशतु ॥ ८ ॥

यद्यप्यनन्तनामा शिवनामायं जनैः सदा जप्यः ।
ननु धीवरो ध्रुवोऽमूद् बहुमायोमाधवः सुखं दिशतु ॥ ९ ॥

घृपमचरो द्विभ्यसनो जितेन्द्रियो गाङ्गजलधरो धन्वी ।
लिङ्गाकृतिरनलक्षो धरणिरथः शंभुरस्ति गोविन्दः ॥ १० ॥

चन्द्रान्वयमूर्धन्यो गोपालो गरुडविहरणश्चेति ।
हरिरस्ति विरूपाक्षः पशुपतिरपि चन्द्रशेखरो व्यक्तम् ॥ ११ ॥

लक्ष्मीवेङ्कटनाम्नोस्तनयः सन् श्रीनिवासारूप्यः ।
विप्रो वाजसनेयी स्तुतिमेकोक्त्या चकार हरिहरयोः ॥ १२ ॥

इति श्रीनिवासविरचिता हरिहरस्तुतिः संपूर्णा

१०१. मङ्गलाष्टकम्^१

वादिराजविरचितम्

यं ब्रह्म वेदान्तविदो वदन्ति परं प्रधानं पुरुषं तथान्ये ।
विश्वोद्भूतेः कारणमीश्वरं वा तस्मै नमो विघ्नविनायकाय ॥ १ ॥

^१ Edited from the MSS Nos. 70257 and PM 919 (D. C. Nos. 3106-7). It is printed in the *Bṛhatstotraratnākara*, vol. I, NSP, 1963, pp. 1-2.

या कुन्देन्दुतुपारहारवक्त्रा या शुभ्रवस्त्राचृता

या वीणावरदण्डमण्डितकरा या श्वेतपद्मासना ।

या ब्रह्माच्युतशंकरप्रभृतिभिर्देवैः सदा वन्दिता

सा मां पातु सरस्वती भगवती निःशेषजाडघापहा^१ ॥ २ ॥

लक्ष्मीर्यस्य परिग्रहः कमलमूः सूनुर्गुरुमान् रथः

पौत्रश्चन्द्रविभूषणः सुरगुरुः शेषश्च शय्या पुनः ।

ब्रह्माण्डं वरमन्दिरं सुरगणा यस्य प्रभोः सेवकाः

स त्रैलोक्यप्रकुटुम्बपालनपरः कुर्वाद्धरिर्मङ्गलम् ॥ १ ॥

ब्रह्मा वायुगिरीशशेषगुरुडा देवेन्द्रकामौ गुरु-

श्चन्द्रार्कौ घरुणानलौ मनुयमौ वित्तेशविभ्रेश्वरौ ।

नासत्पौ निर्ऋतिर्मरुद्गणयुताः पर्जन्यमित्रादयः

सस्त्रीकाः सुरपुंगवाः प्रतिदिनं कुर्वन्तु नो मङ्गलम् ॥ २ ॥

विश्वामित्रपराशरौर्वभृगवोऽगस्त्यः पुलस्त्यः क्रतुः

श्रीमानत्रिमरीचिकौत्सपुलहाः शक्तिर्वसिष्ठोऽङ्गिराः ।

माण्डव्यो जमदग्निगौतमभरद्वाजादयस्तापसाः

श्रीविष्णोर्गुणराशिकीर्तनपराः कुर्वन्तु नो मङ्गलम् ॥ ३ ॥

मान्धाता नहुपोऽम्बरीषसगरौ राजा पृथुर्देहयः

श्रीमान् धर्मसुतो नलो दशरथो रामो ययातिर्यदुः ।

इक्ष्वाकुश्च विभीषणश्च भरतश्चोत्तानपाद्भ्रुवा-

वित्याद्या मुनि भूभुजश्च सततं कुर्वन्तु नो मङ्गलम् ॥ ४ ॥

^१ The first two verses are not found in the MSS., but they are traditionally recited in the beginning of the work.

श्रीमेरुहिमवांश्च मन्दरगिरिः कैलासशैलस्तथा

माहेन्द्रो मलयश्च विन्ध्यनिपथौ सिंहस्तथा रैवतः ।

सह्याद्रिर्वैरगन्धमादनगिरिर्मैनाकगोमन्तका-

वित्याद्या भुवि भूधराः प्रतिदिनं कुर्वन्तु नो मङ्गलम् ॥ ५ ॥

गङ्गा सिन्धुसरस्वती च यमुना गोदावरी नर्मदा

कृष्णा भीमरथी च फल्गुसरयूः श्रीगण्डकी गोमती ।

कावेरी कपिला प्रयागविनतानेत्राक्तीत्यादयो

नद्यः श्रीहरिपादपङ्कजभुवः कुर्वन्तु नो मङ्गलम् ॥ ६ ॥

वेदाश्चोपनिषद्गणाश्च त्रिविधाः साङ्गाः पुराणान्विता

वेदान्ता अपि मन्त्रतन्त्रसहितास्तर्काः स्मृतीनां गणः ।

काव्यालंकृतिनीतिनाटकगणाः शब्दाश्च नानाविधाः

श्रीदिष्णोर्गुणराशिकीर्तनपराः कुर्वन्तु नो मङ्गलम् ॥ ७ ॥

आदित्यादिनवग्रहाः शुभकरा मेपादयो राक्षयो

नक्षत्राणि सुयोगकाश्च तिथयस्तद्देवतास्तद्गणाः ।

मासाब्दा ऋतवस्तथैव दिवसाः संध्यास्तथा रात्रयः

सर्वे स्थावरजङ्गमाः प्रतिदिनं कुर्वन्तु नो मङ्गलम् ॥ ८ ॥

इत्येतद्द्वरमङ्गलाष्टकमिदं श्रीवादिराजेश्वरै-

राख्यातं जगतामभीष्टफलदं सर्वाशुभध्वंसनम् ।

माङ्गल्यादिशुभक्रियासु सततं संध्यासु वा यः पठेद्

धर्मार्थादिसमस्तवाञ्छितफलं प्राप्नोत्यसौ मानवः ॥ ९ ॥

इति श्रीवादिराजकृतौ मङ्गलाष्टकं संपूर्णम्

INDEX OF STOTRA-S

	PAGE		PAGE
अष्टदिवपालस्तुतिः—		गोविन्दराजप्रपत्तिः	४८
(कौशिक)रङ्गनाथसुरिविरचिता	३१८	घटिकाद्रिनाथशतकम्	५१
अष्टप्रासपुष्पाञ्जलिः—सुन्दरदास-		चक्रपाण्यष्टकम्	६१
विरचितः	१	तत्त्वार्थमारावलिः—सुब्रह्मण्ययोगि-	
अष्टमहिषीप्रार्थनाशतकम्—रामा-		विरचिता	६३
नुजार्थकृतम्	२३६	तुरगशतकम् (घाटीशतकम्)—	
आर्याद्वादशकम् see सूर्याद्या-		कुट्टिकविविरचितम्	१०९
दशकम्	३७३	दशश्लोकीस्तवराजः	३३३
इन्दिराशतकम् (निरोष्ठयम्)—		दशावतारप्रार्थना—रङ्गनाथसुरि-	
कृष्णकविप्रणीतम्	२४७	विरचिता	११८
उपासनाष्टादशकम्	३२१	दुग्धापगादशकम्	३३६
कमलान्निशती—गङ्गाधरमखि-		घाटीशतकम् see तुरगशतकम्	१०९
विरचिता	२५८	नयनीतकृष्णाष्टकम्	१२०
कमलाष्टकम्	२८९	निर्वेदतारावली—कौशिकरङ्गनाथ-	
कृष्णचारित्रमञ्जरी—राघवेन्द्र-		सुरिविरचिता	१२२
तीर्थयतिकृता	८	पञ्चश्लोकी (श्रीवैकुण्ठनाथस्तुतिकृपा)	१२८
कृष्णस्तोत्रम्	१४	परमपुराप्रार्थना—रङ्गनाथ-	
कोदण्डपाणिस्तोत्रम्	२२	सुरिविरचिता	१२९
गायत्र्यष्टकम्—शंकराचार्य-		भगवद्द्विचारललितार्याः—	
विरचितम्	३२४	गोविन्दाचार्यविरचिताः	१३४
गुह्यराजसप्ततिः—(पैङ्गनाडु)		मङ्गलाष्टकम्—वादिराज-	
गणपतिशास्त्रिविरचिता	३२६	विरचितम्	३७९
गोपालशतकम्—		महामायाष्टकम्—(पैङ्गनाडु)	
(अशोक)रघुनाथाचार्यकृतम्	२४	गणपतिशास्त्रिकृतम्	३३८

	PAGE		PAGE
महालक्ष्मीदण्डकः—केशवसुरिकृतः	२९१	वीरराघवस्तोत्रम्—वीरराघववेदान्त-	
मुकुन्दप्रसादस्तवराजः	१४०	देशिककृतम्	२०६
यदुगिरिनारायणस्तवः—तिरुमलार्य-		शारदात्रिशती—गङ्गाधरमलि-	
कृतः	१४८	विरचिता	३४०
यदुनाथसुप्रभातम्	१६१	श्रीपादस्तवः	३१६
रघुवीरसुप्रभातम्—कृष्णकवि-		सरस्वत्यष्टकम्—रामचन्द्रकवि-	
विरचितम्	१७६	कृतम्	३७१
रामचारित्रमञ्जरी—राघवेन्द्र-		सारनाथस्तोत्रम्	२१६
तीर्थयतिकृता	१७८	सूर्यार्वाद्वादशकम् (आर्याद्वा-	
राममत्तमस्तोत्रम्—महादेव-		दशकम्)	३७३
विरचितम्	१८०	हनुमत्प्रसादस्तोत्रम्—	
लक्ष्मीवृत्तिहसुप्रभातविशतिः—		(भैरोजी)रङ्गनाथकृतम्	३७५
परब्रह्ममुनिविरचिता	१८२	हयग्रीवदण्डकम्	२१९
लक्ष्मीस्तवः	२९४	हरिस्तुतिः—श्रीनिवासविरचिता	२२२
लक्ष्मीस्तोत्रम्—(बाधूल)राघव-		हरिहरस्तुतिः—श्रीनिवासविरचिता	३७८
कविकृतम्	३१३	हर्यष्टप्रासदशकम्	२२४
विरक्तिमुक्तावलिः—गोविन्दाचार्य-		हस्तिगिरीशस्तवः—वीरराघव-	
कृता	१८६	वेदान्तदेशिककृतः	२२५

INDEX OF AUTHORS

	PAGE		PAGE
(अशोक)रघुनाथाचार्यः see रघु- नाथाचार्यः		(पैङ्गनाडु)गणपतिशास्त्रिन् see गणपतिशास्त्रिन्	
कुट्टिकविः—तुरगशतकम् (घाटीशतकम्)	१०९	(भैरोजी)रङ्गनाथः see रङ्गनाथः	
कृष्णकविः—रघुवीरसुप्रभातम्	१७६	महादेवः—राममत्तेभस्तोत्रम्	१८०
कृष्णकविः (कुट्टिकविः)— इन्द्रिगशतकम् (निरोष्ठयम्)	२४७	रघुनाथाचार्यः (अशोक)—गोपाल- शतकम्	२४
केशवसूरिः—महालक्ष्मीदण्डकः	२९१	रङ्गनाथः (भैरोजी)—हनुमत्प्रसाद- स्तोत्रम्	३७५
(कौशिक)रङ्गनाथसूरिः see रङ्ग- नाथसूरिः		रङ्गनाथसूरिः—परमपुरुषप्रार्थना	१२९
गङ्गाधरमखिन्— कमलात्रिशती	२५८	रङ्गनाथसूरिः (कौशिक)— अष्टदिकपालस्तुतिः	३१८
गारदात्रिशती	३४०	दशावतारप्रार्थना	११८
गणपतिशास्त्रिन् (पैङ्गनाडु)— गुरुराजस्तुतिः	३२६	निर्वेदतारावली	१२७
महामायाष्टकम्	३३८	राघवकविः (बाधूल)— लक्ष्मीस्तोत्रम्	३१३
गोविन्दाचार्यः— भगवद्भिनारललितार्याः	१३४	राघवेन्द्रतीर्थयतिः— कृष्णचारित्रमञ्जरी	८
विरक्तिमुक्तावलिः	१८६	रामचारित्रमञ्जरी	१७८
तिरुमलार्थः—यदुगिरिनारायणस्तवः	१४८	रामचन्द्रकविः—सरस्वत्यष्टकम्	३७१
पराङ्कुशमुनिः—लक्ष्मीनृसिंहसुप्रभात- विंशतिः	१८२	रामानुजार्यः—अष्टमहिषीप्रार्थना- शतकम्	२३६
		वादिगजः—मङ्गलाष्टकम्	३७९